

VITA, ET GESTA
VEN. SERVI DEI
ALEXANDRI
SAVLII.

J. H. H. 32

VITA ET GESTA
VIRI SERVI DEI
ALEXANDRI
SECVLI

8.47.H.32

ALEXANDRI
SAVLLI
VIRI DEI

ECLERICIS REGVLARIBVS
SANCTI PAVLI
AD ALERIENSEM,
DEINDE PAPIENSEM
Episcopatum Assumpti

VITA, ET GESTA

PER R. P. DON IO. AVGVSTINVM GALLICIVM
Eorumdem Clericorum Prepositum Generalem
Collecta.

ROMAE, Typis IACOBI FEI ANDREAE F. M. DC. LXI.
SVPERIORVM PERMISSV.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

PHYSICS DEPARTMENT

PHYSICS 311

LECTURE 10: THE HADRONIC COLLIDER

PROFESSOR JOHN COLLINS

LECTURER: DR. JAMES COLLINS

LECTURE 10: THE HADRONIC COLLIDER

LECTURE 10: THE HADRONIC COLLIDER

LECTURE 10: THE HADRONIC COLLIDER

LECTURE 10: THE HADRONIC COLLIDER

LECTURE 10: THE HADRONIC COLLIDER

UNIVERSITY OF CHICAGO PRESS

5

SANCTISSIMO D. N.
ALEXANDRO
SEPTIMO
PONTIFICI MAXIMO

PRAEPOSITVS, ET CLERICI REGVLARES
SANCTI PAVLI

Humillimam Reuerentiam, ac Obedientiam.

EDIVIIVS
ad pedes, &
manus Sancti-
tatis Vestrae
Beatis, Pater,
exurgit Ven.
Dei Seruus
Alexander

Saulius. Qui olim intra Sepulchri
marmora iacens per ora tamen ho-
minum magnifice volitabat, nunc
tumulo adhuc pressus, sed non

2

omni

omni obliuione premendus , ad
vitale lumen oculorum Beatitu-
dinis Vestræ, velut ad Solem He-
liotropium conuertitur. Si radio
eum benigno tetigerint, ossa arida
spiritum vitæ denuo concipient ,
subtractosque honores recupera-
bunt .

Quæ fuerint huius Viri Dei cu-
nabula, quæ Infantis auguria, quæ
studia Adolescentis, quæ Religiosi
merita, quæ à Preposito gesta, quæ
in Solio Episcopali officia : Item
quæ in Deum pietas, quæ in ho-
mines benefacta, quæ corona vir-
tutum, probabunt isthæc monu-
menta, per sodales ipsius in Ve-
stras manus Sanctissimæ porri-
genda; efficientque (quod spera-
mus) vt si reducem vlnę Vestræ
amanter accipiant, non vltra ob-
litteratus, & in terris inglorius ob-
dormiat .

Serus

Serius accedit ; tutior inde scri-
pto fides, quod neque scriptor au-
dax excogitarit, neque annus post
tumulum pene septuagesimus po-
tuerit absumere . Cùm primum
Lynceus oculus Vestrae Sapien-
tiæ introspexerit volumen istud , du-
bio procul pristinum splendorem,
& cultum emortuo à benignitate
Vestra restitutum iri confidimus.
Vti etiam ad maiorem diuinæ bo-
nitatis gloriam, & populi Christia-
ni profectum , longæuos Beatitu-
dini Vestrae annos, incolumes ,
florentesq; enixè comprecamur.

PRAEFATIO.

PRAEFATIO.

N huius saeculi tristem ,
ærumnosamque faciem
oculos si conieceris , Sa-
pientissime Lector , &
enumeraueris malorum
undas sibi inuicem suc-
cedentes , cognosces utique , intra huius æ-
ris conuexa perpetuam homini sedem non
fuisse a cõditore defixam : sed per has mor-
talis vitæ moras ad meliorem præparari ,
expectarique diem , quæ hinc ereptos illi
beatæ perennitati , undè processimus , nos
reddat felices . Verum cum eò longissi-
mus sit itineris tractus . viaque tortuosa ,
tenebrosa , & insidijs obstrusa , argues pro-
fecto , & luce nobis opus esse , quæ caligi-
nes discutiat , & duce qui anfractus via-
rum detegat , & insidias . Accurrisse quo-
que obsequio nostro Deum Optimum Ma-
ximum profitebere , si aduertas , illum pro

sua

sua ineffabili, ac prouida sapientia nil minus has inferiores mundi plagas astris prae-lucentibus, quam superiores orbis syderibus inter se iubar commiscentibus illuminasse. Quid enim sunt in terris tot homines doctrina, virtutumque radijs coruscantes, quam pellucida quaedam stellae in firmamento Ecclesia ad illuminandos, qui in tenebris ambulant mortales, & dirigendos eorum gressus in aeternae pacis viam? Neque putet quispiam, elapsis dumtaxat temporibus datam istiusmodi prerogatiuam: nullum saeculum magnis, probisque uiris clausum, nulla aetas uirtutibus imperuia; suos temporibus Soles suscitatur Dei clementia; sua tempestiue exponit exemplaria uita sanctioris. Et utiliter quidem; licet enim prisca Virorum illustrium facta satis acuminis habere uideantur, ut eorum lectione animi posterorum ad uirtutes capeffendas extimulari debeant, fatendum tamen est, temporum uetustate non nihil retusam

*retusam aciem illam nouitate præsentium
 iterum esse exacuendam ; Cùm magis vr-
 gere sentiamus , quæ oculis subiecta inspi-
 cimus , quam quæ solo aurium , aut lec-
 tionis beneficio haurimus . Qua de causa
 fertili sanctitate redundans Calum Eccle-
 siæ postremo etiam seculo renouatam in
 se optimorum Virorum sobolem copiosè re-
 censet : in quorū cætum non venit ultimus
 Seruus Dei Alexander Saulius è Congre-
 gatione Clericorum Regularium Sancti
 Pauli ad Solum Episcopale euectus ; Vera
 Episcopalis officij Idæa , & ad Christia-
 nam perfectionem aspirantibus præuium
 lumen . Huius Viri mirabilem vitam , &
 heroica facinora strictim describenda su-
 scipimus , æstimantes non mediocre benefi-
 cium , gesta virorum præstantium litteris
 mandasse , ut quibus eorum egregia facta
 coram contemplari non licet , saltem in pa-
 ginis exarata intueantur , inueniantque
 denuò quam inspectent lucem , quem in*

curriculo seſtentur ducem.

Illud ſanè nos in primis dolemus, hunc Ven. Dei Famulum in ea tempora, & loca, in eam quoque contubernaliſum conditionem incidiffe, per quos de eius dictis, & factis parum obſervatum eſt, parum ſcripto adnotatum. Dedit incunabula pietatis Domus paterna; ſceſſus Religioſus incrementa; Episcopalis dignitas coronidem. Incunabula ſi reuoluas, vix aliquid relatum accipies. Si domicilium Clericale, inter eos verſatus eſt, qui ſe magis virtutis patratores, quam ſcriptores proſiterentur, curæ, & laudis operi longè amplius, quam ſtylo, & cæcæ tribuentes. Si Episcopale munus, in ea Corſicæ loca delatus fuit Episcopus, ubi quantumlibet mirandis operibus, & prodigijs emicuerit, præſentium tamen ſiue incuria, ſiue imperitia, ſiue etiam ſcriptoris raritas, aut neglexit penitus, aut obſcurè indicauit non nemo, dimidiata, & magna parte detruncata ad nos

trans-

transmittens. Adde (quod studiosorum
humilitatis est proprium) quam latenter
posset ille à se laudabiliter acta oculis mor-
taliū surripiebat, vni Deo patefacienda,
à quo meriti pramium foret expectandum.

Sequar tamen, & fideliter, ac com-
pendiosè in hos libellos redigam, quæ tum
ab antiquioribus libris Aleriana, ac Tici-
nensis Diocesis, tum Ordinis nostri mo-
numentis, nonnullis quoque ipsius, & ami-
corum epistolis excerpta sunt: Præterea quæ
ab ijs relata, qui se presentes vidisse te-
stantur, & tanquam oculati testes iurati
de scripto coram iudicibus exposuerunt:
vel certè ab ijs desumpta, qui se à viris fide-
dignissimis didicisse scripserunt, ut hoc
pacto veritati semper suus sit locus, In-
tres libellos opusculum secabo. Primus, quæ
Episcopale munus præcessere: alter, quæ
gessit Episcopus: Tertius, distinctam, &
singularem virtutum speciem, demonstra-
bit. Stylo facili, & illaborato describuntur
omnia:

omnia: neque enim nimium operæ in ver-
bis impendi iuuat, ubi propinatur simplex
veritas; neque nobis exquirenda sunt, qua
fucata dictionis illecebris lectorem detine-
ant, sed qua profint. Faxit Deus, ut exijs
quanta maxima laus, & gloria Deo accre-
scat. Venerabilis Serui Dei Alexandri il-
lustrior abeat per Ecclesiam Christianam
virtutum, ac meritorum fama: nobis ad
pietatis præsidium aliquid accedat adiu-
menti.

Protestatio Authoris .

CVm Sanctiss. D.N. Urbanus Papa VIII. die 13. Martij anno 1625. in Sac. Congregatione S. R. & Vniuersalis Inquisitionis Decretum ediderit, idemque confirmauerit die 5. Iulij ann. 1634. quo inhibuit Imprimi libros hominum, qui Sanctitate, seu Martyrij fama celebres è vita migrauerunt, gesta, miracula, vel reuelationes, seu quæcunque beneficia, tamquam eorum intercessionibus à Deo accepta continentes, sine recognitione, atque approbatione Ordinarij: & quæ hæctenus sine ea impressa sunt, nullo modo vult censeri approbata: Idem autem Sanctiss. die 5. Iunij 1631. ita explicauerit, vt nimirum non admittantur elogia Sancti, vel Beati absolute, & quæ cadunt super personam, bene tamen ea, quæ cadunt supra mores, & opinionem, cum Protestatione in principio, quod ijs nulla adsit autoritas ab Ecclesia Romana, sed fides tantum sit penes Auctorem. Huic decreto, eiusque confirmationi, & declarationi obseruantia, & reuerentia, qua par est, insistendo profiteor, me haud alio sensu, quicquid in
hoc

hoc libro refero , accipere , aut accipi ab ullo
velle , quam quo ea solent , quæ humana
dumtaxat auctoritate , non autem Diuina , Ca-
tholicæ Romanæ Ecclesiæ , aut Sanctæ Sedis
Apostolicæ nituntur ; ijs tantummodo excep-
tis quos eadem Sancta Sedes Sanctorum , Beato-
rum , ac Martyrum Cathalogo adscripsit .

*Ita est , ita profiteor Ego Don Io: Au-
gustinus Gallicius Cleric. Regular.
Sancti Pauli .*

Don Io: Angelus Bossius , maior ex Assistentibus
M. Reu. Patris Præpositi Generalis Congrega-
tionis Clericorum Regularium S. Pauli .

Cum Vitam Ven. Serui Dei Alexandri Saulij, Epi-
scopi Aleriensis, & postea Ticinensis, ex Clerico Re-
gulari Sancti Pauli; ab adm. Reuerendo Patre Prapposito
Generali nostro, Don Io: Augustino Gallicia collectam,
duo, quibus id commisimus, Congregationis nostre eruditie i
Viri recognouerint, & probauerint; facultatem facimus,
quantum ad Nos spectat, vt Typis mandetur. Dat. Me-
diolani, in Collegio nostro SS. Apostolorum Pauli, & Bar-
naba, die decima Aprilis 1660.

Don Io: Angelus Bossius.

Opus inscriptum (Alexandri Saulij Viri Dei e Clericis
Regularibus S. Pauli ad Aleriosensem, deinde Papien-
sem Episcopatum assumpti, Vita, & gesta per Reu. Pat.
Don Ioannem Augustinum Gallicum, eorundem Clericorū
Prappositum Generalem collecta) Iussu Reuerendissimi
Patris Raimundi Capisucchi Sac. Pal. Apost. Magist. accu-
rata animaduersione illustraui. Nihil in eo vel moribus opti-
mis, vel Pontificum decretis, vel orthodoxa fidei dissonum
reperi; in singula quæ pietate, quæ eloquentia conspi-
cua. Quam ob rem cedro, nedum præbè dignum censeo.
Ex adibus S. Andrea de Valle, Roma die 9. Septemb. 1660.

Ego D. Franciscus Biscia Cler. Reg. S.T.P.

Imprimatur
Si videbitur Reuerendis. Patri Magistro Sacri
Palatij Apostolici.

Imprimatur;

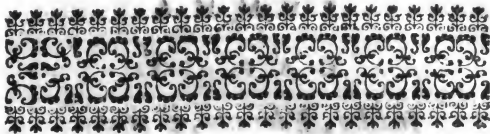
*Si videbitur Reuerendis. Patri Magistro Sacri
Palatij Apostolici.*

O. Archiep. Patras. Viceger.

Imprimatur.

**Fr. Raimundus Capisuccus Sacri
Palatij Apostolici Magist.**

INDEX

I N D E X

Seu summa eorum, quæ de Ven.
Seruo Dei
ALEXANDRO SAVLIO
In hoc Opere traduntur.

L I B E R P R I M V S.

C A P. I.

Natales, & Ortus.

ALXADER Genua oriundus:
Nascitur Mediolani, die 15.
Martij ann. 1535. Dominico
Saulio Patre, & Thomasina Spi-
nula Matre. pag. 2.
Nomen in baptismo traxit ab Ale-
xandro Bentiuolo susceptor. 4.
Aurorum quos imitatur singularia exempla. 5.

a. 2. CAP. II.

S V M M A

C A P. I I.

Indoles, Educatio, & Studia.

B O N A Indoles, & egregia animi dotes. 6.
Educatio: ibidem.

Studia litterarum, & Magistri, 7.

Servatus a turpi naufragio iuuentutis, ibidem.

Iuuenilia exercitamenta pietatis. ibidem.

Cultus erga B. V. cui & castimoniam vouet. 8.

Candor, & modestia, alijque mores iuueniles, ibid.

Pietas, & obtemperantia, erga parentes, 9.

Ingenita misericordia in pauperes. ibidem.

Pro illis stipem quæritat, & de domo paterna sub-
trahit. ibidem.

Cura castimonie. Sobrietas Vigilantia, &c. ibi-
dem, & seq.

Ornandis altaribus puerulus intendit. 10.

C A P. I I I.

*De cœlesti instinctu, & præludijs
ad vitam Religiosam.*

A N N O vita 17. aspirat ad vitam Cenobiti-
cam. Quibus morus de causis. 11.

Propendet in Congreg. Clericorum Reg. S. Pauli,
& in ea petit adscribi. 12.

Fiunt experimenta vocationis. 13.

Ad singula respondet constanter, & appositè. ibid.

Humilitatem, & pudicitiam cœteris præfert virtuti-
bus, & quare. 15.

Dissimulat

C A P I T V M.

Disſimulat quod illi opponitur, de appetentia Epiſcopatus. *ibid.*

Crucem humero defert per compita vrbis Mediolani in habitu ſeculari. 16.

Circulatorem de pegmate trudit. *ibid.*

Crucis trophæum eleuat. *ibidem.*

Sermonemque habet ad populum. 17.

C A P. I V.

Alexandri ingreſſus in Ordinem,

Tyrocinium, &

Progreſſus.

AD MITTIT VR tyronculus in Cœnobio S. Barnabæ. 17.

Induitur habitu ordinis, in die aſſump. B. V. anno 1551. 18.

Ad apices perfectionis Religioſæ tendit. 19.

Tyronis dictum. *ibidem.*

Debellat prauos animi affectus. *ibidem.*

Genium propenſiorem ad ſtudia contemperat. 20.

Vim ſomni vt ſuperauerit. 21.

Timorem, & iuuenilem erubefcentiam quomodo vicerit. 22.

Clericalem ſtatnm monaſtico præfert. 23.

Amor Religioſæ paupertatis. *ibidem.*

Studium diuinæ meditationis. 24.

Ardor, delicia, & deliquia in vſu Eucharitiæ. 25.

Quid, audiret mente inter Communicandum cum Chriſto. *ibidem.*

C A P. V.

S V M M A

C A P. V.

Religiosa vota emittit

IN festo Dedicacionis S. Michaelis Archangeli
an. 1554. pag. 26.

Adamuffim feruat, & pariter statuta ordinis. *ibid.*

Etiā Episcopus Constitutiones ordinis frequēs le-
ctitat. 27.

Singularis vitæ innocentia. *ibid.*

Legibus Nouitiorum antè annum soluitur. *ibid.*

Immo, & curæ cœterorum proficitur. 28.

C A P. V I.

De litterarum studijs, & progressu.

QVIBVS præfidijs se munit ad studia litte-
rarum. *ibid.*

Copulat studia pietatis, ac litterarum. 29.

Restringitur illi vsus, & lectio authorum. *ibid.*

Fructus inde perceptus. 30.

Summam B. Thom. ad vnguem memoria tenet. *ibid.*

Positiones Logicas, Physicas, Metaphys. & Theolo-
gicas publice propugnat. *ibid.*

Prima concionandi exercitamenta.

C A P I T V M.

C A P. V I I.

*Sacris Ordinibus, & Sacerdotio
initiatur.*

SVBDIACONATVM, & Diaconatum
fulcipit. 31.

Controuertitur Sacerdotium propter defectum æta-
tis. *ibid.*

Gradum Sacerdotalem expauescit. 32.

Sed subiacet maiorum arbitrijs. *ibid.*

Quibus medijs se comparat ad Sacerdotium. *ibid.*

Initiatur Sacerdotio. an. 1556.

Primum sacrum facit in Dominica in Albis, magno
virtutum apparatu. 33.

C A P. V I I I.

In sacras conciones incumbit.

PRÆPARATIONES ad ministerium
verbi Dei. 34.

Doctrina sana. 35.

Quos haberet familiares Doctores. *ibid.*

Stylus non fucatus, sed vtilis, feruens, & clarus .
ibid.

Fama eloquentiæ. 36.

Plausum eloquentiæ humilioribus actionibus tem-
perat. *ibid.*

Ticinum mittitur ad fundandum Collegium. *ibid.*
Medio-

Mediolani epistolas Pauli de suggestu interpreta-
tur. 37.

Methodum recte concionandi iunioribus prescribit.
ibid.

C A P. X.

Magisteria

PHYLOSOPHIAM, ac Theologiam Ti-
cini docet. 38.

Docentis scopus, methodus, ac fructus. ibid.

Lectiões preuenit studio, diuina prece, & ieiunio.

39.

Fugit altercationes sciolorum. ibid.

Regulas studiorum nostris definit. 40.

Laurea Theologię Ticini insignitur. ibid.

Munus publici Doctoris non obijt nisi intra dome-
sticos parietes. ibid.

Multis preterea pietatis officijs intendit. 41.

Cœnobij Ticinensis Prepositus. ibid.

Exemplum religiosę humilitatis. 42.

C A P. X.

*Inuitus præponitur regimini
sui Ordinis.*

AD Comitia sui ordinis delegatur. 42.

Scrutator suffragiorum eligitur. 43.

Item Comitiorum Præsēs. ibid.

Deniq;

C A P I T V M .

Deniq; Congregationis Præpositus Generalis. *ibid.*
 Futurę electionis Prognostica . *ibid.*
 Secundo, ac Tertium Præp. Generalis. 44.
 Oblatam Præfecturam respuit . Coactus subit. *ibid.*
 Ornamenta , & exempla virtutum in Præposito. 45.

C A P . X I .

Regiminis leges, & Acta præcipua.

PR A E L V D I A ad bonum regimen . Assidui-
 tas precum . Constitutionum Ordinis custo-
 dia . Imitatio Apost. Pauli . 46.
 In primis curat quæ sunt diuini cultus . 47.
 Absoluit, ornats & dirat templum S. Barnabæ. *ibid.*
 Sumptuosum ferculum Reliquiarum a S. Carolo ac-
 ceptum collocat in Ara maxima S. Barn. *ibid.*
 Ecclesiarum suarum ministris fert leges. 48.
 Cantum , & hymnodiam moderatur. *ibid.*
 Iura suæ Ecclesiæ tuetur. 49.
 Fouet disciplinam Regularem . *ibid.*
 Amore magis quam timore suos regit. *ibid.*
 Delictis tamen minime conuiuet . 50.
 Non flectitur Principum litteris cõmendatitijs. *ibid.*
 Consultorum suorum sententijs plurimum desert.
ibid.
 Concedit congrua consultandi interualla . 51.
 Sepe ad comitia desert. 52.
 Oculatus in nouitiorum delectu . *ibid.*
 Spreta etiam spe rei amplificandæ . *ibid.*
 Inuigilat maxime educationi nouitiorum . *ibid.*
 Recenter professos retardat a dandis suffragijs . 53.
 Cura studiorum liberalium. *ibid.*

S V M M A

Quæ vniuersim præcepta sãctitatis tradit adultis. 54.
Aegrotis, ac senibus magna charitate subuenit. ibid
Summa regiminis Alexandri. ibid.

C A P. X I I.

Qualis in exteros.

P E R V T I L I S cunctis tribulibus. 55.
Parenti præcipue, & eius domesticis. 56.
Item familijs Vicecomitum, Cufanorum, & Sfondratorum. ibid.
Inter illos Nicolaus Sfondratus qui postea fuit Gregor. X I V. ibid.
Cænobijs Sãctimonialium operam nauat. 57.
Angelicarum Sãcti Pauli regimini præest. 58.

C A P. X I I I.

Episcopatum Aleriensem recusat.

F A M A Alex. penetrat Curiam Romanam. 58.
Designatus a Pio V. Episcopus Aleriæ. 59.
Appositè, & quare. 60.
Episcopatum Aler. renuit, dolens abduci a Cænobio. 61.
Quibus artibus satagit se ab eo expedire. ibid.
Eius commendatio in Epistolas S. Caroli. 62.
Item in epistola Cardinalis Serbellonij. 65.

C A P I T V M .

C A P . V L T I M V M .

Episcopatum Aleriensem inuitus subit.

COMITATVR S. Carolum in villam Carinianam . 68.

Præceptum Pontificis ibidem ei a S. Carolo denunciatur . 69.

Obtemperat expedite . ibid.

Abdicat se a regimine Congr. & parat ad initiationem Episcopalem . ibid.

Sacratur Episcopus a S. Carolo in Cath. Mediolan. 1570.

Affidentibus Hyppolito Rubeo , & Hieronymo Razzonio . 70.

Adornat profecionem in Corsicam . 71.

LIBER SECVNDVS,

C A P . I .

Profecio Alexandri in Corsicam .

AEGRE deserit Coenobium . 73.

Quid super ea re senserit . 74.

Adduntur illi comites ex suo ordine . ibid.

Leges illis præscriptæ . 75.

A Dominico patre ægrotante diuellitur . 76.

Genuam pergit , & que illic egerit . 77.

Nauigans extrema parentis intelligit ;

b 2

Pergit

S V M M A

Pergit tamen ad sua ouilia . ibid.
In Corficam peruenit elapsus de manibus Turcarum . 78.

C A P . I I .

*Diæcesis Aleriensis facies ; & quomodo
illam curare cæperit .*

CVLTVRAM Ecclesiæ suæ syluescentis animosus suscipit . 80.

Bonum augurium de occurfu plebis . 81.

Direxit in oppidum Bastitæ ad Gubernatorem Insulæ . ibidem .

Inde Talonum vbi primam sedem ponit .

Et munera Episcopalia exercet . ibidem .

Ad pagos properat eadem acturus . 82.

Aegrotat . ibidem .

Ne cæpta retardentur apparatus medicamentorum respuit , inedia contentus . 83

Curæ interim animarum insistens . ibid.

C A P . I I I .

Lustrat Diæcesim .

ADHVC imbecillis visitationem Diæcesis inchoat anno primo, paucis cum ministris. 83.
Ritus agendi in visitationibus . ibidem .

Quanta mala sit perpetratus inter visitandum . & quâ hilariter . 85.

Rerum Ecclesiasticarum , & Cleri Aleriensis subuersio . 86.

Nititur

C A P I T V M.

Nititur in meliorem ordinem redigere . ibidem .
Solutus gemit sub pondere . ibidem .

Perniciosos Sacerdotes tolerare cogitur , cum alios
non habeat . 87.

Prudentia in corrigendo . 88.

Constantia , & animi præparatio ad omnia aduersa .
ibidem .

In visitatione nulli grauis . Mensa frugalis . 89.

Vltra primum diem victitat suis sumptibus . 90.

Catechesim vbique instituit . ibidem .

Visitatur quotannis vel per se , vel per delegatos im-
pensas illis suppeditans . ibidem .

C A P . I V .

Synodum celebrat .

Cogit Clerum ad Synodum . 91.

Hospitio excipit , & alit . 92.

Synodum pijs precibus , & operibus præuenit . ibid.

Authore Alexandro recipiuntur acta Concilij Tri-
dentini . ibidem .

Monita , & decreta salutaria Typis impressa Cleri-
cis distribuit . 93.

Iniungit opus doctrinæ Christianæ . Methodum , ac
leges præscribit . 94.

Præest ipse lubentissimè . ibidem .

Vicarios foraneos instituit . 95.

Docet modos sacræ meditationis . ibidem .

Quomodo soluat Synodum . ibidem .

CAP. V.

S V M M A

C A P. V.

Clericorum Sèminarium instituit .

EMIT domos pro Collegio Clericorum . 96.
Suppeditatque necessarias . ibidem .
Seligit adolescentes magis idoneos . ibidem .
Sèminarium inchoat Taloni . 97.
Erudit ipsemet . Omnia ritè ordinat . ibidem .
Domi apud se alios sustentat . 98.

C A P. V I.

*De assiduitate, & studio prædicandi
verbi Dei .*

NVSQVAM beneficium prædicationis sub-
trahit . 98.
Mante Euangelia : Vespere Epistolas Pauli, aut psal-
mos explicat . 99.
S. Carolus eius sermonibus mirificè oblectatur .
ibidem .
Extemporia dicendi felicitas .
Populorum confluxus . ibidem .
Doctrinam exemplis vitæ probat . 100.
Prædicationes minimè exargues , aut frigidæ .
ibidem .
Panigarolæ , & S. Caroli præclarè dictum de Ale-
xandri arte concionandi . ibidem .
Ardor dicendi supra humanum morem . 101.
Optat in suggestu mori, dum vel in vnius animæ sa-
lutem cedat . ibidem .

Vfus

C A P I T V M.

Vfus meditationis , ac orationis ante prædicationē.

102.

Quid sentiat de Ecclesia absque Episcopi prædicatione . ibidem .

Alumnos Seminarij exercet in arte concionatoria ,
ibidem .

Parochis iniungit , aut concionari , aut publicè legere libros spirituales . 103.

Concionatores aliunde exquirat . ibid.

C A P . V I I .

*Sacramentorum ministerio studiosè
vacat .*

VA C A T ministerio sacri baptismi . 104.

Magis Sacræ Poenitentiae, & Eucharistiæ. 105.

Confirmationis vsum restituit . ibid.

Diligentia in conferendis ordinibus sacris . 106.

Inopes Clericos dū instruit in Palatio suo alit. 107.

C A P . V I I I .

*Sedem Episcopalem ad oppidum
Bastitam transfert .*

TA L O N O migrat Bastitam , & Quare .

Indulget Pontifex . Placet Episcopo Marianensis , & Reip. Genuensi . 108.

Extra sua ouilia tranquille non quiescit . ibid.

C A P .

S V M M A]

C A P. I X.

Romam pergite ad limina Apostolorum.

ALEXANDRI iter agentis pia opera. 109.
 Canobia Religiosa præfert principum palatij ac diuersorij. 110.
 Romæ benignè exceptus à Pontifice. *ibidem*.
 Impetrat obfirmari pensionem scutorum 300. pro Seminaro sustinendo. 111.
 Congressio Alexandri cum S. Carolo Romæ. *ibidè*.
 Init amicitiam cum S. Philippo Nerio. 112.

C A P. X.

Habitat in Balnea, & que ibi præclare gerit.

BASTITAM deferens in prouinciam Balneam diæcesis suæ transmigrat. 111.
 Traducit Seminarium in Algaïolam Balneæ. *ibid*.
 Sponsalia infantum nondum natorum abolet. *ibid*.
 Præficas eijcit ab Ecclesia. *ibidem*.
 Profanos ritus, ac superstitiones tollit. 114.
 Virum hereticum perfidiam publice deicere cogit. *ibidem*.
 Rixas, & bella miris modis sedat. 115.
 Deferri hastas in templa vetat. 116.
 Io: Baptistam Montium sanat à feбри. *ibidem*.

C A P I T V M .

C A P . X I O

Romam secundo pergit, &c.

PARSIMONIA iter agentis. 117. **V**
Conciones habet in aede S. Ioannis Florentino-
rum, S. Philippi Nerij oratorib. ibidem. 103. 93
Ad S. Laurentium extra muros concionatur ex tem-
pore corā Pontifice, & amplissimo comitatu. 118.
Suggerentes curandam esse commodiorem Eccle-
siam minimè audit. ibidem. *ommod. ministr.*
Sedat ingentem procellam prope Elbam. 119. 1

C A P . X I I

*Gravi infirmitate sanatus Iubilæum
cum suis celebrat.*

GRAVEM ægrotudinem patiēter tolerat. 120
Parat se ad extrema. 121.
Vicini Episcopi solantur ægrotum, & Sacramenta
deferunt. ibidem.
Infirmitate liber Mediolanum tendit ad S. Carolum,
& ad suos Patres. ibidem.
Reuerfus Iubilæum cum suis peragit. ibidem.
Publicam supplicationem nouo pietatis, & pni-
tentiæ exemplo celebrat. 122.
Alia eius temporis insignia opera charitatis, & pie-
tatis. 123.

C A P .

C A P. X I I I.

Ad Cursem plebis Taldini migrat.

C V R. à Balanea recesserit 114. **MIA**
 Domum alteram Episcopalem in oppido Cur-
 te construit. ibidem. **NO**
 Quam succedentibus Episcopis reliquit. ibidem. **HA**
 Hic torus est in civium pacatione. ibid. **BO**
 Auctoritatem Ecclesiasticam constanter tueretur, &
 infestum hominem sub iugum Ecclesie redigit.
 125.

C A P. X I V.

Transmigrat Cervionem, &c.

C E R V I O N E Campilauri sedem ponit. 126.
 Ecclesiam Cathedrali, Aedes Episcopales
 & varia hospitia edificat. 127.
 Nusquam patitur affigi insignia gentilitia. ibidem.

C A P. X V.

Tertium iter ad Urbem meditatus

sistitur

T E R T I V M iter ad Urbem meditatus sistitur
 ut extremis pauperum angustijs prospiciat. 127
 Pauperes pro filijs habet. 128.
 Ex consilio S. Caroli ad curam egenorum redit. ibid.
 Coaceruat ab amicis pecunias in subsidium pauperum.

C A P I T V M.

Sarcinas itineris ideo vendit . ibid.

Nauim cibatijs onustam præmittit . ibidem .

Quingentos, ac sexcentos inopes alit . ibid.

C A P . X V I .

Quomodo se gesserit in graui pestilentia.

PESTILENTIA irrepit in Corsicam annō
1580. pag. 130.

Alexander instat ardentius orationibus, & corporis
afflictationibus . ibid.

Domicum, ieiunia, supplicationes indicit . 131.

Supplicationibus idem ipse interest . ibidem .

Terret concionibus . ibid.

Omni re subleuat ægrotos, & calamitosos . 132.

Sacramenta ministrat manu sua . ibidem .

Caute tamen . 133.

Prorogat preces, ac supplicationes : magna cum
cautela . ibidem .

Suadentes secessum nequaquam auscultat . ibid.

Alexandri insignis charitas, & constantia . ibid.

In pagos, & castella propagat charitatem . 134.

Contubernales Seminarij, & domesticos suos peste
infectos solatur . ibidem .

Predicit salutem omnium . ibidem .

Manus impositione multos sanat . ibidem .

In ijs Astulphum seruum . ibidem .

Crescit fama sanctitatis . Vis benedictis . 135.

Abeunte peste suffumigantur domus . ibid.

Aguntur Deo gratiæ . ibidem .

Soluuntur triduana funebria defunctis . ibidem .

Fructus spirituales ab Alexandri charitate . ibid.

Recusat Archiepiscopatum Genuensens.

DE FERTVR Alexandro Archiepiscopatus
 Genuensis. 136
 Oracula diuina prius consulit. 137
 Rationes suscipi suadentes. ibidem. 137
 Rationes dissuadentes. ibidem. 138
 Nil humanæ prudentiæ in his consultationibus. 138
 Stat fidei datæ, reijcitq; secundas nuptias. 139.
 Delegat nuncium ad Gregor. XIII. & ad Rempub.
 Genuen. ibidem.
 Epistola Cleri, & populi Alerien. pro retinendo Epi-
 scopo. 140.
 Pontifex decernit, non amoueri ab Aleria Alex. 142.
 Alexander item respuit Episcopatum Derthonen-
 sem. ibidem.

CAP. XVII.

*Pauperibus in noua caritate annonæ
 subuenit.*

NOVA annonæ caritas in Corfica. 143.
 Alexandri prouidentia. ibidem.
 Egenos quadringentos quotidie pascit. 144.
 Sacellum in castro Aleriq; ædificat, & ornat gre suo
 ibidem.
 Eidem addit presbyterum ad celebrandum sacra-
 pro militibus præfidiarijs. ibidem.

C A P I T V M.

C A P. X I X.

*Romam tertio proficiscitur, stipendia
Canonicorum, auget &c.*

A M A N T E R excipitur a Sixto V. 145.
Augeri stipendia, numerumque Canonicorū
sue Ecclesie rogat Pontificem. ibidem.
Auger ex redditibus Episcopi, & beneficiorum at-
tributione per diploma Pontificium. 146.
Addit Archidiaconum, & Theologum. ibidem.
Coguntur Canonici residere prope Cathedralē,
& obire officia ecclesiastica, ibidem.
Lauretum pergit, inde Venetias. 147.
Duo millia nummum impendit comparandis sacris
vestibus. ibidem.

C A P. X X.

*Traducitur ab Ecclesia Aleriensis ad Tri-
cinensem. Alerie iure dicitur Apostolus.*

G R E G O R I U S XIV. Alexad. amicissimus. 147.
Designat ipsum Episcopum Papiæ. 148.
Angeli nomine appellat. ibidem.
Alexander eligitur Episcopus Papiensis, inscius rei.
ibidem.
Papiensium lætitia. 149.
Corporum meror, & luctus. ibidem.
Cogente Pontificis mandato Aleriam deserit. ibid.
Pinguiores Ecclesias alioquin nunquam pretulisset
Alerienti. ibidem.

Litteris

Litteris pastoralibus, & largitionibus solatur oues
merentes. 150.

Mutuus Alexandri & populi fletus. ibid.

Iure dicitur Apostolus Alerie. Rationes. ibid.

Romam confendit. 153.

Dulcia Gregorij, & Alexandri colloquia. ibid.

Gregorius Alexandrū parat insignire purpura Car-
dinalitia. ibid.

Alexander Episcopatum Papiensem renuit. ibid.

Rogat in ordinem suum dimitti, sed nil proficit
ibidem.

Obtemperat Vicario Christi, Christum in illo repu-
tans. 154.

Roma discedit. 155.

C. A. P. X. X. I.

Ingressus in urbem Ticinensem.

ROMA Genuam traicit ægrotans. 155.

Inde Mediolanū ad Patres suæ Cōgreg. ibid.

Multa confert cum Carolo a Basilica petri Præposi-
to Generali. ibid.

Bonam Episcopi famam præfert rei domesticæ. 156.

Cogitur expectare apparatus sui ingressus, ibid.

Præoptat priuatum; & dari interim impendia paupe-
ribus. ibid.

Indulget votis ciuium, propter gradum Episcopa-
lem. ibid.

Ex obitu Gregorij XII V. auguratur instare suum.

157.

Aliquid de pompa ingressus. ibid.

Honor Episcopis iure debitus. 158.

Quid

C A P I T V M.

Quid ageret Alex. inter illas celebres glorias. *ibid.*
Obitum suum prædicit intra eundem annum. 159.
Capessit dignitatis insignia, & sedet in folio episcopali. *ibid.*

C A P. X X I I.

Acta in episcopatu Ticinensi.

TICINVM seu Pavia opportuna sedes Alexandro seni. 160.

Disciplinam Christianam maximè curat. *ibid.*
Acerrimus propugnator Concilij Tridentini. *ibid.*

Sacrum cultum reparat. *ibid.*
Frequens & primus ad hymnodiam. *ibid.*

Pientiæ ac pietatis rarum exemplum. *ibid.*

Studium nitoris Ecclesiastici. *ibid.*

Auger redditus Canonicoꝝ. 161.

Reliqua episcopalis officij gesta. *ibid.*

Diocesim visitat, & graviter aegrotat.

C A P. X X I I I.

SYNODVM ac Visitationem Dioecesanam celebrare parat. 163.

Visitationem inchoat exacto Maio. *ibid.*

Peragit eodem ritu ac in Corsica. *ibid.*

Vetus Ticino flumine opinioni patris miraculi dat locum. 164.

Papiam redit concionaturus in festis B. V. *ibid.*

Ardor inter visitandum. *ibid.*

Consulentis respirare repellit. *ibid.*

Piè, & strenuè dictum Alexandri . ibidem .
 In oppido Bassignano Sacras habet Ordinationes .

Calozzum in agro Astensi peruenit . ibidem .
 Præfert domunculam Presbyterij ædibus Dynaste .
 ibidem . I I X X . P A O

Peractis munijs Episcopalibus podagra, & febre
 corripitur . ibidem .

Aegrotans traducitur in hospitium Herculis Rota-
 rij Dynastæ . ibidem .

Carolæ Rotariæ pietas, & famulatus erga Alexan-
 drum ægrotum . ibidem .

C. A. P. X. X. I. V.

Mors, & funus.

DECLINANS ad mortè quid dicere . 166.
 Intelligens adesse metâ vitæ quid egerit . 167.
 Confessionem generalem triduo peragit . ibid.

Nouum condit. testamentum . ibidem .
 Quæ legauerit . ibidem .

Optat sepulturam in imo pavimento ecclesiæ, & sine
 pompa . ibidem .

Sacrum Viaticum sumit . 168.
 Feruidus sermo Alexandri de Sacra Eucharistia .
 ibidem .

Fides incomparabilis de mysteriis Christianis . ibid.
 Morientis constantia, & animus ad labores para-
 tus . ibidem .

Lacrymans veniam a suis rogat, & precum subsi-
 dia . 169.

Inclyra, & manifesta salutis fiducia . ibidem .
 Oleo

C A P I T V M .

- Oleo sacro ungitur. *ibid.*
Præcipit sibi legi lamentationes Jeremiae & Christi passionem. *ibid.*
Dum legitur passio Domini celestes Hierarchias conspicit. 170
Conformatis in crucem brachijs, & cruribus spiritum Deo reddit die. 11. Octob. 1592. aetatis 58. *ibid.*
Statura, & totius corporis forma. *ibid.*
Luctus, & funeris preparatio. *ibid.*
Suaueolentia de visceribus. 171
Que Calozzi afferuuntur. *ibid.*
Cadauer Papiam per flumen transfertur. *ibid.*
Sistitur in templo S. Bartholomæi. *ibid.*
Concurfus, & veneratio populi. *ibid.*
Suaueolentia ex cadauere. *ibid.*
Feretrum magnificè adornato in Cathedralē deferretur. *ibidem.*
Orationē funebrem habet Don Iacobus Antonius Caroleus. *ibid.*
Terræ mandatur in pavimento templi. *ibid.*
Epitaphium. 172
-

LIBER TERTIVS

C A P . I .

De fide.

ARGVMENTA fidei Alexandri. 175
Scutum fidei. 176.

d

Hebræo-

S V M M A

Hebræorum aliquot ad Christi fidem conuertit. 177
Lumini fidei sociat scientias Theologicas . 178

C A P. I I.

Catalogus operum Alexandri.

PRÆCLARA opuscula composuit, edidit
& gratis dabat . 179
Vnde hæc documenta collegerit . 180
Ven. Francisci de Sales commendatio libri Alexan-
dri . ibid.

C A P. I I I.

De Prophetiæ dono.

PROPHETIÆ spiritu non caruit . 182
Probationes variæ . ibid.
Procellam præfagit, & eo monente euitatur naufragium . 183
Bartholomæo Mucantio sanitatem ex alieni restitutione prædicit . ibid.
Hyppolitæ Brippię incolumitatem futuram in die Purit. B. M. 184
Absoluendum eo anno ædificium Conuentus Franciscanorum . ibid.

C A P I T V M.

C A P . I V .

De Spe.

SPERATA Diuina clementia æternam beatitudinem. 185

Quibus præfidijs viam sibi strauit ad illam. ibid.

Indicia spei. 186

Fundamenta fiducię. 187

Insignes actus fiducię in Deum, & opem diuinam. 188

Sperantis fiduciam bonis euentis approbat Deus. 189

Præcipuè sodara tempestate ad Insulam Canariam. ibid.

C A P . V .

De Charitate erga Deum.

PRÆLVDIA ad comparandam Charitatem. 190

Indicia Charitatis. 191

Pronunciata de Charitate. ibid.

C A P . V I .

Dè oratione, ac Religione.

DEDITISSIMVS studio contemplationis, & orationis. 193

Orantis caput visum est magnis splendoribus coruscare. d 2

S V M M A

- scare. *ibid.*
 Extases frequentes . *ibid.*
 Occultat quantum potest , nec fert sibi de illis ver-
 ba fieri. 194.
 Non tamen abstractus a curis Episcopilibus . *ibid.*
 Exercitia spiritualia bis , ac ter annuatim peragit .
 195.
 In Cœnobio agens valde addictus sacræ meditatio-
 ni. *ibid.*
 Recolit sollicitè passionem Christi Domini . 196.
 Cultus , & deuotio erga B. Virginem. 197 .
 Erga spiritus Angelicos . *ibid.*
 Erga Sanctos , & eorum reliquias . *ibid.*
 Srdium sacræ hymnodix . 198
 Ardor, & extases in actione missæ. 199
 Cura vt & alij intersint . 201
 Instituit pia laicorum sodalitia . *ibid.*
 Cura sacrarum Cœrimoniarum . 202.
 Cultus interior, & exterior templorum . *ibid.*

C A P. V I I.

Quam magni effectus orantis.

- P**L V V I A M impetrat . 203.
 Auertit grandinem. 204
 Cœricam a Turcarum deprædatione seruat . *ibid.*
 Energumenam liberat. 205
 Demones aspectu terret . *ibid.*

C A P I T V M .

C A P . V I I I .

Charitas erga proximum:

P R O P E N S V S in subsidia miserorum . 206
Centum saccos tritici , aliaque multa annuatim distribuit pauperibus . 207.

Sacerdotibus ac pudencibus noctu mittit cibaria .
ibidem .

Centum itidem saccos recondit pro contubernali-
bus feminarij , & eorum propinquis . ibid .

Longè plures nutrit tempore annonæ . ibid .

Vt plures subleuet publica instituit ædificia . 208.

Qua arte ementitam viri paupertatem deluserit .
ibidem .

Munificentia in Episcopatu Ticinensi . ibid .

Cura eorum qui erubescunt mendicitatem . 209

Egregia miserentis gratia . ibid .

Liberalitas erga Congregationem . 210

Quicquid superest de tenui familia disperdit inopi-
bus . 211

Hilari semper animo , & manu . ibid .

Effusa beneficentia . ibid .

Consanguineis nil impertitur , sed ab eis emendicat
opem . 212

Iure dictus a Pio V. Iustus oeconomus , & vulgò
Pater pauperum . ibid .

CAP. IX.

S V M M A

C A P. I X.

Alia opera misericordiae.

- V**ISITATIO, & cura egrorum . 2 13 .
 Maximè domesticorum . 2 14 .
 Splendidum exemplum . ibid.
 Hospitalitas, & profusio in hospites . ibid.
 Oeonomo reclamanti obijcit sibi de craftino haud
 quaquam cogitandum . 2 15
 Pauperes intra domum induci iubet nequid patian-
 tur in via publica . 2 16
 Turbam Corforum catenis Turcarum eroptam hu-
 manissime recipit, & pascit . ibid.
 Qua benignitate nautas ostingentos, a barbaris au-
 fugientes exceperit . ibid.
 Mira beneficentia . 2 17 .
 Aliud hospitalitates, & misericordiae exemplū . ibid.
 Mira item prouidentia erga infantulum morti expo-
 situm . 2 18 .
 Hospitalitas exercita Ticini . ibid.
 Nudos vestit . 2 19
 Dotem puellis subministrat . ibid.
 Cura mortuorum . ibid.
 Vbi aliter nequit inuat prece ad Deum . ibid.

C A P I T V M .

C A P . X .

De prudentia .

QVIBVS prudentiæ partibus enituerit . 220
Experimenta prudentiæ . ibid.
Prudentia in delectu ministrorum Ecclesiæ . .

221

In correptionibus . 222

Moniti monentem redamant . ibid.

Probatur clarissimo exemplo . ibid.

Leges prudentiæ æconomicae . 223 .

Prudentia in priuata sui moderatione . 225

C A P . X I .

De Iustitia .

LEGITIMA beneficiorum distributio . 227
Vindex acerrimus iuris dicendi , & seruandæ
æquitatis . ibid.

Libellos supplices examinat . ibid.

Inrepat ministros munera acceptantes . 228

Verat recipi sportulas . ibid.

Miseros fouet . ibid.

Haud facile infligit multas pecuniarias . ibid.

Si quando infligit, illas destinat in pia opera . ibid.

Officium Cancellariæ diuendi non patitur . 229

S V M M A

Ecclesiasticam dignitatem, ac libertatem prudenter
ructur. *ibid.*

C A P. X I I.

De fortitudine:

ALEXANDER natura pavidus, virtute
magnanimus. 230.
Fortitudinis experimenta. *ibid.*
Dei negotia inuictus agit. *ibid.*
Periculis minimè frangitur. *ibid.*
Aduersa fortiter sustinet. *ibid.*

C A P. X I I I.

De Temperantia.

CASTITAS. 232
Obijt Virgo. 233
Graues corporis afflictiones pro tuenda castitate.
ibidem.
Sobrietas, & ieiuniorum frequentia. *ibid.*
Tenuis apparatus. *ibid.*
Nullum ex auro vel argento vasculum. 234.
Dignum Alexandro Apophtegma contra vsum Au-
læorum. *ibid.*
Sensuum continentia. *ibid.*

CAP.

C A P I T V M .

C A P . X I V .

De mansuetudine .

MANSVETUDO in Alexandro magis
fructus Spiritus Sancti, quam virtus. 235.

Cur tanta mansuetudine ornauerit illum Deus .
ibidem .

Nunquam visus ira percitus, aut subiratus. 236.

Confirmatur exemplis . ibid.

C A P . X V .

*Heroicæ mansuetudinis, & clementiæ
exempla .*

PETITVS saxo ad caput nil indignatur. 238.
Dimitti percussorem iubet . ibid.

Supplicio subtrahit . ibid.

Alia item exempla . 239.

Admiranda benignitas erga bruta . ibid.

Placiditas equorum ad Alexandrum . 240.

C A P . X V I .

Intentissimæ irarum extinctos .

RES illi cum feris potius quam cum homini-
bus . 241.

e

Sua

S V M M A

Sua urbanitate docet Insulares humane viuere .
 ibidem .

Angelus Pacis . ibid.

Vis Charitatis, & ingentis fortitudinis exemplum .

242

Quid monentibus amicis respondeat . 243

Alterum reconciliandis ciuibus stratagemma . ibid.

Celestis Caduceator . 244

Apud cineres Alexandri finem rixæ faciunt non-
 nulli . ibid.

Sixti Negronij relatio . ibid.

C A P . X V I I .

Temperantia ab honorum cupiditate.

A P P E T E N T I A M honoris , ac dignita-
 tum vt frænarit Alexander . 245

Actus Religiosæ demissionis , ibid.

Quam constanter respuerit honorum , atque magi-
 stratum gradus . 246

Despexit humana encomia . 247

Firmatur exemplis . ibid.

Modestè , immo male de seipso sentit . ibid.

C A P . X V I I I .

Charus, & utilis B. Carolo Borromæo .

S. **C** A R O L V S non est Fundator sed Patro-
 nus nostræ Congregationis . 249

Merita

C A P I T V M.

- Merita Alexandri primum nouit Papiæ . 250
Illum aduocar Ticino ad primum Conciliū Pro-
uinciale . ibid.
Alexandri eruditio, & sapientia in eo Concilio. ibid.
Utitur plurimum consilio , & opera Alexandri Præ-
positi . 251
Quibus in rebus . ibid.
Alexander socius Caroli in correptione quorun-
dam Ordinum . ibid.
S. Carolus summa quæq; committit fidissimo Ale-
xandro . 252
Illum habet a Confessionibus . ibid.
Encomium Caroli de Alexandro . ibid.
Quibus officijs mutuam amicitiam aluerint . ibid.

C A P . X I X.

Collatio S. Caroli cum Alexandro . 253

C A P . X X.

*Qui honorificis testimonijs Alexandrum
collaudent .*

- S. **C**AROLVS Borromæus . 257
Carolus a Basilica petri . 258.
Io: Petrus Giuffanus . ibid.
S. Philippus Nerus . ibid.
Baccius in vita S. Philippi . 259
Pius V. Pontifex , &
Cardinalis Serbellonius . ibid.
Io: Antonius Gabutius . 260

S V M M A

- Gregorius XIII. 261.
Sixtus V. *ibid.*
Gregorius XIV. *ibid.*
Paulus V. *ibid.*
Dux, & Magistratus Reip. Genuensis. *ibid.*
Clerus, & populus Ecclesiæ Alerienfis. 262.
Folietæ. 263.
Ioannes Rhò e Soc. Iesu. *ibid.*
Paulus Bellonius. 264. & 272.
Ioannes Bellarinus. *ibid.*
Anacletus Siccus. 265.
Michael Iustinianus. 266.
Oçtauius Belmustus episcopus Alerig. *ibid.*
Io: Baptista Bilia episcopus Papiensis. *ibid.*
Antonius Maria Spelta. 267.
Populus Ticinensis. *ibid.*
Henricus Farnesius eburo. *ibid.*
Corforum dicta. 268.
Decius Iustinianus episcopus Alerienfis. 269.

F I N I S.

VEN. SERVVS DEI
ALEXANDER
SAVLIVS

G. Castellus Sculp.

DE VITA, ET GESTIS
VENERABILIS SERVI DEI
ALEXANDRI SAVLLII

ANTE EPISCOPATVM.

LIBER PRIMVS.

Natales, & Ortus.

C A P. I.

ITAM, & res gestas Venerabilis Viri ALEXANDRI SAVLLII summam conscripturus, vnde aptius ordiar, quam à quibus ille & viuendi vsuram accepit, & norma licet enim non sicut generis ita & morum nobilitas continuò transeat ad Nepotes; neque cum patris diuitis heredes virtutum semper

-exigro.)

A

existant

120
121
122
123
124
125
126
127
128
129
130

existant filii : quippe eodem educti stipite Abel & Cain ; eodemque parente geniti Iacob & Esau , genio tamen tam fuere dissimili , vitæque discordi , quam à spinis rosæ , vno eodemq; à trunco pullulantes . Veruntamen quis neget ad profectum filiorum non parum conferre virtutem parentum , ac sanctimoniam ? Inde enim editi illi sunt , vbi hospitata virtus est , quæ de antiquo semine aliquid in dies bonitatis egerminat ; ibi illi educantur , vbi cum lacte innocentiam vitæ sugunt , vbi ad omnem oculi comectum vestigiâ occurrunt domesticæ pietatis , vbi denique maiorum non memoria modo assidua , sed imagines ipsæ passim obuiæ , licet mutæ perorant , acribus stimulis ad patriam virtutem æmulandam admotis , validisque à degenerare instituto frænis iniectis : Perinde vti iustus Tobias cognatos ab iniquis dicitur deterrere illud causæ obiectabat :
Quoniam filij Sanctorum sumus .

Tob. 4.

Posset Alexander longam , laudatamque seriem eiusmodi Auorum cepserit , per quos ad se corruatâ vitæ æquitatem probaret , vt propterea ab incunabulis ipsis edoctus virtutis capessendæ modum facile credatur : sed quia hæc ampliosem poposcerint cæpam narrandi , quam qui præscriptus est nobis , suppressa Auorum commendatione , proximam originem indicabimus , veluti Solis nascituri præcurrens diluculum .

Alexander
 natus Medio
 lani anno
 1535. Patre
 Dominico
 Saulio , &
 Thomasia
 Spinula Ma-
 tre .

Dominico Saulio Patre , Thomasia Spinula Matre , familiis Genuensium principibus , natus est Mediolani Alexander 15. Kalend. Martii , Anno redempti Orbis 1535. haud multò post quam Diplomate Pontificiò per Paulum III. firmata est inter statos , ac Generales Ordines Religiosorum ,
 Congre-

Congregatio Clericorum Regularium Sancti Pauli, quos vulgo à Principe Ordinis Ecclesia Barnabitas vocant: cum eam tamen Mediolani natam Clemens VII. approbasset:

Genuam autem Liguria Metropolim esse, emporiū Italiae ditissimum, Sauliæ gentis, ac Spinulæ sedem nobilissimam ignorat nemo: Nemo nomen vtriusque Gentis, vetustatem, splendorem, res præclare gestas, si primoribus tantum labris degustauerit Italicas memorias. Vtrinque enim nullo non tempore florere armis, doctrinis, publicis Magistratibus, vitæ quoque integritate insignes Viri, à quorum cōmemoratione, ne aliena videamur, non Alexandri facta, consecrari, styllum retrahimus, ad illius genitorem regredientes.

Dominicum Saulium singularibus dotibus natura ditavit, industria adauxit. Nobili, ac sublimi animo, præcellenti ingenio, & ad ardua quæque nato; grata, sed minimè vulgari eloquentia, eruditione varia, ciuili prudentia in primis instructum; Regia quædam maiestas oris, & formæ dignitas summo perè commendabat. Ad hæc munificentia in pauperes, morum integritate, & (quod hominem spectandum in fastigio collocat) pietatis Christianæ laude tantoperè elucebat, vt nemo ferè æqualium pluribus ornamentis instructior ad Rempublicam administrandam accessisse putaretur. Quamobrem eum apud alios summos Dynastas, tum in primis apud Franciscum Sfortiam postremum Mediolanensem Ducem, mox apud Carolum Quintum Cæsarem, cui postea ditio illa cessit, gratia, atque auctoritate plurimum valuit; & iis rerum Dominis, Genuensis licet patricius, singulari privilegio, in

Dominici
Saulii do-
res, officia, &
res gestæ.

Senatum Mediolanensium honorificè cooptatus, gra-
uissimisque muneribus, & rebus agendis præfectus
est: ab illo insuper Duce honoris, & meriti causa
Demarchus constitutus Puteoli pernobilis Oppidi
in Diœcesi Derthonensi, quod Oppidum etiamnum
obtinet familia Saulia. Honestissimas præterea Le-
gationes obiit Dominicus ad Clementem VII.
& Paulum III. Summos Pontifices. Post hæc
Quæstorum ditionis Mediolanensis Magistratum
vtrumque, vno simul tempore, raroque, & pla-
ne singulari exemplo Præses eximia integritate,
& plena acclamatione, exercuit. Porro ea fuit
Dominici beneficentia in homines probos, & eru-
ditos, vt illis domesticos ipsos lares continenter pa-
tere voluerit; nouus Mæcenas omni liberalitatis ge-
nere, & officii: Eodem genio erga inopes, & casibus
aduersis fractos. Quo factum est, vt quæ olim do-
mus per fugium egenis, doctisque esset, hodie in-
amplam, instructissimamque gratuitorum pharma-
corum Apothecam ad egentium inualidorum sola-
tium commutata pateat, perpetua misericordie of-
ficina, & Charitatis hospitium, titulo sanctæ Coronæ
honestata.

Liberos sex de Coniuge carissima sustulit Domi-
nicus, Mares tres, feminas totidem. Exiis Ale-
xander secundus natus, sacris vndis Baptismi lotus,
susceptore Alexandro Bentiuolo postremo Bononiæ
Dynasta, & Sfortiæ Ducis peramico: vnde & no-
men traxit. Grandiusculo non defuere qui ad ele-
menta Christianæ doctrinæ monerent de religiosis
Aurorum facinoribus, quorum ipse studio accende-
retur, altèque animo infingeret, iniunctum id sibi, vt
aliquando ætate prouectus, aut gradu, gloriofa emu-
latione

Alexandri
in baptisno
susceptor A-
lexand. Ben-
tiuolus, po-
stremus Bo-
noniæ Dyna-
sta.

Aurorum op-
tima exem-
pla.

latione iisdem in se coloribus eos exprimeret. Sic ab Antonio Auo edidicit, quam Episcopus imitaretur liberalitatem pro tutanda Virginum egenarum castimonia, vbi illum audiuit constituisse de suo redditum scutorum mille annuum, perpetuumque, quo Virgines aliquot indotate honesto matrimonio collocarentur. A Bendinello Proauo Zelum, largitatemque in Sacrorum Cultum; cuius luculentissimum monumentum cernebat, admirante posteritate, in Templo, quod Sauliorum vocant, amplitudine, structura, marmorum copia longè omnium, quæ in patria extarent, magnificentissimo, cui ille excitando, & Sacerdotiis decenter instruendo, de pecunia suæ arcæ tantum insumpserat, quantum iusto fenore perpetuo soluendum sufficeret. A Philippo autem Patruo mundi respectum, contemplandi Dei studium, ac suimet, gregisque aliquando sibi committendi curam. Is enim cum esset à Pontificiis Breuibus, atque in Genuensium Ditione Brignatensis Antistes, non sine spe fortunæ eminentioris, illa tamen reuoluens animo verba Saluatoris: *Quid prodest homini si uniuersum mundum lucretur, Anima verò sua detrimentum patiatur?* ablegatis rebus omnibus vni sibi, & gregi regendo vacandum dixit, vt & ipse Christi Iesu perfectus imitator, & oues Pastoris imitatrices fierent. Dignissimum sanè speculum Alexandro, in quo postmodum Episcopus obtutum firmiter defigeret, ac sese Philippo, aliisque non paucis in ea familia magnis Præfulibus aptè compararet: quod postea & fecit egregiè, & excellentius multo perfecit.

Matth. 16.

Indoles.

Indoles, Educatio, & Studia.

C A P. I. I.

Indoles.

Deo generis humani favore providentissimo indolem satis bonam, & nobilem adeptus est Alexander, quæ cogente nemine ipsum facile à pravo auerteret, ad rectum impelleret. Suapte ingenio in bonum pronus, Religionis amantissimis, erubescens ad inhonestam candidus illi animus, facilis, ac mitis, in alienis casibus ad commiserandum promptus. Mens perspicax, in agendo sedula, ac prudens. Natura non citra timiditatem: Corporis habitus delicatulus, & ad flegma porius accedens.

Educatio.

His adiuncta Parentum sollicitudo, & accurata educatio, quæ in Infantulo, quasi nitida, ac cerea in tabula mirum quam facile impressit prima Sanctioris vitæ lineamenta. Accessit postea præceptorum celebrium disciplina, qui tanquam periti cultores recentis plantæ luxuriam studiosè amputant, simul irrigatione opportuna latificant, idest, & mores pueruli optimis informant monitis, & liberalibus disciplinis instruunt mentem, surgere arbusculam in Cælum iubent, rationem vitæ omnem in alumno suo ad pietatem conferentes. Sanè in eo se plurimum commendavit Dominicus, quod liberis instituendis tales Magistros delegerit, quorum operam scientiam probitate, probitatem scientia cumulatam in iis esse gloriaretur. Præfecit muneri primo loco Iulium

Dominici
cura erga li-
beros.

Iulium Camillum Delminium, Hebraicæ, Græcæ, Latineque linguæ, necnon Italicæ cultioris apprime gnarum, libris etiam editis illustrem, quem propter ingenii præstantiam, & peregrinas loquendi formas Rhetorum Principem vocitare non dubitarunt haud pauci. Hunc per septennium totum domi suæ conuictorem habere placuit Dominico, quò propius docentis beneficio uterentur filii. Postmodum apud se vita functum proprio sepulcro sibi magnificè extructo ad Diuæ Mariæ Gratiarum Mediolanè in perpetuæ beneuolentiæ, memoriæque immortalis testimonium donauit. Camillo successit Io. Baptista Rafarius Nouariensis, vir notissimæ probitatis, omni liberalis disciplinæ genere ornatus, qui Oratoriam facultatem Venetiis primùm, tum Ticini triginta, fere per annos summa cum laude publicè docuit, & Galeni, Hyppocratis, aliorumque Græcorum scripta in Latinum pari fide, atque elegantia vertit.

Magistrus
Iulius Camillus
Delminius,

Et Io. Bapt.
Rafarius,

Tantis Doctoribus Alexander, cuius non minus erat impigrum studium, quam foelix ingenium, non potuit non magnas in litteris progressiones facere. Itaque breui fastigium reuinit humaniorum litterarum, Rhetoricæ artis, Græci, Latiniq; nitoris, quarum rerum subsidio ætate procedente scientiam æternæ salutis posset in concionibus & ipse populis tradere. Logicæ elementa fertur domi accepisse; Philosophiæ autem, & Ius ciuile Ticini: quod & ipse restatum relinquit in Epistola, in qua etiam se à iuuentutis turpi, & communi naufragio, diuina ope seruatum affirmat.

Prima studia
Alexandri.

Iam ut ad puerilia Alexandri reuertamur. Aestua-
uit assiduè à primis annis studio sacrarum precum;
Diuinæ consuetudinis voluptate illectus, Cui prop-
terea

Iuuenilia
exercitame-
ta pietatis.

terea totis sensibus, menteque plusquam credas intentissima inhærebat. A matutinis, serotinisque precibus priuatis vix vlla vnquam auertit causa: necessitate auersum reuocabat hora subsequens. Sacrosancto Missæ Sacrificio quotidie fere, Vespertino in Ecclesia cultui diebus festis, ore compositus, & mente præsentissimus aderat. Magna cum animi voluptate, vtpote sitientissimus, de Deo sermones in priuatis, aut publicis congressibus auscultabat attentè. Labes animæ, quas vel inuitus, vel incautus, vel etiam ignarus, vt in humanis, contrahebat, Sacræ Pænitiæ lauacro abluebat frequens, salutaribusque castigabat pænis. Sub annum ætatis duodecimum impatiens diuturnioris moræ sacri Eucharistiæ esuriuit pabulum; cuius voti compos vt rite fieret, pia Sacerdotis institutione, & consiliis adiutus est, ac post generalem exactæ vitæ expiationem singulari sensu pietatis ad Sacrosanctam Mensam admissus, non sine nouis ad amorem Diuinum incentiuus gustata cælestium suauitate recessit.

Cultus erga
B. V. Mariam

Colebat affectu filii, ac serui reuerentia B. Mariam Virginem, Dei Genitricem, quam sibi ab incunabulis patronam delegerat, cui se, suaque fidenter commendaret: Itaque castissimæ Virgini puer castimoniam suam vouerat; in ipsius honorem officium quotidie persoluebat, & cum alias plurimas preces eidem Augustæ Virgini honorificè dicatas, tum coronam Angelicæ salutationis per dies singulos recitabat: Sed & vnoquoque Sabbato in eiusdem obsequium ieiunabat.

Candor, &
modestia
Alexandri.

Raram in adolescentulo pietatem, mentis candorem in facie se prodentem, simplicitatem quoque ingenuam, & priscos in tantula ætate mores admiraban-

rabantur quamplurimi, deridebant alii; tanquam propriæ aduersantia nequitia, atque impietati: Nec deerant inter domestica seruitia mulierculæ, quæ in impuberis tam venusti, quam pudici Religiosam castimoniam, atque auream formositatem scommata ludentes iactarent: Verum ea omnia modestissimus, ac prudens Alexander despectui habens, sibi, bonoque suo consulere satagebat.

Nullum est genus reuerentiæ, atque obsequii, quod Parentibus non exhibuerit, nudato capite assurgere; non nisi interrogatus alloqui, mandatis auscultare: nuribus præsto esse, omni cultu venerari. Haud dissimilis erga Præceptores. Porro ne a patria grauitate, virtute, dignitate; ne transfuersum quidem vnguem deerraret, famulorum consuetudinem cautè declinabat: Ne uè in sodales prauos, contaminatosque moribus incurreret, nemini adiungebat se præterquam quos nomine designauerat iussio moderatorum. Famulis tamen neque durus, neque molestus; sepe ipse sibi ministrans, ne illos grauaret.

Clementiæ, benignitatisque viscera pandebat omnibus: Misericordiam in egenos tamquam sibi ingentam materno extulisse vtero videbatur. Quod si illi nihil esset, quod stipem petentibus erogaret, illud à domesticis quærabat; deprehensus interdum, nec inuitis tamen parentibus, clanculum subducere domo aliquid in illorum beneficia.

Indecoros aliorum gestus, subobsæna verba, inuerecundaque, aut famam alienam deterentia, omnem denique minus castigati sermonis licentiam, seuerus obiurgabat; quandoque tacitus oculo toruo, ut tempus poscebat, quandoque fuga, quò se læsum ostenderet, & ne in idipsum relaberentur, cauerent.

Pietas in
Parentes, &
Præceptores

Misericor-
dia in pau-
peres.

Cura casti-
monia.

Sobrietas.

Victus exiguus, ad necessitatem comparatus, non ad delicias. Et ne sobrietatis propositum, vnquam violaret, ad conuiuia inuitatus, quaesita honesta causa, perbellè abstinebat. Cultus autem Corporis decens, vestitus elegans, sed non vltra modestiam exquisitus.

Vigilantia.

Oblectatio
in ornatu altarij.

Primo mane vigil, & ad studia proficiens; indignum ratus homine adolescente, excipere in cubili Solis radios. Otij, ac desidij hostis capitalis vt quã virtutis noueram esse dicebat. Si qua de studio; aliisque meditationibus à Patre præscriptis superesset hora; aut horæ portio minima, non illam puerilibus infumebat iocis, aut ludis, vt æqualibus mos est, verum concinnandæ Aediculæ oratoricæ, ornando Altari vna cum fratribus, ac sororibus, aliivè cuiuspiam honesto operi. Sermo illi sincerissimus: mendacio infensus supra quam credi possit.

Hæc autem extirerè in Seruo Dei tyrunculo prima virtutum experimenta, è quibus præfagire iam tum licuit, quantus euasurus esset athleta. Certè nemo fuit, qui mores, qui acta pueri contemplatus, velut ex orientis Solis serenitate non assequeretur coniectura, quam late lumbina sanctitatis in meridie vitæ esset ille diffusurus.

De Gestis

*De Cœlesti instinctu, & Præludij
ad Religiosam Vitam.*

C A P. I I I.

GEBAT ille etatis annum
decimum septimum. Cum au-
tem ingenio solerti esset, sen-
suque satis maturo, facile ve-
ra a falsis dispicere potuit, &
quæ iusta, quæ iniusta, caduca,
sempiterna securo iudicio re-
nere. Afflatus quoque super-
no lumine, quam multis iter
huius sæculi obsessum foret errorum periculis; quã-
que funesti errantium exitus, non obscurè præsen-
tiebat. Quare sibi ipsi prospiciens, atque consulens,
ne per devia Mundi rueret, secedendum putavit
à communi hominum vita; ad vulgari instituto; re-
busque profanis abdicatis ad arcta Religiosorum
claustra commigrandum; vbi mundo mortuus, ac
sibi, viueret totus Deo: illud iam perspectum ha-
bens, quam honestum sit, quam dulce, quam in pri-
mis adolescenti proficuum, iugo legis Diuinæ tene-
ra colla submittere. Hesitabat autem animo, quò
potissimum vergeret; ardentioribus ideirò, atque
còtinuatè obsecrationibus diuinam sollicitabat cle-
mentiam, vt quorsum tenderet, indicaret. Ita ex Re-
ge vate orans, *Illumina Domine vultum tuum super
nos, vt cognoscamus in terra viam tuam.*

Paucis ante annis florebat Mediolani (quæ Vrbs
fœcunda parens est, & pia Religiosorum hominum

Desiderium
vitæ Cœno-
biticæ.

Pgl. 66.

Origo Con-
greg. Cleric.
Regularium
S. Pauli.

nutrix) recens Congregatio Clericorum Regulariũ sub Diui Pauli Apostoli patrocinio, fundatoribus Antonio Maria Zacharia nobili Cremonensi, Iacobo Antonio Morigia, & Bartholomæo Ferrario, Patriitiis Mediolanensibus: Triumviris Apostolici Spiritus, ac sapientiæ plenis, quorum institutum Clem. VII. Pont. Max. Apostolica autoritate probauerat: ac biennio post, idest Anno 1535. (qui fuit natalitius Alexandro) Paulus III. successor priuilegiis, atque amplis concessionibus adauxerat. In hunc cætum, complures iam insignes, ac primarię nobilitatis Viri, tum Mediolanenses, tum finitimarum Ciuitatum confluabant, qui præter admirandam vitæ rationem, qua se se in priuatis; publicisque officiis exercebant, in erudiendos quoque populos, & ad cælestem vitam formandos summam operam conferebāt. Quæ res conuersos habebat omnium oculos, nouis quasi astrorum fulgoribus excitatos, diffundente se latè fama sanctitudinis noui Ordinis.

In eam pro-
pendet, & pe-
tit recipi.

Eccles. 6.

Ad horum igitur Patrum sedem, quæ in subur-
banis Mediolani, ad diui Barnabæ habebatur, diuerit
frequens Alexander, eoque captum nitore virtutũ
incessit ardens cupido in illorum numerum nomen-
dare. It viam, reditque celer, qua tenditur ad Di-
ui Barnabæ, iam quasi gnarus illius consilii Salomon-
nici. *Si videris sensatum, euigila ad eum, & gra-
dus ostiorum illius exierat pes tuus.* Tantopere an-
helantem exęstuanis desiderium non patitur vlllo lo-
co consistere, donec metam votorum suorum attingat,
spemque omnem impletam sentiat.

Tenebat per id tempus clauum huiusce Religio-
sæ nauiculæ Hieronymus Maria Martha a Castro-
franco ex primis Congregationis alumnis, vir canie
tic

tie veneranda, pietatis sensu feruido, austeræ vitæ ratione conspicuus, cuius sermonibus, atque exemplis sodales ad culmè Christianæ perfectionis acriter extimulabantur. Coram eo Præposito, & Primaribus Congregationis supples, in genua prouolutus, Aprilis die 22. dein. 24. (Annus erat 1551.) patefecit Alexander, tam ingenue, quam ardentè, quod fouebat in pectore studium Religionis, enixè postulans dari sibi, vt in illam partem sortis Sanctorum ascisceretur: reliquum vitæ deuouisse Deo; pro æterna salute libenter quicquid in sæculo caducum, alii sectantur, se se pacisci: neque fas esse vocanti, atque adeo impellenti Deo calcitrosum obsistere. Hæc ille obsecrabundus vrgerè.

Verum ne quid temerè apud parentes illos Congregationis decerneretur in prole adoptanda, censuere ex Apostoli monito probandum in primis propositum animi in adolescente, num esset ille ex Deo Spiritus, vtrum aliquis fucus pietatis illexisset, aut certè tædium potius sæculo abduceret, quam Cæli amor traheret. Et veterum quidem Cœnobitarum vestigiis inherentes, antequam candidatum adscriberent in familiam, desideriorum illius capita perscrutantes, indicia firmati consilii, experimenta quoque voluntariæ demissionis, atque constantiæ attentius exegerunt. Enimverò iucundissimum fuit audire adolescentuli responsa ad Patres disquirentes eius propositum; & quam appositè, quam prudenter, atque religiosè obiectas ab iis alias, & alias difficultates dilueret. Rogatus enim inter multa, cur cohortem hanc nouam tam exiguam, paucorum capitum, potius quam ex antiquioribus, numerosioribusque sacrorum Ordinum vnã, cum tam multè

Fiunt experimenta vocationis.

1. Ioan. 4.

Io. Cassian. lib. 4. de instit. renun. cap. 3.

extarent, delectam velit : Num super ea re cęleste numen consuluerit : quibus fretus viribus quibus subsidiis tam arduum opus , quale est religiosę professionis iugum perpetuum , moliretur . Denique monitus , etiam atque etiam cogitaret , prospiceretque quid ageret ; sibi corporis habitudine molli, ac delicatę nutritio , seruitio multiplici famulorum vti solito , fore longe grauius , forsitan & intolerandum id genus viuendi nouum , atque asperum , in quo mancipetur oporteat laboribus , vigiliis, atque alienis ministeriis . Ad hæc singillatim respondens ait , sese per annum , ex quo eā cogitatio subiuit mentem , enixę à Deo efflagitasse , quid Maiestati sue acceptius, quid sibi consultius ad salutę foret, indicaret . Se autem in dies magis , ac magis in eõ studio confirmatum, animatumque sensisse, argumento, inquit , haud ambiguo presentis mihi Numinis , cuius certę ductu sisto me vobis, Patres , patefacioque conceptum animo ex matura deliberatione cõfilium huiusce instituti amplectendi . In aliis Religiosis familiis seueriorem credo castigandę corporis disciplinam reperirem : At hic, præter alias asperitatis rationes , viget plurimum intima voluntatis subiugatio , quod quidem longę gratissimum Deo sacrificium , ac præstantius cruciamenti genus esse arbitror . In quo illud est mihi propositum , vt perfectendis cum animi serenitate, & charitate laboribus, obiurgationibus, & conuiciis, Deo perfectę inseruiã, atque cum eius gloria sanctus efficiar : hoc autem, ope Diuina , & vestro Patres adiumento consequi non diffido . Neque vnquam fiet, vt me quidquam auocet ab hoc consilio , siue lenocinia parentum, siue instantia perptui laboris , siue quid aliud offera-

feratur mente, in qua iam sedet suggerente Deo hæc sententia. Hæc fere ad verbum Alexander.

Scitantiſſibus Patribus, ecquas præ cæteris virtutes adamaret maxime? Humilitatem, inquit, & Pudicitiam, diſtoque cauſam ſubiiciens, quoniam, ait, his binis Mariam Virginem Beatiffimam Deo ſummo perè placuiſſe intelligo.

Inter hæc vnus è Patribus per iocum quidem, & velut modestiam illius pertentans, magis autem velut futura præſagiens obiectabat, Velle eum in ordinem hunc adſcribi: vt exinde euadat Epiſcopus. Quod ille quaſi ioco iactatum excipiens, ac nihil minus fore cogitans, modesto ſilentio diſſimulauit. Hæc quanquam leuiora fortaffe videantur, quam vt mandentur litteris, ſilentio tamen ſupprimenda non ſunt, vt ex hiſce rudimentis, & quaſi adoleſcentiæ erumpentibus gemmis fas fit augurari quales in tempore fructus ſit editurus, & ad quantū ſanctitatis faſtigium progreſſurus. Verùm ne res tota mutis tranſigere- tur ſermonibus, ad experimenta deuentum eſt.

Per id tempus Mediolani quum legum obſeruantia, virtutumque cultus exularet, populus omnis in genus quodque flagitiorum præcurreret, quum peſte vitiorum graſſante amor recti, ac bene viuendi norma ferè obliterata iaceret, quum pietas cõculcata locum feciſſet impietati. Per id (inquam) tempus tot corruptelis deprauatum, nouum hoc examen leſtorū Virorum. c. Cælo aduentaffe viſum fuit, vt audaciam prauorum iam omnia obrinentem compeſceret, ſi mul vt iras ſuperum iure commotas ſedaret; quippe ultores ii Diuini, Humanique iuris ſædiſſimè violati, aliena ſcèlera voluntariis in ſemet aſſumptis ſuppli- ciis ſeucriſſimè expiare ſatagebant, corpora priua- tim.

Diſſimulat quod illi ob- iicitur de appetitione Epiſcopatus.

Officia ordi- nis domeſti- ca, & in exte- ros.

tim, ac intra lares grauitèr afflictautes, & sæpius in media erumpentes fora, compitaque frequentiora, prægandibus onusti Crucibus, funibus de collo pendentibus. Vbi oratione instituta, qua spiritus Cælo afflatus agebat, innehere acerrimè solebant in flagitia corruptæ Ciuitatis, fulgurare, tonare, impendentes e Cælo iras vltices minitari, tum miscere gemitibus concionem. Ex quo facile fiebat, vt quam plurimi e tattareo vitiorum veterno expergefacti, sibi bique redditi viam æternæ salutis ab errore reuocati ingredereutur. Tamesti in tanta capitum varietate non deessent, quibus satana obnitente irrisionis materies, atque ludibrii fieret tam altum consilium: vt sic etiam in hosce Patres quadraret, quod de se vsurpabat ipsorum Tutelaris Apostolus, *Alijs sumus odor mortis in mortem, alijs odor vita in vitam.*

a. Corint. 2.

Crucem Alexander per Urbem Mediol. sæculari in habitu gerit.

Accidit ergo aliquando, vt Alexander Patrum suafu in suo laico, & eo eleganti habitu (quem ipsum nonnulli putant esse, in quo dudum inter ducetos ephæbos e flore patriciorum Mediolanensium Philippo II. Hispaniarum Regi Belgium versus Mediolano tendenti obuiam factus præ cæteris splendebat) hoc, inquã, habitu adornatus, Cruce ingenti sublata ex Aedibus Patrum ad vsq; forum Mercatorum procedere non dubitaret; ibiq; elato Christi trophæo super pegma circulatoris, veluti de suggestu, verba Diuina facere. Lepidum enim vero, & omni posteritati commendandum spectaculum: Adolescentulum ephæbum holoserico nitentem, & auro, longo itinere per vicos, per compita vastissimæ vrbs, in summa populi frequentia, vexillum Christi gestatè humero properare; illud vbi densior Ciuium turba, erigere, immo etiam defigere. Non humi quidem sed in scena mi-

mimica, quasi Triumphi sui sublimi Capitolio . Ibi-
dem quoque intrepidè de mundi despicientia , de
vitiis fœditate , ac sempiterna apud Inferos
punitioe perorare , & admirabundam plebem ad
imitationem Christi Domini feruidissima oratione
incendere . Dixerint sapientes homines adolescen-
tulum intuentes, domo sub Crucis pondere in lōgin-
qua abeuntem, alterum referre Isaacum puerum , li-
gna deferentem, quibus omnes sæculi pompas, om-
nem hominum fastum, æstimationemque sui Christo
Deo immolarèt . Quo factum est vt omni perplexi-
tate posita , quæ de eius inconstantia relicta foret ,
accepto nomine castris militantium Deo sub Pauli
vexillo tyronem Patres conscripserint .

Eiecto de
scena circula-
tore in ea
Crucis Tro-
phæum eic-
uat, & sermo
nem de mū-
di contemp-
tu habet in-
trepidus .

*Alexandri ingressus in Ordinem
Tyrocinium, Progressus.*

C A P . I V .

HGITVR 16. Kal. Iunii, in
quem diem eo Anno incurrit
festum Pentecostes, feruentio-
re adhuc flamma Sancti Spiritus
exestuans Alexander ad
Diui Barnabæ, tanquã ad pro-
pugnaculum firmissimum con-
tendit, excipitur à Christi mi-
litibus, castris iniungitur; non
continuò tamen decoratur galæa, balthæo, chlamy-
de, hoc est Clericalis militiæ sacro habitus, ne forte
tyrunculo adhuc, & prima illa rudimenta facienti

In Cœnobio
S. Barnabæ
accipitur No-
uitius .

ea nõ satis accomodata redderentur insignia ; sed vili lacernula, hoc est veste leuidensi, abieſtaque cooper-tus tyrocinium agit, in quo paulatim ſpecimen robo-ris exhibeat, comprobetq; quantum capeſſendis mi-litaribus iis instrumentis idoneus euaderet : & qui leuioribus in pugnis didicerit ſtrenue rem gerere, ad aciores ſubinde congregeretur intrepidus .

Habitu Or-
dinis indui-
tur .

Per trimeſtrem autem diſciplinam cum initia præ-clara, & omnium argumenta virtutum præbuiſſet, communibus Patrum ſuffragiis, & decreto, ſacro Habitu ex ritu Congregationis in ipſo Collegio Di-
ui Barnabæ, adſtante corona Procerum, & Patritio-rum florentiſſima, induitur per P. D. Hieronymum. Mariam Martham Præpoſitum, ipſo die recurrente Beatiffimæ Virginis Mariæ in Cælum Aſſumptæ, quo die Angelorum hæc ſupergreſſa choros, atque in ſo-lio. numini propinquiore euecta viſa eſt ſtupenti Au-læ Cæleſti amiſta mulier Sole, Lunam pede prote-rens, Stellis compactum diadema geſtans capite .
Quod propoſitum myſterium contemplans Alexan-der intellexit, ſibi ex terrenis rebus ad cæleſtes eo die translato enitendum eſſe, vt in poſterum quaſi iam. cæleſtis. homo. ad. exemplum. Deiparæ, iuſtitia, ac ſanctitatis radios exhiberet, ſublunaria quæque alto deſpectu calcet, caputq; quod eſt ſedes mentis, efferat ſuperna luce, & radiis virtutum vndique co-ruſcans. Alexandro præter morem Congregationis manſit immutatum nomen ; ſcilicet iam illuſtratum a iuvene debuit in optimo ſene conſecrari .

Ad Religioſe
perfectionis
apicem con-
teudit .

Et ſane quam ante de ſe cõcitauerat expectatio-nem, non modo non feſellit, ſed re ipſa longe ſupe-ravit ; quippe cui parum erat ad apices virtutum, ſupremos aſpirare, niſi & celerrimo grefſu propera-ret.

ret. Proinde quæ assidue mente versabat sæpius ex ore excidere audita sunt verba eiusmodi, *Deum colere eminenter, & spiritu sublimioris sanctitatis semper incallescere*. Quare nemo erat illo aut ad pietatem pronior, aut ad labores, abiectionoraq; ministeria promptior, aut alacrior ad obediendum, aut diligentior in omnibus disciplinæ regularis muniis obeundis. Erga moderatores obsequētissimus; æqualibus æque amabilis, ac officiosus; magistri ab ore pendere, & e vestigio sequi, collegis ministrare, infraque omnes haberi gestiens. Cum autem probè teneret omnium licet disparium inter se Ordinum, in Ecclesia vnum, eundemq; scopum esse, vt præpotenti rerum Conditori quam sanctissime inferuiatur, Deum videlicet super omnia diligendo, & officia charitatis perficiendo, ipse huc aciem mentis omnem intendere, huc gesta, dictaque omnia conferre pro virili parte perpetuò studuit.

Quo primum tempore hanc palæstram est ingressus, in illud potissimum totus incubuit, vt obices quoscunq; tolleret, quibus intercludi via ad sanctitatem posset. Quamuis autem Animam satis bonâ sortitus esset, gereretq; corpusculum spiritui minus contumax, tamen assidue inuigilando tentauit vitiosa nature germinâ radicibus eruere si posset, si non posset, comprimere: Multumq; impendit operæ, atque industriæ in moderandis, & corrigendis animi affectibus, qui grauium instar ponderum eneruant animam, & quædam quasi vincula spiritum obstringunt, ne se sui potens celestibus Theoriis inferat contemplandis.

Dictis fidem exempla concilient. Duos potissimum in hoc curriculo labores offendit Alexâder, inditam

Feruentis Ty
rois diuinum

Prauas pro-
pensiones de-
bellat.

primum animò cupiditatem sciendi geniumq; ad studia ingenuo homini iucunda propensum, addidit a Patre hereditarium, atque a doctissimis, soletissimisq; magistris impressum exemplo: secundò vigiliis antelucanas ordinibus Religioforum solemnes; at Alexandro siue phlegmaticè habitudinis, siue tenerè ætatis, siue aduersè consuetudinis causas, omnino graues, ac noxias.

Quomodo
immoderatū
ardorem stu-
dij literarū
experauerit,

Et quidem propensionem ingenii sui ad literarū studia preualidam fuisse palam professus sæpius est, ab iisq; diuelli longè laboriosius, & acerbius fuisse, quam a parentum aspectu, ab amicorum vsu, ab ipsius vitæ commodis, publicisq; honoribus. Professus insuper nihil ita pupugisse animum, quam cum sibi subreptis aliquando libris consueta eorum interdicta est volutatio, qua ita afficiebatur, vt fungens editui officio, cum euocaret Collegas ad Diuinum officium, repertus sit dextera manu funem Campanæ trahens, leua librum tenens adapertum intensissimus lectioni. Hosce verò labores qua ille arte, quave strenuitate vicerit, est cur miremur. Si quidem experimento edoctus, diuinorum librorum lectionem, cælestis beatitudinis contemplationem, obedientiæ Religiosæ cultum humanis litteris & merito, & fructu plurimum antecellere, ibi studium suum omne sistendum putauit, vbi Magistri censura definiret; libenterq; genium fraudans, vnum in librum, què Magister delegisset, ex quo viuèdæ rationem accomodatam Nouitius hauriret, totus, atque horis duntaxat præfinitis incubuit: Summum ratus piaculum, oculos in alium coniecisse, aut indicta temporis momenta legendo præterisse. Quin eò Religionis compertus est deuenisse, vt ad aliud opus

opus interpellatus, non versus solummodo, sed verba ipsa interrupta, atque adeo litterulas inchoatas relinqueret. Fallebat interdum hanc litteraturæ cupiditatem opificio manuum, veluti emundanda domos, excolendis hortis, apparandis Altaribus, aliisque ad levamen sociorum ministeriis; eaque, si ita moderatorum arbitrio placitum fuisset, sibi quoque toto vitæ cursu magis placita affirmabat fore, quam quicquid oblectamenti e scientiarum studiis capere posset. Hac arte sicut illam litterariam sin minus extinxit, utpote non omnino culpandam, ad eum tamen modum, qui e Novitii decoro est, perbelle contraxit.

Neque minore ope nixus est in oppugnanda soporis violentia; quæ illum aut prohibebat, aut egrè sinebat precibus antelucanis adesse in Ecclesia. Ut enim se ab eo labore expediret, curam excitandi à somno Collegas obtinuit supplex à Preposito; quo in munere ita impiger extitit, ut pulsandæ summæ mane campanæ præscriptam horam ne vno quidem momento violaverit; Utque certus exequeretur, instituit cæterorum vigilias per aliquam horæ partem anteuertere. Quam vigilandi consuetudinem constanter persecutus, tam procul pristinum à se languorem soporis excussit, ut quinis postmodum, aut etiam quaternis horis quieti datis contineretur; tantumdem animæ excolendæ adiiciens, quantum subtrahebat otio corporis.

Nullum similiter sensit vel leue naturæ vitium, cui vim non inferret, nullam voluntatis prauitatem, quam non infringeret, nullum sensuum motum inordinatum, quem non componeret. Ut ita defecatus homo, & sæculi corruptelis exemptus animus di-

Vim somni
et superavit

1. 2. 3. 4. 5.

Alia sunt Ty-
rocinij acta
Religiosa.

dignum se Dei seruitio redderet, dignum Apostolico Congregationis ministerio. In pannosa attritaque vestu plurimum decoris ponebat, in ieiunio, silentio, cilicio, flagellis, ac cæteris corporis afflictationibus delicias expertus, in increpationibus, atque iniuriis acceptis incomparabilem voluptatem, in exercendo familiario gloriam ingentem, in labore requiem placidissimam, in obediendo libertatem auream, in eurgandis sponte, & pleno Conuentu Fratrum propriis delictis maximam honestatem. Denique tyrocinium adhuc agens veterani partes implebat factus commilitonibus suis non tam exemplum Religiosæ perfectionis, quam admirationis argumentum.

Timorem,
& iuuenilem
erubescen-
tiã vicerit.

Porro dotibus, ac virtutibus, quibus cum latus erat Alexander, coronidem faciebat ingenia quædam verecundia, atque iuuenili ore erubescens virgineus pudor speciosissimum certe puberum ornamentum, & castimonie fida custodia. Veritus autem, ne pudor ille impotens publicis obeundis muneribus suscepti ab se instituti foret impedimento, temperandum sibi ab eo censuit. Proinde petiit addici functionibus, quæ hominum conspectui, & allocutioni patent. Quare Ianitorem sæpe egit, Aedituo socius adiunctus est, quæ officia in publicum cogunt hominem. Sæpe etiam in publicis Conuentibus ad pia colloquia institutis, quibus nonnunquam Episcopi, atque alii summæ sanctitatis, ac eruditionis viri intererant, ubi de proposita à summo Moderatore Collegii materia à singulis dicitur, non disputationis causa, sed excitamenti, Alexander sensa sua, promere gestiebat, tam imperata sibi fiducia, quam laxato ex intimis animi cælesti spiritu quem fouebat: hisque exercitamentis modum verecundie

ultum

iustum facile præscripsit.

Quod & alia occasione perfecit. Nam cum illud à Propheta didicisset, in solitudine loqui Deum ad cor hominis, vt ipse solus cum Deo ageret, secessum Cellæ mirum in modum adamabat, conscius à Cella ad Cælum breui tramite pertingi. Attamen ingenio deceptus quidquam ageret, quod instituto repugnaret, Magistrum spiritus consultum voluit; à quo monitus, huiusce ordinis rationem ita ferre, vt socialem vitam ducendo, non tam nobismet viuamus, quam aliis, muniisq; exterioribus nil minus, quam interioribus occupari oportere, ea tamen moderatione, vt neutrum perturbetur, neque intempestiue alterum alterius vsurpet locum. His auditis poposcit ille enixè addici domesticis, externisque officiis, & additus in iis operam omnem interus nauauit; exindeq; licet Monachorum contemplantium vitam commendaret, se tamen aiebat præferre mixtam Clericorum sortem ferentem in operum delictu alieni iugum arbitrii, ex quo ampliora in Cælo premia manerent.

Paupertatis Religiosæ cultor perpetuus fuit; parsimoniam, & penuriam rerum etiam ad vitam tuendam necessariarum omnibus anteferebat diuitiis, & saculari splendori. Cum enim per ea tempora, incunabula scilicet ordinis, tam arcta inopia præmerentur Patres, vt vix quippiam certi, vnde victitant, haberent, tenuem propterea vitam, & plenam incommodis ducere cogerentur, amicorum munusculis, & piorum stipe, quam emendicabant, contenti: Is eiusmodi angustias arridere sibi præ omni copia rerum seriò distitabat. Decumbebat lectulo quidam in paucis beneficis erga Collegium

Amor Religiosæ paupertatis.

merbo

morbo grauatꝰ periculoſo. Rogatꝰ Alexáder pre-
 ces ad Deum fundere pro illo reſtituédꝰ, ac diutius
 ſeruando; ne ſibi eriperetur, maiores in anguſtias
 Collegium cogeretur; reſpondit incunctanter: Ni-
 hil eſt quamobrem Deus per me taret euocare il-
 lum ad Cæleſtem gloriã. Ipſe penuriam non ti-
 meo, non erubeſco pauperiem; nam eius experiundę
 gratia in hunc me locum recepi, hoc inſtitutum
 amplexus fui; illud potiffimũ animo proponens
 meo, ſenſibus aduerſantia omnia mihi Dei cauſa eſ-
 ſe & ſubeunda, & ſuſtinenda. Aparebatq; iam tũ
 adoleſcens ſapientiam præteruolaſſe Salomonis ne-
 que diuitias, neq; paupertatem optantis, ne alteru-
 tro abuteretur; ad Apoſtoli autem Gentium emi-
 nentiam perueniſſe, qui copia rerum, & inopia pru-
 denter vti, & abundare ſciebat, & penuriam pati.

Proverb. 36

Philipp. 4.

Studium di-
 uinæ medita-
 tionis.

Præcipuum ſanctimonie præſidium in vitę innocẽ-
 tia, & cordis munditie collocauit: ſtudium, & vim
 omnem in diuinorum conſideratione. Fit enim vt
 hominis mens terrenis ſecibus expurgata, quę ſu-
 periora ſunt ſpeculando, aere puriore perfruatur; &
 inferiorum aſpectum dedigneretur, Angelicisq; per-
 fuſa ſuauitatibus, humanarum illicia reſpuat. Hinc
 orandi Dei perpẽs conſuetudo, qua ſibi in arduis
 vires, in dubiis lucem, in aduerſis firmitatem con-
 quireret: Hinc nullo momento intercepta præſen-
 tis Dei inſpectio, quę potentiori frẽno ab ipſa pec-
 cati vmbra deterreret, & ad virtutum actus heroi-
 cos acrioribus ſtimulis vrgeret: certus ipſe ſe illius
 oculos nunquam fugere, cui totius vitę reddenda
 eſſet ratio.

Ad hoc ipſum maximi adiumenti fuit ſacrę ſy-
 naxis pabulum, quo ſe Dominicis carnibus, & fan-
 guini

guini crebro commiscens vitam illius referret, non suam. Mirum est, quanta familiaritate conuiuam exciperet hospes ille benignissimus, quam insolita oblectatione inebriaret: mirum quoque quam teneris osculis, blandisque allocutionibus cōiua cum hospite vteretur. Sæpius directori (vt decet inexpertos) significauit, se ad eam mentis dulcedinem, & priuata Dei colloquia proreptum, vt exuberantibus vndis illecebrarum, absumenteque præcordia incendio amoris, cordis deliquium non semel fuerit passus; & deliciarum imbre liquefcentis animæ vigorem defecisse. Interdum, vt affirmabat ipse, intima cordis aure diuini instinctus voces percipiebat eiusmodi, Mihi soli totus, Totus mihi soli: Nullus sit altissimæ sanctitatis gradus, quem non inambulaueris. Idcirco mirandum est nemini, si tanto robore confirmatum nihil posthac asperum de propostita constantia diuini obsequii excusserit.

Religiosa Vota emittit.

C A P. V.

EXACTIS in tyrociniæ stadio annis tribus, cum se per omnes regularis militiæ gradus strenuum tyronem probasset, accederetque iam propius ad curriculi metam, de fide eisdem castris in perpetuum danda deliberat. Non enim eo tempore ante triennale periculum iam hanc militiam iurare iunioribus

D

lice-

licebat: Vt Iacobi Antonii Morigiæ primi Præpositi huiusce Congregationis, autoritate, ac prudentia notissimi, insisteretur sententiæ, qui illud crebro vsurpabat, Alumnis Paulinæ familiæ per ignem, & aquam transeundum, vt Regularis, Apostolicęq; doctrinæ fundamenta altius ponant.

Emittit vota Religiosa

Igitur ineunte anno quarto Tyrocinii, V. Id: Augusti an. 1554. inter confessum Patrum in genua abiectus enixè rogat, vt sibi solemne Sacramentum in hunc ordinem dare liceat. Id ipsum iterato Idibus eiusdem mensis, ac deniquè Kal: Septembris deprecatus. Ne, quæ pretiosa sunt, facile habita vilescant, nonnunquam quæsitæ differre præstat. Trinæ adolescentis petitioni trina respondit Iudicium consensus, & conspirantibus in vnum suffragiis, de nuncupandis votis Religionis fit illi potestas: Quæ post inter manus Io. Petri Besutii Congregationem moderantis publicè in Ecclesia S. Barnabæ festo die dedicationis Beati Michaelis Archangeli enunciauit, & solemni ritu se totum Deo, & Congregationi dedicauit.

Emissa admissim seruat.

Factus optati compos, nihil sibi quasi tyronum legibus soluto de submissione, nihil de consuetis exercitationibus, aut de austeritate vitæ remitti passus est: pro certo habens, tutissimam esse, non tyronum duntaxat, sed & veteranorum eam legem, vt qui semitam perfectionis institutam tenere ab omni vel exiguo errore securus velit, pristinos dies traductionis suæ ad Christum, atq; prima animi proposita ad omne horæ momentum in memoriam reuocat, ac insequatur. *Spondidisti & monebat sapiens, Defixisti manum tuam, illaqueatus es verbis oris tui. Discurre, festina, ne dederis somnum oculis tuis, nec dormitent*

Prou. 6.

mitent palpebra tua. Itaque Constitutiones, & Canonones Ordinis descriptos perpetuò gestabat in sinu, nulla non die aliquid perlegens, quo se illorum vsui magis, ac magis addiceret. Quin etiam creatus Episcopus non destitit aliquid in dies lectitare ad actus suos illarum præscripto conformandos. Sicut autem regularis disciplinæ acerrimus custos fuit, ita & sui ipsius censor accuratissimus, cauens a leuissima quaq; mali specie, & nihil eorum prætermittens, quæ honestum, Religiosumque decet virum. Superiores iustitias oblitus, & ad nouas alacrius properas. exequutus factò sapientis dictum, *Semita iusti, quasi lux splendens, procedit, & crescit usque ad perfectum diem.*

Prou. 4.

Vitz inno-
centia.

Per ea tēpora in more erat apud priscos illos patres, quod & apud eorum posteros viget, vt Sanctimonix studio in hebdomadam ad culparum accusationem, & correptionem conueniant omnes ibique suimet quisque accusator propria pudibundus propalet errata, fungaturq; alter alterius monitoris officio, dicta, aut facta ad censuram reuocando; vt ita castigatis singuli vitiis ad culmen sanctitatis conuolent. Quæ omnia certo libro etiamnum extanti mādabantur: vbi de Alexandro quidem illud tantum, reprehensibile adnotatum legitur, quod tyrocinii tempore studiis litterarum intentior vacaret, & verbum non satis lene incauto semel exciderit. Quo planè liquet a nœuulis etiam, quibus scatemus, omnes, fuisse diligentissimè perpurgatum.

Neque argumentum leue fuit adultæ iam, & consummatæ virtutis, quod cum in ea Congregatione, recentes ab emissa professione, vt firmentur magis, ac proferantur virtutum radices, quadriennio adhuc

Legibus no-
uittorum an-
te annum
soluitur.

Religiosæ pædagogicæ subiiciantur, a negociorum, strepitu, & a communi congressu remoti, operâ duritaxat pietati, ac litteris nauantes: Alexander ante peractum annum Magistri disciplinæ subductus suæ ipsius curæ, & arbitrio sit relictus, tanquam edoctus æstuosum hoc mare tutò, ac sine duce transmittere: quin etiam non multo post velut exautorato militi creditur tyronum ipsorum magisterium.

*De litterarum Studijs,
& Progressu.*

C A P. V I.

INGENII acumine, uti diximus, pollens Alexander acerrimo, quo facile veritatem, inuestigando assequeretur; memoria tenaci, ex qua de perceptis efflueret nihil: Iudicio sincero ad veri, falsique discrimen: doctrinæ insuper cupiditate flagrans, haud ægrè

liberalium disciplinarum apicem tenuit, addente, etiam stimulos fame alienæ salutis, quam litteris, nõ sola pietate, plurimum iuuari non ignorabat.

Otium ingeniorum luem, & desidiam pestem studioforum omni temporis momento in primis abhorruit. Acriter contendit in expugnandis animæ prauis affectibus, vnde menti humanæ offunditur caligo. Sensuum oblectamenta, quibus intellectus obtunditur, & homo rationis luce angelicis spiritibus comparan-

Prælua ad
litterarum
studia capef-
fenda.

parandus in belluinam stupiditatem desciscit, solertissime effugit: Vigiliis, solitudine, laborum patientia, irrequieto studio, præcipuè autem orandi assiduitate, planè sibi ad scientias omnes patefecit iter.

Verum ne appetitus sciendi studium Religionis, operaq; pietatis infirmaret, aut contra; sed magis pietas connubio scientiæ, scientia pietate corroboraretur, utriusque sua partitus est temporum spatia, ut nihil de sacra lectione, meditatione, & fouendæ pietatis pabulo quotidiano surriperet, nihilq; de domesticis ministeriis, & regularis vitæ institutis ad augendæ doctrinæ studia transferret; nec studia doctrinæ debita temporum vice fraudaret.

Quoniam vero ingenita illa, ardensq; doctrinæ sitis Alexandrum plus iusto diuexabat, ut non nisi euolutatis aliis, atque aliis authorum scriptis acquiesceret, quo fiebat, ut in multiplici doctorum varietate discipuli obrueretur mens potius quam illustraretur, cautè, & opportunè occurrentes Patres, pro cuiusque studiosorum captu, ac necessitate unum, aut alterum authorem tradi decreuerunt, ne librorum multitudine, ac varietate ingenia iuuenilia confunderentur. Intelligebant enim, quod prudenter
 ,, monet Seneca, Lectionem multorum authorum;
 ,, & omnis generis voluminum habere aliquid vagum, & instabile: Certisque potius ingeniis immorandum esse, & in iis enutrirî oportere, si velis
 ,, aliquid, quod in animo fideliter sedeat. Nec referre quam multos, sed quam bonos libros habeas, ac perlegas: lectio enim certa prodest, varia delectat: Sed qui quò destinauit, peruenire
 ,, vult, vnâ sequatur viam, non per multas vagetur: non enim ire istud, sed errare est. Hactenus.

Cum litteris
 studium pietatis coniungit.

Ne discipuli
 intellectum obruant subtrahitur scriptorum copia.

Sen. ep. 2. &
 45.

Fructus in-
de percep-
tus.

Positiones lo-
gicas, Physi-
cas, Meta-
physicas, &
Theologicas
Mediol. pu-
blicè propu-
gnat.

Specimen
Concionar-
ij mun-
eris.

nus ille: Quod quamquam durius initio videretur Alexandro Librorum avidissimo, post tamen ita restrictum, ac definitum lectionis usum sibi perutilem fuisse perspexit. Nam Doctoris Angelici doctrinam omni studio complexus, Theologicam eiusdem Summam ita firma memoria tenuit, ut de eo in vulgus iactaretur; Si forte B. Thomæ aurea Summa deperiret, eandem ad verbum reparaturum Alexandrum: tam illi inhæserat studiosus, tam illa studioso. Tandem indefesso labore, assiduisq; lucubrationibus tantum profecit, ut partem scientiæ experimentaturus, centum quinquaginta positiones Logicas, Physicas, Metaphysicas, ac Theologicas Mediolani coram toto Senatu, & Senatus Præside Petro Paulo Arrigonio, cuius nomini nuncupare prodibant, coram litteratorum florentissimo consensu de Cathedra propugnauerit, tam crudite, & strenue, ut magis docentis, quam discantis partes sustinuisse visus sit. digniorq; tradendis disciplinis magister, quam accipiendis auditor.

E pulvere scholastico eductus studiorum fructus produxit primum habitis priuatim concionibus ad Patres inter mensam: nonnunquam publicè in æde S. Barnabæ sextis feriis quadragesimæ, tanta dicendi arte, tanto rerum pondere, verborum delectu, ardore dictionis, & ad persuadendum facultate, ut præconio diuini verbi præcipuè natum iudicarent Patres, qui cum propterea tanto muneri addixere, quantumvis obfisteret immatura ætas adolescentis, annum vigesimum primum nondum egressi.

*Sacris Ordinibus, & Sacerdotio
initiatum.*

C A P. V I I.

MICABANT ex hoc adolescente sanctitatis tam patetes radii, siue os intenderent Patres, siue dicta, & facta singula, ut posthabita veteri consuetudine, quæ recentes a professione ab ordinibus sacris prohibebat, ipsum intra primum trimestre Subdiaconatu, subsequente autem Iunio Diaconatu, ac proximè Sacerdotio præmaturè iniuriandum censuerint. Vix enim attigerat ætatis annum secundum supra vigesimum, vix ab emissâ professione secundum excesserat, cum de eius Sacerdotio consultum fuit in comitiis, post diuturnam precum, ac ieiuniorum contentionem, & præmisso per Prepositum sacrificio solemnî, tanquam pro re graui, ad Spiritum Sanctum. Obstabat siquidem ætas Sacerdotio minor, & inspecta Religionis cõsuetudine præcepta inauguratio. Sed suadebant singularis, & incomparanda probitas adolescentis, seniles sensus, oris maiestas, & corporis habitudo supra ætatem, utque per Sacerdotii accessum cresceret ministerio verbi Dei aliquid authoritatis, auditoribus profectus, Religionis splendor, & ipsi ad superiores virtutum gradus acutior stimulus. Annorum immaturitati facile suppletum

Subdiaconatum, & Diaconatum suscipit.

Difficultas, & decretum de Sacerdotio.

32 VITA, ET GESTA VEN. SERVI DEI

pletum iri per Pontificiam facultatem, quod prisca illa tempora ferebant: Legi vero, ac consuetudini Congregationis non aduersari in priuato, & ultra communem vsum meritissimo priuilegium. Denique omnibus ritè expensis, vniuersim in Alexandri-Sacerdotium assensum est.

Alexandri
pauor de
gradu Sacer-
dotali.

Ille vt erat de tanti Sacramenti amplitudine, ac de hominis mortalis immerito egregiè doctus, vbi primum sibi de Sacerdotio decreto audiuit, pauore percussus ingenti, nullum non mouit lapidem, quo sibi ad illud aditum intercluderet. Anxius illacrymare, humi prosterni, iuniorem etatem coram patribus incusare, vt ab ea sententia discedant orare, per fidem, per pietatis viscera obtestari. Verum contra cessit, & vnde Patrum voluntates infringere nitebatur, inde pro se inflammabat vehementius, consistentibus omnium votis. Succubuit tandem maiorum arbitriis, ne obedientiæ limites egrederetur: Temporis modo inducias exoptulans, quibus ad Sacramentum Angelicis mentibus formidandum, si non aptè, minus saltem ineptè, & minus indignè se comparet.

Comparat
se ad Sacer-
dotium.

Ad hoc se se accingens ab omniura secedit colloquio, & consuetudine, statas horas somni, & si iam perbreues corripit, ingeminat ieiunia, exercet diris cilicio, & flagellis corpus, denique anteaetos pœnarum modos accumulatur nouis. Potissima horarum spatia sui ipsius explorationi, conscientia expurganda, & eluendis malè admissis insumit, quò se mundiozem exhibeat sacris Altaribus, & gratus ipse Deo gratiores immolet hostias. Reliquum temporis partim impendit meditationi diuinæ legis, cui magis, ac magis obsequatur, partim recolendæ Christi Domini vitæ, quam imitetur, partim contemplandæ recon-

reconditæ illi Deitati, ac Maiestati, quæ omnem humanum, atque Angelicum sensum transcendit; partim quoq; scrutandis voluminibus; quibus rituum, ac Cæremoniârum Sacrarum (quam consultissimus fiat.

Haud facile dictu, quibus inter hæc radiis diuini numinis sit collustratus, quam ingenti flagrauit æstu diuinæ charitatis; in quantam abierit humilitatis abyssum, quas in admirationes elatus, vt rediit fordibus humanitatis defecatus, vt Deo gratiofus, vt plenus. Ausim de illo vsurpare quod de Sacerdotum prototypo Apostolus; Rediit innocens, impollutus, excelsior Cælis factus.

Tandem Sabbato post Dominicam quartam Quadragesimæ ann. 1556. Sacerdotio initiatur, ea cum animi suauitate, eaque modestia, ac pietatis specie, vt in consortes, & in ipsum Antistitem sacranem, nescio quem sensum pietatis, & intimi gaudii aspectu ipso afflare videretur. Sacerdos inunctus pristina solitudinis exercitamenta repetens, reliquos dies; ac noctes altiori rerum Cælestium studio donat.

Litauit primum die Dominico in Albis, animo candidior quam Alba; reiecta prorsus vulgari pompa, & ostentatione magnificentiæ. fidei verò, reuerentiæ, cælestis gaudii, & feruidissimæ charitatis apparatu speciosior. Fidei quidem luce adeo splendenti fulgens, vt hæc sacrosancta, & humanæ rationi imperuia mysteria, non tam credere, quam cernere, ac tangere videretur. Aestus vero charitatis de calenti corde tantopere exundauit, vt ardore transmissio inflammata facies animos spectatorum admiratione percussos suauitate quadam inexplicabili

E

comple-

Mebr. 7.

Initiatum
ann. 1556.Primum Sa-
crum facit.Celebrantis
fides, & ar-
dor:

compleuerit, & lacrymans ipse ad collacrymandum
prouocauerit. Porro hunc celebrandi ritum ad ex-
trema vsque vitæ pari studio, & attentione, pari-
busque pietatis, amoris, ac reuerentiæ sensibus est
profecutus.

In Sacras Conciones incumbit

C A P. V I I I.

RAETER. ID QVOD
nullum esset scientiarum ge-
nus quod Alexander in ca-
stris litterariis emeritus igno-
raret, genium quoque nactus
ad omnia promptum, vno si-
mul tempore, & Magistri eru-
ditissimi, & Cōcionatoris Apo-
stolici officio pro dignitate est

functus: quasi iam tum ad sublimitatem munerum
Episcopalium a Deo destinatus, vt vitæ integritate,
sanitate doctrinæ, verbo irreprehensibili, & bene
agendi exemplo, aliquando Christianam plebem ad
regna celestia manu duceret.

Tit. 2.

Additur
Concionibus

Animi præ-
parationes.

Igitur enunciando verbo Dei addictus, in primis
quęcunque sinceritatem mentis adulterarent, spem
frugis eluderent, aut quoquomodo opus sanctissi-
mum inficerent, quam longissimè amandauit. Nil
sibi de concessis a Deo donis solitus vendicare, non
ostentare memorię, vel ingenii laudem, nullam de
doctrina, vel eloquentia gloriam captare, & vt vno
dicam verbo, non sese vendicare, aut prædicare;
sed

sed Iesum Christum, cui tanquam omnis sapientiæ fonti nouerat quicquid sciret, aut boni ageret, tri-
buendum. Quod autem ab aliis accepisset, non tan-
quam suum dicendo iactabat, sed quibus debeba-
tur acceptum referebat; ingenuum esse sciens, per
quos didiceris, confiteri.

Doctrina sana, ex Euangelio, alijsve Sacris codi-
cibus, ex orthodoxorum Patrum, atq; Doctorum
monumentis deprompta. Familiares in concionan-
do duces habuit Gregorium, Chrysostrum, Ber-
nardum, & Patrum collationes apud Lo. Cassianum,
quorum ut mores in vita, ita in concionando Spiri-
tum tepræsentrabat. Ludolphum de vita Christi,
mira pietate, salutaribusq; documentis refertissimum,
& perlegebat ipse, & aliis perlegendum propone-
bat. Ex Doctoribus autem, Seraphicum, atq; Ange-
dicum, cuius Summam, ut præfati sumus, ita est men-
te complexus, ut deperditam dictare ipse per se pos-
set. Non tamen vir alioqui doctissimus multa scire
se præferebat; sed in multis quasi nescius edoceri,
quam docere erat promptior. Ad excitandum pie-
tatis proprium spiritum, frequens præ manibus ha-
bebat aureum opusculum, de Imitatione Christi, du-
bio authore editum, ex quo sese percepisse vberri-
mos fructus profitebarur.

Vtilia, nõ in persuasibilibus humanæ sapientiæ ver-
bis, aut in sublimitate sermonis, sed in doctrina spiri-
tus, in veritatis manifestatione, & pondere sententia-
rũ docuit; verbo efficax, & sermidus, qui animis au-
scultantium potius facies amoris, & timoris diuini,
quam auribus humanam sermocinationem ministra-
ret. gratia tamen dictionis, & actionis, perquam,
suavis; stylo res omnes licet abstrusas, facili quidem

Doctrina sa-
na.

Quos habe-
ret familia-
res doctores.

Libellum
de Imitatio-
ne Christi
uicè ada-
mat.

Stylus utilis,
non fucatus.

Feruor di-
centis.

explanabat, vt facile ab omnibus caperetur; sed tamen graui, ac rite ordinato, ne triuialem, & perturbatum nausearent docti: vtque hoc pacto sapientibus, ac insipientibus debitor vtroque vna esca pasceret.

Fama sacre
eloquentiæ.

Depressio
sui ipsius.

Tantam dicendo famam apud Auditores sibi conciliarat, vt vix vnquam de suggestu descenderet, non onustus præda pænitentium. Neq; id mirum in homine, cui tantis rerum opibus affluenti non mediocres quoq; vires adderentur ex omnium virtutum, connubio; præsertim ex profunda sui demissione. Nam quo die concionem habebat, plausum officii aliquo abiectiõnis voluntariæ compensabat exercitio, puta emundandis sua manu patinis a mensa, discumbentibus ministrando, ægrotis inseruendo, pauimenta instar famuli scoparii deuerrendo, aut humilioribus aliis ministeriis sese deprimendo, quò ampliorem a Deo demereretur opem. Porro quandiu concionum muneri vacauit, nunquam se voluit a domesticis laboribus, aut ab ordinis seruitiis immunem, non a publica psalmodia, nõ a piis collationibus, non a suis officiorum vicibus, aut vel ab vna communi opera contubernalium.

Quo autem loco, aut qua opinione esset apud Congregationis Primates, inde fit liquidum, quod nouum erecturi Cænobium in Vrbe Ticinensi, ad deducendam eò coloniam vna cum Io. Petro Bessutio, & Paulo Maria Homodæo Congregationis Principibus Alexandrum delegerint, qui suæ eruditionis, pietatis, ac eloquentiæ luce aliquam eiusdem Congregationis speciem præferret. Quod quidem perfecit egregiè, atq; inibi in futura tempora nobile Theatrum suis aperuit virtutibus.

Sæpe

Sæpe Mediolano Ticinum, sæpe Ticino Mediolanum diuini verbi pabula populo daturus remeabat. Mediolani vespertinis sermonibus ad populum erudiendum, simul & excitandum epistolas Apostoli potissimum enarrare aggressus est, interpretatione perfacili, fructu autem concionis mirifico. Ex quo Ordinis vsu familia hæc Clericorum a perlegendis, & interpretandis Pauli Epistolis, sectandisq; eius vestigiis Paulinorum cognomento, & Pauli patrocinio honestari se gloriatur. Quare memorandus ille, ac Sanctissimus Mediolanensis Antistes Carolus Borromeus audita Alexandri fama in eo dicendi, ac docendi genere eximiè frugi, rogauit vti festis diebus post decantatas vesperas munus explicandi Epistolas in Templo Metropolitano subiret: tanto apud doctissimum Præsulem elogio donabatur interpres Pauli Alexander.

Cum vero tractu concionandi prolixo peritissimū se, ac veteranū ea in arte probasset, Patres in Comitia generalia redacti, quibus idemmet Alexander præsidebat, inquirentes hominem, qui methodum, rectè prædicandi iunioribus præscriberet, in eum tãquam clarissimum Religionis, sapientiæ, & Christianæ dictionis exemplar oculos coniecere, mandantes vt sacræ eloquentiæ addictos tyrones præceptis, stylo, ac exercitatione excoletet. Quid in Cœnobio hæc in re egerit, generatim innuisse sufficiat: quæ inde euocatus perfecit, suis quæq; locis memorabuntur.

Mediolani
Epistolas
Pauli de sug-
gestu inter-
pretatur.

Indè Clerici
Reg S. Pauli
nuncupati.

A Diuo Ca-
rolo Borro-
meo roga-
tus idem præ-
stat in sua
Metropoli-
tana.

Iunioribus
rectam me-
thodum con-
cionandi præ-
scribit.

Magisteria Alexandri.

C A P. I X.

SICVTI ad perfectum virtutis cultum adminicula non spernenda promunt de scientiarum thesauris viri Religiosi, ita qui alios erudiunt ad iustitiam opem non vulgarem: fiuntq; splendore doctrine quasi stellæ fulgentes in perpetuas æternitates. Hoc in numero recensendus venit Vir Dei Alexander, qui quamdiururno comparauerat labore sapientiam, sponte, & ab invidia procul, lætus aliis communicauit, priuatis colloquiis, publicis Concionibus, & in litterariis gymnasiis: secutus sapientis consilium. *Deriuensur fontes tui foras, & in plateis aquas tuas diuide.*

Ab ordinis sui Præsule Philosophiæ primum, deinde Sacræ Theologiæ Doctor in Collegio Ticinensi, tam pro Alumnis Congregationis, quam pro aduentitiis est constitutus, vbi scientiarum magisterio leges Christianæ, sanctæq; vitæ attentè copulauit: non tam dogmatibus phylosophorum, quam praxi virtutum, discipulos imbuens, neq; vt ethnicus Magister; cui præter ieiunam disputationem nihili est veri, ac recti intelligentia; sed vt Christianus institutor, qui doctrinam omnem ad Summi Dei cognitionem, ad morum temperantiam, & ad æternæ vitæ affectuionem, quæ studiorum iusta est meta, intendere nouerit.

Prou. 9.

Philosophiæ
ac Theologiæ
docet
Ticini.

Docentis scopus.

rit . Quemadmodum enim parum est multa scire , si fructuose scire nescias , ita nisi vtiliter , & ad salutem doceas , nihil doces . Qua in re non oleum , non operam perdidit ; semina etenim illa pietatis inter docendum in teneros animos discipulorum immissa tempore suo efflorere , copiososque peperere fructus ; Compluribus ex eius disciplina quasi e sanctitatis palestra ad castra Religiosorum prodeuntibus , multis ad Ecclesiasticę dignitatis munia pronectis , multis in ciuili Magistratu probatissimis . Hi Alexandrum summo semper obsequio , & reuerentia omnes sunt venerati , virtutum non minus , quam scientiarum Magistrum .

Operam seriò nauauit premeditandis , digerendisq; materiis , quas traderet ; animaduertensq; humani ingenii vires in rimanda veritate sepe eludi , pertinax suum studium radiis superni luminis robordum putauit , nullam prelectionem auspicatus non præuia precatione , adiuncto ieiunio vbi scrutandæ res reconditæ offerrentur . Ex Scriptorum placitis quæ solidioris , quæq; euidentioris essent notionis , ea deligebat : Inanes quæstiones , quæ mentis curiositatem nulli vsui pascere , deuitans perquam diligenter . Agnitæ autem veritati inhærens mordicus , propugnauit constantissimè . Abhorruit etiam atque etiam a contumacium contentionibus , quæ ostentationi duntaxat inferuiunt , ad veritatem indagandam minimè conducentes . Et ne quando sciolis ansam daret altercandi de nugis , sententiam super his rogatus , aut ignorare se , aut alieno sensui malle adherere profitebatur . Dicenti cuiquam compertissimam sibi esse salutem Salomonis , Alexander quauis ab ea alienus opinione videretur , Ego verò , inquit , si ita est ,

Studio, diuina prece, & ieiunio lectiones præuenit.

Fugit alterationes sciorum.

ita est vt dicis, de salute Salomonis mihi gaudeo, tibi gratulor: mallens scilicet dubiam controuersiam paucis contrahere, quam longius dissertare.

Regulas Auditorum nostris definit.

Inter nostros sæpe doctor, sæpe studiorum moderator fuit; regulas, horas, & omnem studiorum ordinem definiuit. Eius vigilantia commissa spiritalis quoq; iuniorum educatio, ne dum litterarias disciplinas acquirunt, faciant Euangelicarum iacturam, & a Gymnasio facile auocatis studia frigescant.

Laurea Sac. Theologiæ Ticini inligitur.

Vt vero doctrinæ aliquod etiam pondus ex gradu autoritate accederet, quod apud nonnullos, eosque insignes Cænobitas vsitatum est, laurea doctorali decorari voluere Patres, cum iam magnæ eruditionis clarissima experimenta, vti Palæstrites, & Palæstritarum instructor, ac Præses edidisset. Igitur Anno 1563. in ædibus Episcopalibus, exhibito in Magistrum sententiarum suæ sapientiæ specimine adscribitur albo Doctorum Academiæ Ticinensis, donatus laurea Sacræ Theologiæ, refragante nemine præter ipsum Alexandrum, cuius modestia splendorem graduum, ac dignitatum auerfabatur.

Munus publici doctoris non obijt in Academia Ticinensi, sed domesticos intrâ parietes.

Publici vero Doctoris magisterium in Ticinensi Athenæo obijt (vt in vulgus manauit) neque illius Academiæ tabulæ, neque Doctorum series, neque prisca sui ordinis monumenta docent; nisi publicum esse illum velis, qui in Auditorium domesticum quoscumque aduentantes excipit; quod multos per annos in ea Vrbe fecisse Alexandrum, negabit nemo. Hoc paucis insinuat Antonius Maria Spelta, Ciuis Papiensis, & Chronographus. In Cænobio, inquit, Logicam, Philosophiam, Theologiam, & Conscientiæ Canones tradidit. Cathedralam

thedram porro Philosophiæ eidem delatam an. 1566. ab illustri Protophyfico, & Academiæ moderatore Nicolao Boldonio, Patrio Mediolanensi, nostrorū amantissimo, Patrēs post preces triūanas, perpenſis hinc inde momentis, quæ rem aut suaderent, aut dis-
suaderent, renuere, vti suis institutis parum conſe-
ctaneam. Vtique posthac ambitioni, ac dignitatum
cupidini, via intercluderetur, post vnicum Alexan-
dram suscipiendæ laureæ facultas sublata est.

Neq; putes hunc Ven. Dei Seruum in concionibus, & Acroamatis sese continuisse; admouit ad quæq; munia religiosa, animum, manumque, & qui totus erat in suggestu, totus in Cathedra, totus quoque erat in arena piorum operum, factus non omnium modo horarum homo, sed & omnium rerum vir. Quæstiones morales de vita rectè instituenda tradidit; super diuino, humanoque Iure, consuleus pluribus respondit perplexos, vt aiunt, casus conscientiæ enodauit, audiendis sacris confessionibus, inducēdo Sacramentorum vsui plurimam dedit operam, ægros frequens inuisit, pia sodalitia adolescentium fundauit, rextique, pueris rudimenta Christianæ fidei exposuit. Ad omnia presto adfuit Hyppolito Rubeo Papiensi Episcopo, post S. R. E. Cardinali, qui illum sibi Theologum adoptauerat, examini, & serutinio Clericorum preposuerat, assumpseratq; in dubiis iudicem, in agendis ducem, & in Episcopalibus officiis cōmitem.

Prepositi vices in Canobio Ticinensi splendide, & cum omniū plausu sustinuit, domestica interim, ac humilia ministeria ferēs; intermissæ fabricæ Tēpli constructionem pronouit. Patrum inopiæ corrogata stipe subuenit; Quæ in re illud etiā Religiosæ paupertatis,

m. l. p. 41
1566
1566

Alia seru
Dei munia.

1566
1566
1566

**Exemplum
Religiosæ
humilitatis.**

fuique contemptus exemplum dedit insigne, quod allatam a consanguineis tritici copiam, ne per baiulos pretio conductos importaretur in horreum, ipse Præpositus saccis includens suis humeris, adiutus a sociis alacriter e publica via sustulit. Bibliothecâ amplificauit dono datis a Patre codicibus. Quid plura? nunquam agendis defuit, ab actis nunquam cum tædio rec essit, dura patiens, ad duriora semper paratus, fidus, atque infractus Dei, Ecclesiæ, & sui Ordinis minister.

*Inuitus præponitur regimini sui Ordinis;
eiusque in regimine orna-
menta.*

C A P. X.

**Ad comitia
generalia
sui ordinis
delegatur.**

ALEXANDRVM ex vmbra-
tilli sessione scholarum ad al-
tiora iam vocabant propria
merita, & qui abundè Papien-
se solum rore doctrinæ suæ fe-
cundauerat, ipsum ad patrii
culturâ migrare par erat. Ali-
quoties igitur ex Papiensi Col-
legio ad Mediolanensè trahi-
ciens, siue concionum, siue negociorum causa, tan-
dem An. 1567. ad sui ordinis comitia apud S. Bar-
nabæ delegatus venit. In iis primum propter notis-
simam viri integritatem, & inuiolabilem secreti re-
ligionem, excipiendis, fideliterq, referendis Consul-
rato-

tatorum suffragiis (quod vulgo est, scrutatorem agere) præficitur . Præses deinde Comitiorum & si iunior renunciatur : Postremum designatur Præpositus S. Barnabæ, cui vniuersæ Congregationis Præfectura, & administratio incumberebat. Spes erat, eaq; non-futilis apud seniores illos, posse sub iuvene vix annum trigesimum secundum egresso, tanquam fuculo recens surgente, reuiuiscere priscum illum virtutis vigorem, & regendi antiquam industriam, quæ in senio confectis fracta, & exoleta videbatur.

Rem proculdubio prospexerat Io. Petrus Befutius probatæ virtutis homo, primasq; tunc in Congregatione gerens . Is namque Dominico Saulio de vniuersa Cõgregatione pluribus nominibus optimè merito, supplicibus literis roganti, vt sibi propriis focis extorri, & in Ticinensi profugio aduersus inuidorũ molestias degenti, a Patribus concedatur Alexander filius, nimirum vnicus deuexæ ætatis baculus, exagitati solatium animi, & in extremo vitæ subsidium singulare, ita responderat, libenter Patres precibus annuere, quousq; comitia ineant; Cæterum nihil vltra polliceri: quasi inaugurationem eius præsentiscens . Idem certiore vaticinio est affecutus B. Carolus Borromæus, qui cum sibi tam faustè, & feliciter cessisse primum Concilium Prouinciæ cerneret, ingenio, sedulitate, ac sapientia Alexandri, illum Ticino traductum, in sua Metropoli hospitari velut indiuiduum administrum expetierat: sed obstere intelligens patris Dominici iustissima vota, & seniles lacrymas, acquieuit tunc quidem seniori, ac patri: fidens animo satis sibi quoq; breui faciendum . Nec spem euentus sefellit, electo post annum Præposito S. Barnabæ Alexandro, & commorante in

Suffragiorũ
scrutator ei
gitur .
Comitiorũ
Præses.

Præpositus
Generalis
Congrega-
tionis .

Prognosticũ.

ipsa vrbe Mediolano, vbi Præful maximus eius Ordinis sedem ex instituto habet.

Iterum autem, ac tertium collata fuit ea Prouincia Alexandro annuis subsecutis comitiis. Siquidem vnoquoq; anno de instaurando Rectore Congregationis decernebatur. E quibus anno altero etiam, illud non minimæ gloriæ tributum Alexandro, quod cum prisco more qui Congregationis vniuersæ præfuisset, a Præsidatu proximorum comitiorum arceretur, ei tamen propter sinceritatem fidei, mentisq; integritatem vna omnium conspiratione indultum est, vt Expræfectus comitiis ipsis quasi Interrex præfideret.

Quam ægrè, quamque reluctante genio ad eiusmodi gradum trahi se pateretur ille honorum contemptor, immò verò osor, indices fuere certissimi candentes solutis comitiis genæ, & toto vultu suffusus rubor, oculos ipsos procul stantium feriens, tantæq; moderationis miraculo complens. Neque id solum, nam & oratione fortiter reniti auditus est, ac lacrymis profusis implorare abdicationem. At Patrum senatu minimè exorato, ad nutum tandem diuinum, & illorum decreta sese componens subiuit iugum: Non sensu vllò dominandi in Cleris, sed vt formæ gregis ex animo factus commissas oues regeret, & Christi Domini vestigia consecrans, aliis ministrare magis quam sibi ministrari satageret, reip: studens commodis, & subditorum potius parens imperiis.

Nihil illo ducè securius ad rectum iter salutis, nullum ad sanctitatis numeros omnes absolutius exemplar, cuius in aspectu eluceret facies honesti, in gestis dignitas virtutum omnium. Erat in illius præceptis, atq; exemplis vbi lætissima pascua pietatis,

ac

Secundo, ac
tertiū Pre-
positus Ge-
neralis.

Oblatæ di-
gnitati obli-
sit.

Coactus iu-
gum subiit.
a. Petr. 5.

Ornamenta
Alexandri
Prepositi.

ac spiritus cælestis reperirent oues , Pastori scilicet cælesti potius, quam humano concedita. Namq; ad Congregationem moderandam prouectus nihil imminuit de pristina Religiosi hominis conditione , de communi fratrum opera , de stata vitæ austeritate , de studio perfectionis ; sed præteritâ voto superiore, proterebat, vt cæteros non dignitate solum, sed etiâ vitæ ratione antecelleret . Nullum commodum maiorius admisit , prærogatiuam omnem respuit, in victu, vestitu, cubiculo, famulatio nihil singulare sibi passus attribui : Fercula discumbentibus adhuc defert, vasa coquinaria perpurgat , & vilioris mancipii sarcinas lætus deportat Præpositus . Auersatur eadem constantia quicquid sensibus blanditur , ieiunia ieiuniis, vigiliis vigiliis, flagellis flagella accumulât. Religiosæ paupertatis seruator egregius, & ea sine quibus agrè vita humana traducitur, sibi quam sociis gaudet prius denegata ; diurnis, nocturnisq; precibus vna cum aliis in Ecclesia interest , continenter de suggestu diuinum verbum profeminat , Penitentium confessionibus patienter intendit . Nulla hora feriatu, nulli cedens labori , vt alios ad laborem, alacriores efficeret . Ex eius ore porissimum petebatur , quod est in viro Religioso actuosæ vitæ professore maximum, vt nihil fallax, subdolum, inane, fucatum, infensum excidat : Sed verbum simplex, castum, rectum, salubre, pacatum, quale diuino plenumine homines familiare habent. Erat illi aspectus grauis, venerabilis, vt Præsulê decet, verumtamen affabilitate mirificè grata tēperatus, qui subditis facilem aperiret aditum. Et hæc quidē Præsulis nostri ornamenta oculis quotidie subiecta contēplabantur sui: quia verò illos arte, ac prudētia dirigeret, inspiciamus.

Regi.

*Regiminis leges, & acta
præcipua.*

C A P. X I.

Prælia ad
bonum regimē.

Affiduitas
precorum.

Exactior cu-
stodia Con-
stitutionum
ordinis.

Imitatio
Apostoli.

RTEM regēdorum hominū per-
difficilem, & magisterii culmen
non procul esse a casibus in-
telligens Alexander, quasdam
sibi ad bonum regimen leges
præscripsit, ne se, suosq; trans-
uersum ferri contingeret.

Primum omnium facem su-
perni luminis ab æterna illa
sapientia, vnde est omnis potestas, potestatisq; rite
exercendæ norma, necessariam sibi esse existimauit:
Quam vt obtineret, ad preces assiduas adiecit ani-
mum, tantum illis fidens, quantum viribus diffi-
dens propriis. Ergo si alias multus, nunc plurimus
esse cepit exorando Deo, ac votis fatigando assiduis.
Tum ad demerendam facilius cælestem opem, adhi-
buit Constitutionum ordinis custodiam multo quam
antea exactiorem: ratus in hoc gemino veluti cardine
molem administrationis prosperè versum iri, propi-
tioneque Deo impares tanto oneri vires suas, fore
pares, & oblatas asperitates lenitate affantis Spiritus
Sancti facillimè complanandas. Quod quidem
ex sententia est consecutus.

Deinde Pauli Tutelariorum præcepta tanquam sibi
vni proposita, obseruanda ad vnguem putauit, præ-
sertim vbi Præsules Ecclesiæ ad rectum regimen in-
for-

format. Itaq; poterat cum illo gloriari, sese in vigiliis multis, in laboribus plurimis insudasse, vbi-
que diuini cultus, regularis disciplina, commissarum
animarum salus in discrimen vocaretur, aut vbi propa-
gandæ virtutis spes aliqua offerretur.

Auspiciatus a domo Dei, vnde est prima regula
sanctitatis, in ea potissimum incubuit, quæ diuinum
cultum statuunt, vel iuuant, vel certè collustrant.
Qui olim iunior personam, ac partes æditui sustinens
exquisita, atque laudabili munditiæ collucere sacræ
ædis parietes, altaria, vasa, pauimenta ipsa, summo-
pere curauit, incredibile est, quantum splendoris,
& elegantia adiunxerit Sacerdos, & Præses Sacer-
dotum. Templum S. Barnabæ absoluit, auro multo
adornauit, acceptis precariò a Patre aulæ pretio-
sissimis conuestiuit, tabulis, ac imaginibus ad pieta-
tem distinxit, supellectili holoserica, argentea, aurea
largè locupletauit; pecunias, & omne genus dona-
ria Ecclesiæ collata in eiusdem nitorem, neq; vn-
quam aliò, voluit impendi. Ferulum ex ebano
operosissimum, sumptuosissimumq; ossibus, cinereq;
Sanctorum opplerum, quod a B. Carolo, vt hic quo-
que ab auunculo Pio IV. Summo Pontifice, dono
acceperat, eidem ædi S. Barnabæ dono dedit, collo-
cauitq; magnificè super ara maiori, quam idem Ar-
chiepiscopus, ex Pario lapide, ingenti sump-
tu erexerat: eratque tantæ venustatis, ac festiuitatis
spectaculum loci, vt pius Archiepiscopus aduenas,
& supremæ notæ principes ad spectandam faciem
ridentis templi, ad altarium, ornamentorumq; con-
cinnitatem tanquam ad prodigium deduceret.

Verumtamen quoniam templa Christianis ritibus,
pia, ordinataque sacrificiorum serie, & sanctimonia
ipsa

Ante omnia
curat quæ
sunt cultu
Diuini.

Absoluit, or-
nat, & dicit
Templum
S. Barnabæ.

Sumptuo-
sum ferulū
reliquiarum
à S. Carolo
acceptum
collocat in
ara maiori.

Ministris
Ecclesiæ
suarum festi-
uitates.

ipsa Sacerdotum magis quam argento, auroque radiant, mirum est quantum hac in re noui Præfulis cura, ac vigilantia profuerit. Sacra facientibus, sacra dantibus, psallentium Choris, tribunalibus confessoriorum, sedibus concionatorum leges tulit, ea prudentia, vt omnes decente officii administratione regerentur, & sacrificiorum celebratione quammaxime religiosa, grata quoque harmonia psalmarum, concionibus, & si quod est aliud Christianæ Religionis officium, diuinos sensus in adstantium animos infunderent. Præfatos confessionibus seueritati benignitatem immiscere docuit; vt peccantes ad emendationem benigni allicerent; seueri vt a lapsibus terrent. Vnde & illud Mediolani in vulgus abierat, Cui a vitio penitus resilire non est satis animo firmum, is ne Barnabitas adeat expiandus.

Præfationes aliquot ab Ecclesia minime probatas, sed sola specie pietatis inuectas e missali libro sustulit. Breuiarium iussu Pii V. editum, reiecto anteriore, in vsum induxit. Musicum, ac variatum crebris inflexionibus cantum, licet apud alias magni nominis Ecclesias vsitatum, adhibito peritorum consilio vetuit induci, malens retineri quem maiores nostri vsurpant; benè seruaata clara, consona, & moderata pronounciatione, quæ psallentibus æquè ac audientibus pietatis sensum, non tedium afferret; vt olim in Ecclesia Alexandrina sub B. Athanasio Episcopo vsu receptum fuisse scribit S. Augustinus, & in Latina Isidorus. Noluit autè Sacerdotes insolitis precibus, aut officii grauari, ne retardarentur a studio audiendi confessiones. Eodem itidem modo alia prudenter ad hymnodicæ, & diuini cultus nitorem ordinauit.

Cantum, &
hymnodiam
moderatur.

S. Aug. lib. 10
conf. c. 33.
Ibid. lib. 1. de
Diuin. off.
cap. 5.

Ad

Ad Ecclesiæ suæ decorem conducere iudicauit, iura illi iustè acquisita tueri. Idcirco titulum, ac prouentus S. Barnabæ ab Alexandro Taegio, & Amico Grypto antea Præpositis concessos, & a Paulo III. nascenti Congregationi traditos, aduersus Attilium Gryptum Clericum Nouariensem per iniuriam infestum, Congregationi strenuè seruauit. Loci prærogatiuam publicis in supplicationibus ab Archiepiscopi Vicario nostris assignatam, aduersus Canonicos Regulares ingenti animo propugnauit, donec a Sixto V. dirimeretur lis, Patribus ab eiusmodi conuentu exemptis, in gratiam B. Caroli.

Iam gradum faciamus ad ea, quæ ciuilibus sunt potius gubernationis. Disciplinam regularem, ordinis Cænobitici propugnaculum, impensè fouit, colabantem prouidus reparauit. Veterem consuetudinem obeundi per uices infima domorum ministeria a neglectu vindicauit: in usum reuexit antiquarum pene morem vna congregandi alternas per hebdomadas ad pium colloquium, non ambitu eloquendi, sed studio sanctitatis, vel ad commissorum delictorum publicam accusationem. Nonnulla verò quæ Sacris Canonibus, & Congregationis priuilegiis parum consona videbantur, aut expungi, aut explicari curauit.

Regendi modum prætulit eum, qui animos magis amore, quam timore flecteret. Hic siquidem propius ad Spiritum Sanctum, & ad illius ductum, accedit. Dicebatq; homines ingenuos, qui propriae voluntati vim sponte inferendo, iugo se Christi subiecissent, mansuetudine potius, leniq; suasu, quam acerbitate imperiorum, ac duris increpationibus continendos in officio, & ad vitam sanctio-

Disciplinam
Regularem
impensè fo-
uet.

Amore ma-
gis quam ti-
more suos
regit.

rem instituendos: institutus ipse non iubere, sed rogare; non imperare, sed innuere; non increpare iurgis, sed lenibus monitis corrigere. Redditus proinde subditis acceptissimus, & summa in veneratione habitus, cui dicto citius parebant singuli.

Delictis minimè tamen coniuget.

1. Tom. 5.

Non Reſſitur Principum literis commenda-
tija.

Ex lenitate autem magis quam autoritate ita malebat agere, vt obtegendis tamen delictis non cõnueret: clam delinquentes clam obiurgans, palà peccantes, palà arguens, secundū illud Apostoli, *Peccantes coram omnibus argue, vt & ceteri timorem habeant*. Paterna etiam castigatione plectens, vbi opus esset; vlcus curaturus, non vt ægroti animum asperaret. Qui extraneorum fauore, aut Principum potentia fretus quicquam consequi præter, vel contra Ordinis instituta tentasset, is grauem quidem correptionem subibat, nihil præterea obtinens. Alexander enim ex iis erat, qui potentium neque precibus, neque inspectione flecteretur, vbi quæ regulari disciplinæ aduerfarentur relaxanda forent. Porro inter hæc laceffere ex illis aliquem, aut ad iracundiam acuere dicto procaci, vel iniurioso sapientissimè cauit, ne ægotantem exulceraret potius quam sanaret, nanquam ipse ab illa animi serenitate deturbatus, quæ Rectores cohibet, ne mente perturbentur, neve iustitiæ fines prætergressi subditis iræ, aut desperationis fomitem subministrant.

Consultorū suorum sententijs plurimū desere.

Animaduertens nihil in administratione rerum publicarum deterius esse, aut quod superbam mentem, & insanam cæcitatem apertius arguat, quam nimium sibi tribuere, & aliena consilia despiciatui habere: Contra vero, docilem se præbere, & vbi opus est, prudentium vti consilio, sapientis esse pro-

proprium, & ad res feliciter peragendas summum prælidium; nihil paulo grauius aggressus est, quod non prius Consultorum suorum trutinæ subiecerit, alienæ sententiæ plus deferens, quam suæ. Idque non in iis tantum, quæ ex usu Congregationis firmanda, aut infirmanda sunt communibus sociorum suffragiis, a quibus discessisse, piaculum; sed in iis etiã quæ liberi, utpotè supremi, arbitratus essent. Exemplis res pateat. Expetitus a B. Carolo ut Epistolas Pauli publicè in ædibus Archiepiscopalibus per dies festos explanaret, quamuis pro potestate liberum haberet, operam tamen spondere non est ausus, donec Discretorum (quos vocant) suorum consultationi supponeretur. Mediolani rogatus ab administratoribus S. Mariæ Egyptiacæ prouinciam inire inuisendi Monasterii ad annum; ut anneret. absque consiliariorum suorum consensu adduci nequiuit. Egit hoc autem pro sua humilitate, cum nulla teneretur lege, adnotat eius temporis commentator. Genuam vocatus ut de assumendo in congregationem insigni templo Sauliorum deliberaret, viã se committere recusauit, non prius rogata discretorum sententiã: quibus inconsultis ne breue quidem iter suscepisset. Complura & alia ex antiquioribus ordinis monumentis in hanc rem adduci possent, quibus perspicuum fieret, hunc virum modesti regiminis studiosum, ab omni pertinaciã alienum, magis semper in sociorum vota propendisse quam sua: indeque faustos, fortunatosque suæ administrationis exitus promeruisse. Ne quid autem præcipiti consultatione præposterum caderet, congrua temporum interualla consultoribus permittebat, ad implorandam diuini luminis opem, &

maturius indaganda rei propositę momenta, confestaneasq; rationes. Maioris tamen ponderis negotia, veluti quę perennitatem spectant, vel ad generalia comitia referebat, vel in priuato consilio prius discussa, in iisdem comitiis recoquenda seponebat.

Oculatus in
nouitiorum
delectu.

In Nouitiorum delectu valde oculatum se prebuit, & licet quam multos suauis agendi ratione, paternaq; benignitate attraheret, eos tamen familię duxat aggregauit, quos pluribus antea experientis seuerę probasset, arbitratus maiori frugis futuros paucos viros benę moratos, & ad pietatem pronos, quam sexcentos homunculos nullius vsus, atq; adeo perturbatę vitę; nunquam ab eo proposito abductus, vel sanguinis propensione, vel amicorum precibus, magnatūque autoritate, spreta quoq; spe omni rei amplificandę. E pluribus hoc vnum subiicio. Postulabat nescio quis Ordini adscribi, censum Collegio S. Barnabę collaturus non tenuem: At vbi Alexandro nunciatum est, illius propinquos genere nobilissimos inopia laborare, e vestigio cedi bonis omnibus imperauit. Presules, & Curę animarum prepositos a seculi strepitu ad Cænobii tranquillitatem aspirantes, proposita maiori gloria Dei, & gregis salute prudenter ad suas remisit Ecclesias. Non dispari charitate interdum repudiauit oblata, commoda fundandi Collegii, destinato iam aliis ordinibus loco, ne alienis votis fallendis consentire videretur.

Illorum edi-
cationi dili-
genter inui-
gilat.

Tyronū educationi rectissimos viros, ac doctrinę spiritus sciētissimos prefecit, quibus ætas, prudentia, ac Sanctimonia fidem, autoritatemq; apud nouos athletas conciliarent; quiq; paruulis lac pietatis sensim instillare nosset, & grandiores in arduis

agones deducere; illos aduersus mundi illecebras, aduersus carnis oblectamenta, mentis elationes, cæteraque vitiorum agmina, & ipsas aduersus dæmonum nequitiâs, armis militiæ Christianæ ritè munitientes. Plenam tamen filiorum institutionem actoribus, & tutoribus non transmisit parens; institutionem aureo libello tradito maxima ex parte complexus est ipse. Ipse elementa vitæ spiritualis docere, progressus rationem exigere, inertes excitare, effrænes cohibere. Cumque natura lepidus esset, ac iucundus, quò magis illos in sui amorem, & ad virtutum exercitamenta pertraheret, ætatis ac ingenio iuuenili se se accommodans, recreandi animi causa illorum honestis; religiosisque lusibus interdum adesse minimè recusabat. Poteratq; iure optimo cum Apostolo illis iactare: *Factus sum paruulus in medio vestrum, tanquam si nutrix foueat filios suos.*

Ad nuncupanda Religionis vota non admisit quæquam nisi virtutis probatissimæ, & omnino emeritæ militiæ; idoneum quoq; officii Congregationis ritè obeundis. Recentes a professione veluti rerum agendarum ignaros a ferendis suffragiis per aliquot annos distulit, donec longiori experientia eruditi de negotiorum rationibus diiudicare tutius valerent.

Studiorum litteralium, quibus non pauca rum propriæ, rum alienæ virtuti adminicula conquiruntur, nihilo remissior quam morum formandorum, fuit curator: & qui olim studendi ordinem, ac methodum, horarumque partitionem Gymnasio colendo præscripserat, nunc vt omnino seruentur imperat; optimosque sibi substituens præceptores, studiosis alumnis opportuna largè suppeditat, scholas frequens perlustrat, disputationibus, declamationibus interest

Thes 2.

Recentes
à professione
ne differat
dandis suffra-
gijs.

Cura Stu-
diorum libe-
ralium.

interest, ad laborem omnimodis acuit, desides increpat, urgetque omnes, ut litterario ludo educti ad aliorum postea institutionem prodeant luculenter instructi.

Quæ uniuersim præcepta sanctitatis tradit adultis.

Adultos, ac ætate prouectos piis muniis perpetuò detineri, & ad fastigium Religiosæ perfectionis contendere oportere docebat: nec sermonibus solum, crebris, verum etiam exemplis suis; horam illam, quam cæteri remittendis animis a sumpto cibo addicunt, agitandis ipse negociis administrationis suæ infumens. Iubebat autem, omnes quieros esse, vananimes, non alta sapientes, sed humilibus consentientes, idipsum sapere, orationi, atque silentio instare, carnis curam non agere, a sæculi fastu recedere, & ab omni labe auaritiæ, ac opulentiæ cupiditate immunes degere.

Ægrotis, ac senibus magna charitate subuenit.

Exquisitissima pariter sedulitate vacabat ægrotorum curæ, ac solatio, illos quotidie inuisens, ad placidam dolorum perpeffionem, & ad omnem patientiæ fructum humaniter hortatus, inuigilanque prompto ministrorum obsequio, plerumque minister ipse, nunquam passus ad ægrotantis subsidium, medicorum, & medicamentorum opem, aut quicquam aliud desiderari. Eadem Charitatis operasenes, ac valetudinarios complexus, quibus prouidus Pater subministrari uoluit, pro domestica, facultate, quæcunq; opus haberent.

Summa regiminis.

Denique ut omnem eius regiminis seriem paucis absoluam, Summum Viro Dei consilium, & scopus ultimus fuit, omnia per angustum callem disciplinæ regularis ad Dei cultum, profectum Congregationis, & absolutam cuiusq; sanctitatem collineare. Præibatque ipse spectabilis Antesignanus, in arcta legum

legum custodia peruigil Argus, in hymnodia Choragus; in functionibus Ecclesiasticis Coryphæus, Vigiliarum; & laborum Princeps, Dux ad dura, & ardua; Adolescentium Pædagogus, senum, & ægrotorum solamen, errantium reductio, robur pusillorum, terror contumacium, omnium vigilantissimus Pastor, & Prens amantissimus; qui propter summam in filios benevolentiam, eorumque salutem, pectore constanti, & infracto ferret hilaris molestias omnes, quæ inter regiminis curas oboriuntur, non rare neque leues.

Qualis in Exteros:

C A P. X I I.

PRÆTER EA, quæ subditis soluebat curæ paternæ tributa, non paruam laborum suorum frugē tribulibus impertiri satagebat, natus bene omnibus velle, omnibus benefacere, vt omnes ad eam quæ recta sūt, & quibus æternam beatitudinem meremur, incitaret. Peculiari tamen hoc beneficio nobilissimas quasdam familias, agnatorum præsertim, excoluit, monitus dicto Apostolico, *Operemur bonum ad omnes, maximi autem ad domesticos fidei*. Ita, contemptum mundi, horrorem peccati, reuerentiã, ac Religionem in Deum eorum mentibus opportuno tempore, quod studiosè nanciscabatur, gratisq; colloquiis insinuabat.

Periculis est
tis tribuli-
bus.

Gal. 6.

Titulo

Parenti præcipue, & eius domesticis.

Titulo naturæ, diuiniq̄e mandati, præcipuum, fuit studium erga Dominicum Patrem, cui sicut vnica delicia Alexander filius, ita vicissim Alexandro Dominicus. Illi in negociosa Magistratum, prouincia Mediolani occupatissimo, quamcunque potuit opem subministravit, in rebus dubiis consiliator, in agendis adiutor, in aduersis solamen, in doctrina pietatis magister; Vt credas natura filium euasisse officio parentem. In Urbem Ticinum mox profugienti, non tam ad declinandam inimicorum inuidiam, quam vt filii charissimi iucunda consuetudine, monitisque saluberrimis frueretur, nec precibus ad Deum fufis, nec opera defuit vlla. Eius de familia, quam etiam saluberrimis ipse monitis bene formauerat, ad rationem vitæ perfectioris in Congregationem traxit Franciscum Staulum singularis innocentie iuuenem, & Dominicum Boerium diuini consilii hominem, qui strenuè munere Procuratoris Generalis suscepto totum Ordinem sustinuit.

Item familiaris Vicecomitum, Cusanorum, Sfondratorum, e quibus extirere Alphonsus Vicecomes, Augustinus Cusanus Cardinales, & Nicolaus Sfondratorum Pontifex Maximus.

Veniunt proximè non minus Religiosæ, quam peruetustæ familie Vicecomitum, Cusanorum, Sfondratorum, quos & eorum liberos in Christiana pietate, omnique bene viuendi lege instituit. Vnde a Vicecomitibus prodiit magni meriti Alphonsus, albo Patrum Purpuratorum S. R. E. inscriptus Cardinalis, e Cusanis Augustinus non minoris meriti, & eiusdem pariter S. R. E. Cardinalis, e Sfondratis Nicolaus, Ecclesiæ Cremonensis Episcopus, ac postmodum vniuersalis Ecclesiæ Pontifex, assumpto Gregorii X I V. nomine. Inter quos conscribendus accedit Sanctissimus Carolus Borromeus, qui Alexandrum ab audiendis Confessionibus

sibi

sibi adhibebat. Instituti nostri breuitatem excederet longa ducēda series, virorum præclari nominis quos religione, & virtutibus promiscuè imbuuit Alexander, de Collegio Doctorum, de Magistratum, de Senatorii ordinis. Si censere etiam vellemus, quam multæ, & eę spectantissimæ virtutis matrōnæ sub huius viri Magisterio floruerint pietatis, ac sanctimonix fama: Cū nemo pene fuerit, qui in eius disciplinam non confugeret, siue priuatim domi, aut in Gynæceis, Virginum Christo desponsate viuerent femine; siue Religiosorum agminibus adiuncti viri; eo quod nullus esset perfectioris vitæ gradus, quem non optimè calleret Alexander, nullus nodus, quem non solueret, aut obex, quem singulari sua prudentia non auferret.

Experimenta suæ virtutis, atque operæ efficacis non minora intulit Cœnobiis sanctimonialium, à B. Carolo saepe ac sæpius huic prouinciæ adhibitus. Ticini rogatus, vt puellarum pupillarum, mulierum quoque à turpi quæstu ad Religiosæ Castitatis cultum tractatarum regimen susciperet, splendido cum stipendio; Cessit iisdem fœminis stipendium miserescens pauperularum conditionis, simul ne quæstus gratia quidquam agere videretur, etsi Collegium suum egestate non mediocri premeretur. Sed & prouidit gratis Rectorem ex Patribus Ordinis, quam probatissimum: scilicet loco omnis quæstus, habens meritum pietatis. Mediolani ad S. Marię Egyptiæ Viscatoris munus exercens, ex eo Cœnobio priscas amandauit corruptelas, instituens de integro, aut restituens quicquid religiosi nominis fœminas decet.

Exrat Mediolani insignis Virginum cœtus Ange-
 H licarum

Cœnobiis
 Sanctimo-
 nialium na-
 uat operam

Angelicarū
S. Pauli regi
mini præsit

licarum prænomine à Paulo III. decoratus, religione, ac familiarum claritate inter primarios eius. vrbis; vbi geminæ Gregorii XVI. sorores, ac geminæ Gregorii XIII. neptes miræ perfectionis coronam sunt adeptæ. Sanctimonialium ille Chorus eisdem parentes, eadem incunabula, idēque Pauli patrocinium nobiscum sortitus, a nostris tanquam germanis fratribus; sub Præpositi Generalis arbitrio, Sacramenta, disciplinamque se percipere lætatur. Quod munus solertissimè exequens Alexander effecit, vt quod a primordiis eo in Cœnobio vigeat robur virtutum, constantissimè etiam nostro æuo perseueret; vtque illud sanctitatis nomen, quod iam tum apud Carolum Hierarcham suum sibi fecerat ille Angelicarum conuentus, florente ea ipsa viuendi norma etiamnum apud posteros integrum persistat.

*Episcopatum Aleriensem
recusat.*

C A P. X I I I.

GRANDI passu per omnes virtutum gradus ad perfectionis Christianæ pergebat apicē Venerabilis Dei Seruus Alexander, eiusq; nomen ultra Mediolanensium fines Italia, tota vagabatur honorifice; Nec potuit fama non attingere Romanæ arcis mania, & ipsa Curia penetralia, quo tempore

tempore clauum Sanctæ, & Apostolicæ Ecclesiæ tenebat Pius V. cui prius Michaelis Ghislerii nomen, inter prisca monumenta Congregationis nostræ gloriôsè insertum. Is etenim ab exordio surgentis familiæ Clericorum S. Pauli exercitamenta religionis prælibans, sese illi præstiterat amicissimum, assidebatq; Mediolani frequens auditor, & adstipulator congressibus Patrum, vbi de vitiis fugandis, deque capeffendis virtutibus, cuilibet quasi per symbolum differere mos erat, non ad factum, aut disceptationem, sed ex sinceritate mentis, & ad operis actum. Quare imperii Christiani fasces consecutus, haud immemor saluberrimi vsus collationum, eandem Congregationem amanter complecti, & studiosè fouere non desit.

Pontifici vt ea perpetuò fuit mens, religionem Christianam inter Catholicos sanam, atque incorruptam seruare, ita & eandem longè, ac latè inter barbaras nationes propagare. Illud quidem in bono delectu Episcoporum statuerat, hoc autem in ope virorum doctrina, religionis studio, animi fortitudine insignium, qui vexilla nominis Christiani in ipsas efferatas regiones inferre haud metuerent. Itaque meditatus tam egregiam, & validam cohortem e castris Religiosorum componere, atque expedire, nonnullos etiam de paruo manipulo Clericorum Regularium S. Pauli in hanc rem excerpti mandat Alexandro Præposito, quem iamdudum in paterna domo adolescentulum, & in ædibus S. Barnabæ Sacerdotem de facie nouerat.

Expeditionem paranti Pontifici, nullo mortalium suggerente, sed Deo duntaxat afflante consilium hæsit, Alexandrum ipsum Aleriensi Ecclesiæ dudù

Fr. Michael Ghislerius, qui & Pius V. Sacris Collationibus nostrorum interfuit

Excerpti aliquos de Cōgregatione mandat Alexandro Præposito missio nis euangelicæ gratia.

Alexandrū ipsum Ecclesiæ Aleriensi præficere vitro deſignat.

pastore viduatæ præficere. Appositè quidè; quem-
admodum enim non ex omni lapide muta Deo-
rum simulachra, ita non ex omni stipite Episcopi
Dei viuentis viuæ imagines. Neq; erat eiusmodi
prouincia cuiusuis fidèi, & curæ committenda, ea
præsertim tempestate, & procella malorum. Neq;
ad excolendâ illam Corsicæ partem sentibus vi-
riorum syluescentem quælibet manus erat, aut satis
edocta, aut satis idonea. Exquirebatur, qui posset
vitæ innocentia id omne, quod iniquum est, proscri-
bere, pietatem exemplo inspirare, Ecclesiastici or-
dinis disciplinam a maioribus traditam strenuè su-
stinere; qui sarculo verbi Dei spinas errorum extir-
paret, fidem, doctrinamve Christianam eruditione
sua profeminaret, sapientiæ reluctantes argueret, re-
belles comprimeret authoritate, Ecclesiæ iura de-
fenderet, vel si ferrum ceruicibus immineret; qui
denique omnia suauiter, ac fortiter pro temporum,
ac personarum discrimine potis esset prudenter exe-
qui. Fuit in Summo Pontifice eximie laudis con-
firmatio; quod probum, eruditum, sapientem, cæ-
terisque ornamentis fulgentem Alexandrum Epi-
scopum Alerie diuino flamine inductus dederit:
In quem illa quoque humanis moribus non incon-
grua prerogatiua concurreret, quod nobili Patritio
Genuensi Genuensis Ecclesia crederetur.

Statua Vrbis
bis Alerie.

Est enim Aleria Vrbis Corsicæ ad latus interius
Mediterranei, olim a Sylla dictatore deducta Colo-
nia, hodie Reip: Genuensi parens, situ amæna, am-
pla ambitu, titulo Episcopali, locorum numero, &
Dioecesis amplitudine reliquos Insulæ Episcopatus
antecellens. Nostro tamen æuo tantis bellorum
calamitatibus deformata, vix vt appareant vestigia
ruina-

ruinarum, nihilque sit residui, præter excubiarum arcem, & rudera ædis Cathedralis antehac Diuo Marcello sacræ.

Hoc Põtificis cõsiliũ denunciat Carolo Archiepisc. Mediolanẽsi Card. Alexandrinus, mandatq; institui ab eo quæstionem vitæ, ac morum Alexandri. Obstupuit Alexander, contremuitq; ad inopinatum nuncium, totaque secum societas Patrum deplorantium rem, insolitam, & vt ii putabant, Congregationi perniciosam. Dolebat ille de latebris, deque tutissimo portu Cænobii abduci, diuelli e genericis gratissimo sinu, & ex ipsis abreptum vberibus in molestissimas huius pelagi vndas reiectari: torquebaturque non leuiter, exemplo suo viam pandi inhiantibus Episcopales honores; de male etiã custodito grege rationes aliquando redditurus. Quocirca coram Antistite abiectus in genua, se tanto muneri minus idoneum causatur, rogatq; vt si fieri liceat, ab eo dimissus fiat, ductus maximè eorum exemplo, qui omnibus licet numeris optimi Præfulis absoluti, infulis tamen obduci capita renuerunt.

Cæteros Patrum, salua obedientia Pontificis, alienos ab ea promotione reperit Archiepiscopus, dolentes tali, ac tanto viro destitui, & sociis aditum ambitionis aperiri. Nihil enim antiquius fuit primis Congregationis aũthoribus, quam vt in humili, quod erant professi, vitæ genere sese continerent, Deoque vti primo vocati sunt, deseruirent, ab honorum, ac dignitatum ambitu procul abdicati. Verum Summis Pontificibus diuersa sentientibus, & ex Dei gloria, atque Ecclesiæ vtilitate aliter decernentibus, atque adeo iussã interponentibus, non acquiescere nefas est. Et quemadmodum

Episcopatũ
renuit Ale-
xander.

Dolent Pa-
tres tanto
viro destitui

62 VITA, ET GESTA VEN. SERVI DEI

Confugiunt
ad S. Caro-
lum, qui dil-
ligenter om-
nia ad Orma-
netum scri-
bit.

dum affectare periculosum, ita diuinæ voluntatis Interpreti Christi Vicario obistere, specie licet humilitatis, nullatenus tutum. Igitur suppliciter rogant Patres Archiepiscopum, proponat Summo Pontifici, quæ negocium dissuadere viderentur rationes. Quod officii genus eo propensius ille est exequutus, quod sibi, Ecclesiæque suæ subduci fidissimum adiutorem non posset non vehementer dolere. Missisque litteris ad Nicolaum Ormanetum virum, diligentissimum, suum in curia Romana procuratorem, vt hæc omnia ad Pontificem referat, mandat. Litteras latinè redditas in rei testimonium libet hoc loco subiicere.

*Exemplum Epistolæ B. Caroli Borromæi
De Alexandro Saulio ad Orma-
netum. Romam.*

» Q UOD Sanctissimus D. N. de Alerienfi
» Ecclesia in Corsica Præposito S. Barnabæ
» demandanda statuit, id ego ei signifi-
» ficavi: sed is pro sua modestia de se
» humiliter sentiens, huic se muneri minimè aptum
» esse respondit: Quod ego, qui egregias viri dotes
» perspectas habeo, non ei ratum habui. Itaque
» de illius vita, & conditionibus ex more quæstio-
» nem institui, & alia, quæ Illustrissimus Cardinalis
» Alexandrinus Summi Pontificis iussu mihi hac
» de re præscribit, exequi non desinam, conscrip-
» tamque quæstionem, atque eam quam de illius
» Ecclesiæ statu habere potero notitiam, quam pri-
» mum

„ mum ad te transmittendam curabo . Interea ve-
 „ ro facere non possum , quin Sanctissimo D. N.
 „ significandum, & perpendendum proponam, quã
 „ ægre ferant se tanto viro orbari seniores huius
 „ Congregationis Patres, quibuscum id ipsum com-
 „ municauì . Hinc enim ; aiunt, graue detrimentũ
 „ imminere ordini, qui a prudenti eius administra-
 „ tione totus nunc pender, atque ipsius doctrina
 „ plurimum iuuatur, in qua certè parem illi in ipso
 „ ordine non habent, neque alium moderando tam
 „ idoneum . Siquidem horum alii senectute fracti
 „ ad sustinendum regiminis pondus impares sunt,
 „ alios vero acerba adhuc ætas præfecturæ incapa-
 „ ces reddit . Verentur præterea, ne si ex ipsis ad
 „ Episcopalem dignitatem assumantur, temeretur
 „ illa spiritus humilitas, & voluntaria submissio, in
 „ qua fundamenta prima posuit Congregatio, &
 „ hætenus aucta se se continuit . Itaque a me eni-
 „ xè contenderunt, vti curam hanc animos omniũ
 „ pariter sollicitantem ad Sanctissimum D. N. per-
 „ ferrem . Ego vero fore prospicio, quam grauem
 „ etiam iacturam faciet vniuersa hæc Ciuitas Me-
 „ diolanensis, cui Alexander ipse multis nomini-
 „ bus, variisque modis est vtilissimus, in sacris dõ-
 „ cetrinis, in concionibus, in confessionibus, & aliis
 „ priuatis pietatis officiis, atque etiam prudenti cõ-
 „ silio, quo ego fere ad omnia vti consueui . Quod
 „ si hisce rebus auditis Sanctissimus D. N. eius ope-
 „ ram in hac noua Præfulis designatione ad gloriã
 „ Dei vtiliorem fore iudicauerit, is Apostolicę obe-
 „ dientię filium sese profiteretur ac quamquam sin-
 „ gulari beneficio a Summo Pontifice se affectum
 „ existimabit si suo in Cętu, in quo per annos vn-
 „ deuiginti.

» deviginti placidè vixit, perdurare liceat, tamen
 » vt pareat, ad eam tollendam crucem, quam San-
 » ctissimus Pontifex iniunxerit, præsto est. Neque
 » enim velim, vt per me illa prohibeantur bona,
 » quæ Corsicæ obventura inde sint: quam quidem
 » Insulam ex Alerienti interpontificio summoperè
 » indigere arbitror tanto Antistite. Vale Mediola-
 » ni 3. Id. Ian. 1570.

Scribitur
 propter eam
 ad Cardina-
 les beneuo-
 los & Con-
 gregationis
 patronos.

Hæc dum agitantur hinc inde, sacris precibus
 continenter est vacatum, vt quid in tanto negotio
 ad gloriam suam opportunius sit, edoceat Spi-
 ritus Dei. Scriptum etiam ad beneuolos, & Patro-
 nos Congregationis, præ cæteris ad Cardinales
 Alciatum, & Serbellonium Mediolanenses, vt qua-
 cunque possent via, & pacto Pontificem a propo-
 sito auocarent. Operam in tanto conamine deside-
 rari suam non est passus Alexander ipse. Pontifi-
 cem datis manu sua litteris pro dimissione supplici-
 ter interpellat, oblatas infulas ad illius Sanctissi-
 mos pedes qua decet reuerentia, reponit: non de-
 fore fortiores Atlantes demonstrat qui celestem
 eam molem sustineant intrepidi; nam sibi quantum-
 vis parato Sanctæ Sedis Apostolicæ gratia collum-
 dare ferro, non satis subesse virium, & animi ad
 tantum pondus, Angelicis humeris formidandum.
 Obscrat itaque viuere sibi liceat, & emori in eo ni-
 dulo, in quo ipsum manus diuina pro singulari be-
 nignitate primum collocauerat, extra quem prop-
 ter imbecillitatem suam, vix vllam animæ speraret
 salutem.

Sed frustra.

Abeunt cum hoc tamen irrita studia, conatusque
 omnes. Quisquis propositum Pontificis velle ni-
 titur, figit aliis, Litteræ enim antequam redde-
 rentur

rentur, acta, & per Urbem vniuersam euulgata res erat, nec retractare integrum. Pontifex siquidem quæstione ab Archiepiscopo Mediolanensi minimè expectata, in sacro Cardinalium Senatu de insperato Alexandrum ab se honorifico elogio propositum, Alerienfis Ecclesiæ Episcopum pronunciauit: fuitque eodem momento a cæteris electio comprobata. Sed lucem, fidemque dictis augeat Cardinalis Serbellonii Epistola, & si longiuscula.

*Responsum Cardinalis
Serbellonij.*

„ **R** E V E R E N D I Patres. Paucis ab hinc
 „ diebus visum est Sanctissimo D. N. Pa-
 „ trem Alexandrum Saulium Congrega-
 „ tionis vestræ Præpositum, Ecclesiæ Ale-
 „ rienfis Episcopum designare. Cumque propter
 „ clarissimam viri doctrinam, & probitatem mi-
 „ mè opus esse videretur solemnè, & assueta inqui-
 „ sitionum ratione, ipsemet benignissimus Pontifex,
 „ quod eo vsque cælauerat, de repente amplissimo
 „ Cardinalium Collegio exposuit consilium; com-
 „ muni consensu, & alacritate comprobatum, pari
 „ quoque celeritate eodem conuentu absolutum.
 „ Quare isthinc ad nos datæ litteræ, quibus ve-
 „ strum omnium dolorem, iacturam ordinis, & ex
 „ ea nouitate offendiculum posteris perferitis, se-
 „ rius ad nos delatæ retractationi locum non inue-
 „ nere. Ego vero licet hanc promotionem fan-
 „ tissimam esse perspicerem, consentaneam vene-
 „ randi quoque Patris merito, necnon necessitati
 „ I ouilis.

23 ouilis cui præficitur pastor opportunam, & idcir-
 23 co conscientia rectè facti prohiberer quicquam,
 23 cogitare, nedum agere, quod electioni Sanctissi-
 23 mæ repugnaret: Nihilominus pro ea officiorum
 23 parte, qua moribus vestris obsequi, quoad possim,
 23 exopto; ac præterea, vt Pontifici vestram animi
 23 moderationem faceré mage perspectam, qua cœ-
 23 lestibus, atque æternis bonis toto mentis conatu
 23 intenti terrenos honores, fluxasque dignitates,
 23 quæ apud mortales tanti sunt, & summis in vo-
 23 tis, repudiantes proteritis, cum ipso ea de re ad
 23 mentem vestram egi. Ab eo, autem illud ipsum,
 23 quod mihi pollicebar, responsum tuli. De Ale-
 23 xandro deque egregiis illius virtutibus satis sibi
 23 cumulatè constare, seque adhibita ea animaduer-
 23 sione, quæ in rebus eiusmodi solet adhiberi, sta-
 23 tuisse, ipsius curæ gregem illum committere, cui
 23 tam vigili, diligentique Pastore potissimum opus
 23 esset. Atque in hac electione se magis in dies,
 23 ac magis conquiescere. Id ipsum Alexandro, &
 23 vobis, sentiendum esse, ac posthabitis priuatis
 23 quibusque rationibus nihil aliud cogitandum,
 23 quam vt Pontificis arbitria venerantes rata ha-
 23 beatis: quandoquidem non desint omninò inter
 23 vos, qui Congregationis regimen suscipiant, &
 23 qui verbum Dei Mediolani disseminare, & vi-
 23 neam Domini colere pergant, in qua cum Ale-
 23 xander satis desudauerit, æquum est, vt illa iam
 23 exulta, & ad multam frugem perducta, ad ex-
 23 colendam alteram eius opera multo magis indi-
 23 gentem dirigatur (Hoc præterea subdidit) quod
 23 si Patribus videtur hoc exemplo offendi mortali-
 23 lium animos admirantium inter humiles huiusce
 Ordinis

„ Ordinis Clericos ad eas dignitates aditum ape-
 „ riri, persuadentque sibi fortasse aliqui, inter ho-
 „ nores, ac thiaras Episcopales Christianam humi-
 „ litatem prædicari, commendariue non posse:
 „ Exaduerso videri sibi fore id honesto, iustoque
 „ exemplo, quod ad honores, ac dignitates non
 „ immeriti assumantur, sed ii qui vitæ integritate,
 „ & morum probitate, se dignos præferrent: & ex-
 „ citatum iri alios ad præclaras actiones, quando
 „ virtutes his præmiis honestari conspiciuntur; quæ
 „ licet gradu, ac dignitate sint sublimia, nil tamen
 „ obstat, quin in iis humilitas sancta eluceat.
 „ Quare cum nutu diuino Admodum Reu. P. Ale-
 „ xander per Christi Vicarium in hoc tam sanctum
 „ ministerium sit euocatus, in animum inducat, mi-
 „ nimè licere, vt ab eo dissentiat. Hilaris ac lu-
 „ bens ceruicem submittat iugo, quod etsi graue
 „ esse videatur, leuè tamen, & suaue est iis, qui il-
 „ lud qua par est Charitate, ac strenuitate, vt bo-
 „ mos pastores decet, sustinere non renuunt. Vobis
 „ autem non mediocri solatio sit, quod morum ve-
 „ strorum sanctitas, piique labores toto iam orbe
 „ pervulgati obviæ mercedis fructus percipiunt ab
 „ æquissima illius manu, in qua vestras omnes ra-
 „ tiones, & vota decet deposita quiescere. Vos
 „ ergo priuatis publica præferentes commoda ve-
 „ nerando Patri iubete, bono esse animo, vt men-
 „ te erecta delatam sibi prouinciam amplectatur,
 „ (quod eum iam fecisse arbitror) & Sanctissimi
 „ D. N. voluntati componat suam. Ab ea enim
 „ vel minimum defecisse, nefas est, præferim vbi
 „ de diuinæ Maiestatis gloria, seu de Religione
 „ res est. Id ipsum vobis persuasum volo, quibus

» & me commendatum, & inuicem quicquid in me
 » est, vestris commodis dicatum sciatis. Valete.
 » Datum Romæ 6. Kal. Martii 1570.

Cedunt re-
 sponſus Pa-
 tres, Alexâ-
 der non pe-
 nitus.

Hæc ipſa ad Patres Cardinalis Serbellonius: quæ
 quidem illi cœleſti aſſatui omninò tribuentes San-
 ctiſſimo Chriſti Vicario parendum ſtatueret. At non
 totus adhuc in eum ſenſum ibat Alex. melius ſpe-
 rans, & gratius reſponſum ab Alciato.

*Episcopatum Alerienſem
 inuitus ſubit.*

C A P. V L T I M V M

Comitatur
 S. Carolum
 ad Villam
 Carinianam

ORTE eo ipſo tempore
 B. Carolus ad Cœnobium
 Carthufienſe in Villa Cari-
 niana diuerterat, ubi ſe parū-
 per ea ſolicitudine leuaret,
 quam ob intentatam ſibi glâ-
 de ferrea mortem, conceperat
 animo, atque vt. e curis pu-
 blicis aliquantisper abdu-

ctus, ſolus cum ſolo Deo ageret: Non tamen ab
 indiuiduo comite Alexandro ſeiunctus; cuius confi-
 lio colligeret, quid inter tot aduerſa rectius, & ſe-
 cundum Deum factò opus eſſet. Eo loco reſponſis
 Ormaneti certior factus de conſtanti, & immota,
 Pii Pontificis voluntate, Alexandrum nonnihil ad-
 huc de expectato Alciati reſponſo blandientem,
 ſibi, ab eo ſenſu dehortatur, ſuadetque iam tertium
 monitus vt obtemperet, niſi malit pertinaciâ notam
 ſubire

subire: Vrgens præterea, vt iniuffus præceptum Pontificium, quod proximè immineret præuertat. Obmutuit ad hæc Alexander, & in genua procumbens, folum deofcufatus in fubmiffionis argumentum, manus dedit, Hæc fatus. Faxit Deus, vt mihi ex eius arbitrio fiant omnia. En ad omnia expeditum, vel ad internecionem, pro diuinæ Maieftatis curanda gloria, & obfequendo diſtis maiorum. Vile, & inane inftrumtum fim; fi eo quippiam illuftrè author bonorum omnium effecerit, actoris fuerit laus omnis. Hætenus ille, & quieuit. Reuera de Alexandro vſurpare licet, quod olim glorioſus Martyr Cyprianus de Sancto Cornelio Romano Pontifice ſcripſerat, epiſt. 72. ad Antonian. videlicet.

» Non vt quidam, ipſe vim fecit; vt Epifcopus
 » fieret; ſed ipſe vim paſſus eſt, vt coactus Epifco-
 » patum exciperet.

Interea loci non dubitauit quiſpiam ſuggerere Pontifici, vt annuam penſionem de fructibus Aleriſis Epifcopatus exciperet. At ille liberalitatem, prudentemque Oeconomiam Alexandri perſpectiſſimam habens repulit conſilium, auſum damnauit; Scimus, inquiring, Epifcopatum viro probò, ac merito collatum eſſe, qui illum ad normam iuſtitie, arque ad ouilis ſui commoda adminiſtrabit. Quam Pontificis opinionem haud inanem extiſſe euentu conſtitit.

Alexander igitur Patrem, ac Matrem relicurus, vt deſponſandæ Eccleſiæ adhæreat, coram pleno conuentu Patrum faſces Præſecturæ deponens ſeſe, Congregationis regimine abdicat: remotiſque rebus, & arbitris quibuſcunque ſeorſum receptus per dies aliquot tota mente ad auguſtum Epifcopi nomen, ad ſponſalia, ad initiationem, & ſacras cœrtemonias

Præceptum
Pontificis
Alexandro
denunciatur

Obtemperat expedite

Cypr. ep. 72.
ad Antonian.

Pontifex cõ
ſilium de im
ponenda pẽ
ſione reiicit.

Abdicat ſe
Alexander
regimine
Congregationis.

Parat ſe ad
initiationẽ
Epifcopalẽ.

monias se comparat. Quanta fuimet abiectione, qua vi Orationum, quibus cæli collustrationibus, atque deliciis, quæ fruge, illi soli patuit, qui omnia in omnibus operatur, & discernit. In eo etenim toti abiere dies, totæ abiere noctes, quæ copiosiores inundationes diuinorum beneficiorum pro sanctiore custodia gregis, in longa tempora hauriret.

Anno itaq; humanæ reparationis 1570. iv. Id. Martii, die Sacra Diuo Gregorio Pontificum Sanctissimo, & illorum, qui de Cœnobio ad Episcopalia traducuntur, exemplari præclarissimo, solempni ritu, & præuio Archiepiscopi sermone ad Populum, in Basilica Mediolanensi inungitur, & inauguratur Episcopus Alerix Ven. Seruus Dei Alexander Saulius, Ministerio S. Caroli per summum Pontificem ad hoc lecti, assidentibus Hyppolito Rubeo Papiensi Episcopo, postea S. R. E. Cardinali, qui ob excelsa merita sacrandi Præfulis non inuitatus vltro accesserat, & Hieronymo Ragazzonio Episcopo Bergomensi.

Parum fuit gratissimo Archiepiscopo capiti, humerisque Alexandri manu sua imposuisse Pontificalia indumenta; de suo ære donauit: & quasi Elias alter Eliseum pallio operuit suo: Vt de nostris affirmare liceat, quod de iis filii Prophetarum, Requieuit spiritus Eliæ super Eliseum. Percelebris tunc profecto fuit, in tam magnifico theatro pompa propinquorum, ac nobilium, immensulque populi accursus admirantis coruscantem cum ephodo, & mitra, quem nuper adolescentem conspexerant gradibus cruce per compira onustum. Nemo fuit qui ad illam mutæ Charitatis pignora, alternaque filii ad Patrem, & Patris ad filium obsequia non ambos

Antistites

Sacraatur
Episcopus
in Cathedr.
Mediol. à
S. Carolo
ann. 1578.

Murua am-
borum Præ-
fulum officia

4. Reg. a.

Antistites beatos deprædicaret; quod qui antea vno Sacramenti genere fructum diuinæ gratiæ alteri impenderat, eidem nunc altero rependatur.

Porrò omnibus ritè peractis Alexander Episcopus desiderio Pii V. morem gerens quam citissimè suam professionem adornat in

Corficam, vt si fieri possit sub proximum Pascha Aleriensis Diœcesis extremis malis laboranti,

opportunam allaturus opem se sistat.

†

FINIS LIBRÍ PRIMÆ.

DE VITA,

Adornat pro
fectionem in
Corficam.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

PHYSICS DEPARTMENT

PHYSICS 309

LECTURE 10

STATISTICAL MECHANICS

ENTROPY

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

PHYSICS 309
LECTURE 10

ENTROPY

DE VITA ET GESTIS
VENERABILIS SERVI DEI
ALEXANDRI SAVLII
IN EPISCOPATV.

LIBER SECVNDVS.

*Profectio Alexandri in Corsicam,
& eius Comitatus.*

C A P. I.

AELESTIVM Charismatum,
dote largissima diues Alexander,
zelotypo iam similis, ad eam quam
dato annulo sibi desponderat Ec-
clesiam expeditus carpit iter, &
suis, siue patres, siue filios appel-
les, vale dicto, gratiisque de more
actis secedit, grauissimè dolens eam sortem, quæ se
K de

*Egrè dese-
rit Czno-
bium.*

de terrestri Paradiso cum primo hominum parente,
 depelleret: O utinam, aiebat ille, mutabili saltem
 conditione. Adamo ad arua mouenda ligo tradi-
 tur, mihi Pedum ad regenda pecora: Sed ego quã
 lubens Pedum ligone permutarem? Iisdem pietatis
 officiis ad ciues, speciatim erga illos quos Deo
 genuerat, exhibitis Mediolano discessit:

Adduntur
 tres comites
 ex Ordine.

In longinqua, & in magnas curas abeundi Reli-
 giosa Patrum beneuolentia, tres pari pietate, ac
 doctrina præditos Sacerdotes de sua Cõgregatione,
 inuente quõque Pontifice, adiunxit, Vincentium,
 Curtium, Thomam Gambaudum, & Franciscum
 Staulum; quorum aspectu leniretur recessus a Cæ-
 nobio, conuictu aleretur Religiosæ vitæ consuetudo,
 & societate labores diuiderentur. Quare par ei cum
 illis mensa, quadra non dispar, vna somni mensura,
 & æqua negotiorum partitio. Cum Episcopo a vi-
 giliis antelucanis ad multam noctẽ instabant rebus
 gerendis; a Dei verbo, a Catechesi puerorum, ab
 excipiendis confessionibus, ab infirmorum solatio,
 a morientium lateribus, aliisq; Christianæ pietatis
 obsequiis etiam sibi mensa interdicta, nunquam di-
 scedentes; succedentibus post aliis, atque aliis ex
 eadem Congregatione, vt Ambrosio Rotulo, Bar-
 naba Cornazano, Iacobo de Bruzatoribus, eò quod
 primi ob Cæli grauitatem, & labores nunquam in-
 termittos in varias ægritudines collaberentur, &
 medicorum consilio ad patrios lares remeare com-
 pellerentur.

Subiiciuntur
 Alexandri
 iurisdictioni.

Verum ne Religioso vallo emissis libera fieret
 quælibet viuendi licentia, peculiari custodia Epi-
 scopi in officiis vitæ Religiosæ continendos cen-
 suere Patres iubentes coram, & datis litteris, cor-
 rectio-

rectioni, atque iurisdictioni Episcopi subiacere.

Præterea quò tutior inter eos vigeret consuetudo vitæ regularis, harum legum propugnaculo munitos esse voluere.

Leges illis
præscriptæ.

„ Omnes, & singuli Reuerendissimi D. Episcopi;
„ post eum Ambrosii Magisterio, auctoritati, & im-
„ peris subiaceant.

„ Vbi pendere Episcopi mentem præferant, in
„ iis citra omnem repulsam impendant se se, nihil
„ in oppositam deducentes.

„ Statis horis orationi mentali vacent; diuiniq;
„ officii opus Canonicum peragant.

„ Nequis apud extraneos peccata confiteatur,
„ nisi Episcopo permittente, & modum præscribē-
„ te. Sero aqua benedicta aspersi citissimè in cubi-
„ cula se recipiant, neque cum domesticis, neque
„ inter seipsos sermonem protrahentes.

„ Sit vnicuique suus lectulus solus, de more Con-
„ gregationis.

„ Fæminas in scio Episcopo domi ne conueniant,
„ etiam administrandæ pænitentiae gratia.

„ Extra communem mensam cibum ne sumant,
„ & eo minus apud externos conuiuentur, nisi præ-
„ sente, & inuitante Episcopo. Quo inconsulto ne
„ vlla munuscula accipiant.

„ Nihil pecuniarum contingant, possideantvè,
„ seu modicum, seu plurimum; alioquin multa
„ se sciant dignos. Pro necessitate cuiuslibet proui-
„ deat Episcopus. Caueant ne in vestimentis, aut
„ omni corporis habitu quippiam noui, aut a Con-
„ gregationis vsu peregrinum inducant.

„ Licet autem ad omnem rem domesticam ge-
„ rendam eorum opera vti possit Episcopus, ne ta-

» men nomen, titulumvè Magistri Palatini affu-
 » mant. Abstineant a suffragiis pro beneficiorum,
 » aut ordinum collatione.

» Negociis expediti in studium litterarum in-
 » cumbant, otio nullatenus indulgentes.

» Præter vllam exceptionem omnibus se præstēt
 » gratos, ac benignos, deuitantes omnem deordi-
 » nationē, & vsum singularem cuiusvis personæ.

» Placeat Reuerendissimo Episcopo singulis mē-
 » sibus Præpositum Generalem certiore facere,
 » de vita Patrum, & sibi sciat hoc onus ex consciē-
 » tia imminere. Hactenus illi. Quo legum præsi-
 » dio cinctā Regularis vitæ disciplina integra, & ve-
 » geta apud illos perseverauit.

Ticinum ap-
 pellit.

Mediolano Ticinum petiit, vbi tanquam in no-
 bilissimo theatro etiamnum personabat nomen, &
 fama rerum gestarum Alexandri. Dictū haud facile
 est, quibus honoris, benevolentia, ac reuerentia si-
 gnificationibus veterem ciuem illi amplexi sūt ad-
 uentantem, prosecuti transeuntem; inuidentes aliis
 talem Pastorem, sed minimè prospicientes, se ali-
 quando redeunti ciuitatem, & sepulchrum donatu-
 ros. Relatu multo difficiliore sunt singulus Do-
 minici Patris, sub annorum æquè ac malorum gra-
 uitate fatiscantis, & lacrymantis in eo rerum di-
 scrimine abdicari a se filium, vnicum senectæ sola-
 tium, & animæ plusquam dimidium suæ. Quid
 hic pius Alexander? labantem animum Patris cor-
 roborare, lenire lacrymas, cum cohibere non valeat;
 docere toleranda æquamiter cuncta Dei arbitria,
 denique quacunque potest ope, prece, eloquio sub-
 leuare, nec non Diuinæ clementia, & Religiosorum
 pietati commendare. Vale dicens a Parente bene-
 dici.

Recedit à
 Patre egro-
 tante.

dici sibi postulat Episcopus, at sibi magis a filio Episcopo Parens; Ita grato certamine dum alteri alter benè precatur, filius Patri Episcopalem dexteram protendens, Filio illè paternam, benedicit; & ex eo temporis momento se non vltra visuri diuelluntur.

Viam festinus ingreditur Genuam iturus, vnde & promptior nauigatio in Corsicam, & ibidem multa super regimine sibi commissi Episcopatus cum Magistratibus illius Reipublicæ collaturus. A Duce, à Senatu, & ab vniuersis Ciuitatis optimatibus honorificè admodum, & amanter exceptus magnam apud illos de se, suaque administratione spem concitauit, vt proinde Pio V. Pontifici de concesso Corsis tam insigni Pastore publicis litteris gratias agerent. Genuæ aliquantisper immoratus propter æstuantes turbines maris haud inutiles traxit moras. Vt erat spiritu feruens, Monasterium in quo duas Sorores habebat, prædicatione, monitis, hortationibus in sanctioris vitæ formam traduxit. Tum reddito mitiori pelago se committit.

Vix soluerat, cum velocior insequitur scapha, qui extrema Patris, & Medicorum iudicio ademptam spem vitæ nunciet. Hæsit ad hoc filius dubius quid inter pugnancia animi vota eligat, quid prius ineat. Soluenda genitori morienti extrema putat: Præbenda quoque celeriter sponsæ, pignoribusque suis pascua, ne inedia conficiantur. Animo tunc parumper collecto, & erecta in Deum mente, „ In nomine Domini, inquit, pergite, nihilo „ opus est alio, Arbitratus, aut fortè cælo edoctus, e viuus excessisse parentem. Non ignorabat eum, qui tot annorum curriculo didicerat benè, sanctèq; viuere

Genuæ pergit, quid ibi egerit.

Nauigās extrema paren- tis intelligit.

viuere, scire ipsam quoque metam benè, sanctèq;
tangere. Animam agenti adesse plurimorum sub-
sidia minimè dubitabat; periclitanti verò sponsæ qui
opituletur, sciebat adesse neminem. Quare amo-
rè amore expugnante, remisso nuntio, reliquum
viæ prosequitur, genitori iusta tempestiuus solutu-
rus. Ibat nauigio celer, alas addente filiorum de-
siderio. Et exeunte Aprili de Turcarum manibus
elapsus, faustè, foeliciterque in Corsicam dela-
tus est.

In Corsicâ
peruenit.

*Diœcesis Aleriensis facies, & quomodo
illam curare cepit
Alexander.*

C A P. I I.

IVINA prouidentia factū
est, vt non inermis, aut tyro
ad edomanda monstra Cor-
sicam sæuius feris infestan-
tia Seruus Dei processerit,
vtque ad imbuendam Chri-
stianis moribus, & doctrinis
agrestem, ac syluæscentem,
plebem rudis ipse, atque im-
peritus non accesserit. Succubisset planè, ni ex
Congregationis suæ armamentario arma detulisset,
& vetusta exercitatione victoriam in eiusmodi con-
flictu sibi parere nouisset. Sanè strenuò huic bella-
tori, neque campus arctior, neque hostis inferior
debe-

debeatur, cui quò amplior laborum, eò copiosior palmarum seges.

Squalebat ea tempestate inter alias Corsicæ Ecclesiæ Aleriensis, scatebatque velut inculta sylva, variis morû corruptelis, ignorantix perfusa tenebris, iacētibus vbiq; pietatis, ac litterarû studiis. Visebantur passim per agros, & in Oppidis diruta, aut ruinæ proxima templa; Vix vnum, aut alterum reperisses integrum, ac satis tutum ad diuina agenda: Quod si integrum, statim illud squalore, fetore, fumo denigratum, nudata palliis altaria, sacras vestes, & pro officiorum diuersitate ornamenta aut nulla, aut lacera, imagines deformatas, diu, noctuque patentes valuas Ecclesiarum, vt caulas pecudibus potius quam aulas populo Christiano ad cultum Dei capiendi dixisses. Apud Sacerdotes collapsa lugebat omnis disciplina Ecclesiastica, & ex Prophetæ dicto, Repulsa scientia Dei: non habitus, non decor gradui conformis, Sacrorum rituum, atque Sacramentalium intoleranda incuria, crassa inscities munium Sacerdotali, vt etiam multi vix de libro congruè, & expedite legerent, linguam verò latinam, scirent perpauca. Euangelii leges, mysteriaque silebant vndique, Christianæ Catecheseos nomen ne apud Parochos quidem auditum, ita vt si cui de populo fames esset verbi Dei, non adesset qui panem ei frangeret. Nulla in tota diœcesi pro educatione Sacerdotum Collegia, non Cathedralis ædes, non sedes, non rectum Episcopo, qui vel precario, vel conducto, vti cogebatur hospitio.

Apud Populum dies festi, statuta ieiunia, studia, dinini cultus neglecta, pestundata templorum, ac Presbyterorum reuerentiâ, Sacramentorum vsus

ita

Aleriensis
Ecclesiæ syl-
ua inculta.

Plena cor-
ruptelis.

ita prostratus, vt apud religioſiores Sacra Communio non extra feſtum Paſchale, apud cæteros rarior adhuc eſſet conſeſſio. Confirmationis nomen incognitum; Crebra matrimonia illegitime inita, ac per incæſtas nuptias propagatæ familiæ. Pauci admodum, qui capita fidei, præcepta Dei, orandi, & eformandæ crucis modum, aliaque ad ſalutem neceſſaria rite tenerent. Vigebant autem inimicitia implacabiles, odia inextinguibilia, cædes proditoria, vel in aperto ſole immaniter commiſſæ; veneficia, Sacrilegia, & eiufmodi alia de Erebo erumpentia monſtra, quæ gregem Chriſti quam miſerrimè dilaniabant, paſtoribus tanquam canibus mutis oues luporum prædæ expoſitas deſerentibus.

Nec quiſpiam miretur exundans illud malorum pelagus: nam præter id quod ſub cæli convexo nihil non contrahit vetuſtatem, & in dies deteriora, fieri videmus omnia, irreparabili detrimento fuere, pyratarum perpetuæ direptiones, inſeſtina incolara odia, & execrandæ diſcerptiones: necnon ad comprimendos rebelles poſtremæ incendiorum, & armorum deuaſtationes. Adde diuturnam Antiſtitium abſentiam ob anguſtias loci, & euerſas ædes, Eccleſiamque Episcopalem.

Hæc & alia permulta malorum capita aduentanti Episcopo adfuerunt in limine, quorum miſerando aſpectu teneri Paſtoris viſcera cõmota quidem ſunt, ſed non fractum pectus, neque propter tantam deformitatem repudiata ſponſa, quin potius quò illa facie deformior, eò in amorem, & amplexus promptior irruit Alexander, longè maiora charitatis, magnanimitatis, vigilantia, atque patientia incrementa facturus. Diuino itaque auxilio quod affi-

duis

Animofus
cultus m
ſuſcipit Ale
xander:

duis precibus, ac sacrificiis sollicitabat, quasi Hercules clava munitus manum misit ad fortia, & ad exringuenda tot monstra incessit. Animum ita componens, ut quicquid res præsens, quantumvis ardua exigeret, id præstaret, si posset; si minus posset, optaret: omnia Superioribus arbitriis diuinæ providentiæ submitbens; vna illa de re duntaxat tristis, quod careret ministris indigenis, qui sibi in onere pastorali manum, & opem adiuverent.

In aditu tamen multum animi, ac fiduciæ concepit, felicitiorisque fortunæ augurium, ex insperato occurso promiscuæ virorum, fæminarum, ac paruulorum turbæ, quæ cœlesti, non humano impulsu excitata, citrà verò omnem pompam festiua, venerabunda, & animo, corporeque exultans venientem Pastorem excepit.

Diuertit primum per dies aliquot in Oppidum Bastitam, quæ sedes est Insulani Gubernatoris: Ab eo, cæterisque ministris Reipublicæ comiter, & honorificè hospitatus; communicatisque, & a Gubernatore comprobatis consiliis, quæ erant de reccæ Ecclesiæ administratione, ab eo loco, quòd alienæ esset diocesis, ad Curtem vicum Plebis Talcini, suæ, ob festa Pentecostes pedem retulit, non sine pollicitatione certi subsidii etiam a potestate laicæ suscipiendi, pro vsu rerum, ac temporum.

Exinde Talonum, pagum plebis Opini, Episcopatus Aleriensis, non procul a maris littore, & ab Urbe Aleria duodecim passuum millibus distans habitationi suæ delegit, quò greges suos præsentior curaret. Satis ameno solo locus erat, sed cœlo nõ æquè sibi, suisque salubri. Ibi cum honestior non extaret sedes, conduxit veterem domum, seu potius

Bonum ex occurso augurium.

Diuertit in Oppidum Bastitæ ad Gubernatorem Insulæ.

Talonum primam sedem figit.

vastam turrim quam deinde contabulationibus diuisam in nouem cellulas , seu maius gurgustia , vno lectulo occupanda , sibi , suisque distinxit , quovsq̄ are priuato proprias ædículas fabricaret .

Episcopalia
munera hic
primū exer-
cet .

In Oppidulo Taloni Ecclesiam nactus aliquantæ amplitudinis , valde tamen inconcinnam , ibidem Pontificalia munia quoquomodo exorsus est . Ibi festo quoque die conciones habere , elementa fidei Christianæ explicare , populis ritu Episcopali benedicere , ordines conferre , synodum celebrare : Illuc adnoui solis splendorem de vicinioribus quoque mappalibus certatim confluere rusticani , quos quantumvis agrestres , & alpestri modo agentes ea vrbannitate , & sermonis facilitate bonus Pastor complectebatur , vt insolitam benignitatem suscipientes & eu Sanctum illum colerent .

Ad pagos
eadem de
causa prope-
rat .

In longius diiunctas villas , & pagos operam defererebat ipse suam , modo eques , modo pedes ; proprio com meatu semper . Recta in Ecclesiam pergere mos erat Episcopo , aurem peccata confitentibus præbere , Sacrum facere , Sacra dare , sermocinari , Cathechizare , idque incomparabili cū fructu Animarum , quæ velut ad astri Cælo demissi radios incalescebant : Et quamvis supra omnem modum secreta Dei contemplatione , priuataque oblectaretur quiete , tamen perspecta ouilis sui cæcitate , & quibus malorum tricus inuolutum iaceret , mærore , ac pietate perculsus , omni posthabita sui , suarumque rerum ratione , in illius salutem animo , & cura totus excubabat .

Ægrotat .

Verum per tot cursitationes , animique sollicitudines , corporis valdè debilitati reliquas vires facile prostrauere aeris inclementia , stomachi languor ,
nouæ

nouæ laterum infirmitates, & rheumatum incrementa. Suadentibusque Medicis eneruatam curare, ac reficere longo pharmacorum apparatu, feruentissimus Pastor ne inchoati operis fila interim succiderentur, corporis imbecillitates vigore animi superans, reiectis medicaminibus cæteris, diuino patrocínio se totum credidit, & sola victus parsimonia, ac potius inedia morbos extinguendos, viresque reparandas duxit: Interea Ouium curæ, & salutí intentus. A mercenario verum pastorem discriminans, cum ille, vt aiebat Chrysofomus, propriæ contemptis ouibus, hic autem sua contempta, ouium semper salutí inuigilet. Non longè tamen post de Taloni statione ob aeris insalubritatem, & barbarorum infestationes aliò transmigrare coactus est.

Ne capta retardentur apparatus medicamentorum respuit: inedia contentus.

Curæ interim animarum inficiens.

Ioan. Chryf. Hom. 19. in Io.

Lustrat Diocesim.

C A P. I I I.

ORBOSI gregis vitia paulatim detegēs, quasi qui egrotantis apostemata digito circumquaque pertentat Medicus, vt edificat qua parte sinus ferrum aptius, ac vtilius inferat, quoque vnguento magis propitio liniat, ineundam sibi vniuersæ Diocesis lustrationem proposuit. Sapientis monitu etiam eruditus, quo Pastores prouocantur, vt vultum pecoris sui

Adhuc imbecillis visitationem inchoat sumo Autumno anni primi.

agnoscant, & gregem diligenter considerent. Inchoari decreuit exactâ messe, ne ruricolis sterilitatem eius anni lugentibus damno esset maiori; Præueniri interim publicis precationibus, ac sacrificiis, perspectum illud habens, non ab eo, qui ferit, aut rigat, sed qui incrementum dat Deus, omnem frugem expectandam. Visitationis laboriosum curriculum valetudine pressus, sed Apostolico spiritu effervescentes, Episcopatus sui anno primo, summo iam Autumno auspicatus est; paucis cum ministris præ inopia operariorum, & ne Parochi ultra vires grauarentur. Totum comitatum composuere Clerici Barnabitarum duo, quæstor vnus, a feretis vnus, à manibus pedibusque vnus.

1. Cor. 3.

Paucis cum ministris.

Ritus agendi.

Solemnis per eam functionem ritus fuit: Præcursores quatenus commodè posset præmittere, qui populum ad cæleste beneficium excitarent, & res omnes ita maturè disponerent, vt adueniens Episcopus minori negotio, quæ sui sunt muneris, perficeret, fieretque præparatæ plebi fructuosior visitatio: In aditu locorum procumbere humi prostrate utroque; exosculari crucem, vnde sibi omne firmamentum, roburque animi, omnis quoque spes rei benè agendæ: Inde in Ecclesiam, Christi exemplo rectâ contendere, nulla sibi, aut suis parte quietis concessa: Dum ibi conglobatur populus, faciles, benignasque aures errata sua consentibus dare: Missam facere, sacram concionem interuicere, & pollice proprio Sacramenta porrigere. Post hæc doctrinæ Christianæ elementa, ac toto sæculo intermissum Chrisma tradere, edocta prius de tanto mysterio plebe; ministros Ecclesiæ ad priuati examinis trutinam reuocare; discordes, siue viros, sen-
familias

familias in concordiam pellere . Quæ singula qua-
industria , quovè profectu egerit , apertius dicendis
intelligetur . Prohibant hinc inde cateruatim ple-
bes, & insolitam lucem maiestatis Episcopalis, sua-
uitatem morum, inassuetam quoque vitæ sanctimo-
niam admirantes, hominem non secus , ac empyreo
demissum venerantur , & fidentissimè illi sese,
suaque concredebant .

Quis satis exprimat , quantum inter hæc agenda
sudauerit Venerabilis Dei Servus? quâta sit incom-
moda perpeffus ? Quoties viribus imminutum oportuit
peditem ad vicos , ad castella accedere ? quoties
oves inter saltus perscrutando , nequa illarum
Pastorem fugeret , altissima atque asperrima iuga
montium, iumentis impervia, manibus, pedibusque
reptantem superare ? quoties ouilia perquirentem
per offusas tenebras noctis, sub dio pernoctare ince-
natum ? Protenditur etenim Diœcesis Alerix ad
septuaginta millia passuum longitudine, latitudine
ad quinquaginta , constatque duodeuiginti plebi-
bus, intra prærupta montium magna ex parte laten-
tibus , vbi nonnisi tuguriola , aut semedirux casæ
rusticorum, genus alpestre, imperitum , efferum , &
rei familiaris pauperrimum . Ad ea tamen loca an-
helans animarum salutem Alexander pellente flamma
charitatis procurrebat intrepidus . Quid inquam
intrepidus ? Etiam alacris, & exiliens, solitus quâ-
doque defessos, & exanimatos comites hilariter re-
creare , animareque illis verbis , Eia comites læti ,
& alacres hunc quoque calicem ebibamus , adhuc
hoc impleri oportet in nobis .

Plus negotii, & doloris attulere Ecclesiarum de-
formitates , rerum omniium susque deque perturba-
tarum

Quanta sit
perpeffus
mala .

Et quam hi-
lariter .

Rerum Ec-
clesiastica-
rum, & Cle-
ri Ordo
peruersus .

tarum aspectus, neglectus diuini cultus, & defenda animarum perniciēs. Per hanc etenim primam lustrationem vidit nihil asseruatum Sacramentorum in aliquibus Paræciis, in aliis nullo lumine, nulla reuerentia alicubi in apertis pixidibus, rudi crassaque manu fabricatis; olei sacri vascula, thecas reliquiarum indecore, & quasi per contemptum hac illac dissipata; onera missarum, diuinaque officia, aut prætermissa, aut perfunctoriè habita, Ecclesiasticam supellestem discissam, vel sordidam: Annales libros initiatorum sacro baptisate, libros matrimonia contrahentium, necnon ex hac vita migrantium ferè nullos extare, vnde pro temporum vicissitudinibus actorum monumenta eruantur; multos etiam intellexit ope destitutos Sacramentorum e vita cessisse ministrorum incuria. De Clericis, & Præbiteris aliquos præposterè, & male ordinibus initiatos reperit, multos irregulares, alios simoniacos, quosdam negociis sæcularibus deditos. Nonnullos apertos concubinariorum, qui spurios, testes natiuos paternè incontinentiæ, domi impune retinere, & palam ostentare non erubescerent. Contremuere ad hæc anxii Præfulis præcordia, defecit præ maiore anima; enixus tamen est quam potuit diligentissimè in meliorem ordinem cuncta redigere, adhibitis vnicuique, siue personæ, siue malo, quantum licuit, congruis remediis. Hos corripit, illos hortatur, alios plectit, aliis comminatur, nonnullos officio submouet, quosdam delegata sibi a Pontifice autoritate censuris solutos redintegrat: Omnia peragens diuina quadam arte, & discrimine tam mirabili, quam proficuo.

Nicitus in
melius cub-
gã redigere

Solus gemit
sub pondere

Quandiu tres illos suæ Congregationis Patrès
subi

subdarios habuit, impigrè se laboribus offerentes, & dicto citius mouentes, quocunque proprii instituti ratio, vel Episcopi autoritas vocaret, satis placidè, atque faustè res omnes processere; at ubi eos morborum genera varia in patriam depulere, tota agendorum mole Episcopi humeris incumbente ipse sub pondere gemiscit, donec novos adiutores ex eadem Congregatione acciperet; de Clero suo ne suppres quidem habens, nihilque penitus, nedum parum opis ab Insulanis sperans. Quare aliunde accersere Sacerdotes cogitur, pinguiore salario: At quis in id regionis horridè, feros inter homines, tametsi multa pecunia augendus se vltro detruderet? Necessum fuit facinorosos Parochos fœdis exemplis perniciosissimos ad tempus tolerare. Necessum bis eodem die in festis, præsertim Paschali celebritate, Sacrum permissu Pontificio facere. Necessum beneficia immeritis conferre, & ab ordinibus saceris indignos non repudiare: publica commoda priuatis vitiis potiora iudicando, ne populus necessariis ad salutem priuaretur, & inedia rerum sacrarum interiret. Offerunt se in triste exemplum tres Parochi, publici concubinatus conuicti, quos a sacrorum administratione submouere non tulit animus, quia quos pro iis reponeret non adessent: fuisseque illud tanquam summæ prudentiæ opus à Gregorio XIII. magnoperè commendatum litteræ Cardinalis Caraffæ testantur. Accipe, & aliud non minoris necessitatis simul, ac prudentiæ. Suspenderat aliquando a diuinis quempiam notissimum Concubinarium, locumque alio sanioris vitæ Sacerdotis suppleuerat. Inde suscitati fluctus seditionis ingentes, tumultuante plebe, & in armis priorem reposcente,

Perniciosos
Sacerdotes
tolerare cogitur cum
alios non habeat.

Prudentia
in corrigendo.

sciente . Superfedendum operi per id tempus prudenter existimauit Præsul, superfeditque patiens, ne quasi insipiens medicus, dum phræneticum, ac furentem curare insistit, ægro nimium molestus plus damni quam sanitatis afferat . Porro cum vulgarem hanc, & passim obuiam Cleri fæditatem, populi insolentiam, & communem incolarum feritatem, a vitiis, mutuisque a cædibus cohibere, etiam opitulante sæculari potestate nullatenus posset, plurimum adhuc mæroris, & ægritudinis Episcopo adiectum est .

Quam alacriter crucem
ferat .

Age iam, quo animi sensu, qua mentis magnitudine tot, tamque graues molestias perferret, edisserat ipse . Siquidem ad Præpositum S. Barnabæ scribens in hæc doloris, & constantiæ verba prolapsus est .

„ Mergor vndique in hoc Episcopatu angustis, & angoribus, eo durioribus, quod præsentis remedio non placabilibus . Verumtamen uoluntati Dei assentior, & in cunctis, quæ supremæ illi maiestati placita sunt, placeo ipse mihi, quodcunque genus crucis imposuerit, ex animo geram, illamque etiam si vnico verbulo excutere possim, nequaquam fecerim, expetens mihi omnia contingere, non ex sanguinibus, neque ex voluntate carnis, neque ex voluntate viri, sed ex vno Deo, cuius gratia tanto ponderi colla submissi. Verum non hoc timoris mei caput est . Plus vereor, ne gelido spiritu, & imbecillitate ingenii mei, lentæque cura, mihi & hisce pauper culis maiora ingruant detrimenta, Cæterum iuxta mihi est viuere, ac mori, idest nihili; mori item vel serius, vel præproperè; siue enim viuimus, domino viuimus

mus, siue morimur Domino morimur. Hactenus Alexander. Cuius vide obedientiam, vide deuotionem, atque animi infractum robur. Non expansevit ad quæ nos homuli toto sensu horrescimus. Vno cum posset verbulo, renuit iis se grumnis leuare, quas nos totis viribus ferre detrectamus.

Cerne & nouum alias scribentis propositum. Ita
 25 coarctor incommodis; inquit, vt nisi ope diuina,
 25 seruarer, cadendum prope esset. Sed ego nihil
 25 vnquam eorum, quæ mihi de Dei manibus inci-
 25 dent, accipiam tristis. Si me in pestilentiori an-
 25 gulo Corsicæ demorari cogat, ex animo sequar.
 25 Certus vbique mihi propitium, & patronum fore
 25 numen illud benignissimum, quod nouit suis quæ-
 25 que viis, sibi que placitis rationibus in destinatos
 25 fines deducere. Hoc vnum mihi pro summo vo-
 25 to, & gratia est, ira diuina virtute corroborari,
 25 nulla vt in re illi displiccam, sed mage per omnia
 25 voluntati eius obsequar. Ad hoc orationibus per-
 25 multum opus est mihi omnium vestrum, a quibus
 25 quanto longinquior præsentia, tanto sum animo
 25 propior. Ego vero in omnibus; & de omnibus
 25 maximas diuinæ Maiestati laudes soluo. Vale.

Quam paucissimos, vt prænarratum est, in Vilitationem assumebat comites, ne hospitibus esset grauior: Verumtamen ne posteris quoque Episcopis præiudicio fieret; ea quæ ritu Ecclesiæ Canonico, pro victu, pro itineris; & rerum præsentium vsu a Præbyteris, deferri solerent, gratis accipiebat: non tamen ultra primum diem, nec apparatu sumptuoso; conditam frugalitate mensam auidè quærens, quam vnus, ac alter missus, isque vulgaris, ac vilior faceret opiparum, vt merito illud Apostoli vsurpare posset,

Idem.

In vilitatione uulli grauius.

Mensam frugalem.

3. Corr.

Vltra pri-
mum diem
visticat suis
sumptibus.

st. 51
Catheche-
sim vbiq;
instituit.

Visticat quot
annis, vel
per se, vel
per delega-
tos, impen-
sas illis sup-
peditans.

set, *Semper mortificationem Christi in corpore no-
stro circumferentes.* Si longius vno die loco immo-
rari contigisset, impendit viuebat suis. Talesque,
neque dissimilis vitæ iubeat esse suos, siue dome-
sticos, siue ministros, vt eo modo tum Episcopus,
tum Episcopi familiares, vbiq; locorum exempla
sectandæ sanctimonie darent.

Nullum præterisse locum visus est in quem Ca-
thechesim doctrinæ Christianæ non induxerit; Ca-
thedramque, Magistros, regulas, & monita ingenio
populi accommodata non statuerit. Nec aliis eam
curam demandasse satis fuit diligentissimo Patri:
Apostolicum officium, Apostolicum ministerium
adimpleuit ore, operaque propria. Puerulos elemen-
ta fidei, præcepta Dei, & Mysteria Christianæ Reli-
gionis, omni cum benignitate, ac patientia docet,
factus cum pueris puer, minusculis, imaginibus, &
alii ad pietatem, nonnunquam & pecunia illos al-
liciens, quo in eam scholam promptiores, & ala-
ciores concurrerent. Rudimentorum fidei libellum
ære suo excudit, quem viritum, & manu propria di-
stribuebat, vt dono maiorem gratiam conciliaret.

Quotannis Dioecesim per patres iustrare assueue-
rat præsens Episcopus, quo potissimum duce niteba-
tur hæc prouincia: Sin secus, legabat selectos Sa-
cerdotes e nostris alios, alios ex ordine Eremitano
S. Augustini, & ex Franciscano Capucinorum, aut
Vicarios suos, viaticum, impensasque omnes sup-
peditans (nolebat enim tenues Clericos operari)
præscribebatque rationem, & methodum agendi,
facultatibus quoque, ac priuilegiis visitantium com-
municatis. Senerissimè præcipiebat exigi rationes
de præhabitis Visitatorum decretis, vtram obseruata,
an

an neglecta, & irrita, ierint. Non enim in multipli-
cibus decretorum fasciculis, sed in accurata eorum
observatione firam affirmabat boni regiminis sum-
mam.

Synodum celebrat.

C A P. I V.

DOCTVS constitutum es-
se Episcopum in iis, quæ sunt
populi ad Deum, eo potio-
rem vitæ suæ portionem conferen-
dam putavit, quo potissimum
Religio, cultusque diuinus
amplificaretur. Cumque Pa-
storali industria in eo prælu-
ceat, si pios, si benè moratos,
impigros, ac boni exempli habeat Sacerdotes, com-
mune visitationis beneficium reformatione Cleri,
de quo nonnullum visitando collegoraz experimen-
tum, cumulatè deinceps progreditur, indicens Diz-
cesanam Synodum, eo magè necessariam, quod præ-
ter hominum memoriam illius aliquando habitæ
mentio nulla extatet, nullum scripto indicium
Adesse, sub iniicium quadragesimæ Annis 1571,
quosquot de Clero obstringeret officium, tum Pa-
rochos, tum Ministros, promulgato edicto mandat,
longas preactiones populo præscribens, quibus a
Summo Oprimoque Deo impetratum eat, omnia
ordinate fieri, & ad vota respondere. Centum, &
quinquaginta capitibus, si Parochis socios adnume-

Cogit Cle-
xum ad Sy-
nodum.

res, cæteris omnibus conficit; quorum neminem, passus est in diuersoria, aut contubernia lecedere, debore & dignitati sacerdotali consulens. Sed qui didicerat ab Apostolo Magistro suo, Episcopum hospitem esse oportere, hospitem sese munificentissimum præbuit. Octoginta de aduenis excepit, partim apud se, partim præter morem regionis, in amicorum suorum ædibus, a se de industria paratis; lectuli sui stratum sibi quandoque subtraxisse lætus, ut illis commodaret. Siqui propinquorum, aut necessariorum hospitio frui mallent, non ante permisit quàm familie nomen, & rem omnem explorasset. Cibis de mensa Episcopi, & eius sumptu abundè singulis suppeditatus est; præter alia quibus quis opus haberet.

Hospitio ex
cipit, & alit.

Quæ Syno-
do præmissit.

Synodum præmissis ieiunio triduo exorsus est, præmonito populo de agenda synaxi, ubi de eius Sacramenti præstantia, augustoque merito perardentem sermonem habuit. Statuta porro die coacto Clero, rudēs, incultosque homines, in sacris Cœremoniis versatos ad decentem, & benè compositam supplicationem ordinat Episcopus: post decantatam Missa, grauitè, & accommodatè differens de causis congregandæ Synodi, fructus inde colligendos, planè, diffusèque edocuit. Tum de Sacerdotii dignitate, & Sacerdotum officiis, de Episcopi, & Parochorum partibus, de Ecclesiastica disciplina, eruditè locutus, eos omnes qui sacris ordinibus initiati essent, ad quoddam vitæ perfectioris genus præ cæteris vocari, luculentissimè demonstrauit.

Aureo
Alexandro
recipiuntur
a Sa. S. Con-
cilio Trid.
&c.

Inducturus nunc primo in Ecclesiam Alerien-
sem Sacrosancti Concilii Tridentini vsum, multis
egit, ut ipsum Parochi, ut cuncti Sacerdotes placidè,

&c.

& ex animo amplecterentur, commendans Sanctif-
 simum illum Senatam eruditissimorum, & Orthodo-
 xorum Patrum, Reip. Christianę procerum, ex vni-
 uersis mundi plagis collectum, pro fidei Catholicę
 Religiosę custodia; quique tanti pōderis mysteria lōgo
 examine discutere, & ea non nisi p̄cūia sēper diuini
 numinis luce desinere; qualia sunt decreta de Iusti-
 ficatione, de Sacramentis Eccl. Catholicę, de recta
 ordinatione, de bono delectu ministrorum, de Semi-
 nariorum institutione, de collationibus beneficio-
 rum, & aliis eiusmodi summatim ab ipso relatis.
 Hortabaturque ne Cęlo delatam lucem, & a Deo
 collatum beneficium incuriosi respuerent, ostendens
 quanto futura essent emolumento ad communem
 salutem, ac tranquillitatem. Perorauit denique tan-
 to animi, & verborum estu, tanto dicendi lepore, &
 paterni affectus expressione, vt per Auditorum ocu-
 los, per ora, totumque corpus effluentes lacrymę
 commota eorum pectora conuincerent. Quare altius
 prelecto cap. 2. sess. 25. vnanimi omnium sensu, &
 voce, authore Alexandro pro Concilio Tridentino
 conclamatum est, iurata Pontifici Romano obediē-
 tia, emissa singillatim fidei professio, atque anathe-
 matizata hęreses, ab eodem aliisvē Conciliis dam-
 natę. Neque ab ea fidei, vitęque religione vnquā
 posthac defecit Aleriensis Ecclesia.

His adiecit publicam lectionē decreta eiusdem
 Concilii, necnon Apostolicas Constitutiones super
 statu, officioque Ecclesiasticorum: adiunxitque pre-
 clarissima quędam sue sapientię monita, compen-
 diosam sanctitatis normam complectentia, vniuersis
 Clericorum ordinibus, in primis animarum directo-
 ribus valde salutaria, a se prius articulatim digesta
 ordina-

Monita,
 & decreta
 salutaria ty-
 pis impressa.
 Clericis di-
 stribus.

ordinatimque conscripta, ac postmodum suis xypis impressa, & in libellum redacta, quem Clericis, ac Presbyteris liberaliter, citraque pretium distribuebat.

Propter abrogatam iamdudum censuram Synodalem, quae pullulantia germina vitiorum exemplo comprimeret, rarissimus aditus corruptelis patuit, quorum nonnulla propter eorum excessum hoc primo in conventu dissimulatae sunt, sublatae plurimae. Multa edita Sanctissima decreta, Ecclesiae, & morum reformationi, bono regimini, & animarum saluti quam maxime conducuntia. In iis praecipuum exitit Christianorum dogmatum tradendorum onus, Parochis praecipue impositum, ut nullo ex festis diebus per horas pomeridianas opus usque adeo necessarium, aequè maribus, ac foeminis sinant intermitteri. Clericos, ac Sacerdotes in id ad Ecclesiam quemque suam convenire adegit, Rectores, Magistros, ac Ministros, discipulis per classes distributis praefecit, docendos, & omnem agendi iustam rationem scripto, voce, actu exposuit praesens, immensa voluptate captus inter puerulos versari, orandi Dei modum, edocere, praecipua, & reverentiam numinis tenelle infantium memoriae imprimere, capita fidei distinctim interpretari, de iis quaesitare, dubia solvere, & coetera omnia boni Doctoris officia erga imperitam plebem peragere. Ita sterilis olim, & horrens Aegyptiaca, laboriosa, & industrii cultoris manu paulatim spinis, & sentibus emundata, nonisque surculis, infra coepit virides pampinos, & erumpentes flores ostentare, vberes, maturosque fructus mox editura, eadem manu per recurrentes annos obstericante.

Quamvis

Iniungit
opus doctrinae
Christianae.
Methodum praescribit.

Præest ipse
lubentissimè

Quantuis autem nullo anno vineam suam iufur-
re, illiusque sepes, & cespites contemplari desine-
ret partim in Synodis, partim in visitationibus: Ad
tutioram tamen, & accuratioram culturam, quos-
dam viros, quasi operarum Principes constituit, Vi-
carios foraneorum titulo, qui in aliorum opera,
attentius inuigilarent, de fruge vinearum, siue mul-
ta, seu nulla sepe coram inuestigarent, referrentque
omnia Episcopi iudicio, vt eo pacto nunquam remo-
tos ab exactissima vineæ inspectione oculos habui-
se videretur.

Pergamus iam ad reliqua Synodi acta, immo &
ad exitum. Præter vocales orationes, quas eo tē-
poris frequenter, & copiosè Deo deferri imperaue-
rat, ignoram penitus illis regionibus meditandi, at-
que mente orandi exercitationem benignè, & ope-
ra sua edocuit quemque de Clero in Synodum con-
uenientem, capita meditationum distinguens, ac
minutatim digrens argumenta, ratiocinandi vias,
& artem capiundi fructus dilucidè ob oculos ponès,
vt abeuntes inhære Deo cogitatione addiscerent,
& in Ecclesia spiritu, ac mente pfallere. Ante di-
mittendam Synodum, cuiusque Sacerdotis, præser-
tim eorum quibus incumberet animarum cura, vi-
tam, doctrinam, & partes alias sigillatim, & exqui-
sitè scrutatur; quos minus aptos offendit, ab ea cura
remouet, in ædibus Episcopalibus detinet, victum
præbet, doctrina, bonisque moribus etudit, donec
abundè instructis ad gregis assuetam custodiam re-
dire liceret.

Denique omnibus ritè, & cum fructu in Synodo
peractis, Congregationem soluit, Pastores ad ouilia
dimittit; minus copiosis, aut longo itineris tractu

reman-

Vicarios fo-
raneos con-
stituit.

Docet mo-
dos sacræ
meditatio-
nis.

Quomodo
soluat Syno-
dum.

remeantibus iustum viæ com meatū liberaliter clar-
gicus.

*Clericorum Seminarium instituit,
& fouet.*

C A P. V.

ROBOS Sacerdotes e pro-
bis fieri Clericis, sapienter
asserebat Alexander, magni-
que referre in Ecclesia Dei
bonam adolescentiam, qui
se diuino cultui dicauerint,
educationem. Quocirca ut
in posterum aptiores, peritio-
resque Sacro Ministerio eua-

derent Sacerdotes, Collegium ex Decreto Concilii
Tridentini, cum primum potuit, erexit. In quo tan-
quam in feraci, perpetuoque virtutum Seminario,
aliquot bonę indolis Clerici liberalibus artibus, Ec-
clesiasticis disciplinis, ac moribus Christianis im-
buerentur. Collegium prius in conductis, postea
in ere suo coemptis domibus collocauit; post annuo
reducentorum aureorum de censu Episcopali in-
struxit; Magistros collatis iustis stipendiis prepo-
suit; adductos fere aliunde, ingenti sumptu, cum
apud se nullos haberet satis idoneos.

Non tamen promiscuè cuiuscunque conditioni
iuvenes in Seminarium voluit intrudi: sed explora-
ta iudicio censorio cuiusque natura, atque ingenio.
Diocesim etenim cum perlustraret, si quos bonę
indolis

Domosemit
pro Colle-
gio Clerico-
rum, suppe-
ditaque
necessaria.

Selegit ado-
lescentes ma-
gis idoneos.

indolis, ac spei adolescentes offendisset, disciplina faciles, ad rectum pronos, pietati utcumque deditos, ingenio perspicaces, alijsque dotibus commendatos, nominibus eorum adnotatis in libello, quem apud se continenter gerebat, a parentibus opportuno tempore, & loco deposcebat: nec illos modo impetratos, sed alios notæ similis sponte oblatos Collegio adscribebat; longè etiam plures habiturus, si plures expetisset.

Seminarium cōstituere in Oppidulo Taloni iuvenes duodecim, quibus deinceps alij, atque alij, quantum ferebant opes, adnumerati sunt, supra viginti quatuor; quos omnes sinu paterno acceptos alebat, educabatque amantissimus Episcopus, quicquid manu, quicquid lingua illis prodesset, alacri semper animo subministrans.

Nec alieno porfuso magisterio fidens, totam hanc prouinciam credebat alijs; pædagogiam ipse subijt lubentissimè æquè, atque diligentissimè. Docebat diluculo expergefatos ad sacrâ orationem surgere, vna secum preces horarias B. Virg. primo mane recitare, meditationi rei diuinæ ad semihorâ vacare, diebus festis matutinâ psalmodiam in Choro concipere, rubricatas leges Breuiarij interpretari, illarumque vsu vsu percipere, missæ Pontificiæ ministrare, omnem denique cæremoniarum Ecclesiasticarum ritum callere. Frequens sua ipse manu Eucharisticum tradit, doctrinam Cathedismi Romani explanat, regulas victus, ac Studiorum, deque omnia alia re domestica prudenter commentatus prescribit, exactè rationem omnium, in primis autem studiorum profectum sciratur, passim ad Gymnasia se conferens, passim studiosis ad se conuocatis, Ru-

Inchoat il-
lorum Semi-
narium Ta-
loni

Erudit ipse,
omnia ritè
ordina.

dioribus primâ elementa artis Grammaticæ patienter ipse tradere; Prouectioribus aliquid ad canones Conscientiæ spectans, logicæ quoque, philosophiæ, ac Theologiæ summa capita prælibare, eorumque repetitionibus, ac disputationibus præesse haud grauiatus.

Domi apud
se alios su-
stentat.

Clericis autem, ac Sacerdotibus vndique confluentibus ad hanc Academiam litterarum, pietatis, & bonorum morum, si quos Collegium non caperet, eos domi apud se, ac proprijs impendijs sustentabat; ea-tenus ex omni parte instituens, quatenus satis versatos, sacrisque ministeriis probe formatos iudicaret, ac. tum seruitio Ecclesiarum applicaret.

*De assiduitate, & studio prædicandi
Verbi Dei.*

C A P. V I.

NOMEN Episcopi officij Pastoralis index est, pascua Diuini verbi, & salubres aquas doctrinæ Christianæ gregi suo curantis. Alexander, uti prædiximus, ingenij diuina copia, ad hoc munus instructus, & longa exercitatione expolitus, quã antea profitebatur concionandi artem, Episcopus non neglexit. Nusquam locorum, nullivè opportunitati parcus beneficium prædicationis subtraxit, ingeminans potius, si res ferret, binas vno, eodemque die. Solemnis tamen vsus Dominicis, ac festis diebus,

Nusquam
beneficium
prædicationis
subtra-
hit.

bus, in Quadragesima, in aduentu, & sub id tempus quo per Bachanalia defluunt homines . Si quando etiam designatos concionatores ab officio valetudo prohiberet, Episcopus illorum vicem supplens in suggestu promptus conscendebat .

In matutinali concione Euangelia; in Vespertina, charissimi Pauli Epistolas, aut Dauidicos Psalmos interpretari mos erat . Vnde, quemadmodum & ab alijs sacris codicibus, atque Sanctorum Patrum monumentis solida pietatis, & vitæ Christianæ documenta, argumenta ad suadendum, & rei præsentis accomodatas sententias decerperet .

Per exteros iter faciens data occasione facilis, ac promptus in concionem ascendebat, præcipuè in Urbibus Genua, Papiæ, ac Mediolano, auditore Beatissimo Archiepiscopo Carolo eius sermonibus licet extemporarijs mirificè oblectato . Porro extemporariæ dicendi felicitatis illustre perinde ac vile exemplum edidit in arcæ Bastiæ: illuc etenim a Campolaureo appellens, statim a Prætoribus, ac Senioribus rogatus castino sermone populum vt lætificaret, ipse viæ defatigationem (triginta enim passuum millia confecerat) librorumque inopiam primum obiecit . Nihilominus pietatis sensu, & illorum deprecationibus victus postera die, quæ erat Natalis B. Mariæ Virg. orationem habuit ita feruentem, & diuinam, vt concionem vniuersam in admirationem, pœnitentiam, & Dei amorem commouerit . Visus ipse in Deum raptus, & corda auditorum rapere .

Dicente de suggestu Alexandro adeo densa auscultantium advolabat turba, vt eam vix caperet ambitus Aedis . Quo mihi planè affecutus veritatis laude videtur fabulosum illum Herculem, qui nexibus

Mane Euangelia, Vespere Epistolas Pauli, aut psalmos explicat .

S. Carolus eius sermonibus mirificè oblectatur .

Populorum confluxus .

bus suæ orationis tentos auribus homines trahebat. Certè dignitas Episcopalis, oris maiestas, paterna dicentis affectio, copia rerum, facundia, & claritas eloquij, secreta quadam vi ad concionem alliciebant, sed nunquam ex saturatos dimittebant, semel enim degustata viri eloquentia gustum irritabat magis quam leniret, vt etiamsi millies orantem audissent, millies adhuc audire peroptarent.

Doctrinam
exemplis vi-
tz probat.

Sen ep. 75.

Prædicatio-
nes minimè
exangues,
aut frigide.

Ponderis quoque non mediocris erat sermocinantis fama illustris, spectata virtus, & vitæ sanctissimæ promulgata opinio. Ipsa enim facies virtutis conspectui hominum oblata facile animos mouet; suadetque quidvis potenter vita cum sermone concordans. Ex illis erat Alexander, quos cum audias, & videas ijdem sunt; & qui non a scientia, vel sermone, sed ab honestis actionibus se putant consummatos. Hinc fiebat, vt propitijs auribus omnis eius doctrina exciperetur, & intima a dientium peruadens fructus ederet admirandos.

Adde quod non exangues, frigidasvè proferret ratiocinationes, quæ pietatem, aut animum ad pietatis studium dant nullum, cum ipsæ non habeant; sed doctrina, & ardore spiritus confertas, quæ veritate non vanitate pascendo auditores in pia opera cogerent. Porro nihil vnquam temporis oratori eripuerit nostro conquisitus verborum delectus, flosculi locutionis, aut peregrinæ dicendi formæ, cui videlicet innata, & sponte fluens eloquentia plus factis erat ad persuadendum.

Panigarolæ,
& S. Caroli
præclarè di-
ctum de Ale-
xandro.

Quid hic moror nobilissimam palmam proferre, quam huic Enangelico Preconi duo eius sæculi præclarissima lumina, Franciscus Panigarolæ, & Carolus Borromæus detulere? Qui antea nil nisi accersitum,

tum, & raro artificio elaboratum de suggestu efferebat. Panigarola, disertis magis quam salubribus vacans, postmodum Episcopus Ecclesiæ Astensis, in verso stylo, salubria disertis præferens, ea tantum dicendo consecratur quæ prodesse, & quæ timorem, amoremque Dei in animis auscultantium, ingenerarent, aut alerent. Hunc ergo aliquando cum audiret amicus Confalonarius ex Alexandri sorore filius, rem nouam obstupuit, obiecitque cum admiratiōe. Quantum mutatus ab illo? Quam dissimili stylo? Cui ille ingenuè: Id me docuit auunculus tuus Alexāder Alerix Episcopus. Antea bubulcum in suggestu agebam, nunc tanti Pastoris exemplo, pastorem agere perdidici. Adiecitque: Nuper mihi secum verba facienti Archiepiscopus noster Carolus, in concionandi sapientia nulli inferior, profiteri non erubuit, se pastorale dicendi genus ab Episcopo ipso Alexandro traxisse.

Præter hæc emicabat in hoc Dei Præcone nescio quid virtutis supra humanum morem, ut ignem non verba spirare videretur. Testatos habemus inspectores, qui fateantur hunc Venerabil. Dei Seruum de vi amoris diuini, cuius ipse magnum incendium fouebat in pectore, vel de mutua inter se hominum charitate paulo ardentius differentem, de repente manibus, oculis, totoque vultu in Cælum animo verò in Deum correpto, instar Cherubim aliquandiu constituisse, cui nimirum præ eiusdem amoris obruente dulcedine vox, latera, & pene vitæ indicia deficerent. Contestatus verò est ipse idem sepius: Iucundissimum optatissimumque sibi, si animam in suggestu effunderet, dum vel in vnius salutem

Ardor dicendi supra humanum morem.

Optat in suggestu mori, dum vel in vnius animæ salutem cedat.

» salurem cedat. Alienam scilicet appetens impendio suæ.

Meditatio,
& Oratio ante prædicationem.

Concionaturum anteibant magisteria sacræ meditationis, ac precationis, quæ & illuminarent intellectum, & inflammarent affectum; nihilque tale

Quid sentiat
de Ecclesiis
absque Episcopi
prædicatione,

sine eo præsidio vnquam est auspicatus. Dicebat
» verò: Ecclesiam absque Episcopi prædicatione
» pratum esse non irriguum, sua siccitate sterile.
» Item, Episcopi prædicationem præire debere orationis
» faciem; orationem verò lectionis lucem,
» Episcopo etenim, aiebat, Hierarchæ non minus
» quam Angelicis ordinibus iniunctum heret, subditos
» a corruptelis, ac vitijs purgare, illuminare
» cœlestibus doctrinis, & charitate perficere, quæ
» ex sola orationis Schola colliguntur. Inferebatque,
» quo pacto isthæc officia præstabit alijs, qui sibi non
» prestitit? An non iure obijcietur illi, quod ab Apostolo
» Iudæis, Qui alium doces, te ipsum non doces? Hac etiam
» de causa, Principes Concionatorum, & Magistros Christianæ
» Sapientiæ Apostolos, ne colligendis, ac dispersendis
» alimoniis dum detinetur, ab oratione, & ministerio
» verbi Dei remouerentur, id curæ septem Diaconis
» commississe, quò ipsi orationi, & prædicationibus
» sacris insisterent liberius.

Rom. 2.

Alumnos Seminarj exercere in arte concionatorum.

Cum autem se sciret non immortalem, eò studia, conatusque suos intendit, vt e viujs ereptus eius officij heredes Ecclesiæ suæ daret, erecto nempe Seminario, cuius alumnos cum priuatis, tum publicis declamationibus, siue essent proprijs, siue alieni ingenij partus, exerceri voluit, exercebatque idem ipse, vt dicendi consuetudine iuuenilem timorem, atque erubescenciam exuentes, alacriores ad opus concio-

concionum conscenderent . Sedulo animaduertit , ne Parochi quos commodè instructos cognosceret , doctrinam verbi Dei ouibus denegarent : minus autem idoneos propter scientiæ , aut ingenij inopiam publica vulgaris Homiliæ , aut libri spiritualis lectione silentium compensare iubebat : eo quidem consilio , ne sine vlllo semine animæ syluescerent , aut neglectu culturæ euangelicum semen marcesceret .

Quid Parochis inuigat .

Cum idonei deessent , qui officio prædicandi fungerentur in Insula , Apostolos imitatus , ex alijs nauibus socios vt venirent , & adiuuarent aduocabat , monens in extremo discrimine rem esse : Igitur à Præsule suæ Congregationis , alijsque Ordinum Religiosorum Rectoribus crebrò per litteras subsidiarios deposcens , ad viatica largas pecunias profert , eorum monasteria quibuscunque potest officijs , & donis iuuat , aduenientes benignissimè amplectitur , hospitatur , & sua quadra pascit ; interdum quinos , ac senos . In ijs Venerabilem Patrem Lupum Capucini instituti , & magni nominis oratorem , quem biennio contubernalem , & socium laboris habuit . Præ ceteris Ambrosium Rotulum : Collegam indiuiduum , Episcopio Præpositum , Præfectum Seminarij , Principem Visitatorum , & à lateribus Episcopi ad extremum vsque spiritum nunquam disiunctum . Commendationem ex eo quoque habuit Alexander non mediocrem , quod quantumvis in hac arte , & in omni doctrinæ genere præcelleret , tamen vbi ipse sileret à concione , concionantibus sedulum se , & attentum præbebat auditorem , eorum neminem habens despiciatui , sed suo magis exemplo ad audientiam alios inducens ..

Aliundè exquirie Concionatores .

Quos .

Quos autem, & quantos fructus tam assidua prædicandi sollicitudine editos credimus? Singulatim recensere arenam maris est inaniter enumerare. Forè scribenti aliqua silentio minimè tegenda obuenient.

*Sacramentorum ministerio
Studiosè vacat.*

C A P. V I I.

VAMQVAM tradendis Ecclesię doctrinis valde foret m̄cipatus Venerab. Episcopus Alexander non minore tamen studio amplectitur, peragiturque diuinum opus Sacramentorum siue ea sint, quę gradi Episcopali speciatim sunt alligata, siue quę Parochis, ac Sacerdotibus sunt communia; quibus vtrisque spiritus vitę in homine Christiano infunditur, alitur, ac reparatur.

Apostolicum munus baptizandi puerulos manu ipse sua obiit lætissimè, quo recens natos cœlesti citius vita donaret, & in Ouilia Christi conscriberet. Quare nemo erat inter illius Insulę rusticanos, qui non optaret, maximique beneficij loco poneret, baptismi gratiam infantulis suis per Religiosas manus Episcopi aduenire, pia interpretatione opinantes, aliquid prosperi auspicij, meriti, ac proprię virtutis in paruulos transfundi innexum verbis, & contactui illius, quem singulari innocentia, vitę Sanctitate,

&

Muneri baptizandi vacat.

& spiritu a Deo excultum crederent .

Maiori, eaque ineffabili, dicamne voluntate, an voluptate? Sacramentorum Pœnitentiæ, & Eucharistiæ ministerio indulfit, quòrum altero, vt aiebat, vulnerati hominis plagæ curantur altero vires animæ redintegrantur. Eoque impensius indulfit, quod agnosceret numerum ministrorum longè esse inferiorem populorum indigentia. Quamobrem vbi-
cunque per Diœcesim cum ministris Barnabitis adesse contingeret, ibi a primo mane huic pio officio se tradere, liberam sui copiam Pœnitentibus facere, benignè, amanter ad se pertrahere, & ad genua prostratos ab erratis soluere non cessabat. Nimum verò de Dei grauibus offensis, & de Ouium, perditione tristis non antea lacrymis finem dabat, quam facinorosos in scelерum firmissimam detestationem compulisset, & vitæ in melius renouandæ subegisset. Crebrò imminutas, erroribus permixtas, casibus reseruatis innodatas, ac penitus invalidas demisit Confessione, in quibus resarciendis nullâ omisit solertiam, qua salus subditorum tutò prouheretur.

Surgamus iam ad ea, quæ Episcopali Maieitati in-
nituntur insignia Sacramenta, & quantû in ijs opere posuerit aduertamus. Neglectû toto sæculo, & ab vsu remotû ea in Eccl. robur confirmationis diligenter restituit dies integros liniendis Chisinate capitibus insumpsit, ad inaccessa loca pedes penetrauit, nequis senio, infirmitate, aut itineris prolixitate præpeditus tanti Sacramenti fructu careret. Et quoniam exciderat iamdudum hominum illorum memoriæ Confirmationis meritum, & suscipiendæ ritus; idcirco exactissima cura egit, vt diuina illius virtus,
O fructus-

Plus Sacra-
menti Pœni-
tentiæ, &
Eucharistiæ,

Côfirmatio-
nis usum ne-
glectum re-
stituit,

fructusque saluberrimi per ante se missos Præsbyteros, & per assiduas Cathedres. innotesceret explicarenturque ea, quæ ad huius beneficii dignam susceptionem, atque custodiam attinent.

Diligentia
in Ordini-
bus confere-
dis.

1. tom. 5.

A Paulo monitus, nemini cito manum imposuit nec obligavit sacris (si primordia Episcopalis regimini excipias cum nonnisi inscios, & moribus infectos in Diocesi reperisset) indignum, ac deformem putans, incaute diuinis altaribus admoueri, & sacra attingere eos, quos vitiorum contagia reprobarent; quocirca attentissime cavit, ne cultui Dei dicarentur, & Ecclesie ministris aggregarentur homines aliqua mali nominis, aut vitæ nota contaminati: Fuitque tantum eius disciplinæ obseruandæ studiû, vt alienæ fidei non omnia credens, quotquot essent Ordinibus sacris initiandi in cõspectum suum venire semper voluerit, inquireretque ipsemet callide, quæcunque hominem Sacerdotali instituto dignum constituunt, vel dignum repellunt: Natales videlicet, natalium conditiones, indolem, litteraturam, mores, ingenij vires, animi dotes, cui militiæ Ecclesiasticæ nomen darent, perseuerandi propositum & eiusmodi alia; idq; tali felicitate, vt quod semel fecisset, perennitati fecisset; nã præter id, quod Clericos suæ Diocesis solo oris aspectu internosceret omnes, peculiari libello distincta seruabat illorum nomina, cognomina, patriam, ætatem, sortem, ordines, beneficia, officia, vt nullo alio teste, vel auctore publica ministeria rite cuique committeret. Ad Subdiaconatum, & Sacerdotium promouendos antea per decem, aut quindecim dies spiritualibus meditationibus, pijsque actionibus, inq; omni Ecclesiastici muneris disciplina exercebat idem ipse: Si
aliò

aliò legitimè distractus, Patrum nostrorum magisterio submittebat; Inopes per id spatij in Palatio Episcopali, mensaque domestica sustentans. Hisce diuinis subsidijs veterem formam Ecclesiæ suæ reddidit, & eo exemplo pristinam pietatem reliquit; illarum Rectores incunstanter verbo, & scripto impellens, ea cauere, quæ Religioni Christianæ detrahunt populosque a Sacramentorum vsu auocant; ea inducere, quæ cultum Dei reparant, & pietati adminicula subministrant.

*Sedem Episcopalem ad Bastitæ
Oppidum transfert.*

C A P. V I I I.

TALONI, vti iam inuimus, longas moras ducere haud licuit. Templum angustius, & muneribus Põtificijs indecorum: morborum seges e rigida, ventosaque aeris intemperantia, quæ multos de comitatu pepulerat egros, plures stomacho, & quærelis ple-nos proximè pulsura; medicamentorum inopia, & rerum omnium, quibus vitam tuemur, difficultas maxima; depreðationes quoque non rarè Turcarum per ea confinia, tabernaculum inde mouere Pastorem coegerunt. Attamen vbinam tutius, vbi commodius, non apparebat. Præbebat se opportunius Oppidum Bastitæ, fatis amplum, populosumque,

Transmigrationis Causæ

Aix Insulæ, Curia Gubernatoris, quondam quoque Curie Aleriensis per fugium, locuples magnificis Ecclesijs, præsertim Cœnobio Capucinatorum, vbi Alexander solitariæ, ac tenuioris vitæ amans deliciarum plurimum statuebat. Displicebat tamen, quia Diœcesis non suæ, sed Marianensis, ne de suis castris transfuga videretur. Verumtamen suorum importunitati, & amicorum consilij cedens, de collocanda Bastitæ Episcopali Sede Pontificem consulit. Indulfit prompto animo Pontifex, & ibi pro placito Pontificalia fieri permisit. Placuit non mediocriter Reip. Genuensis Primatibus, præcipuè autem Io. Baptistæ Centurioni Episcopo Marianensi, qui amico omnia hospitij, & Pontificalium iura facilis commodauit. At ille quamuis amicè, & honorificè apud omnes Bastitæ degeret, nunquam tamen tranquillus extra sua Ouilia quieuit, nec vnus annus curriculum; etiamsi Pontificio diplomate liber, potuit ibidem eundo, & redeundo per sibi subdita loca conficere.

Bastita Op-
pulum dice-
cessis Maria-
nensis.

Eo migrare
indulget
Pontifex,
placet Epi-
scopo Maria-
nensi, &
Reip. Ge-
nuensi.

Extra sua
ouilia tran-
quillè non
quiescit.

Roman

Romam ad limina Apostolorum pergit,

Et quæ hac occasione san-

ctissime egit.

C A P. I X.

INTEREA Kal. Maij anni
1572. Summus ille, & à
paucis equiparandus Ponti-
fex Pius V. ad celestem glo-
riam (vt suadent merita) &
terris migrat. Indoluit gra-
uiter Alexander non tam be-
nemeriti Patris obitum, quàm
extinctum Ecclesie Catholi-
cæ lumen, & communem populi Christiani paren-
tem. Verum paucis post diebus in solium Aposto-
licum successit Cardinali Vgone Boncompagno, cui
Gregorij XIII. nomen, equissimam occasionem
adeundi Romam arripit, vbi sacratissimos cineres, &
ossa Principum Ecclesie, locaq; tam multo sangui-
ne Martyrum consecrata pronus veneretur, & supre-
mæ Potestati Ecclesie in terris Dei vices agenti de-
bitam obedientiam, ac reuerentiam ante longa tẽ-
pora non exhibitam coram deferat.

Iter Genuam, inde Mediolanum mense Iunio di-
rigit; illic magna negocia breui peracturus, hic di-
lectissimos Patres, ac Sodales iterum visurus, & de
rebus hoc biennio gestis collocuturus. Vias hone-
stis actibus, & exemplis sanctissimis potiusquam
longo familie apparatu sternere parat, munitque
prece

Obitus Pij
V. Summi
Pontificis.

Electio Gre-
gorij XIII.

Alexandri
iter agentis
pia opera.

prece pauperum magis quam pretio pecuniarum, præmonitis pariter per litteras pastorales Parochis, ut cum populis fausta, iusta, & sancta a Deo Optimo Maximo progredienti precentur, & eorum nemo limites timoris Dei prætergrediatur, dum abest. Ipse omni & tempore, & loco idem, exhibere de se virtutum documenta studet. Ante nauigij conscensum, nautas singulos, & in primis vectores adducit, annas peccatis egrias curare, & ad Altaris mensam refici de Episcopi manu, asserens pondere peccatorum exoneratam nauim celerius, ac tutius transmittere; & gemini hostis insidias euadere: quem postmodum nauigans quoad sicuit retinuit morè: execrari diuinum numen, obscena proferrè, alienæ famæ obtrectari nullo pacto sustinuit. Sed ad viæ solatijs, & ne in otioso itinere decisset negocium, iucundis ipse salutaribusque sermocinationibus socios comiter recreabat; Litanijs hincindè decantatis diductaque per Choros in honorem B. Virginis corona, silentij nauseam subleuabat; ad communionem quoque sermonis tacètes prouocans, idque tam lepidè, & acceptò, ut productiorem viæ tractum desiderarent vniuersi. Terra iter faciens ad Cœnobija Religiosa, præter vllum tamen eorum grauamen, propèsius quam ad patentia cauponum hospitia declinabat; exiguas cellulas, & ieiunas mentas Monachorum latis, ac lautis propinquorum, & diuitem amicorum adibus præferens, quò expeditior itineri fieret, prolixiusque orationibus; Sacro facièndo; & diuinis colloquijs vacaret.

In Vrbe Sacra limina Apostolorum, ac feretra Sanctorum piè veneratus, ad pedes Sanctissimi admittitur. Ille cognita virtutis, spectatæ sapientiæ, & rebus

Romæ benigne exceptus à Pontifice.

& rebus gestis illustrem Antistitē amplissimis amoris, honoris, & gratiæ notis amplexus est, facillimè in eius vota omnia descendit. A Pio V. concessam pensionem trecentorum aureorum de mensa Episcopali in alimenta Seminarij detrahendam, annulo Pontificio obfirmavit, privilegijs, ac facultatibus multis amplificavit, sacris cereis, numismatibus, Indulgentijs populo dispersiendis abundè ditavit. proprijs commodis nihil a Pontifice petijt, vel appetijt; Sed auctus donis alieno vsui expetitis celerè suum ad Quilè regressus est.

Non parum prosperi successus, & gaudij post longi itineris molestias Seruo Dei fuit exoptatus congressus amantissimi Cardinalis Caroli Borromæi & B. Pilippi Nerij consuetudo recens inita. Debetur autem proposito nostro relatio

Carolus post electum Gregorium XIIII. Romæ aliquantisper immoratus, vbi primùm Alexandrum charissimum Dei conferuum vidit, incredibile dicitur, quam citus obviam prodierit, quam beneuolenter panis brachijs collo adstrinxerit, quam suavi labro exosculatus sit. Alexander fastigium purpurae reueritus, ore dimisso, totoque corpore pronò, osculo vestrium, & manuum salutanti respondit. Extitit profecto inopinata congressio Seruorum Dei quasi noui foederis nouum vinculum: dumque de obseruantia, & amore vtrinque tertatur, arctiori nodo necitur vtriusque Charitas. Ecclesiæ Aleriensis deplorandum statum, labores, euenta, & omnem suæ administrationis seriem Archiepiscopo enarrat. Is noui Præsulis sensa cœlestia, laboriosas curas, & prudenter, fortiterque gesta admiratur: & vbi mutuis amicitia obsequijs satis datum est abiit, ac

Impetrat
obfirmari
pensionem
scut. 300. Se
minario su
sistentando
&c.

Congressio
cum S. Caro
lo Borro
mæo.

secun-

secundum sibi datam mensuram donationis Christi ad promouendum Dei cultum, subditorumque salutem, atque ad propriæ perfectionis altiora studia vterque regreditur.

Init amicitiam S. Philippo Nerio, Quæ eius gratia egit.

Iungenda huic beneficio est amicitia parva Philippi Nerij, Institutoris Congregationis ab Oratorio dictæ, Viri claritate nominis, luce virtutum, & vitæ sanctimonia celeberrimi, quem hodie inaugurante Gregorio XV. Sanctorum albo insertum colimus, quemque Alexander fama iam cognitum, vitæ similitudine, sibi in amicitijs hac occasione iunxit. Facilis enim est, ac tenax inter Sanctos animorum coniunctio, potens, præualidumque auxilium adaugendæ virtuti. Philippus spectatis in Alexandro diuinis dotibus sapientiæ, pietatis, integritatis, cæterarumque virtutum, statim in gradum singularis benivolentiæ accepit. Alexander contra, Religionem, ac Sanctimoniam Philippi perspicuens, eius gratia, & familiaritate frequens vsus immortalis cum illo contraxit amicitiam; Cuius argumenta extitere quotidiana, & in longas horas ducta colloquia diuinis de rebus, mutua Epistolarum commercia, repetitæ conciones Alexandri in Oratorij S. Hieronymi, & S. Ioannis Florentinorum, atque apud Pontificem gratæ de eo Philippi com-

mendationes, quæ

à nobis scri-

bendæ

suo loco referen-

tur.

*In Balanea habitat, & quæ
ibi præclare gerit.*

C A P. X.

ROMA decedens Baſitam, alacrior redit ad opus; Synodalia comitia colligit, nouaque, & rebus præſentibus opportuna ſtatuta condit. Verum iniquè ferens a gregibus ſuis ſe longius auelli, & per alienos agros extorrem vagari affiduè in propria Ouilia,

ſuſpirans, tentoria intra fines ſuæ ditionis firmanda cenſet. Secutus autem peritos Imperatores, qui vbi hoſtium partes validiores aduertunt, illuc ſuas quoque copias mouent, in Prouincia Balanea caſtrametari parat, vbi quò ſoli amænitate, & vbertate pinguior, eò vitiorum fertilior ager erat.

Inijciamus & huc ſtylum noſtrum, & quæ ibi magnificè præſtitit, compendio perſtringamus. Algaiolæ, quæ Prouinciæ Balaneenſis Oppidulum eſt, erexit nouum pro illius regionis Clericis Seminarium, conducta domo, quam in honeſtiorẽ, ac commodiorẽ formam ære ſuo dilatauit; mox operi inſiſtens, reparauit diuinum Cultum, inſtaurauit templa, emundauit ſacra, profanos, & corruptos ſuſtulit mores.

Quod vt per capita referatur, ſic habe. Pernicioſam

Seminarium
Algaiolæ in
Prouincia
Balanea cri-
git profanos
ræus inde
collit.

Sponſalia
infantium
nondum na-
torum abo-
let.

Præſtigas eij-
cit ab Eccle-
ſia.

fam consuetudinem desponsandi infantes adhuc maternis in visceribus latitantes aboleuit. Funera mortuorum lamentantes more præficarum, ciulantes capita, aut mentum depilantes, dum ad cadauera, non rem Christianam Religiosè, sed profanam a Mauris, ac Saracenis acceptam ridiculè faciunt, sacrique mysterii ritum perturbant, de feretris, ac de Ecclesiæ ambitu procul abigi insit siue ij sint viri, seu mulieres, nisi ora, manusque comprimant. Religionem sinceram restituit; sublatis superstitionibus diuturno licet vsu firmatis. Magarum contaminatas artes, dæmonum præstigia pluribus locis corripuit, detrusitque veneficiorum reos Sacræ Inquisitionis tribunali plectendos sistens. Vix enim apud quempiam de his pestiferis monstris emendationis locum, non adhibito supplicio, inuenias.

Hæreticum
eicere pu-
blicè perfi-
diam cogit.

Quo spiritu putamus Catholicam fidem, ac doctrinam propugnasse? Furtiue in ea loca irrepsérat alienigena quispiam, perinquinatus hæresi, ignaram gentem malis studijs, prauisque doctrinis à recta Religione auertens. Rem pessimam, & plenam fraudis, subodoratus Episcopus sagax, cui nil attentioris curæ, quam illibatam Catholicæ fidei veritatem tueri, nil æquè cordi, ac lupos ab Ouilis prohibere, statim in vincula coniectum ad sanam mentem reducere contendit, irrefragabili robore argumentorum conuincit, redarguit, damnatque. Ad extremum præterite perfidiæ poenitentem errores execrari, abiurare, violatæque Religionis crimen expiare compulit, inspectante, & auscultante populo, quem e vicinis locis conuocauerat assidentibus alijs quoque Religiosis S. Inquisitionis Iudicibus, ac Ministris. Ad hoc vt actioni authoritas, & populo.

pulo exemplum accederet illustrius, dies festus delectus est, & præcone enunciante errorum seriem, Episcopus Pontificijs ornamentis conspicuus & Pedum manu regens ad quodlibet erroris caput erectus in pedes, hominem cum Sectatoribus mendacij, & hæresis reum confutabat, confodiebarque telis Sacræ Scripturæ, & Conciliorum, doctrinis Sanctorum, & Orthodoxorum patrum, necnon validissimis ratiocinationibus; egitque tanto ardore diuinus Magister, vt per totam illam dissertationem, tam multis membris in prolixum tractam, terrorem non mediocrem in audientium animos ineufferit, & Præfulis oculis obortæ lacrymæ lacrymas quoque auditorum prouocant.

Alterum in quo maximoperè habuit insudandum fuit irarum placatio, & cura Ciuilibus tranquillitatis, nihil eorum præmittendo quæ conciliandis animis conducerent, non preces, non vigilias, non itinerum fatigationes. Monuit, orauit, obtestatus est, minatus iras cœlestes; in duellorum loca properans, exclamat recondi sine sanguine enses, plantas properantium in certamen constringit, antè prociectos ad pugnam metu ipse vacuus in genua se abijcit in seipsum ferri vindictam rogans, quò iratos ab impetu, a conflictu compescat. Cessitque res sæpe, ac sæpius ex sententia. Etenim cruenti illi homicidæ deuicti tandem Viri Dei precibus, benignitate, lacrymis, & mira illa animi magnitudine, totis sensibus capti, arma, odia, rixamque omnem sæpius deposuere datis dexteris fœdera pacis sponte percussere. Ita paulatim sublatæ inimicitia, diminutæ factiones peruerustæ, & inducta priuatis cum amicitijs tranquillitas publica.

Rixas, &
bella miris
modis sedat.

Deferri ha-
stas in tem-
pla vetat.

Ferocissimæ præterea gentis animos emollire, & loci sanctitatem tueri cupiens, ne hastæ, & cuiusvis generis armamenta in Ecclesias inueherentur, penitus interdixit. Ea enim erat Balaneensium ferocitas, ut pro vlciscenda leuiore iniuria, ipsa inter Sacra inimico vim inferre, minimè vererentur, nec aras ipsas, ac pauimenta humano cruore polluere. Erant idcirco instar castrorum templa; plebs non orantium Christianorum, sed hastaræ militiæ specimen. Quam gladiatorum immanitatem hortationibus, minis, priuatis monitionibus, publicisque edictis, in sua primum Diœcesi, tum in tota pene insula magna ex parte extinxit: Præfuis benignissimis, sanctissimisque dictis passim acquiescente populo.

Ferunt autem illius regionis incolæ, tot pietatis, & charitatis præbita documenta non caruisse cœlesti remuneratione, nam præter sedata odia, & placatas rixas. diuina virtute ægrotos morbo leuasse illum asserunt. In ijs inducunt Ioannem Baptistam Montium Alexandro a Ceremonijs, postmodum Summi Pontificis Cruciferum vehementi febre estuantem, & animam fere anhelantem, tangente frontem Episcopo, & pro illius salute orante, molestia morbi solum: Micas quoque asserunt panis de eius mensa a Sacerdotibus, & ficus a populo sublata varijs morbis hospitales extitisse.

†

Io: Baptista
Montius sol-
uitur a mor-
bi molestia
precibus
Alexandri.

Romana

*Romam secundo pergit . Coram Summo
Pontifice concionatur .
Rediens procellam sedat .*

C A P . X I .

NEVNT E anno 1575. qui Christiani Iubilæi recur-
sus erat, vniuersalisque Am-
nistia, secundam profectio-
nem in Romanam Curiam
molitur, vtque ad sanctam
peregrinationem oves prouo-
cet, præit exêplo Pastor: moni-
tisq; prius per litteras pastora-
les Parochis, vt ab Ouilibus discessuri idoneos sub-
custodes vice sua prouideant, ipse suo cû comitatu
pelago creditur . Tota Episcopo annona pauca
haleculæ, & nonnihil olei, reiecto omni amplius ob-
sonij genere, vt potè cui gratius erat pabulum ora-
tionum, ac piarum meditationum, quam esca cor-
ruptibilis; eodem propè modo, quo de eius nauigan-
di more alias prolocuti sumus .

Romæ salutatis liminibus Apostolorum, & rebus
Ecclesiæ suæ coram Pontifice Gregorio expositis,
dum ea complet, per quæ poenitentibus crimina,
criminumque supplicia relaxantur, pristinum con-
cionandi ritum resumit in Oratorio B. Philippi Ne-
rij ad Sancti Ioannis quæ sunt Florentinæ nationis
ædes, binos, ac ternos sermones per hebdomadam
repetens, eo applausu, & laude vt vna omnium

voce

Euntis ad
urbem appa-
ratus.

Conciona-
tur in Orato-
rio Florenti-
norum.

Id ipsū co-
ram Pontifi-
ce, & am-
plissimā co-
mitatu ad
S. Laurentiū
extra muros.

voce inter Principes Concionatorum adscriberetur. Per id temporis forte fortuna contigit, vt feria quinta post Dominicā sexagesimæ Summum Pontificem Gregorium pro eximia pietate Sacras Urbis Basilicas obeuntem vix cum multis Cardinalibus, copiosoque Antistitum, & Aulicorum numero Alexander noster comitarentur. Cum autem ad eodem S. Laurentij extra muros peruentum esset, in eam nobilem piorum hominum sodalitatē incidērunt, quam Philippus Neriū eiusdem sodalitiij institutor ductabat ad implorandam populo Christiano diuinā clementiam. Ibi cum paulisper subsistissent omnes, Pontifex cupiens tam ingenti, ac præclaro cętui verba fieri ad excitandum pietatis spiritum, id Philippo significauit; proposuit ille Alexandrum sibi probe notum, & ad eam rem aptissimū. Approbavit libens Gregorius, innuitque Alexandro, habeat ad comites accomodatam rei cōciunculam. Is verò pro sua modestia, quoad liceret, sese subducere, causari minimè ad id se idoneum, minimè procinctum, sed & adhuc de via languente m: Omnis instar concionis benedictionem Beatitudinis sue fore ad populi salutarem consolationem. Verum urgentis Pontificis iussa fecit, sermonem habuit ex tempore tam luculentum, tantaque spiritus virtute aduersus hominum flagitia, vt vix quispiam a lacrymis temperaret, & Gregorius ipse, cœterique omnes charitatis feruore incensi modestiam Viri Dei, pietatem, atque doctrinam admirantes collaudauerit.

Suggestentes
curandam
commodio-
rem Ecclesiā
minimè au-
dit.

Inter hæc non defuere ex cognatis, & amicis qui Alexandro apud Pontificem iā valde gratioſo suggererent, curaret ad ditio-rem, & commodiorem Ecclesiam

clesiam traduci. Fauebant desiderio, Gregorij benevolentias, Alexandri merita, amicorum potentia, Ecclesie quoque Aleriensis molestissima negocia. Verumtamen in illud diuortium adduci nunquam potuit humilis Dei Seruus, obiectans; id consilij diuine prouidentie relinquendum. Nolle se Ecclesia illa, quam sibi uti primam sponfam Sanctissimus Pius V. diuino nutu commisisset, licet summe laboriosa sponte abdicare, quò ditiores, & magè speciosam adeat: nisi istud Deo magis placere per liberum Pontificis arbitrium sibi constaret. Namq; ,, Episcopatum, aiebat ille, neque vltro ipse adiui-
 ,, neque vltro dimittam: in Corsicam coactus veni,
 ,, nonnisi coactus abibo. Alienis subsum votis,
 ,, aliena sequar imperia. Sollicitiorem enim vero se prebuit in requirendis ijs, quæ gregi suo conferrent, impetrauitque nullo negotio multa, licet postea propter recentes obices re infecta; dolente quidem Alexandro, sed tamen consilij arcane Dei acquiescente. Idemque aduentante Maio in Corsicam remeavit.

- Offerretur nobis hoc loco admirandè in Alexandro virtutis materies. Etenim e portu Ripæ ad Elbam transmittentes exorta de repente procella intercipit; obductoque vndecunque nubibus cælo, precipitante grandine, terretima frementibus vndis inter ventorum, fluctuumque turbines periclitabatur nauigium. Horridam tempestatem circumspicientes nautas, de salute, ne dicam de proximo naufragio maximus incessit timor. Precoeteris Cæsar Ferus Rector Seminarij impendenti exterritur malo; Hen nos (inquit) sub vndis morimur, naufragi perimus omnes. Tremebundo spem, animumque fidenti

Ingentis procellæ prope Elbam sedatio

fidenti sermone cum reddidisset Episcopus, ac patrocinium diuinum persuasisset, Sis ergo tu, subdit illi, tu obsecro deprecator salutis nostrę, placatus precibus diuinam iracundiam, marisque tumorem. Tum verò sublatis Episcopus in Cęlum oculis, breuibus orans, & aduersus feruescentes vndas signum crucis efformans, soluite, ait, soluite timore animas, aderit naufragantibus Deus. Mirum dictu extemplò iubente Deo mitescere freta, quiescere procella, mari tranquillo seruari omnia. Quare tutò, & rectè in Corsicam perducti acceptam a prece Pręsulis salutem non solum retulere omnes, sed publico, magnificoque testimonio posteris tradidere.

Gravi Infirmiitate sanatus, Iubilauit cum suis celebrat.

C A P. X I I.

Patenter
grauem to-
lerat ægritu-
dinem.

D littora Corsicę descendentem excipiunt nouę ægritudinis molestiæ, partim ex itinerum incommodis, partim a nunquam interruptis curis procreate, quibus nonnihil causę addidit familię morbi multiplices, Patrum abcessio ad recuperandam valetudinem, obitus Cancellarij Curię absentia quoque Vicarij Generalis in grauiora opera aliò vocati. Porro intra Balanę fines delatus, illic corripitur acri

acri dolore stomachi omnia nauseantis, ex profu-
 fluio noxij humoris de capite, tum exvritur fe-
 bris malignæ excessibus repetitis. Nec ideo con-
 cidit animo æger, verum maiore in Deum fidu-
 cia mala omnia perfert, donec viribus planè pro-
 stratis de vitæ discrimine à suis admonetur. No-
 uitas nunciij inuictam mentem non quatit, tristi-
 tia vultum non corrumpit, neque de sua basi ex-
 cussa est viri fortitudo: Interim quidem ad ex-
 trema se non inuitus parat. Verum qui suos in-
 aduersis consolatur Deus, affuit afflicto, recrea-
 uitque benigno aduentu Cæsaris Contardi Sago-
 nensis Episcopi, ac Ioannis Baptistæ Centurionis
 Præfulis Marianensis, quorum alter Sacrosanctæ
 Ecclesiæ Sacramenta iacenti defert, alter grato
 aspectu, & colloquio leuat dolore. Sed & paula-
 tim remittens febris sub finem anni penitus eua-
 nescit. Itaque morbo iam liber, ad conquiren-
 das, confirmandasque tum animi, tum corporis
 vires Mediolanum ineunte Ianuario, pèmissu Sum-
 mi Pontificis se confert, optatissimo Caroli Bor-
 romæi consortio, necnon delicijs Religiosis poti-
 turus charissimæ Matris: (hoc enim titulo Con-
 gregationem suam toto vitæ cursu insigniuit) æsti-
 mans fore, vt gremium illius repetens, vnde
 iunior vitam traxerat, inde vegetam mentis, &
 corporis firmitatem posset exugere, & viribus inte-
 gratis ad consuetos labores robustior, atque hila-
 rior reuertì.

Initio veris ad Ouliam redijt; ijs etiam, quibus
 Romam adire non fuit liberum, confestim Iubilæi
 fructus impertiri. Quamobrem Dominica tertia

Q
 Quadrage-

Parat se ad
 extrema.

Infirmate
 liber Medio-
 lanum ten-
 dit ad S.
 Carol. & ad
 suos Patres.

Reuertus
 Iubilæum
 cum suis ce-
 lebrat.

2. Cor. 6.

Nouum pie-
tatis exem-
plum.

Quadragesimę promulgato diplomate Pontificio, priuatoque edicto populum ad spirituales questus ardentissima concione inflammauit, cum Apostolo docens adesse nunc tempus acceptabile, aduenisse dies salutis, & annum effusę clementię, quo omnibus indulgetur celestes thesauros audacter adire, & frui. Exinde indictis ieiunijs, alijsque de more deprecationum ritibus Iubilęo initium fecit publica supplicatione. Evoluę Lector prisca Annales, si quid vnquam huic simile, & placando Deo dignius repereris. Ibat Antistes cum Clero aspera, saxosa, & montuosa via, medius inter duos notę Religionis Capuccinos, sacco superindutus, fune, seu maius capistro ad collum alligato, denudatis plantis, grandem efferens Crucem, luminibus in Christum semper defixis, & lacrymis tota via copiosissimę perfusus; quasi in populi expiationem ad Altare immolanda ipse victima duceretur; prope insequente simili vestitu, nudisque pedibus sua familia. Nouum sanę, & hactenus inuisitatum spectaculum auctore Alexandro datum; quod nonnisi paulo post Carolus Archiepiscopus est æmulatus, cum epidimia urbem, & agrum Mediolanensem devastante, iustam Dei excandescentiam mitigaret. Stetit ad ruralem Ecclesiam supplicatio, vbi Præsulem post aliquantulam mentis orationem, de suggestu, & in eodem habitu, sed vocis tonitru fœditatem peccatorum, vim caelestium irarum, & paternam Dei misericordiam in respicientes subiectante auditorum oculis, ad facinorosa anteaetę vitę descendenda, melioremque vouendam frugem adacti sunt omnes; non paucis etiam

etiam ad iniurias propalam donandas, ablegatisque odijs ad sese inuicem eodem ipso loco amplexandos, tanta fuit sermocinantis, & boni exempli efficacitas. Expleto autem sermone fessus, multo sudore madidus, plantisque tumentibus, viceratis, & vndique cruentis ad eam, vnde digressus fuerat, Ecclesiam vnà cum populo digressus est. Tam piùm, & insigne opus subinde alijs per totos dies Iubilæi cumulans, destinatas Ecclesias sæpius cum domesticis, sæpius cum Clericis Seminarij lustrat, hymnos, ac psalmos incedendo recitat, orandi moras prorogat, pauperes opulentiori munificentiâ fouet, iure confluentibus hospitium cum mensa præbet, pedes

Charitatis
opera.

etiam ianitis lauat. An non tali exempli auctoritate, & exemplo, in quibus Religionis, & humanitatis officijs Deum offensarum oblitum credamus? regionemque, ut Christianæ viuent ueretur luculentissimè perdotam?

*Ad Curtem Plebis Talcini
migrat.*

C A P. X I I I.

ALGAIOLA Balneariæ iacens in ora extrema Diœcesis Alerienfis longinquitate sua, quasi nubem interponebat, ne Solis istius radij ad alias quoque partes facile pertingerent: morborum, autem frequentia Episcopum, eiusque Collegas ab incæptis desistere, & in extraneorum curam omnia referre compellebat. Tunc affulsit feliciori præsidio Plebis Talcini non contemnendum Oppidum, Curtis nomine, Diœceseos vmbilicus, & si transuersum attendas, totius centrum Insulæ. Illuc ergo cum comitibus migrat Alexander, vnde propior accessus ad Insulæ Governatorem, & ad maritima commercia pro rerum necessitate. Ibi contemplatus locum habitationi Episcoporum, saltem temporariæ, non incongruum, comparato fundo, domum satis amplam ære suo, à fundamentis extruxit, ornauit, & successoribus Episcopis vti propriam reliquit: quas enim Talloni, quas Algaiolæ habuit commodatas, à se tamen in meliorem, & ampliorem formam redactas, ad Dominos ex condicito reuolutæ sunt.

Quam multa eo loco pastoralis officij, & charitatis exempla posteris imitanda dederit, supersedemus scribere, in commodiorem narrationem transmittentes.

Domum alteram Episcopalem in Oppido Curte construit.

Torus est in Cricium pacificatione.

mittentes : Cum enim in contrarias , easque prævalidas partes diuisi essent incolæ loci , cum tota vicinia , flagrabant omnia odijs intestinis , dissidijs immortalibus , quotidianis conflictibus , Alexander vela suę charitatis expandens quasi asperatum mare placans Fauonius , in serenam , placidamque pacem commutauit bellorum asperitatem .

Hoc itidem loco inuicta animi constantia tutatus autoritatem Ecclesiasticam , hominem dignitati , immunitatique Ecclesiasticę infestum , eiusdem Ecclesię iugo submittere collum compulsi . Namque de violato iure Ecclesiastico , ac de reparanda iniuria aliquoties præmonitum , semper autem reluctantem , anathemate demum petens ab Ecclesię communionem sciunxit . Pertinax ille nec aurem , propterea , nec mentem inflexit . Verumtamen conscientia facti , & poenę formidine tandem expurgescens , Antistitis quoq; reuerens integritatem , & famam sanctimonię , vltro ad ipsius genua prouoluitur , veniam implorat , & reconciliationem cum Ecclesia , pollicitus emendationem , & illatę iniurię satisfactionem . Pastor Quem redeuntem collegit benignè . Tum ex libertate , autoritateq; Episcopali redarguit offensę , obstinationis , & publici offendiculi : ac demum imposita ex ritu Ecclesiastico poena vinculo soluit inobediencię , & Ecclesię communioni restituit .

Affertor iuris Ecclesiastici .

*Ceruione Campilauri Sedem statuit, Ca-
thedralem Ecclesiam, Aedes
Episcopales, & hospitia
varia exaedificat.*

C A P. X I V.

IVINO consilio factum cre-
dimus, quod Venerab. Servi
Dei hucusque fatis accommo-
data Sedes nulla extiterit in
Diœcesi, sed huc illuc per va-
rias vices peregrinandum,
proculdubio, ut aliò, atque
aliò excurrens, instar Medici,
cui publica salus proposita, cuiuslibet membro præ-
sens incolumitatem deferret: Nam si Aleriensẽ
Ecclesiam attentè spectes, non multum à tabido,
ac ulceroso corpore differre comperies, cui dum-
vna parte corradis saniem, effluit altera. Iam verò
cum per annos octo suę curationis illam cerneret
de vetustis infirmitatibus magna ex parte conuale-
scere, loco certo, perpetuoque ponendam duxit,
posuitque stabilem Ceruione, sibi, & futuris Episco-
pis Aleria Sedem anno 1578. ex assensu Ponti-
ficio. Est Ceruio vicus Plebis Campilauri non
procul a Thirreno Mari, duodeviginti millibus pas-
sum ab Aleria, Cœnobio Franciscanorum seu-
rioris disciplinæ conspicuus.

Hic Cathedralẽ Ecclesiam a fundamentis ex-
citauit,

Ceruio Vi-
cus plebis
Campilauri.

Aedificia
Ceruioni
posita.

citauit, & ad fastigium vsque perduxit ære suo, ciribus in eius gratiam manum præbentibus. Hic eodem Episcopalem, Oratoriumq; Palatinum magno sumptu extruxit, ornauitque hortis amænis, succesorum magis quam suæ ipsius oblectationi. Hic Seminario Clericorum ædificium statuit, Canonicos in domicilia ære suo extructa adunauit, ditauitque abundè de Episcopi prouentibus, in id Romano consentiente Pontifice. Peregrinorum, & Aduenarum hospitio partem propriæ domus, & dedit, & instruxit.

Quodque magis rarum inter homines, & Alexandri gloriam amplificat, nulla id laudis, aut humani præmii cupiditate. Nusquam voluit siue in portis, siue in parietibus, aut alia quauis ædificiorum parte, Symbola sua natalitia, seu insignia Sauliorum apponi, grauiusque corripuit eum, qui quodam loco, se incio, ac abnuente ea affixerat optans

Nusquam
patitur affigi
insignia gen-
tilitia.

Templa Deo, Seruisque Dei hospitia,
non sibi magnum nomèn statuere
inter mortales; modestiæ pro-
fecto in posterorum imi-
tationem trahendæ
clarissimum spe-
cimen.

Decennalem moram duxit Ceruione,
pluraque patrauit narratione dignis-
sima, sed opportunius
alibi memoran-
da.

†

Tertium

*Tertium iter ad Urbem meditatus
sistitur, ut extremis pauperum
angustiji prospiciat.*

C A P. X X.

IN VISENDAM terrio Romam, & coram Pontifice renouandum obedientiæ tributum admonebat annus decurrens 1579. Eam profectiorem suscepit non inuitus, vnde tot à Pontifice beneficia, à loci sanctitate plurimam referre soleret sanctita-

tem r Verum cum Mediolanum peruenisset, intellexissetque inibi, insulam grauiter premi annonæ caritate ex anni superioris sterilitate, subiit in mentem Optimo Patri, præstare egestari filiorum (hoc nomine, & loco honestabat pauperes) quam com meatibus pecunias impendi . Sed iudicio diffusus suo ad oraculum Archiepiscopo Borromæi perguit, vnde ambiguitatem ex animo tolleret, progredi promptus, aut regredi, proconsulentis arbitrio; quamvis iam tunc ex propria sententia opinaretur subtractam de viatico summam subsidijs pauperum fore melius attributam . Commendauit Archiepiscopus prouidi Patris familias charitatem, fecitque pluris enutriri egenos quam ad Urbem iter. cui posset

Pauperes
pro filij ha-
bet.

Ex consilio
S. Caroli ad
curam redit
egeorum.

set per oratorem suppleri. Dicto audit Alexander, Procuratorem ad Pontificem delegat, Genuam petit, ibique residuę ex viatico pecunię nouam ab amicis, & propinquis coaceruans, venditis etiam farcinis, quas ad iter conficiendum secum deferebat, magnos cumulos tritici, leguminum, salis, & huiusmodi cibariorum comparat, nauique imposita omnia premitit in Corsicam. De Episcopo propter Deum, & Ecclesiam suam factus Institor ille, qui de longę nauigio portat panem domesticis suis.

Nauim tamen precurrit Alexander, & iam fame languentes alios, alios pereuntes reperit incolas, quippe quibus pro pane forent glandes, pro pulmentario vinacea, pro obsonio pratenses radices.

Illico prodigus Iosephus horrea expandit sua, quicquid domi reliquum est tritici, aut leguminis in alimenta pauperum dispergit,

paratus prius horrea ipsa ad vltimum, vsque granulum excutere, quam illos inedia finat confici.

Appellente naui largę famelicis subuenit, quingentos quotidie, sepe sexcentos alens copiosę.

*

R

Quomodo

Nauim Ci-
barijs onu-
stam pre-
mittit.

Prou. 313

Quingentos,
ac sexcentos
inopes alit.

*Quomodo se gesserit in graui
pestilentia.*

C A P. X V I.

Pestilentia
irrexit in
Corficā an.
1580.

ENVRIAM cibi a tergo infe-
cuta est sœuior pestilentia,
quæ Italianam, ac omnem fer-
mè Europã anno ipso 1580.
depopulata, inter fluctus quo-
que maris sibi viam inuenit,
insulas aquis circumfusas in-
uadens; vento exitioso simi-
lis, qui per omnem aeris re-
gionem virus afflat suum. Igitur effractis repagu-
lis, elusisque excubijs omnibus, quas publicæ inco-
lunitati Magistratus erexerant, per Nibij sinum,
lues pestifera in Corficam irrepens, pedetentim,
angulis Alerix venenum intulit. Erat tunc Alexan-
dro soluendum Genuam, ad grauiora Reip. negocia:
At vbi læthalis incendij flammam sua iam Ouilia
attingentem comperit, retro iter, pedesque retulit
citissimus, vt curæ insisteret animorum, corporum-
que pecoris sui: Ratus mercenarij, non Pastoris
crimen, oues præsentis ope fraudare, vbi maximè res
exigit Pastoris vitam immolari.

Peccata ma-
lorum semi-
na.
Preces anti-
dorum.

Vltionem læsæ iustitiæ Dei flagella, fulminaque
arripientis intellexit Venerabilis Dei Seruus, non
ignorans humana flagitia malorum omnium esse se-
mina; illorumque fomentum, continuam peccandi
peruicaciam; non eum tamen præteribat cœlestes
iras

iras facile in misericordiam, & gratiã defecti, orationum supplici lenimento, & sincera ex animo pœnitentia, quibus indignati numinis dexterę tela eripiuntur. Quare diuinę offensę acerbiter ut in mitius inclinaret, supra consuetudinem solitudinis, orationum instantię, & corporis afflictationibus primus se dedit Episcopus. Tum coacto ad Dominicum populo de suggestu inuectus acerrimẽ in mortalium flagitia, ibi esse extinguenda mala ostendit, vnde nata sunt, per voluntarias nempe castigationes, per morum correctionem, per absolutam detestationem criminum, quę homini pestilentiora sunt quam pestis ipsa. Exinde triduanı ieiunij pœnę plebem omnem subiecit ea hebdomada, & tergemine supplicationi: męstitiam supplicantium. Iuctu compleuit tristior aspectus Episcopi incedẽtis atrata veste, oblonga, so um ipsum terente, & caput, ac frontem obtegente, eleuata inter eius brachia Cruce præexcelsa, oculisque in effigiem Christi pendentis continuo fixis. Conciones supplicationibus adiunxit, cuique suam. In prima populum cum Iona exterrefaciens clamabat: *Conuertatur vir a via sua mala, & ab iniquitate, qua est in manibus eorum. Quis scit si conuertatur, & ignoscat Deus, & reuertatur a furore ira sua, & non peribimus?* In altera paulo mitius agens adduxit in thema quod aiebat Isaias: *Percussit Dominus Egiptum plaga, & sanabit eam, & reuertentur ad Dominum, & placabitur eis, & sanabit eos.* Postrema fiduciam inducens Apostolica vsus est hortatione: *Adeamus, inquit, cum fiducia ad thronum gratiæ, ut misericordiam consequamur, & gratiam inueniamus in tempore opportuno.* Dũ hæc diceret non loquis, sed

Dominicum
ieiunia, sup-
plicationis
indicit.

Supplicatio
nibus idem
interest,

Terrẽ con-
tionibus.

Ion. 3.

Isa. 19.

Hebr. 4.

tonare, nō verba edere, sed fulgura videbatur; ab audientibus interea profundos gemitus, vberes fletus, & viuas dolentiū, atque emendationem spondentiū notas elicientia. Sermonis epilogo, ad mutua pietatis, & charitatis solatia omnes adhortatus, ne id incautē, & imprudenter faciant præmonuit. Ad extremum Litanijs, ac precibus a Populo, & Sacerdotibus vacatum est Antifite cernuo ad humum vsque semper hērente, in formam ingementis, & cœlestem misericordiam suppliciter implorantis composito. Reliquum hebdomadæ concessit expiationi poenitentium, & redeuntem Dominicā diem sacræ synaxi. Demum aduocatis e vicinia Parochis, vt pari charitate, diligentia, cautione erga suas oues se gerant, coram præcepit; remotioribus autem per litteras pastorales.

Inualefcente nihilominus, & pene totam Diocesim deuastante funesta lue contagij quid pro Ouium salute effecerit vigilantissimus Pastor breuius inquiramus. Aemularus filij sui spiritualis Caroli charitatem, ac magnanimitatem, officijs quibuscunque potuit calamitosos casus subleuauit indefessus, prece, Sacramentorum largitione, pecunijs, cibarijs, pharmacis, amuletis, & si quid aliud esset ad animæ, corporisve salutem utile; quamuis autem ne quid ægrotantibus deesset, suos cuique operi præfectos, ac Ministros designasset, ipse tamē affectis Barnabitis nulla non die de Episcopio tum mane, tum serò in vicos, & per Ciuium domos prodiens, ægrotos inuisere, afflictis solamen, meticulosis animum, ministris audaciam, benè valentibus fiducia addere, Sacramenta vbi opus esset manu sua porrigere gauisus; in id maximè studens nequis absque

Omni re sub
leuat ægros,
& calamito-
sos.

Sacramentā
ministrat ma-
nu sua.

absq; Sacramentorū beneficio decederet. Verūtāmē inter hæc omnia quam diligentissimè semper cauit a quocunq; rerum contactu, ijs exceptis, quæ Sacramenti adiministrationi penitus inferuient, ne quando, vel ipse, vel sui læderentur contagio. Saluberrimum etiā duxit illa parare antidota, quæ possent morbi labem auertere, puta spongiam aceto madidam, & aromatica antipharmaca, præter quæ non alia adhibuit.

Orandi Dei curam egit assiduam, supplicationū vsū in sextam quamque feriam prorogari iussit, capite duntaxat vno de familia quacunque conueniente, mulieribus, ac pueris domi reclusis, & viris inter procedendum interuallo ab inuicem seiunctis, quò sublata turba, reliqui a Contagij propagatione asseruarentur. Habendarum precum formulas composuit, in ordinem rededit, & vicatim perpagos distribuit, mōnens pro cuiusque commodo, signatē campana, recitari domi, in Ecclēsijs, oriente, vel occidente sole, hora diuinorum officiorum tertia, nona, vesperarum, aut hora capiundi somni.

Amicorum quidam benè (vt putabant) Præsuli consulentes, secessum a tot periculis, & fugam a lue mortifera suadebant; sat sibi res dirigere, quas alij exequerentur; Alioquin Pastore percussio dispergendas fore oues, omni duce, omnique ope carituras: Alexander bonæ amicorum menti benignè aridens, flocci fecit consilium; salutem enim Pastoris aiebat diuinæ prouidentie incumbere, subijciēs.

» Ego, præscripta cœli sequar, si peste emori contingat moriamur; magis idoneos pastores suscitabit Deus. Quādiu in viuīs ago, debeo alijs id exemplum. Igitur tantum abfuit, vt a quotidiano Ciuium

Caute tamē

Prorogat
preces, &
supplicatio-
nes.

Suadentes
secessum ne-
quaquam
auscultat.

Optimi Epi-
scopi chari-
tas, & con-
stantia.

In pagos, & castella propagat charitatem.

Ciuium subsidio cederet, quin ad exteros vsuram suę charitatis propagans in Castella, pagosque Dięcesis egressus, eadem pietatis officia propemodum attulit; pauperibus speciatim suppeditans pharmaca, antidota, escas, pecunias, quicquid denique vitui, quidquid saluti foret necessarium, tanta copia, & liberalitate, vt vno tempore totum ærarium exhaustisse videretur, & omne spatium quietis corporeę tam sibi quam Collegis eripuisse, nocte, dieque plerumque hoc in ministerio continuatis.

Contubernales, & domesticos infectos solatur.

Immunes ab excurrente morbo non euasere Seminarij; contubernales, nee ipsa domus Episcopi; Episcopum ipsum excipe, quem seruante Deo pestis attingere non est ausa, et si laborantium seruitio præsentem, manuque propria ministrantem. Ad Seminarij Clericos, ad domesticos suos contagio infectos pergens, animosę, fidenterque viuere iubebat; neminem peste ingulandum asseueranter prædicens, quod illi postea per Episcopi merita, verum persenserunt, ex morbo non segniter conualescentes.

Manu egrotis imponit vti sit.

Marc. vii.

Mos erat Episcopo ægrotos visenti elatam dexteram in eos protendere, & conformata crucis figura beneprecari; Saluatoris quippe illo promisso fretus, *super agros manus imponens, & bene habebunt*, sospites fore illos sperabat, & ex iacentibus complures melioris valetudinis signa statim concipere. Ad stipulatur dicto præ alijs insperata salus famuli (Astulpho nomen erat) quem a Medicis fato adiudicatū benignissimus Episcopus precibus Deo dari seruasse existimatur: nam litata Missa, pene exhalantem adoriens. Erigere, inquit animo Astulphe, nihilum hic mali. Id quod momento eodem accepta

cepta benedictione ille sentiens . Reuera , inquit , mihi iam nihil mali : neque multos post dies confirmatis iuribus sospes exilijt .

Ob hæc tam insignia pietatis opera , communiaque beneficia tantum percubuit per id temporis Serui Dei fama , opinioque sanctitatis , vt quisquis sibi subueniri exquireret saluari eius benedictione , vnde diuinę salutis virtus emanare . Nemo erat , qui incedenti per vias , & manu benedicienti non occurreret . Prostermitur hic humi , ille e porta , aut fenestra domus caput effert , ad manus , aut vestis osculum alius properat ; cui hoc negatur , optimi parentis precibus se rogat commendatum . Est qui oratiunculas manu Episcopi exaratas collo appendit , & quouis amulcto salubriores circumfert . Denique cum verbo , prece , manu omnium saluti optularetur , vulgo illum Angelum tutelarem , auxiliarem , Capituli Seruatorem appellabant .

Ad extremum euanescere iam virulento pestis afflatu , vt ex domibus derergerentur reliquię contagij , & incolis omnia tuta , sana , & integra remanerent , benedictione Episcopali magis quam suffumigationibus vsus est : licet eas quoque fieri præceperit , & manu sua multis in locis adhibuerit . Postremo profligata vndequaque pestilentia , Deo sospitanti gratias agi publicis sacrificijs , & precationibus per omnem Diocesim mandat , ne non triduana funebria mortuorum expiationi . Ne verò quis putet tantam Serui Dei vigilantiam medendis solum corporibus , ac eluendis in presentiarum criminibus profuisse : Extirpata sunt magna ex parte vitia regionis , restitutus posthac timor , & cultus Dei .

Fama Sanctitatis, & vis benedictionis .

A beunte poste suffumigantur domus .

Aguntur gratiæ Deo .

Solūnepe triduana funebria defunctis .

Dei, innouatus virtutis amor, & exemplo pastoris
 nauua animorum Charitas.

*Srenuè recusat Archiepiscopatum
 Genuensem, & Episcopatum
 Derthonensem.*

C A P. X V I I.

VOD antea de Saulij tradu-
 ctione in alteram Ecclesiam,
 secretò audiebatur inter Cor-
 fos, mox palam omnibus no-
 tum fit: Nam Cypriano Palla-
 uicino Archiepiscopo Genuësi
 in eam, mentis, & corporis

imbecillitatem propter seniū
 collapsò, vt sustinendo vltius oneri imbecillior
 existeret, Clerus, Senatusque illius Ciuitatis, inscio
 consilii Alexandro, egere apud Gregorium X I I I.
 Summum Pontificem, vt is in Coadiuotem cum
 Iure futuræ successionis assumeretur. Non ingratam
 postulationem audiit Gregorius, facilisque, & iucū-
 dus in eam propendit: significarique eodem tem-
 pore notum Genuensium assensum, ac summam
 voluptatem Pontificis, per Cardinalem Sancti Sixti
 iussit Alexandro, quem rei conscium, atque partici-
 pem putabat. Dux itidem Reip. Senatus, & amico-
 rum plerique datis litteris humanitatis, & officij,
 plenis, cum sibi Antistitem asserere conati sunt, sua-
 dentes.

Inuitatur
 ad Archiepi-
 scopatum
 Genuensem

dentes vt Genua oriundus patriæ salutis, eiusque iustis rationibus prospiciat, Archiepiscopalem curam non dedignatus.

Res per quam grauis visa est Alexandro, & longiori consultatione digna, ne per præcipitationem perversa exeat: digna quoque Deo consulto, multa prece, iteratisque sacrificijs, vt attentius ponderatis negocij momentis omnibus, quid magis sit consentaneum diuinæ voluntati, atque in primis sectandum elucescat.

Parum valuit in illo constanti pectore antiquus amor patriæ, parum gratia affinium, & florentissimæ urbis amplitudo. Nil amplius illis tribuit, quam quod præscribit moderata Charitas. Prahauit Christianam pietatem ciuium, præparatos animos ad semen Euangelicum, & benè subactos; Possè inibi plures adiungi Deo, & ad perfectam sanctimoniam erigi; sibi præsto fore consortia virorum doctrinæ, ac virtutibus præstantium, vnanimi sensu Diuina tractantium, quibuscum velocior ad culmen sanctitatis conscenderet; posse frequentiores, atque sublimiores de Deo, de rebus cœlestibus colloquiones in illo cætu misceri, vnde multa edisceret, & in exemplum suum referret. Cœterum vniuersam Rempubicam id postulare; ratam, laudatamque a Summo Dei Vicario migrationem, nulla arte a se quæsitam; se quoque nullis duci ambitionis, aut diuitiarum illecebris. Et sanè in hac ancipiti quæstione alicuius ponderis erant isthæc argumenta.

Hiscè tamen rationibus permultum detrahebat sequentium consideratio. Horror diuortij, sponsæ venustioris gratia; neque enim propter Rachelis formam repudiata Lia deformis. Non esse ex leui

Consultit diuinum oraculum.

Rationes id suadentes.

Disuadentes rationes.

1 Tim. 3.

causa dissolendum connubium iussu Pij V. summæ integritatis, ac prudentiæ Pontificis initum; Præstare in agenda re Christiana fortia facere, duriora pati; dignitates quo pluribus curis, ac spinis sunt vallatæ, eo meritum feraciores; & inde propterea boni opus dici ab Apostolo desiderium Episcopatus. Ne a Corsica digrederetur validissimè pariter pugnabat benevolentia Patris in filios, quos tanto cum dolore Christo aut pepererat, aut educauerat; mutuus quoque amor, ac reuerentia filiorum in Patrem, a quibus seiungi pene mors esset. Et quoniam res est solliciti plena timoris amor, verebatur quam maximè, ne se absente filij nec dum satis in vsu virtutum exerciti leui opere ab incæptis, & obseruantia legis diuinæ resiliunt, ne item reuiuiscerent odia, dissidia, pristina crudelitates, quæ Episcopi cura, & lenitate sopita potius quam extincta torpebant. Accedebat non vltimo loco causa pauperum, nam cum sibi nihil subsidij ad victum pensitaretur ab Archiepiscopo Genuensi, distrahi necesse erat fructus Ecclesiæ Alerienfis, sibi videlicet partem, successori partem: Quamobrem neutri quicquam superfore, quod Seminario, peregrinis, & reliquis egestate laborantibus erogetur. Cæterum in Ecclesia Genuensi multa quidem benè, riteque ordinata; multa tamen extare, quæ sibi negocium haud leue facerent, quando illa nec tolerare, nec tollere nisi difficillime posset: Definit enim locus remedio, vbi quid in mores transijt.

Sen. Ep. 39.

Nil humane
prudenciæ in
hiscæ con-
sultationi-
bus.

Querat hic lector, & curiosus indaget, si quid humile per has rationes offenderit, si quid sordidam, sapiat auaritiam, animi elationem, aut proprii commodi studium: Si quid terrestria hominum sensa humanam-

manāve redoleat sapientiam. Omnia hæc enimvero de euangeliorum consilijs, de promptuarijs virtutum petita sunt. Perspicua indicia mentis ab omni terrena labe defecate, & Spiritus celestis in Præsule sedentis.

Summa consiliorum fuit: Standum fidei datæ, repudiandas secundas nuptias, ni aliter iusserit Pontificum Summus, cuius arbitrio subijci non respuit quidquid ipsa met. contra statuerit; Quocirca ad Gregorium legatur Ambrosius Rotulus, qui coram referat, Episcopum Aleria nullatenus esse horum negotiorum participem, non cupidum migrationis, neque huiusmodi Prouinciæ parem; & si Pontificis imperio regi paratum. Addatque, de duobus vnum optatissimum, & omni pretio maius Episcopo fore, vel in sinu addictæ sibi sponsæ vitam finire, vel in matris idest Congregationis suæ gremium iterum recondi; tutiores namque ad salutem æstimare se Cœnobij tenebras radijs quibusque, ac splendoribus dignitatum. Eodem simul tempore Duci, ac Reipublicæ magistratibus per litteras gratias agens oratorem mittit Thomam Georgium Præfectum domus Episcopalis ad Marcum Ant. Saulium, qui optimates Reipub. ab ea sententia, & cura reuocet.

Ad tanti rumoris auras attonitæ non siluere Oues, balantes per conuallia, & iuga montium. Inclamant aliæ deperdi Pastorem vigilantissimum, aliæ Patrem, & nutritium, illæ virum Dei, Præsulem Sanctissimum, Christianæ disciplinæ magistrum optimum, hæ Angelum Dei, & Alerie Apostolum. Dedereq; gemebundæ balatus ita validos, vt auribus infonuerint Principis Pastorum, qui minimè submoueri Episcopum imperauit. Præstabit hoc

Reijcit secundas eas nuptias.

Legatur nūcius ad Pontificem.

Et ad Ducem Reip.

Inter hæc gemicus Corforum.

loco referre transmissas ad illum litteras, non tam doloris testes, quam luculentum Elogium Alexandri, fide omni, atque omni æternitate dignissimum.

Exemplum Epistolæ Cleri, populique Aleriensis ad Summum Pontificem.

Beatissime Pater

25 **C**lerus, ac Populus Diœcesis Aleriensis
 25 audientes Alexandrum Saulium Episco-
 25 pum suum ad Archiepiscopatum Genu-
 25 sem traduci, ac proinde prospicientes quam
 25 magnum hinc sibi, graueque detrimentum, tum
 25 spiritualibus, tum temporarijs in rebus immineat,
 25 ad Sacratissimos pedes V. Beatitudinis humilli-
 25 mè procumbentes supplices rogant, ne pro ea,
 25 qua vti Christi Vicarius ipsos complectitur pa-
 25 terna charitate committat, priuari se cœlesti be-
 25 neficio, quo tantum Pastorem largiendo Diuina
 25 clementia ipsos ditauit. Is enim est, qui singu-
 25 lari studio, & admiranda comitate Clerum ru-
 25 dem, moribusque incompositum, seu velimus se-
 25 nes, seu iuuenes, oratione, opere, imprimisque
 25 exemplis vitæ optimis ad Ecclesiasticam discipli-
 25 nam formauit, Clericorum Seminarium, in quo
 25 ad 25. adolescentes instituuntur excitauit, &
 25 quæ ad victum, quæ ad vestitum, quæ ad erudi-
 25 tionem pertinent, impendijs suppeditat suis, præ-
 25 ter illam, quam continenter adhibet diligentiam,
 25 coram edocens, ac prospiciens, vt in sacris lit-
 25 teris,

33 teris ; bonisque moribus prouehantur, ludima-
 33 gistrum ; ac Theologum suis sumptibus susten-
 33 tans. *De Episcopo Alexandriensi. De quo loquitur 201.*
 33 Ipsemet populum assidua Diuini uerbi predi-
 33 catione Christiana Catechesi, frequenti visita-
 33 tione ; audiendis sacris confessionibus, præcipue
 33 uerò integerrimæ uitæ documētis sic erudit, ut ab
 33 hominum memoria rebus salutaribus, ac diuinis
 33 melius ibi consultum nunquam fuerit. Quamob-
 33 rem Antistes hic optimus, si ad alteram sedē trās-
 33 feratur, præclara eius capta, laboresque omnes
 33 benè suscepti pessum irent, & spe omni rerum
 33 restituendarum planè sublata collaberentur.
 33 Satis porro cōstat, illius populi, Diæcesisque
 33 paupertatem tantam esse, ut extet nemo, qui do-
 33 mi habeat unde in annum uiuat. Ij tamen suis
 33 laboribus Episcopum sustentant subsidio decima-
 33 rum, quo Episcopales reditus constant. Id quod
 33 pientissimus pastor, & quid populo debeat pro-
 33 spiciens, quicquid sibi ex tenui victu suo, modi-
 33 cæque familiæ sumptu, atque humili cultu sub-
 33 trahere potest, hoc in subleuandos egenos totum
 33 erogare, totum profundere in more habet, & in
 33 structuram nouæ Ecclesiæ Cathedralis, adiungit
 33 Episcopaliū, quæ quidem ædificia omnino ne-
 33 cessaria, ibi nulla profus stabant. Et sanè pau-
 33 peres acerbiorē famis, ac pestilentie calamita-
 33 tem superioribus annis sensissent, nisi ipse ma-
 33 gnā vim frumenti, milij, orizæ, aliarumque
 33 frugum ex continenti aduehi, ac plebis suæ ege-
 33 stati occurrens gratis distribui curauisset.
 33 Eius præterea domus perpetuum miserorum
 33 Clericorum, & Sacerdotum hospitiū est, quos
 ipse

» ipse alere, quos subleuare non desinit: sublatis
 » etiam varijs tributis, ac oneribus per decessores
 » suos impositis, Cancellariæ nomine, visitationum,
 » aliorumquæ vltrotributorum causa, cum ipse,
 » Vicarij, ac Visitatores ab eo missi absque vlllo
 » Clericorum onere Diœcesim visitare, & alia Pa-
 » storalia munera gratis obire ex eius instituto so-
 » leant, Præter plurima alia, quæ hic tacemus,
 » opportuna beneficia erga Clerum, assiduè in Ec-
 » clesiasticæ iurisdictionis, defensione in tuenda,
 » Ecclesiæ dignitate, augendoque cultu diuino in-
 » dies ab ipso manantia.

» Itaque amoto illo ex hac Diœcesi simul cum
 » tot bonorum operum detrimento communis
 » pauperum pater aufertur, quo quidem orbati,
 » Episcopatus fructibus non adiuti quæcunque se-
 » cundum diuinam misericordiã in hac vita spera-
 » re possunt subsidia, sibi prorsus subtrahi videbũt.
 » Ac licet corporis famem perpeti graue sit, longè
 » tamen grauius fuerit rerum spiritualium inediã,
 » & damna sustinere, quæ sibi impendent, si tam-
 » pius, si tam salutaris Episcopus tollatur. Quod ne
 » fieri patiatur, &c.

Decorum
 Pontificis,
 non amoueri,

Supplicatione permotus Pontifex Alerienfes voti
 compotes fecit, ac viri Dei virtutes, raram quoque
 hoc tempore Clericorum, ac populi in Episcopum
 suum pietatem, amorem, atque obseruantiam admi-
 raturus, illis tam gratum; atque vtilem Pastorem non
 est passus auferri.

Respuit i&
 Episcopatu
 Derthonen-
 sem.

Non multo post iterum ciues Derthonenses in-
 Episcopum sibi pro Gambarâ senectute presso, &
 luminibus capto concedi Alexandrum poposcere.
 Verumtamen nec amor quietis, nec spes honoris,

aut

aut vsus Confanguineorum, qui prope eam Urbem optimis fundis, ac ditionibus potiebantur, aut aliqua quævis humani commodi ratio, a proposito illum dimouit.

*Pauperibus in noua caritate annonæ
subuenis.*

C A P. X V I I I.

ITEM rebus in integrum restitutis, in cultura sui gregis alacrior perseverat, creuitque Episcopo hoc anno 1585. nõ secus, ac antea anno 1578. noua misericordiæ, ac munificentiæ materies, per nouũ malorum incrementum apud Corfos: nam ex anni proximè elapsi messe tenuissima, frugumque penuria, ea remansit in præsentem annonæ paucitas, quæ solo trimestri tota posset absumi. Coeterum pauperibus inedia, & fame deficiendum, cum nec quibus horreis, nec quibus promptuarijs cibi extraherentur, appareret. Sola spes vitæ, & tota alimonie prouidentia, secundum Deum, in optimo patre familias Alexandro: qui deterio rem solito messem animaduertens, prouidè, ac tempestiuè supra annuam, & pauperum vsibus assignatam annuam, abundantio rem rei frumentariæ, & leguminum copiam eorundem victui in horrea sua congesserat. Tantam Serui Dei prouidentiam, ac liberalitatem, nullæ vnquam litteræ dignis laudibus æquabunt, cuius

Alexandri
prouidentia

cuius sinus fuit benignę misericordię, manus diuine liberalitatis, domus officina perennis munificentię. Quadringentos quotidie pauperes suis alimentis sustentabat, prudenter, & ad congruam mensuram, ne cui deesset, Panem vnum in die, in hebdomadam vero leguminum vas vnum, & pondo salis vnũ, cui libet egentium partitus.

Egenos quos
dringentos
quotidie pa-
scit.

Sacellum in
Castro Ale-
rix edificat,
& ornat, ere
suo.

Hoc itidem anno, quia de reliquijs vrbis Alerię nihil erat superstes preter Castellũ ad tutamę littoris, vbi non ara, non species templi, neque locus aptus sacrificio, cui presidarij milites, & adiacentes rucolę interuenient, sed illis ad tria, vel quatuor millia pantium progrediendum, quod sanę permultis hec erat grauis, alijs vero speciosus pretextus abstinendi a Missa, etiam fratris ab Ecclesia diebus, Episcopus damno consulens, suo ere sacellum.

Eidem addit
Prębyterũ
ad Sacrum
quotidianũ.

facis capax intra rudera loci edificauit, decenti suppellectili, instaurauit, addiditque, soluta de-

mercede congrua, prębyterum, qui sacro
ero quotidie faciendo, & doctrinę
Christianę per dies festos ex-
plicandę pręsto
esset.

Ne minus spiritualem, quam
corpoream escam suis prou-
dere.

Romam tertio proficiscitur. Stipendia Canonorum, & eorum numerum auget: ornat Vestibus Sacris Ecclesias.

C A P. X I X.

INTERIM terris crepto Gregorio XII. de Republica Christiana optimè merito, Sedis Apostolicæ hæres, Christianæque Religionis arbitèr renunciatur Sixtus V. Ecclesiæ validissimum propugnaculum. Is primo loco thesaurus diuinæ clementiæ per Iubilæum expandit: tum vetus statutum de trienniali accessu ad limina Episcopis indicit. Alexander celebrato cum suis Iubilæo, legi obsecuturus tertium, in Urbem assumpsit iter anno 1588. qui illi in orbem obrigerat. Ad pedes accedentem, & quæ sibi creditæ Ecclesiæ prodesse tantummodò implorantem excepit lætus, audiuitq; benignè Antistitum Princeps, atque vtrò eius impetrationi quæcûque vellet detulit.

Ille charissimæ sponsæ decori, dotalibusque accessionibus continuò intentus, quod prius à Gregorio XII. de augendis Canonorum stipendijs, & numero obtinuerat, id rursùm Sixti V. diplomate obfirmari rogat. Etenim sex tantum Canonicis to-

T

tus

Mortuo Gregor. renūciatur Pontifex Sixtus V. qui lætus excepit Alexandrum.

Augentur diplomate stipendia, numerusq; Canonorum patente Alexandro,

tus numerus Aleria olim definitus erat; cuiuslibet pensio decem aureorum, in quartam anni partem, haud sufficiens; solo æquata Cathedralis S. Marcelli, delataque eorum habitationes. Hinc ministrorum paucitate, mercedis tenuitate, & hospitij defectu, Canonici non propè Ecclesiam residere, non certo, communique loco consistere, sed pro cuiusque libito vagari. Vt malo occurreret Alexander Ceruione extructo Templo Cathedrali, necnon Episcopalis ædibus, de suis prouentibus perpetuum censum ducentorum quadraginta nummum, que scuta Romana vocant, Centibus Canonicorum ad quotidianas distributiones adiunxit: Patrem depauperans, vt dicerent filij, & fieret exactius Dei ministerium. His adde Archidiaconum, cui Alphonso Sancti Petri nomen, quem, successoresque suos Ceruione iussit residere. Instituit præterea ex decreto Concilij Tridentini Theologum assignatis officio scutis octoginta annuis: Sed cum illum, & conuenienti pollere doctrina, & propè habitare vellet; nec quisquam oneri se subijceret, Scipioni Raymũdo Augustiniano Eremita Theologo illud commisit. Ad splendorem quoque, & subsidium tenuis illius cæus Sacerdotum in rem, & hymnodiam diuinam incumbentium, senos insuper Canonicos, indulto Pontificio cõnumerauit, fructibus aliquot beneficiorum intra Diocesim assignatis pro honestæ eorum stipe. Constituto igitur iusto ministrorum choro, & coedificatis illorum habitationi domibus, non procul a Cathedrali residere, & Ecclesiasticæ obire officia, seniores iuxta ac iuniores compulsi, horis matutinis, & vespertinis, ipse præueniens Episcopus: Quæ hæc omnia tam piè, ac vtiliter ab Alexandro

ADDIC. ARCHIDIACONUM, & THEOLOGUM.

Coguntur Canonici propè Cathedrali residere, & obire officia Ecclesiastica

Alexandro

Alexandro instituta, ac præstita per successores Episcopos iterum comprobata etiamnum vigent, ad perpetuam Dei gloriam duratura.

Roma ad Lauretanam eadem pietatis ac venerandæ Deiparæ ergo, inde Venetias digressus, ad duomillia nummum aureorum numerata de suo pecunia illic insumpsit, comparandæ tum argenteæ, tum holosericæ suppellectili, quam varias in Ecclesiis Dioceseos distribueret, affirmans Episcopum suo neglecto, tanto liberalius debere in diuinum cultum intèdere, quāto caducis cœlestia præcellunt. His autem nouissimis beneficijs superiora omnia obsignauit.

Lauretanum
pergit, inde
Venetias.

Duo millia
nummum
impendit eo
parandis sacris
& ornamentis.

Traducitur ab Aleriensis Ecclesia ad Ticinensem; Aleria iure dictus Apostolus.

C A P. X X.

LXTREMO anni bissextilis 1590. Sixto V. Pontifice Nestoreis annis dignissimo, e viuis sublato, post breuissimam quoque Urbani VII. sessionem, extremo mense eiusdem anni, Sedis Apostolicæ hæres constituitur Cardinalis Sfondratus Mediolanensis, vir omnibus meritis cumulatus, cui Gregorij XIII. nomen accessit, olim in pietatis disciplina Alumnus Alexandri. Cui ut fuerat animo, & beneuolentia coniunctissimus, ita post Pontificia potestate sublimis amicū tot sibi vinculis adscripti ex

Electio Gregorij XIV. Sum. Pontificis Alexandro coniunctiss.

animo non deleuit. Ab auis ipsorum traducta ad nepotes miro modo intuluerat amicitia, ac necessitudinis cōiunctio; erātq; ambo eiusdem patrię Ciues, etate equales, conditione pares, educatione persimiles, vitę studiorum, ac morū specie haud dissentanei.

Sub initium quoque Aprilis alterius anni Hyppolicus Rubeus Cardinalis titulo S. Blasij, & Episcopus Papiensis, Romę curandę podagrę diutius immoratus, corripiente febrē moritur. Agentibus mox Ticinensibus apud Pontificem pro Successore, & optimum reponi corrogantibus, ille vniuersam feriem vitę Alexandri mente tenens, quam de eius meritis imbiberat estimacionem, preserti officio declarauit, Presulem illis omni exceptione maiorem, immo Angelicum pollicitus, suppresso tamen proprio eius nomine. Pium igitur V. sectatus, quod ceteros omnes celabat, vni Cardinalium Collegio arcanum detegit, Alexandro Saulio Papiensis Ecclesię Episcopo pronunciato, quem etiam alto encomio commendans Angelum humano corpore hospitantem dicere non dubitauit. Assensit, arrisit, applausit iocissimē Cardinalium cœtus vniuersus, noui Antistitis encomia pro certissimis habens. Itaque die 10. Maij anni 1591. adscribitur, renunciaturq; Episcopus Papiensis Alexander Saulius: significaturque in Corsica degenti, & nihil tale opinanti per Epistolas Cardinalis S. Cecilie, atque vt quam primum Romam se conferat demandatur.

Ticinum quod & Papia, Vrbs est inter principes Insubrię celeberrima, originis antiquitate, Regum Longobardorum sedē, nobilitate Ciuium, situs amœnitate, vbertate rerum, publica disciplinarum Academia, & quod caput est, Catholice Religionis cultu,

Mors Hyp-
politi Rubei
Episcopi Pa-
piensis.

Alex. nomi-
ne Angeli
donatur a
Sum. Pont.

Eligitur Epi-
scopus. Pa-
piensis anno
1591.

Vrbs Papię
scđ. Ticini
laus, & insi-
gnia.

cultu, Cleri quoque numero, ac templorum maiestate insignis, cuius Episcopus sanctæ Sedis Apostolicæ beneficio sacri Pallij honore decoratur, Pontifici Maximo duntaxat subiectus, atque alijs nonnullis Archiepiscoporum insignibus ornatus. Illic vt primum innotuit, Alexandrum Episcopum Papiensem, palam vbique lætitiæ, ac quasi triumpho vacatum est; sed qui Papiensibus alacritatis, ac triumphii plenus extitit nuncius, idem Aleriensibus mœstitiæ, ac doloris, lugentibus subtrahi sibi tam præclarum Pastorem, tam beneficum Parrem, quocum abeunte præsidium omne, omnisque spes fælicioris vitæ longissimè fugeret.

Prælagiens Saulius amarissimum apud dilectissimos filios fore discessum suum etiam nunc quartum non tulisset ab illis sciungi, nisi vrgens Pontificis imperium expoliasset arbitrio, vel liberè stare, vel liberè loco cedere; nunquam a data fide recessisset, nisi de opposita Dei voluntate, a qua citra omnem difficultatem pendere statutum erat, constitisset. Quamdiu hominum instigatione, & arte pugnatû est, contra quoque enixus est strenuè; at vbi abfuisse hominum studium, & solo Dei instinctu rem omnem peragi Pontificio oraculo didicit, non potuit diuini consilij nutibus non obedire.

Coeterum nobiliores, pinguioresve Ecclesias ex propria sententia nunquam prætulisset Aleriensi, quã sibi præ cæteris carissimam semper dixit, tum publicis sermonibus, tum litteris pastoralibus, & ijs præcipuè quas hac occasione ad vniuersas plebes Diocesis direxit, mæstos de suo abscessu filios consolans, de sibi exhibita hucusque obedientia, & reuerentia grates rependens, veniam de neglecta custodia

Solo Pontificis mandato Aleriam deserit.

stodia petens, perennem memoriam despondens, & vt in benè cœpris perseuerent, omni studio persuadere nitens. Publicum verò merorem populi, vt leniret magis, litteris adiungens munificentiam, largiores cleemosinarum cumulos distribuit.

Mutus fletus.

Abscedendum tamen: vrget iussio Pontificis. Prorumpit ad eum casum ex Aleriensium miserabilium oculis imber lacrymarum, quæstibus circum, gemitibus, eiulatibus implentur omnia, nil minus quam si præcordia singulis euellantur. Vt publicum dolorem cõtineat Episcopus, silentio premit suum: Sed quin sibi lacrymis genæ aspergantur, temperare nequit: Pectus etsi grandi robore præditum euicit pietas. Hic mihi recolenti accessum Saulij in Corficam, eiusdemque recessum subit illud ipsum per simile, quod Apostolo Paulo venienti præstitere Galatæ, quod Mileto abeunti maiores natu Ecclesiæ: siquidem illi Paulum tanquam Angelum Dei, vt fatetur ipse, excepere, & si fieri posset, oculos sibi eruisent, dedissentque Paulo. Hi autem inter profusissimos fletus super collum Pauli procumbentes, deosculabantur eum dolentes maximè, quod non amplius faciem eius essent visuri: amorisque, & reuerentiæ ergò deducebant ad nauim.

Gal. 4.

Act. 20.

Iure dictus
Apostolus
Aleriz.

Antequam sciungamur ipsi a recedentis aspectu, æquissimum esse arbitramur, vt honorarij, & Apostolici nominis, quod ab Aleria traxit, mentionem faciamus, eius rei iustissimas causas explicantes.

Val. max.
lib. 8. c. 16.

Cui ascensus in Cœlum patet, aiebat ille Ethnicus, quamuis maxima, tamen debito minora sunt, quæ in terris tribuuntur. Verumtamen quo plenior sit merces iustorum fanciuit Deus etiam in terris clarescere eorû nomina, qui ipsû inter mortales honorifi-

1. Reg. 2.

norificauerint . Igitur tam multa , tamque eximia Serui Dei Alexandri facinora vno , vel altero nomine minus benè comprehensa , non potuere pluribus , ijsque clarissimis nominibus non abundare , quæ in vitæ cursu hactenus descripta longum esset , minimeque necessarium hoc loco iterare . Vulgare illud maxime decoris ; & tanquam cœterorum omnium instar adduxisse sufficiat , quo sicut Romani quondam ab Africa denota Africani , ab Asia Asiatici , sic à benè , sanctèque formata Ecclesia Alerienti Apostoli Aleriæ nomen adeptus est .

Apostoli titulus a missione sumptus est , ijsque attributus , quos diuina Maiestas hominum generi nuncios , voluntatisque suæ interpretes delegat : quod de suis author Apostolorum Christus profiteatur , dum illos ab se delectos , & missos afferit : Non sicut qui sponte , & audaci quadam licentia in id officij se ipsos intrudunt pseudo Apostoli . Nobis autem compertissimum est ; manuque tenemus , hūc Dei Seruum ad Ecclesiæ Alerientis Episcopatum conscendisse vi , & imperio Optimi Pontificis Pij V. diuinam vicem gerentis ; non arte sua , ausuque impudenti . Verbo , scripto ; precibus , lacrymis , & amicorum ope contra lustatus est ; succubuit tandem , sed Pontificis imperio ; indeque iustam traxit Apostoli appellationem .

Ed sanè equoquem , quod sicuti Apostolorum cuique dispensatione diuina pars certa terrarum propria sortitione obtigit , rudimentis Christianæ Religionis , & moribus tunc primum imbueda : Ita Alexandro ea pars Insulæ Corsicæ decreto Pontificio , ac potius diuino , speciatim obuenit , quæ ignorantie caligine . & contagione vitiorum omnem ferè

Causæ.

Primæ.

Secondæ.

Tertia.

ferè diuinę legis, & Christianę iustitię memoriam, obliterauerat, magisterio noui Episcopi in Dei cultu, Euangelicisque disciplinis de integro reformada.

Tanti operis exequutor egregius nullum prætermisit officij genus, quo Apostolicum ministerium adimpleret. Repetatur ab origine res. Rudimenta Christianę fidei per se tradebat; Elementa ipsa, & præsidia ad salutem eternam præscribebat; datam prouinciam visitando, & benemerendo quotannis percurrit, baptismo inicit, medetur Poenitentia, reficit Eucharistia, sacris ordinibus instaurat, erudit concione, Epistolis, editisque libris numine plenis Apostolico.

Quarta.

2. Cor. 12.

Quod si Gentium Apostolus se Christi ministrum esse ostendit amplius æmulis suis, quia in laboribus, plurimis, in periculis fluminum, maris, ac itinerum in ærumnis, in vigilijs, fame, siti, ieiunijs, Ecclesiarum sollicitudine, alijsque sexcentis corporis incommodis, atque animę curis inseruierit glorię Dei, & hominum saluti. Quis Alexandri pertinaces labores, Christi, & rei Christianę causa susceptos, quis itinerum exacta terraque marique pericula, quis exhaustas ærumnas, vigilijs, ieiunia in sollicitudine Ecclesię suę enumeret, qui iure partum, meritoque inditum illi cognomentum Apostoli Alerię, à nonnullis etiam Corsicę non arbitretur?

Soluatur
obiectio.

At vitam Apostolis fere eripuit ferrum. Quam huic minimè ferrum eripuit, corripuit labor acerimus: vt non sit dispar exitus eius, qui inter prouehendum Dei cultum, hominumque salutem labore stratus occumbit, & eius cui ceruicem gladius persecutoris amputat. Idque præcipuè vbi quis pro gregis sui salutem ipsam quoque ceruicem, pectusque obtulit

obtulit gladijs ; & qui dum quod iustum est muneris sui prosequitur, vibrati lapidis iactu petitus ; mirro Dei patrocínio euasit mortem ; & ictum mortiferum . Non secus ac Ioanni palma, coronaque ; Apostolica detracta non est , cum ex feruentis olei dolio eductus incolumis ; pro asserenda fide , ac religione Christiana , ad obitum usque , minimè effuso sanguine , elaborat . Sed iam narrationis nostræ filum , repetamus .

Igitur vale dicto charissimo gregi , Romam condescendit , reperitque aditum facillimum ad pedes Pontificis , cuius è sinu pristinae beneuolentiæ igniculus erga ipsum seruum Dei emerfit illicò . Accedentem suspexit ille ridenti ore , complexus est amicissimè , egit ut alias nunquam humanissimè : Cum his tamen comiter conquestus , prolixius fecisse quàm par esset desiderium sui . Addidit quoque , a primæ die sui Pontificatus in animo , & in votis sibi fuisse , cum de Insula Corsica reuocare , atque eminentiam merita eminentiori gradu spectanda exhibere (quod nonnulli dictum arbitrati sunt de Purpura Cardinalitia , qua veterem amicum insignire fanciuerat Gregorius , si longius aura vitali frui licuisset .) Ille benignissimi Pontificis gratam memoriam , paternamque beneuolentiam extollens , nactus loquendi opportunitatem , non congeri sibi opes , non beneficia , aut dignitates , sed rejici a se primatum Ecclesiæ Papiensis orat ; magis idoneo viro solium illud deberi ,
 „ inquit , & magis idoneum virum solio . Ego , aie-
 „ bat , tantæ Prouinciæ sum imbecillior : si quid in
 „ me valet beneuolentia tua , si quid ausim apud
 „ Sanctitatem tuam , quam possum maiore studio
 „ obtestor (eritque mihi loco summi omnium be-

Romam cõ-
tendit.

Dulcia Gre-
gor. & Alex-
colloquia.

Alex. Epif-
copatum re-
nuit . In suò
ordinem ro-
gat dimitti.

„ neficij) quando ab Aleria difcedendum fit , pos-
 „ fe in finum Congregationis meæ regredi , & in
 „ meo nidulo finem dierum meorum expectare .
 „ Benè fit Pio V. & indulgeat illi Deus , qui me ab
 „ vberibus matris meæ abduxit ; ille quidem bono
 „ confilio , mihi autem non bono exitu ; vitio
 „ tamen meo , qui regimini animarum natus non
 „ fum . Quare vt hac farcina alleuer , iterum , atq;
 „ iterum obteftor clementiam tuam , Beatiffime Pa-
 „ ter . Et hæc dicens cum cadente lacrymarum im-
 „ bre ad pedes Pontificis præcidit totus . Non poruit
 „ ille tenerrimi amoris iaculo non peti , neque impetû
 „ lacrymarum fiftere . Verumtamen trepidanti animû
 „ reparans , & ad mentem firmiorem hortatus addidit ,
 „ hoc onus confule Deo imponi ; vehementer quoque
 „ vt fibi ipfe aſumat optari : Non tam citò ponen-
 „ dam metam laboribus pro Dei cultu , & Ecclefiæ
 „ Catholicæ prouentu . Ad hæc Alexander in Vicario
 „ Chrifti Chriftum reputans obticefcit , patiens opte-
 „ perat , humero onus lubit ; certus , fibi non a fe impo-
 „ fitum ; certus inſuper Deum omnipotentem , qui to-
 „ tius negocij auctor erat præcipuus , poſſe de impare
 „ parem ministerio facere .

Nil profuit.

Agitur de
 ſucceſſore .
 Præfertur
 Belmuſus .

Inter alia huius congreſſus negotia actitatum eſt
 in primis de deligendo ſucceſſore in Eccleſia Ale-
 riensî , conuentumque in Oſtanium Belmuſum , pa-
 tre Genuenſi , matrè Corſa . Exinde ſtationem diu-
 turniorem in Curia , aulicoſque mores parum probâs
 Alexander , licentiam itineris ex tempore faciendî
 poſtulat , celeremque progreſſionem ad nouum ouile
 premit . Pontifex ſiue vt eo conſultore vteretur , ſiue
 vt hoc antiquæ Religionis raro exemplari Romanos
 ad reſumendos ſpiritus virtutis auitè prouocaret , ſiue
 (quæ

(quæ plurimum fuit, meliorque sententia) vt suo tempore illum inter Purpuratos Patres conscriberet, longius differri excessum optabat, sed vehementius vrgenti comæatum tandem concessit, quem ille non vltra diem duodecimum protaxit.

Alex. conscri-
bendus albo
Cardinaliũ
Roma disce-
dit.

Ingressus in Urbem Ticinensem.

C A P. X X I.

OMA procedens Genuam, Episcopus Ticinensis non nihilum febricula vexatur. Cõuolant mox eiusdem Ecclesiæ Canonici, alijque optimates communem Cleri, populique lætitiã, obseruantiam, & æstuantia desideria deferentes.

Roma Genuã traiecit ægroans.

Sed is de recenti egritudine respirans, & à Ticino declinans, Mediolanum pergit, aliquid refrigerationis a præteritarum curarum æstu, & recentiores vires ad noua molimina, de gremio, deque vberibus matris, idest Congregationis suæ collecturus. Præcipuè autem cum Carolo a Basilicapetri iam tertiuẽ Congregationis Præposito Generali collaturus de æquabili vitæ suæ ratione, de promouendo Dei cultu, regenda Ecclesia, Clero reformando, populi curanda salute, in primis de benè educanda familia: Hanc enim magis Religiosos, quam Curiales mores referre volebat. Plurimum siquidem consilij, dictisq; Caroli viri sapientissimi, postmodum Episcopi Nouariensis tribuebat Alexander,

Inde Mediolanũ ad Patres suæ Cõgregationis, multa collaturus cũ Carolo à Basilicapetri Præposito Generali,

quem etiam Ticinum præmisit ad componendam amicè, & ex quadam æquitate contestatam litem de Ecclesiæ prouentibus cum heredibus præcessoris Episcopi, malens bonæ famæ, & bono exemplo consuli, quam seruandæ rei domesticæ: Sic enim magis decere, aiebat, Episcopum Religiosum.

Bonæ Episcopi famæ præfertur rei domesticæ.

Cogitur expellere apparatus sui ingressus.

Et si autem Mediolano promptius discedere vrgeret cupido Ecclesiæ Papiensis, tamen ardentis deprecatione Ciuum Ticinensium aliquantisper sistere cogitur, dum venienti honoratior acceptio instruitur. Præoptabat hanc Episcopus moderatam, ac priuatam; monueratque ab omni pompa, & impendijs abstinere, satius, ac vtilius pecunias in pauperum alimenta seruari. At illi contra; Quibus benefacias, semper pro foribus pauperes adesse; eius notæ Episcopum, quem honores, rarissimè. Proinde apud Urbis Præfectos decretum, decenti apparatu, etsi meritis impari, occurrere aduentanti, rogarique propterea, ne tam prope Mediolano pedem efferat. Quid hic potius agat ambigens Alexander adit Patrum oracula. Ciuum votis indulgendum, respondetur illi: si respuas ipse tibi, tamen in hoc seculo nequam, quo præclarum nomen, dignitasque Episcopalis nimium apud populos viluit, has honores, ac reuerentiæ species gradui conuenire. Hac item de causa Carolum Borromæum Mediolanensem apparatus haud contempsisse, quum primum, acciperetur Archiepiscopus; & eò magis, quod etiã magnifico in apparatu potest animi modestia delitescere.

Diuertit ad S. Pauli extra muros die 19 Octobris 1591. vbi accipit obitum Greg. XIV.

Condiçta igitur die, quæ erat Octobris 19. ab Oratoribus Ticinensibus Mediolano per inclytum Cœnobium Carthusianorum Papiam deducitur, dum-

dumque in Vrbe cuncta suo ordine digeruntur, in celebri Monasterio S. Pauli extra muros in crastinū vsque diuersatur. Illic interim, ne vlla gaudia luctu non misceantur, mors Gregorij XIV. amici benefici Alexandro nihil tale speranti nunciatur. Ingemuit ille tanti Pontificis obitum, instantiam sui ex ætatis æqualitate portendi arguens. Mane altero persolutis Amico inferijs de Christiano more, triumphali ingressui parat sese.

Cui persoluit inferias.

Propositi nostri minimè est, faciem, maiestatemue apparatus eiusmodi nuditate styli nostri exponere. Quis enim enumeratò referat turmas aduenarum cum ciuibus cursitantium, non tam ad spectandam celebritatem pompæ, quam ad venerandam præsentiam Præfulis communi omnium bono aduentantis? Quis stratas fronde, ac multiplici flore vias, aulæis pretiosis vestitos parietes, picturarum compositas scenas, elogio, & carmine vario emblemata disposita, arcus in triumphalium morem passim excitatos, & quicquid in publica hilaritate excogitare valet genius certantium populorum? Hæc habes si cupis apud Antonium Mariam Speltam, & Henricum Farnesium, qui & coram inspexere, & Iconographiam eruditè, eleganterque stylo, & commentatione expreffere.

Aliquid de pompa ingressus.

Procedebant pia sodalitia supplicantiū, suis quæque ordinibus: puerorum; quos vocant doctrinæ Christianæ, ad tria millia; puellarum ad longè plura; virorum frequentissimi cætus; chori Religiosorum; Cleri secularis, & Canonicorum Cathedralis Ecclesiæ nobilissima cohors. Præeuntium vestigia, premebat, vt Sol lucidior Stellas, Episcopus, mulo infidens, stipatus splendido Procerum comitatu, cui

in aditu portæ Sacerdoti magno modulati sunt musicorum, tibicinumque chori; magistratus regij, magistratusque vr bani, litteratorum Collegia, & quotquot essent cum plebe primates fausta acclamauere. Reliquum viæ confecit, quæ pedes vmbraculo tectus inter brachia nobilium, quæ excelso throno eleuatus, quæ iterum mulo insidens; omnia pro antiqui ritus consuetudine: Vt mihi prope pompas triumphantium videatur imitatus; Pro curribus ad sunt brachia nobilissimorum virorum; quotquot eunti occurrunt mortales, tot occurrunt beneuoli gestatores; quotquot sub oculis spectatores habet, tot simul habet deditios captiuos, quos grata catena dilectionis reuinctos post se abducit amantissimè: pro cantilenis audit auras hymnis cęlestibus perforantes. Ne vero quisquam incongruum æstimet euehi Episcopos tanta magnificentia, quæ haud dubiè in Dei omnipotentis honorem redundat. Si etenim quæ nec auro, nec argento referri satis potest diuinitatis imago, tamen si qua est, quæ Dei emortua imago dicatur, in pretio, ac veneratione est; quò dignior habebitur veneratione, ac obseruantia, quæ in optimi Episcopi facie, & exemplo elucet viuens, & Deum representans similitudo?

Honor Episcopis debitus.

Quid ageret Alex. inter illas celebres glorias.

Quid porrò Alexander tot inter celebres glorias, ac triumphos? benedicere hinc inde populo dextera bonum omen portendente, quæ magis regeretur charitatis, quam animæ impulsu; accurrentibus fausta precari, plaudentibus hilari oculo respondere, & comprobare editas amoris, atque obseruantię significationes. Didicerat namque experimento, nil ad regendos animos subditorum equè valere, ac ipsam propensionem animorum, sensuum conuenientiam,

tiam, & amoris repensam gratiam. Interdum quoque præ cordis teneritudine visi sunt in lacrymarum imbres liquefcere oculi Episcopi, siue popularem illam inspectantis pietatem, in vili seruulo colentem Summum Deum, siue etiam inter illas ostentationes deplorantis casus varios humanarum rerum, quæ eodem occidunt, quo oriuntur momento: Ut clarius prospexit mulo defiliens in Aream Templi, vbi repentino afflatu correptus, repentinisque lacrymis obrutus, ad circumstantes conuersus, O fugaces pompas! (inquit, exclamans) ò breues sæculi honorificentias! non ante Sol compleuerit annum orbem, quam in lugubrem tragoediam, mutantur ista festa gaudia, ista pompæ magnificentia. Quam & prænotionem de fato suo ante reuoluentis anni metam subsecuturo fuisse, & veram extitisse, ipse probauit euentus.

Denique in limine Basilicæ oblatas a Præposito clauas argenteas, ditionis suæ sceptræ, capeffuit, atque in solium Episcopale conscendens toti populo benedixit, tum a Canonicis inauguratus, eleganti quoque oratione per Angelum Barbonium honestatus, sub noctem in ædes Episcopales inducitur.

Obitum suū
predicante
sanum,

Capeffit dignitatis honorem, sedet que in solio Episcopali.

Acta in Episcopatu Ticinensi.

C A P. X X I I.

Alex. seni op
portuna Se-
des in vrbe
Ticino.

OR TVM hic quietis, & an-
noui laboris campū dixerim &
campum vtique laboriosum,
vbi multa exsecanda, multa
conuellenda, multa quoque
inferenda, & accurata exco-
lenda manu. Senescenti Epi-
scopo, & transactis laboribus
fractō ad aliquam quietem

opportuna videbatur translatio Ticinensis, in qua
rariora spineta, vberior hominum præstantium
copia. Nec erat seniori iniucundum in ea Vrbe
considerere, cui iuuentutis primæuum florem dedisset,
primaque pietatis, & doctrinæ semina iunior iecif-
set, & vt aiebat, alteram patriam sibi fecisset. Ve-
rum vbicumque, vel leuis se dar occasio, charitas
adnexa oneri Episcopali, quietis impatiens nescit
remissè agere: namque Episcopus in folio colloca-
tur, non vt sedeat otiosus, sed vt cura, & exemplo
alijs præsideat.

Disciplinam
Christianam
maximè cu-
rat.

Acerrimus
propugnator
Conc. Trjd.

Operi igitur, quod dudum fuerat meditaturs, ce-
lerem manum admouens, disciplinam Christianam
collapsam erigere, labantem sustinere, stantem ro-
borare studuit diligentissimè, in nouatione potissimū
earum legum, quas Venerabiles Patres Sacri Tri-
dentini Concilij, cuius Alexander propugnator erat
acerrimus, Episcopis nominatim demandarunt. Et

in

in ijs illas primum, quæ Dei cultum, & Ecclesiæ cæremonias collustrant, veluti sacrosancta sacrificia, Diuinæ maiestatis hymnodia, præconia publica, aliaque Christianæ Religionis mysteria, quæ vt ritè, ac decorè fierent, verbo, exemploque; insistebat attentissimè Alexander, ordiens a Cathedrali sua, vnde sacrorum rituum Religiosa obseruantia in alias Ecclesias efflueret. Quare Episcopus quotidie per diluculum vno, aut altero comitatus, sæpè verò solus, cum suis Canonicis, immo prior Canonicis in communi Oda sacre psalmodiæ compositè, grauitè, & attentè operam dabat, ad id negotium facilis, Area licet Templi interiacente. Hoc loco offert se singularis pietatis, ac patientiæ inter brumales algores spectandum exemplum. Post festâ Dei Natalitia, quo tempore tellus niue operta, & matutino frigore rigebat aer, Episcopus primo signo officij antelucani excitus, nullo comite ad fores Ecclesiæ perrexit, & quas patere putabat, inuenit occlusas. Ibi non conqueri, non pulsare, neque retrogredi, sed ædituum præstolari, qui panderet: quo per horam, cunctante Episcopus genibus ante valuas positus, animo tranquillo, ac benè composito per id temporis vacat orationi. Aperienti ædituo non querimoniam, non minas, non amarum aut frigidum obijcit verbum, sed eo humaniter, & suauiter salutato, in assuetum Odam placidus procedit.

Internæ huic pietati coniungi quoque per omnes Ecclesias externum nitorem curauit, quo oblectati homines facilius ad Deum colendum protraherentur. Sed ne sæpius in idem recurrat oratio, paucis hic vtor. Restituit ipse festorum veram, ac germanam celebrationem, vetans negotia sæcularia, &

Sacrum cultum reparat

Frequens, & primus ad psalmodiam.

Rarum pietatis, ac patientiæ argumentum.

Studium nitentis Ecclesiarum.

plebem pijs functionibus detinens : Ab Ecclesijs , & earum ambitu interdixit confabulationibus, in-
bulationibus , & loco sacro indignis quibusuis fun-
ctionibus : merces , & esculenta præ sacris foribus
vendi inhibuit : Ecclesias plures pretiosis donarijs ,
sacerdotalibus ornamentis , argenteisque vasis in-
struxit . Utque eruditione, sanctimonia vitæ, & stu-
dio diuini cultus viris mage cōspicuis auget Col-
legium Canonicorum, quibus pertenuis erant redi-
tus, censum amplificauit, aliquot beneficijs quæ
simplicia vocant adiunctis .

Auger redi-
tus Canoni-
cales .

Reliqua Epi-
scopalis offi-
cij gesta .

His adde reliqua boni Pastoris munia diligenter,
ac sponte acitata : nunquam destitit sacras con-
ciones paternæ charitatis, salutarisque doctrinæ ple-
nas de suggestu habere, sacramenta populo imperti-
ri, precationibus publicis interesse, scholas Cath-
cheseos Christianæ inuisere, ac ordinare, sacrarum,
Virginum Gynecæa curare, edicta, decreta, ac Pa-
storales Epistolas ad Clerum, ad populum pro recta
morum institutione opportunè promulgare, corrup-
telas varias morum, quæ in eam ciuitatem, ac Dio-
cesim, vt est humana fragilitas, passim irreperant,
summa vigilantia reprimere . Adde facilem omni-
bus nulla non hora ad se accessum, libellos suppli-
ces vndequaue susceptos, patienter lectos, & quā-
tum liceret, voto non reiecto: Pauperum causas ver-
bo, & pecunia rueri : A suis ministris omnem actū,
omnemque suspicionem auaritiæ abigere, vt liberè
& liberaliter populo inferniretur; sacris hospitalijs,
publicis valetudinarijs, cœnobijs, ac locis pijs da-
tas pecuniarum summas, & vt verbo omnia com-
plectar, neminem præterisse, quem non aliquo assi-
ceret beneficio .

Dioecesis

Diocesim uisitat, & grauiter agrotat.

C A P. X X I I I.

IAM vero cum multa piè in Vrbe Episcopali gessisset, multa utiliter decreuisset, reliquum erat, ut quod in votis præcipuum habebat, duo Pastoralis curæ munera exquereretur; nempe synodum, & Visitationem Diocesana. Sinodo præponere visitationem mens erat; clariôres hinc notiones, atque agendorum lucem accepturo: Sed qui hominum consilia sæpius anteuertit Deus, vnum permisit, denegauit alterum. Nam visitationis cursum exorsus exacto Maio, præmissis precibus, ac pijs largitionibus, quo magè propitium operi adforet numen diuinum, Synodum nequiuit, e mortalibus præreptus. Quæ per totam hanc lustrationem egerit; in victus parsimonia, in laboribus ultra fidem, in Sacramentorum collatione, in creberrimis concionibus, & in omnium rerum genere, frustra huc reuocarem, cum ab eo quem in Corsica seruauerat ritum, nullatenus discesserit; nisi quod facilitas viarum, & regionis feracitas videbatur paulo plures comites Episcopo concedere; & quod pietas incolarum aliquantulum alleuabat pondus visitantis effæta iam senectute, aggrauati.

A' Sexto, & Cairate oppidis; quæ in ambitu
X 2 Diocæ-

Visitatione
Diocesana
obire,
ac synodum
celebrare
parat.

Visitatione
inchoat exacto
Maio.

Peragit eodem
ritu
quo, & in
Corsica.

Patrati miraculi opinio
ni locū dat,
veſtus Tici-
no ſumme.

Dioceſis Mediolanenſis ſita ſunt, ſed peruetuſto
priuilegio Papienſi ſubiecta, Ticinum per eiufdem
nominis flumen rediens patrati miraculi opinioni
locum dedit. Nam qua uehebatur nauī rapidiſſi-
mo aquarum diuortio in valde periculofum ſcopu-
lum deportata, immo impingente, rimisque præ-
grandibus fatiſcente, ceteris actum de ſalute cla-
mitantibus, Epiſcopus nihil de ſua in Deum fidu-
cia detrahens, iſtis in faucibus mortis intrepidus,
& ſociorum ſalutem Numini commendans,
erigere animum omnes, diuinumque auxilium im-
plorare iubet, ſperans omnes discrimine euafuros
incolumes. Quod ut ille prædixerat euenit, & be-
ne eueniſſe diuino patrocinio, & Epiſcopi meritis
ab omnibus acclamatum eſt.

Papiā redit,
concionaturus
in feſtis
B. Virg.

Papiæ redditus breuem tantummodo moram
ibidem duxit, dum Beatæ Virginis Aſſumptæ,
& eiufdem enaſcentis feſta Pontificijs concionibus
cohoneſtat. Exin ouilium per arua diſperſorum
memor, charitate abreptus, ad illa confeſtim re-
uertitur. Properantem non æſtus, neque imbres, vel
aucta imbecillitas, aut aliud quidpiam ab Epiſco-
pali ſolicitudine compeſcuit, quantumuis comites
plus ſolito pallentem, & iam toto languefcentem
corpore a grauioribus curis deterrere conarentur, &
ut parumper respiraret, ſuaderent. Contra il-
le, quaſi iam centro appropians, velocior ad om-
nia venit, conciones ingeminat, totos dies con-
ferendis Sacramentis, & auſcultandis ſuppli-
cibus tradit, ceteraque omnia viſitantium munia
indefeſſus proſequitur, faſtus debere ſe maiora,
opratiſſimumque ſibi in cultu vineæ ſux emori: ſic
velle Chriſtum, milites ſuos in gradu manus con-
feren-

Ardor inter
viſitan du m.

Conſulētes
respirare re-
pellit.

Piē, & ſtre-
nuē dictum
Alex.

ferendo obire, & victoriam parere.

Perlustrato iam fere toto tractu partis Lomelineæ Bassignanum peruenit, habuitque mense Septembri sacras ordinationes, inde Comitatum Astensem peragrans, quas in illa ditone Ducis Sabaudia sibi subditas habet Episcopus Papiensis Ecclesias inuisit, ac Callozzum Diœcesis extremum limitem pridie Kal. Octobris attigit, vbi vitæ exercitiæ trophæa vltima ponit. Mos erat huic Seruò Dei, neglectis magnatum hospitij, in præbyterio vna cum Rectore, eiusque Sacerdotibus contineri: quod etiamnum Callozzi fecit, magnificas ædes Herculis Rotarij viri clarissimi, atque eiusdem loci dynastæ sponte, & comiter oblatas respuens, vt præbyteris propior adesset. Callozzi igitur posteaquam mane totum agendo sacrificio, concione, collatione Sacramentorum, & Christum inunctione, horas vero pomeridianas supplicum auscultatione, alijsque pijs muneribus consumpsit, sub serum podagra, & febris torquetur, qui noui morbi accessus in prius repudiatum hospitium Herculis traduci infirmum, persuasit. Saulium, Saulijque virtutes summo cum honore, ac reuerentia suspexerat Hercules iam inde ab annis vigintiseptem, quo ex tempore in Papiensi Academia iuris peritiæ dans operam, apud eum solemne habebat conscientiam expiare; ab eo quoque paterna charitate de graui morbo tum recreatus. Erat præterea Herculi coniunx pia, in primis honestissima, atque obsequiosa femina Carlota, Andrea Rotarij filia, quæ priscas æmulata pijs feminas, ægotantis hospitis donec adfuit halitus, curam, & famularum incredibili ambitu suscepit. Ille ægritudine pressus non renuit, quantum ferret Episcopi

In oppido Bassignani sacras habet ordinationes.

Callozzum in agro Astense peruenit.

Ædes Herculis Rotarij Dynastæ comiter respuens vt præbyteris propior adfuit.

Peractis munijs Episcopalis officij febrem corripitur.

Traditur in Herculis hospitium.

Carlota Rotariæ pietas, ac famularum.

scopi modestia, de manu famulantis ministeria; & Papiam transmissis largis pecunijs in pauperum subsidia, diuinam opem, diuiniq; consilij decreta placidus morabatur.

Mors, & funus.

C A P. X X I V.

Quid declinans ad mortem diceret.

Rom. 7.

Ambros. Rotulus etiam febri correptus.

Aduentus Gregorij Afinarij de eadem Congregatione.

INALESCENTE in dies vi morbi, ingruentibus insuper alijs ægri tudinibus intestinis, post septimum declinare ad mortem compertus est; auditusq; illud Apostoli sicut mente, ita & ore sæpius reuolueret. *Quis me liberabis de corpore mortis huius?* Inciderat fortuitò per hos quoque dies in febrim apud Rectorem Ambrosius Rotulus Saulio charissimus, quæ a confessionibus, & laborum Achatem fidum in Aleriensi Ecclesia, mox in Ticinensi habuerat. Id quod Episcopo non leuem ingesserat curam. At opportunè malo prouidit Deus. Nam e Collegio nostro Casalensi accurrens Gregorius Afinarius Herculis confobrini, vir notæ probitatis, literaturæ, & auctoritatis, non mediocrem animi serenitatem attulit speranti ab aliquo suæ Congregationis Sacramenta, & cætera morientium adiumenta suscipere, atque inter suorum manus spiritum Deo reddere: aucta que est duplo alacritas, ubi Ambrosium a febrili liberum cognouit. Scitatus interim Medicorum iudi-

iudicia super vitæ, mortisue suæ discrimine, simul ac mortalitatis metam adesse intellexit, optati exitus nuntium lætabundus accepit, omnes mox cogitationes suas, omnesque curas in suum transitum, collegit. In primis apud ipsum Ambrosium, cui iamdudum arcana animæ cuncta crediderat fidentissimè, confessionem diligentissimam instituit, toto illam profecurus triduo, repetens antea vitæ vel minimas labeculas ab usque teneris annis, immo vti restabatur Ambrosius, quæ nec dum triennis egisset ignorans: tantus erat amor innocentia, tantumque studium ad tribunal Diuini Iudicis adstanti, omni procul errati formidine. Subinde singulari cum pietate, atque auiditate expetiit sibi afferri tempestiuè alia quæcunque essent diuina morientium remedia, ac subsidia.

Aduocari quoque iubet Tabellionem, quo præsentem nouum condar testamentum, scisso quod scripserat in Corsica. Ex concessa sibi facultate bis mille aureos in domesticorum remunerationes, & pia legata cedere voluit, nulla affinitatis, propinquitatis, vel amicitia habitæ ratione: Seminario speciatim Aleria quadringentos, pauperibus promiscuè sexcentos, præter priuatorum dona. De reliquo, quod constabat potissimè libris, & scriptis hæredes dixit Patres ex Congregatione sua in Collegio Ticinensi. Testamentumque Philippo Leoni Archidiacono Papiensi, & Seuerino Belingerio Decretorum Doctore demandauit. Sepeliendum cadaueri loculum optante illo in Cathedrali Papiæ, quæ fuit Ambrosius, In ampliori ne Sacello, an in Odeo? Audi quam minimi se faceret, & quanto minoris pompas sæculi. Indignior sum, respondit, quam

Intelligens
adesse meto
vitæ quide-
gerit Alex.

Conscientiæ
emundatæ
vultis.

Nouum con-
dit testamen-
tum.

Legata.

Optat se pul-
turâ in imò
Ecclesiæ pa-
uimento, &
sine pompa.

Sacrum via-
ticum sumit

Præmittit de
Sacra Eucha-
ristiâ seruidû
sermonem.

Fides in my-
steria chris-
tiana in com-
parabilis

vt in Sanctâ Sanctorum inferat. Condite me in imo pauimento Templi, & citra vllam pompam.

Sacratissimum deinde viaticum sumpturus timens ne tantillus in anima lateret nequulus, iterum apud Gregorium Afinarium abstergit quidquid oculis Redemptoris displiceret: tum licet viribus exhaustus ita magno, ardentique spiritu de Sacramenti Eucharistici dignitate vltra semihoram verba fecit ad familiares, & quotquot frequentes accesserant, vt in stuporem, & apertas lacrymas concitaret: professus se tam constanti, ac perspicua fide Christianæ Religionis dogmata tenere, certoque quodam diuinæ sapientiæ lumine comprehendere, vt prope modum vereretur, ne id fidei meritum imminueret; quamuis teneret optimè diuini luminis copiam de fidei præstantia, vel de merito in hac vita nihil detrudere, sed augere potius. Quod tamen non per iactantiam dixisse demonstrabat, sed vt ipsos in Christiana professione magis, ac magis confirmaret.

Angelico cibo, diuinaque suauitate lætus in longiores preces, longioremque cœlestium contemplationem, atque in dulces amplexus Verbi Dei se tradit. Cumque sub medium noctis quicuiisset aliquantulum, expergefactus, & ab hospite Hercule, vti se haberet interrogatus, hilaris intulit cum Iobo: *Expecto donec veniat immutatio mea.* Illucente verò diluculo, dum expediuntur, quæ sunt ad extremam vnctionem, Alexander integris adhuc sensibus in hæc verba licet intercepta erupit ad familiares: » Morior, dilectissimi, en morior non fractus laboribus, sed quod hora venit mea: labores si renouandi forent, renouarem lubentissimus; sic enim » decet Episcopus mortalem hanc vitam profunderè,

Iob. 14.

Audimori-
tis constan-
tiam, & ani-
mum ad la-
bores paratû

35 dere ; vt alijs dent immortalem . Tum magna
 cum demissione sui ; & lacrymarum profusione ve-
 niam cepit rogare ; si quibus in rebus eos offende-
 rit ; obsecrat , vt pro æterna sua salute Deum Opti-
 mum Maximum precentur , vtque idem a Ticinen-
 sibus , præcipue vero a sacris virginibus suo nomine
 exigant . Ad hæc omnibus qui aderant fuscè la-
 crymantibus ; tantique viri , ac patris amantissimi
 35 iacturam desistentibus animum addens , Ne me ,
 35 quæso , inquit , fratres ; filijque amantissimi fletibus
 35 prosequamini , precibus potius ; ac lætitia .
 35 Ego , vti spero , diuina clementia fretus ; propero
 35 ad sempiternæ vitæ gaudia . Vos obseruantia di-
 35 uinarum legum sic agite , vt ad eandem pertinga-
 35 tis . Hisque dictis dextera egrè eleuata omnibus
 desistentibus benedixit .

Mox oleo sacro dum perungitur , ad singulos pre-
 cum , litaniarumque versus viua voce ipse respon-
 dere , menteque in Deum erecta diuinam misericor-
 diam implorare . Postea ceteris dimissis , solos Pa-
 tres Ambrosium , & Gregorium cum Sacerdotibus
 nonnullis , & hospite Carlotta in cubiculo retinet ,
 quò preces longius producant , dum ipse cum Deo
 suspirijs , & affectibus agit , Iesum sæpius inclamans ,
 & caput , pectusque signo Crucis muniens . Deni-
 que initia lamentationum Hieremiæ Prophetæ , at-
 que Dominicæ Passionis historiam ex Euangelio si-
 bi perlegi iubet . Quod dum illi agerent , clausis
 ipse oculis , & conformatis in Crucem brachijs , pe-
 dibusque , ita quieuit , vt expirasse crederetur ; ex
 quo a lectione simul cessatum est . At ille euigilans ,
 35 Quid , inquit , lector sistis ? O si scires quo me bo-
 35 no , quibus visis tua cessatione fraudaueris ! Ro-

Y

gatus

Lacrymæ ve-
 niam a suis
 rogat , & pre-
 tum iudici-
 dium .

Inclyta , ac
 manifesta sa-
 lutis fiducia

Oleo sacro
 vngitur .

Præcipit le-
 gi sibilamen-
 tationes Ie-
 remiæ , &
 Christi pas-
 sionem .

Dū legitur,
caeleſtes Hier-
archias con-
ſpicere ſe te
ſtatur ?

Cōformatiſ
in Crucem
brachijs, &
cruribus, ſpi-
ritum Deo
reddidit die
11. Oct. ann.
1592. ætatis
58.

Statura, &
totius corpo-
ris forma.

Luctus, &
funeris præ-
paratio.

gatus dicere, Ecquid vidiffet: conſtanter aſſeruiffet,
ab adſtantibus dicitur, Se in Cœloſ mente raptū
cœleſtem Hierarchiam, ac Beatorum felicitàtem
quafi perſpexiſſe. Præcepitque, proſequeretur
Sacerdoſ inchoatam ex Euangelio S. Matthæi le-
ctionem. Hoc dum ille exequi ſtatim pergit, con-
quieſcens Vir Dei, oculis in Cœlum intentis, pla-
cidiffimè, ac vultu ſereno obdormit in Domino, ter-
riſque relictiſ ad cœleſtem gloriam, quam præuide-
rat, vt piè credi poteſt, felicitàter euolauit, v. Id. Octo-
bris, Dominico die, hora 16. anno ſalutiſ 1592.
ætatiſ verò ſuæ duodeſexageſimo. Hunc mortaliſ
vitæ exitum habuit vir Deo, & hominibus clarus,
ſingulari morum innocentia, Religione, ſapientia-
que inſignis, qui tanta in acerbitate dolorum nun-
quam indoluit, aut animo ceci dit, ſtante vultu, &
ſiccis oculis Diuinam prouidentiam perpetuò col-
laudans.

Procere ſtaturæ potius quam iuſtę fuit, grauiſ ac
ſanctitatem ſpirante aſpectu, facie oblonga, maci-
lenta, hilarique, lætitiã quãdam præſeferente,
etiã poſt obitum: maiuſculiſ, ac cęſiſ oculiſ, al-
ta fronte, naſo moderato, colore ſubruffo, barba,
modicè promiſſa, caneſcente capillo, longiſ mani-
bus, toto corpore integro, decoro, ac venerabili.

Ad triſtem nunciũ tranſituſ lugubres campana-
rum ſtrepituſ, communęſque populi eiulatuſ perſo-
nuere, deſlentis acerbũ interitũ integerrimi E-
piſcopi, & optimi Patriſ, quocum commune om-
nium ſolamen, ac delitię interiiſſent. Dum compa-
ratur funuſ, mortuo pectũ diſſecatur, exenterantur
viſcera, fętore omni, ac ſitu carentia, atque adeo
olentia ſuauiſſimè, quę Calozzi in Eccleſiæ loco ſe-
parato

parato adferuantur : vnde illius regionis incolę plurima a Deo beneficia suscipi farentur . Cadauer ligneo loculo rite compositum Tanaro , qui in Ticinum influit committitur, Papiam transferendum . Post in Aede S. Bartholomęi ad ripam fluminis sistitur, vbi aperto loculo coram Ludouico Bardo Vicario Generali, Philippo Leone Archidiacono, alijisque tum Cleri , tum Ciuitatis Principibus, omni parte integrum, candidum, molle, & suaueolens repertum est, etsi neque balsamo medicatum, neque villo odoramento delibutum .

Effundit se ad spectaculum rota Ciuitas, & toto biduo procurritur ad venerandi Episcopi contemplandam faciem, ad oscula manuum, ad pedum quoque; & vestimentorum oscula, prout certatim liceret, altero alterum premente, alliciente vniuersos, quę de corpore mirificę manabat suaueolentia. Quibus verò manu corpus atrectare negatum, ijs saltem precatorijs coronis contingere pro maxima erat religione; donec tertia die funus indictum est, & feretro magnificę adorno cadauer Pontificalibus conuestitum in Cathedralem, Clero, pijs sodalitatibus, & ciuibus innumeris, aut preuentibus, aut subsequens, deportatur, eodem fere accursu, quo nuper Episcopatum capeffens triumpharat. Parentatum fuit illustri pompa, magno pietatis sensu, cõmunique omnium iuctu. Funus coronauit peregrina laudatione Iacobus Antonius Caroleus nostrę Cõgregationis vir eloquentissimus, & olim Philippi Nerij alumnus. Deniq; sub tertiam noctis horã corpus nouę vrņę inclusum terrę mandatur, in pavimento Tępli, sub gradibus, per quos ad Cellã sacratiorẽ iter est, imposito lapide his litteris inscripto

Suaueolentia ex visceribus, quę Calozzi adferuantur.

Cadauer Papiam per flumen transferitur.

Sistitur in Templo S. Bartholom.

Concurfus, ac veneratio populi.

Suaueolentia ex cadauere

Feretro magnificę adorno in Cathedralem defertur.

Funebrę orationem habet D. Iacobus Antonius Caroleus ex ead. Cõg.

Terrę mandatur in pavimento tēpli.

Epitaphiū :

*Alexandro Saulio Clerico Regulari
 Sancti Pauli, Alerienſi primum,
 deinde Ticinenſi Epifcopo, doctrina,
 & Religione excellenti Collegium Sanctæ
 Mariæ Coronatæ Patri, ac fratri B. M. P.
 pro illo quod ipſe inſcribi in Corſica iuſſerat.
 Alexandri Epifcopi Aleria cineres
 oſque ad diem reſurrektionis.*

FINIS SECVNDI LIBRI

DE

DE VITA, ET GESTIS
 VENERABILIS SERVI DEI
 ALEXANDRISAVLII

LIBER TERTIVS.

De eius virtutibus.

VRSIM commemoratis quę de
 vita, & rebus gestis Ven. Serui Dei
 Alexandri Saulij occurrerent,
 opere pretium erit ex illis tanquã
 amenissimo campo quosdam vir-
 tutum flores excerpere, vnde no-
 bile stemma compingatur: quò
 liquidò pateat, nihil illi defuisse quin cum illustri-
 simis, sanctissimisque Ecclesię Christianę Pręfuli-
 bus sit comparandus, & ipsa sacra dignus apotheci.

Licet

Licet enim hætenus relata ostēderint, ab incunabulis ad senectam vsque Angelicis moribus conspicuum, præferentem puritatem Sacerdotalem, Episcopalem vigilantiam, Apostolicum doctrinæ saltem, Regiam munificentiam, benignitatem paternam, Pastoris laboriosas curas, inuidiam animi mansuetudinem, & vt vno verbo expediam, lucem cunctarum virtutum : Attamen huc illuc dispersa, quod componimus virtutum speculum non ita citò oculis subiiciunt : præter id etiam quod plurima certam, & congruam in historia sedem non habentia prætermissa sunt, in hunc tertium librum reseruata. Hic tamen monitum rursus volumus lectorem, non ornatam nos panegyrim, sed breue duntaxat, & simplex historiæ compendium texere. Porrò

initium facient virtutes illæ, quæ humanæ mentis oculos in rerum omnium

authorem erigentes principem

inter ceteras locum iu-

re sibi arro-

gant,

dein illas excipient, quæ

mortalem vitam

instru-

unt.

De Fide.

C A P . I .

FIDE, quæ in humano intellectu de diuino lumine lumen est, Christianæ Religionis fundamentum, virtutum basis, & radix bonorum operum, eximie irradiatam fuisse mentem huius Viri non aliunde petendum est nobis, quam ab ijs, quæ morti proximus

ore proprio protulit, contestatus se nostræ Religionis mysteria tam certò tenere, & cœlesti quadam luce ita comprehendere, vt propemodum timeret, fructum fidei sibi imminuendum.

Ab ea Fidei Religione, quam puerulus de parentibus, magistrisque Catholicis sollicitus hauserat, nunquam defecit, casuè aliquo aberrauit; omni ætate tum priuatim, tum publicè Ecclesiæ Catholicæ dogmata, leges, sacramenta, cæremonias, preces publicas, Sanctorum venerationem, cultum sacrarum Reliquiarum, quibus etiam Oratorium suum, munierat, ceteraque omnia Christianæ Fidei instituta professus.

Per Fidei disciplinam, quasi per aeris media, Solis diuini radios tam viuide concepit, vt illi vacuum minimè esset, mentis aciem ab eius aspectu dimouere: vnde non raro in sublimia raptus, intuitu, affectuque toto ad defectionem vsque hæsit immotus.

Luculèrum
de Alex. fide
testimonium

Perseueran-
tia in fidei
Religione.

Fidei suæ
plura argu-
menta.

morus. Hinc illa credulitas, confessioque fidelis eorum, quæ sunt ultra humanam fidem, non ultra diuinam potentiam.

Hinc ex præsentia Dei præsentia timor peccandi in bonum tam amabile; Attentio, modestiaque imperurbata in diuinis officijs, & ex eius amore facilis malorum perperio: Inexplebilis sitis ingerendi vbique, & in omnes agnitionem, amorem, timorem, ac reuerentiam numinis diuini; hinc assumptæ annuæ lustrationes Ecclesiarum, institutæ Cathedes, habitæ incomprehensio numero conciones. Sicut enim ex pulsu vitæ, ita ex actis innotescit Christiana Fides.

Addam, clarissima perfectæ Fidei pignora nobis extitisse, constantissimè tueri sacrorum librorum, authoritatem, Traditiones Apostolicas, Canones Ecclesiasticos, Summorum Pontificum edicta, Sanctorum Patrum dogmata, illaque docere, ac publicè enunciare. Sacrosanctæ Tridentinæ Synodi Sanctiones summa cum veneratione amplexus, primus Aleriæ in vsum inuexit, Papiæ firmavit. Honoris, ac submissionis gratia frequens ad Summorum Pontificum pedes contendit, Christum immortalem fide recolens in ipsorum facie mortali.

An repetam quam solerter inuigilauerit, vt omni parte sana, illibataque inter suos custodiretur Orthodoxa, Catholicaque doctrina? Scuto Fidei præmunitus, immo Scutum ipse Fidei ad sui gregis defensionem, diligentissimè cauit, nequa labe impietatis, vel hereticæ prauitatis contaminaretur. Prophanos ritus e Paræcijs Balaneensibus profligauit: Virum heretica peste morbidum vnuerfo adstante populo, gladio verbi Dei transfodit, virus insanæ
doctri-

doctrinæ euomere, & ad Ecclesiæ sanitatem redire compulsi: ut prius cum B. Carolo Borromæo pululantem hæresim ab insigni Italiæ Ciuitate extirpauit.

Romæ Inculentum Christianæ Fidei, ac Religionis exemplum obtulit in æde Trinitatis ad Pontem Sixti, celeberrimo Conuentu Summorum Cardinalium S. Seuerinæ, Cusani, Vicecomitis, Matthæi, atque aliorum tum eiusdem notæ, tum Ecclesiastici Ordinis Præfulum, magna quoque Iudæorum frequentia: qui omnes ad concionem cuiusdam Alexandri ex Hebræo Christi discipuli conuenerant. Is enim ubi sermonem absoluit, Alexander noster, qui fortè ibidem aderat, subinde suggestum, nutu Cardinalium conscendit, & ex tempore concionem suscipiens egit tanto ardore, & eloquentia, ut Hebræorum non modica turba a patrio instituto resiliens ad Christum sit traducta. Nam ad sua limina S. Blasij de Annulo redeuntem profecuti quamplurimi de Iudaica Synagoga in Messia Ecclesiam, transcribi petiere; id vnum rogantes, liceret ex Pontificis indulgentia suorum bonorum tantum sibi retinere, quantum sacrosanctum ius, fasque pateretur. Quod Alexander postera die nullo negotio à Gregorio XIII. impetrauit. Illi autem Iudaicam detestati perfidiam, Euangelicam Fidem, Religionemque sunt professi. Ita felici exitu noua Ecclesiæ soboles accessit, Pontifici, ac toti Cardinalium cætui gaudium immensum, Iudæis clarissima fax ad salutem, gloria Alexandro immortalis, nobis apertissima fidei, & Religionis illius documenta.

Adolescens etiam si probè nosceret fidem inaspectabilia docentem humano studio minime comparari:

Z

rari:

Hebræorum
aliquot ad
Christum con
uertit.

Lumini fidei
sociat Theo-
logicas no-
tiones.

rari : attamen ipsius radijs humanarum quoque literarum, præfertim sacræ Theologiæ lucem sociavit, quarum illustratione nonnihil sibi præferret splendoris ad arcana profunda fidei facilius assequenda . Tantumque in eo studio profecit, vt scientia gloriam præstantissimorum hominum æquaerit, nullusque inter Principes Theologorum sui temporis sit illi anteponendus . Vtique procliuiorem in litterarum studia voluntatem imprefferat Deus, vt his adminiculis obscura Sacramenta doctrinæ Christianæ, & caperet facilius, & explicaret planius . Doctrinæ fama eò illum extulit, vt ab

Hippolyto Rubeo Episcopo Rapiensi, &
a Carolo Archiepiscopo Mediolanensi in gradum proprii

Theologi fuerit assum-

ptus,

& ad eius oraculum vnde-

quaque deferren-

tur dirimendę

quęstio-

nes.

*Catalogus Operum ab Alexandro
editorum.*

C A P. I I.

PROPRII ad hæc ingenij monumentis Republicam Christianam mirificè iuuit, vbi pietas fidei documentis, & hæc pietatis luce corroborantur. Abs re non erit; neque a proposita scribendi ratione alienum, recensere quæ ille successivis horis confecit opuscula Christianæ Religionis, ac eruditionis plena, quæ calamo, quæ Typis commissa; quibus tam populo, quam Sacerdotibus, ac Clericis, quæ ad salutem cognitu necessaria sunt, comprehendit.

Præter Litteras Pastorales initio sui ministerij, & deinceps passim Apostolico spiritu dictatas ad Ecclesiæ suæ Clerum, populumque commonendum, & ad pietatem inflammandum, librum quem Breves institutiones doctrinæ Christianæ inscripsit, semel ac iterum auctas, prælo edidit.

Volumen item Synodaliæ Constitutionum.

Edicta, præscriptiones, & monita varia.

Compendiosam instructionem pro ordinandis, ac pro ijs, qui poenitentium confessiones essent audituri.

Tractatum de disciplina Clericali.

Horum plurima collegerat ille ex diutina inspectione.

Hæc docu-
menta vnde
collegerit.

tionem suæ Diœcesis, a qua abesse accidit raro, id-
que parumper: Pastorem enim, aiebat ille, quam
minimum decet a grege suo abscedere: Quædam
ex veteri vsu, ac disciplina B. Caroli: Multa sug-
gerente etiam zeli perspicacitate; præcipuè autem
ex immisso desuper lumine, & afflatu Spiritus San-
cti. Collecta, & maturè digesta, Typisque tradita,
Clericis, aliisque vltro, ac gratuito largiebatur, vt
ea commodè meditari, & in vsum inducere nemo
non posset: Pro summo laborum præmio, proque
maximo sui æris fenore ponens animarum sibi cre-
ditarum salutem.

His adiecit Doctrinam Cathæchismi Romani in
Dialogi formam libello redactam, quem cum alijs
opusculis se litteris mandasse dicebat, vt quæ fusè
in Sacri Concilij Tridentini decretis, Romano Ca-
thæchismo, & S. Thomæ doctrina traduntur, breui
breui methodo, facilique dicendi ratione ediscen-
da rudioribus proponerentur. Placet hoc loco ad-
nectere quod de hoc postremo libello Franciscus
de Sales Gebennensis Episcopus, omni scientia-
rum genere excultissimus, Pastoralis curæ laudè,
& pietatis gratia singulari commendatissimus ali-
quando sensit. Is enim rogatus a suis, Cathæchis-
mum Romanum in dialogos, & linguam Gallicam
conuertere, respondit, luculenter id ab Alexandro
Alerix Episcopo perfectum, nihiloque opus esse, nisi
vt Gallico idiomate reddatur.

Extant & alia nonnulla huiuscemet authoris ma-
nuscripta opuscula, ad communem populi Chri-
stiani vtilitatem exarata, eandem eruditionis, pie-
tatis, & curæ Pastoralis speciem referentia, quæ
tamen inchoata, ac potius velut indigestam con-
geriem

Ven. Serui
Dei Franci-
scij de Sales
commenda-
tio libri A-
lexandri.

geriem dicendorum reliquit, vt sanè mirandum fit, qui potuerit tanto curarum æstu, & ægra valitudine exagitatus tam multa, aut legere, aut scribere. Ea sunt.

Compendium Theologicum, in quo præmissis aliquibus ad Sacræ Scripturæ intelligentiam, præcipuè difficultates Theologicæ explicantur.

De vera hominis felicitate libri quatuor.

De Christianâ Religione libri quatuor.

De Iustificatione Tract. 1.

Alius de Officio, & Moribus Episcopi.

Alius de Officio, & Moribus Sacerdotis Parochi.

Alius de Cambijs.

Catechismus latinè conscriptus.

Adnotationes in octo primos Psalmos David.

De ijs, quæ loquitur Deus ad animam fidelem, in illa verba Psalmi 45. Audi filia, &c.

Sermones varij tam de tempore, quam alijs anni solemnitatibus.

Prædictiones.

C A P. I I I.

RAESTANTIAM fidei eleuat præfagiendi facultas, cuëtibus confirmata. Non enim inter tot diuinæ prouidentiaæ dona prophetiaæ spiritu caruisse putandus est, qui re ipsa diuitem se eo numine ostendit. Taceo, non inaniter spem concipiendæ sanctitatis ex ingressu Religionis sibi assumpsisse, & Patres præmonuisse iam tum adolescentem; inque rem veram, omen illud processisse. Sileo, pollicitum indubitata fide alumni Seminarij, famulisque suis peste infectis, eorum neminem opprimendum fore; Astulpho famulo ex veneno cotagij inextremis constituto dolorum cessationem, proximamque incolumitatem; Ioanni Baptista Montio febre æstuanti, & iam moribundo promptam salutem; eaque omnia, vti prædixerat felici exitu comprobata. Mitto naufragantibus per sepe socijs præfagio suo, quo ex ipsis neminem submersum iri promittebat, spem animumque crexisse, & serui sui dicta, ne in falsum abirent, præsentis auxilio Deum firmasse: Ticini inter fausta triumphi nonne lacrymis, & oraculo notauit exitus sui metam intra anni periodum? Sed hæc antiquæ iam exempla narrationis excipiant noua.

Nauigabat ille ineunte anno 1581. Genuam, reli-

reliquum terrestri via ad limina Apostolorum confecturus; fluebatq; felici cursu per maris tranquilla nauigium, sereno coelo, flatu secundo, cum Alexander ex aliquantula precatione se erigens ingruere procellam præfaga mente prospexit, monuitque nauicularium vela colligere, & ad litus reducere. Hic ut cernebat silere ventos, deterfum nubibus Cælum, & omnia in summa malacia composita, derisit viri timorem, Talesque sibi semper exoptari, ausus est dicere, procellas. Rogitante tamen Episcopo, morem sibi hac vice geri citissime, ne postea desit subterfugio tempus: Nauicularius rogantis autoritate, & reuerentia magisquam periculi metu exoratus, nauim ad litus impulit. Vix illa radices contigerat, cum inauspicato fremitu imbrium inundatio, ventorumque turbines tanta vi fluctus commouere, ut nisi obortam tempestatem monitus tum primum deuitasset, subeundum foret sine dubio naufragium. Nautæ, socijque omnes felicem, euentum in preces, ac vaticinium Alexandri secundum Deum refundentes, acceptam ei vitam debita cum gratiarum actione reuolere.

Bartholomæo Mucantio Oppidi Ceruionis incolæ pecuniam Oratorij S. Crucis per vim, & nefas retinenti, cum propterea Deo ultore facultate gressus planè destitutus existeret, vaticinans imperauit Alexander, Quam fraude publica, & sacrilego peculatu auertisti, & penes te redeigisti pecuniam, ocijssime reddito, & e vestigio, cuius merito iacturam fecisti, redimes incessus libertatem. Ille simul & pecuniam reddit, & pristinum recipit vadendi vsum.

Mediolani perillustrem, optimamque feminam,
Hyppo-

Procellæ præfagit. eo præmonente euiratur naufragium.

Bartholomæo Mucantio solam nitatem ex alieni relictione prædicit.

Hyppolitæ
Brippix in-
columitatē
fucuram in
die Purifica-
tionis B. V.

Hyppolitam Brippiam sororis filiam obstinata febricitanter, diuque agitatam frequenter inuisens, tandem euasuram in die Purificationis B. Virginis minime dubitanter iacenti asseruit: prædictionis veritatem experta est, prænunciato die, incolumitati pristinae feliciter restituta.

Præuiderit ne absoluendum, an verius are suo absoluerit susceptum opus ædificiorum apud Franciscanos Campilauri, in dubio mihi est. Nam, cum Cœnobiarcha ille semidirutam, ac vndique collabentem domum Præsuli, qui illic frequens aderat, ostendisset, ac reparandæ necessitatem, simul & inopiam, conatus item suos, & animi sollicitudinem exposuisset: Is casum commiseratus, animo, inquit, ne despondeas: Hoc ipso anno antea institutum opus absolues, quam Præfecturæ tuæ curriculum. Idque factum est comprobatum, Episcopus enim curam ædificiorum cum Cœnobij Oeconomo diuidens eodem anno fabricæ fastigium imposuit. Vnde congesta pecunia, quoniam modo festinata res, non nosse fatetur Cœnobiarcha, impensum tamen plus mille scutorum ait.

Putamus, & aliàs sæpe, Deo innuente, res futuras visu, dictoque præcucurrisse, quæ eodem volente, ad fines deductæ suos, ad nos tamen scripto neuti-quam peruenerunt.

De Spe.

C A P. I V.

OMES germana fidei cohæret spes, mortalium animos inappetentiam, & expectationem summę, æternęque fœlicitatis erigens, igniculus humana corda perpetuò adurens, donec in illa beatitatis spherâ collocarit, quam diuina benignitas libero, sed minimè fallaci promisso sponndit; multo licet sudore, ac virtute conquiendam.

Oculo fidissimę spei, & anhelanti pectore sublimè illud, & incomparabile bonum, in quod nostra omnium confluunt vota, intuens Alexander constantissimè semper credidit sibi diuina clementia obrinendum; in id omnem quoque operam coniecit: Agricolarum more (quod suadebat Iacobus) qui spe oriundę, & colligendę frugis semina dant terris, arua operosi excolunt, laborum fastidia expectatione fructuum demulcentes.

Qui dicto fidem quærît, vitam recolat, cernetque bonis fœcundissimam operibus, quibus ad cœlestia præmia paratur via. Iuuentutem duxit innoxiam; carnis irritamenta ablegauit; irracionales animæ motus strenuè edomuit; addixit se interminatis ieiunijs, asperrimis corporis castigationibus, & orandi assiduis contentionibus. Episcopus incommodis plus mille se deuouit, labores, & agones deuorauit

Sperat a diuina clementia æternam beatitudinẽ.

Iac. 5.

Quibus præ fidis viam sibi strauit ad illam.

immensos ; vno verbo omnia , cuncta huius mortalis vitę constanter emensus est, ductus ea spe, quod tandem æternę beatitudinis præmio potiretur .

Indicia spei.

Benę speratę salutis indicio mihi fuit clarissimo , non incuti metu, nec horrēscere mortem, imminente casu , quasi de sua spe , & operatione securus , propinquo aduentu iudicis, iustissimē cuiusque merita cęstimantis, hilaresceret . In quamcunq; exemplorum partem te conuertas, aderunt memorabilia . Concionantem cum vires deficerent, rem sibi fore iucundissimam contestatus est, in suggestu si animā effunderet, dum vel vnam auditorum seruaret . Ad Elbam nauigans, periclitante nauigio, socijsque submersionem verentibus, animum illis addens aiebat, si volente Deo sub vndis moriendum, moriamur hilariter . In Balaneensi Prouincia grauissimā pressus egritudine, de vitę discrimine monitus , ad nuncium non expauit, nec animo concidit, aut vultu palluit, sed magna in Deum fiducia, malum, perferens, ad extrema se lætissimus parauit . Fugam ab Epidimia suadentibus amicis, consilium floccifecit: salutem Pastoris, subiiciens, diuinę incumbere prouidentię ; Cęterum si peste contingat emori, alacriter moriendum . Denique excessurus ab huius vitę arumnis , vbi desinere intellexit periodum sitę mortalitatis , optatę exitus nuncium lætabundus accepit : Interrogatusque aliquanto post ab hospite Hercule , vti se haberet, hilaris intulit cum Iobo , *Expecto donec veniat immutatio mea* : non ea vtique sola mutatio, qua de vita declinatur ad interitum, sed qua ab interitu resurgitur ad vitā . Tenuioribus hęc actis me diutius insistere non patitur, quod postremis vitę suę momentis edidit speratę

Iob. 14.

ratę felicitatis splendidissimum argumentum . Quo namque momento mortalium animi recollectione maleactę vitę , terroreque diuini iudicij acius tormentur , eo Alexander hilaritatis , & spei plenior apparuit , Cęlique portum ipse suspiciens amicos » collacrymantes consolans , ita affatus est . Ne me » quęso fratres , filijque mei , lugeatis , ne fletibus » prosequamini . Ego vti spero , clementia diuina » fretus , ad sempiternę vitę propero gaudia . Nescio an firmioris spei elogium illustrius proferriqueat .

Porro nullus temeritatis , promptiorisue arrogantię dictum propterea damnet ; nam pręter id quod ad mortem se hilariter progredi spondet spe diuinę clementię innixum , non proprio merito : certò credendum est , nil malę perpetrati apud eum resedisse , quo iusta senectus accusaretur , vel conturbaretur fiducia , cum longę antea , quęcunque illam possent conturbare , & viam Cęli intercludere summa vigilantia remouisset , labes peccatorum , vitiorum , laqueos , retia deliciarum , spiritus elationem , sui fiduciam , agendi tōporem , cętera demum omnia , quibus aditus in Regna Cęlorum obstruuntur . Sane de vitę , morumque sanctitate Alexandri extat pręclarum illud Ambrosij Rotuli testimonium , quod cum se se ex quotidiano vsu ad Tribunal poenitentię reum prosterneret , cuius se errati incularet , nullum interdum suppeteret : tanta erat vitę innocentia , tanta cordis mundities , & nitor conscientię .

Sed ne sibi plusquam liceat arrogasse videatur ; quęstionem hanc , dubiumque omne soluit sacrum viaticum mox sumpturus , Christum ipsum alta sic » voce allocutus . Heu Domine mi Iesu ; delictis ,

„ flagitijsque meis, fateor, fulmina iracundię tuę,
 „ atque æterna supplicia plus millies promerui.
 „ Verumtamen aliquid melius a tua benignitate,
 „ mihi spondeo. Quicquid habebas sanguinis hi-
 „ lariter in gratiam humani generis profudisti, an-
 „ non ex tanto guttulam vnam in beneficium ani-
 „ mę meę? Ita planè spero, id sperare persuadet
 „ mihi misericordia tua.

Insignes a-
 ctus fiducię
 in Deum, &
 opem diuinã

Verum quia homo Christianus ex recta fiducia
 coronam æternę felicitatis a Diuina bonitate ita
 sperat, vt etiam auxilia, quibus illam adipiscatur,
 ab eadem expectet, Alexander suomet penitus dif-
 fusus, omnem in diuinis auxilijs spem posuit. Ea
 munitus ardua aggressus est, perfecitque magna,
 timida nunquam diffidentia pulsus ab honestis. In-
 ter laborum, & curarum procellas anchora ea fir-
 mante perstitit animo tutus, tranquillus, & hortatu
 Apostoli, spe gaudens; sed in mediũ acta prodeant.
 Religiosa ambienti castra cum obiectassent Patres
 Cœnobij molestias libero, & delicatulo iuueni du-
 riores fore, ea omnia deludens fidentissimè respon-
 „ dit, non isthęc mihi negocium facessunt, Patres,
 „ neque ab hac palęstra ipse deterreor. Nil mihi,
 „ nil virtuti meę polliceor: Quod quæro, quod
 „ ago, Deo fretus ago, cuius ope, & vestra simul,
 „ id affecuturum me spero, vt aliquando Sanctus
 „ euadam. Quid vltra dici, excogitariuè potest?
 Audi quantum eius fiducię insitum haberet animo
 inter angores Aleriensis administrationis, vt arma-
 tum spe diuini subsidij pectus æduersus horrida
 queque gereret. Scribens ad Præpositum S. Barna-
 „ bę. Nihil vnquam eorum, ait, quę mihi de Dei
 „ manu incident, accipiam tristis: si me in pesti-
 len-

„ lentiori angulo Corficæ demorari cogat, ex ani-
 „ mo sequar, certus vbique mihi propitium, &
 „ patronum fore numen illud benignissimum, &
 „ quod nouit suis quæque vijs, sibi que placitis ra-
 „ tionibus in destinatos fines deducere. Itidem
 cum Papiensis Ecclesię paręcias lustrantem, iam-
 que laboribus victum ab operum ardore remouere
 conniterentur domestici, ac hortarentur respirare
 parumper: Contra ille optatissimum sibi dixit, in
 cultu vineę suę vitam finire: velle Christum, mili-
 tes suos in gradu, manus conferendo, mortem op-
 petere, & victoriam parere. His paucis calamum
 contineo, ne alioquin vitam ipsius vniuersam hac
 iterum in pagina reponere videar, quandoquidem
 totus vitæ cursus, hominis operosi, & Deo fiden-
 tissimi cursus extiterit.

Benè sperantis animum parentibus prædigijs cõ-
 firmavit sepissimè cœlestis protectio, Alexandrum,
 eiusque socios de contragio, de naufragijs, alijsque
 vitæ humanæ periculis surrapiens. Prænarrata se-
 pono: hoc vno planum facio, cui persimile est,
 quod prope Elbam nauiganti paucis ante annis ob-
 uenerat. Non procul ab Insulâ Canaria (vulgo
 Gorgona) nauigio Roma Liburnum cum vehere-
 tur, commotis ventorum impulsu, nymborumque
 densitate fluctibus, nauis inter vortices aquarum, &
 arietantès fluctus per horas duas collisa, iam iam
 medijs in aquis euertenda, & absorbenda luctaba-
 tur. Inops consilij moderator nauigij, quò verte-
 ret, ante an retro ignorabat; Nautæ ferocem pro-
 cellam horrescentes de salute actum clamitabant.
 Rem tacitus inspicere Alexander; seque in longas,
 & feruidas preces prosternere, vnde post multa
 cum

Fiduciã spe-
 rantis bonis
 euentis ap-
 probat Deus

Præcipuè se-
 data tempe-
 state ad In-
 sulam Cana-
 riam.

cum animi serenitate, ac constantia erectus, Deo, inquit, fidite filij, eruet periculo Deus. Mirabile dictu, & pene ultra fidem veri, ipso verbi momento filere venti, cessare imber, sedari mare; surgenteque Fauonio Liburnum prospero cursu, ac in Corsicam traiciens Episcopus cum socijs saluo in portu collocatur.

De Charitate erga Deum.

/ C A P. V.

AE C dum persequor, profert se, præferrique ceteris petit charitas, parens, ac Princeps virtutum, qua afflante illas concipimus, imperante parimus. Si rectè iudicemus, cuncta quæ dixit, fecitque Alexander, æstuantem eius proloqui charita-

tem fatebimur: cum arcanum mentis interpretentur opera.

Prælidia ad comparandam charitatem.

Deum Opt. Max. ut corde perfectò, conscientiaque pura diligeret, carnales illecebras a spiritualibus gladio recti iudicij diuisit; rerum terrenarum amorem omnem pessumdedit; seculo dorsum vertit; cælibem, solitariamque vitam prætulit; rerum cœlestium studio, ac contemplatione se totum immerfit, quo propius de sphæra illa ignis æterni, qui spiritus beatos suauiter accendit, accenderetur. Veritus autem, ne aliquando ab eo ardore repesceret; flam-

flammam illam crebris actibus, vt oleo lumen, enutrire, & ad quendam excessum inflammare intensè perseueravit. Hinc fames illa inextincta, de diuino numine sermocinari, in cunctis obsequi, aspera in eius gloriam perpeti, illatas Deo iniurias, sibi illatas putare. Hinc ardor peruigil longè, latèque propagandæ gloriæ, cultusque diuini, Prædicationes innumera, instituta Sacerdotum Collegia, Seminariorum Academia, ynde futuris temporibus succrescerent diuino ministerio Sancti Sacerdotes. Charitate Dei vrgente apposita Templis ornamenta, ablegatæ superstitiones, reparatus cultus festorum, & eiusmodi plurima, quæ quasi fauillæ de incendio pectoris illius prorumpentes, amorem, timorem, & cultum diuini Numinis proderent, atque in alijs incenderent.

Indicia charitatis.

Audiamus si placet de charitate differentem in Epistola pastorali, qua ciues Papienses ad eam virtutem blandè excitabat. Tertium, inquit, quod a vobis exigit Deus, est, Cantos, ac sollicitos curam eo ambulare. Hoc sollicitudinis parit charitatem. Ita enim natura comparatum, eaque prima amoris lex, vt qui alterum diligit, curiosius inuestiget, curetque studiosius, quæ dilecto grata, & chariora sunt; horreat, quæ illi inuisa, & exosa. Ex amore pullulat pia cordis deuotio, idest pronata quædam, promptaque animi voluntas in cultum, famulatumque Dei; Metus itidem, atque horror offensæ, iudicijque diuini; Spes in amantissimum, prouidumque patrem; studium diuini honoris. Amor ad ea loca vbi res sacræ aguntur hilares nos pertrahit, ibique ante Maiestatis æternæ conspectum reuerentes, ac tremebundos fistit:

„ sifit: Deditos facit supplicando Deo, & suppli-
 „ catione ipsa mirificè delectat; eius præceptis pa-
 „ rere docet, extimulatque ad bonorum operum
 „ patratiorem. Denique si ex inordinata philautia
 „ vilescunt apud mortales, & pessundantur diuina;
 „ Charitas contra, & pietas nouas subinde rationes
 „ colendi numinis excogitat, efficitque nos celeres,
 „ atque alacres, vbicunque detur, venerationem;
 „ & obsequium illi posse præstari. Hæc ille: quæ
 „ quidem sicut scribebat, ita affectu sentiebat ipse,
 „ & vsu acerbabat.

Sed hæc omnia vnicum Epistolæ claudat testimo-
 nium. In recenti administratione Episcopatus Ale-
 riensis cum maximis vndiq; difficultatibus angeretur
 „ in hæc verba ad Præpositum S. Barnabæ scripsit. In
 „ cunctis tamen, quæ supremæ Maieftati placita
 „ sunt, placeo ipse mihi: quodcunque genus cru-
 „ cis imposuerit, ex animo geram, illamque etiam si
 „ vnico verbulo excutere possim, nequaquam fece-
 „ rim, expetens mihi omnia contingere, non ex
 „ sanguinibus, neque ex voluntate carnis, neque
 „ ex voluntate viri, sed ex vno Deo, cuius gratia
 „ tanto ponderi collum submissi. Hæc ille. Admi-
 „ randus sane consummatæ charitatis vigor, quæ
 „ amantis animum sic strenuè præparat, & parato tan-
 „ tum roboris infundit. Hæc quoniam in oratio-
 „ nis silentio, in cura diuini cultus, in mi-
 „ sericordia ad pauperes elucet
 „ magis, ad hæc ipsa
 „ transcur-
 „ ro.

De Oratione, ac Religione.

C A P. V.

QUICQUID temporis a studijs,
 aut alijs necessarijs munijs il-
 li supererat, id omne preci-
 bus, & sacris meditationibus
 infumebatur. De nocte horis
 quatuor, ad summum quin-
 que somno, & quieti datis,
 quibus etiã sepe numero psal-
 lere, aut cum Deo sermones interruptos misceri
 audiebatur, reliquas sacris vigilijs, & mentis exer-
 citationibus occupabat. Quotidie ante lucem per
 horas binas, vel ternas in diuinis meditationibus, &
 colloquijs solus, positisque genibus persistebat im-
 morus domestico in Oratorio: vbi nocte intempe-
 sta orans, oculis, ac manibus in Coelum sublatis,
 oclusis fenestris, amotoque omni lumine, magno
 circumfusis splendore aliquoties repertus est, in-
 gentique cum stupore visus a ministris, qui hæc, &
 alia iureiurando in iudicio legitime testata relique-
 re. Sepius in hortu, vel alibi solus inambulans,
 frequenter etiam dum animi gratia Clericos Semi-
 narij per agros instar pedagogi comitatur, oculis in
 Coelum defixis, mox nixus genibus, mente in Deum
 raptâ, ita diu consistit, vt ad se accedentes non ad-
 uerteret, alloquentes non audiret, & vestes trahen-
 tes minimè perciperet: quod crebrius in suo Orato-
 rio, & publicè in Ecclesijs asserunt contigisse.

Deditissimus
 studio con-
 templatio-
 nis, & oratio-
 nis.

Orans ma-
 gnis splendo-
 ribus coru-
 scat.

Extases fre-
 quentes.

B b

Quam-

Quamuis autem diuitias illas diuinæ bonitatis secreta animi custodia tegere, quantum posset, studeret, vt assolent viri sancti, ne propalata depradationi fiant obnoxia: nihilominus id illi haud semper liberum fuit: Quis enim Numinis omnipotentis, vbi, quando, & quantum voluerit spirantis vim, imperumque retundere queat? Semper tamen respuebat hac super re sermonem induci. Accidit aliquando, vt dum in sella quiesceret, coelestium abstractus dulcedine humanum sensum amiserit, oculis in altum defixis, palpebris immotis, auribus exsurdatis, spectaculum mirantibus domesticis. Cuiusque aliquandiu ita hæsisset, tandem collectis sensibus sibi redditus est. Tum quispiam ex illis inquirere ausus, Vbinam, inquit, locorum fuisti Illustrissime Domine? an inter Choros Angelicos? Is quasi semisopitus, sensu adhuc stupente, mustitans vix protulit, Quid? cum celer, ac indignabundo permissis tractim se illorum aspectu surripuit: fuga ventans ultra sibi ea de re verba fieri.

Ad Vesperam per horam saltem in idem orationis genus incumbere. Denique sanctis meditationibus, precibusque tam assiduus vacauit, vt animo in Deum perpetuo ferri, hilarescere, atque ardere videretur, possetque merito elogium illud Apostolicum sibi vindicare, *Conuersatio nostra in Coelis est.*

Haud tamen ab officijs pastoralibus, vel ab attentione ijs debita idcirco abstractus; vt neque turba negotiorum a Deo, neque studium contemplationis a muneribus Pastoralibus illum auerteret: Ita peritus praesenti negotio se se dare, vt nullo non tempore, vel cum Deo versaretur, vel aliquid de salute

Philip. 3.

Non tamen abstractus a curis Epistolalibus.

salute gregis tractaret. Intelligebat se Dei esse Legatum in terris, & ad ipsius colloquia frequenter accedendum, ut illum sibi, populoque propitium redderet, acciperetque quid suo nomine eidem populo indicaret: ad populum nihilominus crebro redeundum, cui diuina mandata & perferret, & perfecte exequi coram edoceret.

Præter hæc familiaria, & quotidiana meditandi, atque orandi Dei exercitamenta, arbitratus semper se longè abesse ab hominis perfectione, per annos singulos semel, ac iterum, interdum sæpius ab omni semotus negotio, totus desigebatur in vitæ, ac morum suorum disquisitione, vnde existeret emendatior, & ad opus Dei feruentior, ijs radicibus amputatis, per quæ sincera religio soluitur, & ijs superadditis, quæ homines in fastigio collocant sanctitatis. In Cœnobijs Religiosis potissimè istud peragebat, vbi sicut in communi mensa conuiuiam, ita de mane surgendo, officio recitando, silentio seruando, ac in omni Statutorum obseruatione, optimum, & gregalem se se profitebatur Cœnobitam. Quo tempore apud Bastitam hospitatus est, cellulam, tanquam nidulum ære suo sibi struxit in Cœnobio Capucinatorum, vbi dissentum curis vitæ actiuosè animum leni contemplationis studio aliquando laxaret; indeque diuino commercio recreatus eandem laborum palestram repeteret vegetior.

Præteruectus silentio sum, quæ ille Tyro gessit in Ordine Clericali; quæque inibi Præpositus. Ad ea redeo. Rudimenta iam vitæ Religiosæ inter nouitios accipiens, in collatione Patrum rogatus de suo sensu, quibus administrandis homines ad Christum, rite suscipiendum, idest ad culmen sanctitatis admi-

Exercitia
spiritualia
nuatim bis,
ac ter perage-
git.

In Cœnobio
agens valde
addictus sa-
cræ medita-
tioni.

ti debeant, Oratione, respondit, silentio, & obedientia, quibuscum familiariter, fideliterque assuescere, necessum est Clerico ad perfectionem tendenti. Præpositus vero, & moderator suæ Congregationis, De apicibus Constitutionum, aiebat, aliquid tempestive relaxare fas esse, de orandi studio nefas. Quare quicquid horarum liceret huic officio impendebat, siue Tyto, siue Sacerdos, collegas omnes orandi ardore, &que assiduitate præcurrens.

Exigit utique a nobis ratio historię, ut ad acta priuata descendentes, eius veritatis quandam velut effigiem repræsentemus.

Recolit sollicitudine Christi Domini passionem.

Sacratissimos Christi Domini cruciatus etsi perpetuo mente reuolueret, per eos tamen dies, quibus Sacrosancta Ecclesia tanti beneficij memoriam, immo & speciem exhibet, profundius cogitatio; ac opere simili repetebat: Pium animi moerorem, vestitu lugubri socians, ad panem nihil adhibens præter inconditam pulcem ex orizæ farina, corpus seuerius mactans, precationibus diutius immorans, quandoque etiam coram edicula Augustissimi Sacramenti pernoctans: Ad eiusmodi agenda verbis, exemplisque suam familiam prouocando. Feria quinta in Coena Domini, ad Christi exemplum, pauperibus pedes abluere, atque deosculari assueuerat; cibum, potumque manu sua ministrare, & data pecunia remittere. Assuetus insuper in hebdomada sanctiore psalterium totum quotidie nudato capite recitare; Sexta quaque feria ad refricandam Dominici supplicij memoriam, illius historiam ex alternis Euangelistis pie percussere, & statas preces de Sancta Cruce quotidie persolvere. Quocirca fidem excedere nemo estimet, quod marientis,

ti, lectionemque passionis auscultanti cœlestia spectacula (vt suadent testes auriti) offerrentur, diuinisque gaudijs exhalantē repleuerint, & quod in ea tormentorum commemoratione spiritum Christo reddiderit, qui sub ipsiſ tormentis suum Deo Patri commendauerat.

Quo affectu, & obseruantia semetipsum in cultū, & in obsequium Beatissimæ Virginis Dei Genitricis efferreret, iam a puero expresserat, Patronam adoptans, castimoniam deuouens, quotidianam psalmodiam, litanias, coronam precatoriam, ieiunia Sabari, & Festorum eius laudi dedicans. Quæ profecto omnia succedentibus temporibus fuisse alijs cumulata, in dubium veniat nemini, qui consideret Alexandrum toto penitus vitæ tractu cultum eiusdem Beatissimæ Virginis, concionibus, priuatisque colloctionibus apud omnes insinuasſe.

Angelicis Spiritibus suam quoque venerationem reddidit: specialem tamen Angelorum Principi Michaeli, & Custodi Angelo, quem continuo operum suorum ducem solebat inclamare; faustè euentura omnia putans si piè, ac studiosè illi obsequeretur, cuius fouebatur patrocinio. Dignus planè cui animam agenti religiosi honoris gratiam gratia superiore illi compensarent, Angelicæ Maiestatis decus offerentes, vt creditur, inspectandum, & tanquam agraribus ipsorum breui inserendo occurrentes.

Religione, honoreque non absimili Sanctorum, quos Ecclesia Catholica colit, memorias prosequutus est, glorias innumeris sermonibus panegyricis collustrauit, profundaque animi reuerentia, & corporis humili specie est veneratus, solitus eorundem tutelæ

Cultus, & deuotio erga B. V.

Erga Spiritus Angelicos.

Erga Sanctos, eorumque reliquias.

tutelæ se se quotidie commendare, opemque proprijs Irianijs, & obsecrationibus implorare. Ossa, reliquiasuè religioso semper officio coluit, a Parochis passim neglectas honestis recondi thecis curavit, nobile feretrum a B. Carolo acceptum in ara maiori S. Barnabæ patenter exposuit, opere magnifico; exiguas ipse ossium partes repositas in arcula ad libelli formam secum deferebat, coram precibus effundens, ut ijs ex consortione Sanctorum aliquid ponderis accresceret. Vbi iacerent loculi, vel corpora Sanctorum, illuc e vestigio venerabundus diuertebat. Si fores obseratæ, præ foribus genua ponens, hymnoque in laudem dicto pergebat. Haud tenue pietatis in Sanctos argumentum fuit, iterum, ac tertium Romam petiisse, ea porissimum mente, ut Principum Apostolorum sepulchra, locaque tam multa sanguine, ac trophæis Martyrum consecrata, veneraretur. Porro nullus abibat dies, quin a prandio subinde animam reficeret lectione Martyrologij, qua commemoratis Sanctorum gestis, ac virtutibus, suppliciorumque acerbitatibus pro Christo obitis, eorum triumphos honoraret magis, ipse officij admoneretur sui, & ad confectanda vestigia accenderetur.

Hymnodiam iu Cœnobio æquè ac in Episcopatu promptè semper, & religiosè exercuit; publicam ferè inter choros psallentium: ex distincta enim modulatione, & lenta canendi mora efflorescere aiebat copiosiora sensa pietatis. Vbi tamen singularis esset, ac fatis firmis viribus, ibi in genua proiectus, & capite detecto, ob reuerentiâ Diuinæ Maiestatis, quacum illi sermocinatio. In Odæum summo diluculo antesignanus præibat, aderatque non oculo
vagus,

Studium Sa-
cræ Hymno-
diz.

vagus, non colloctione distractus, non corpore languens: sed decora adeo, & conspicua oris, ac rotius corporis modestia, vt inspectantibus pietatem, & continentiam ingereret. Non est cur denuò inculcemus, ipsum reparatorem, ac propagatorem eximium extitisse sacræ psalmodiæ, & eorum omnium, quibus Dei cultus illustratur, quando hætenus enarrata satis superque ratum faciant. Consonam psallentium harmoniam seruauit in ordine suo: in Episcopatu Alerienti plures Ecclesias concinendis Dei laudibus resarciuit, Coetum Canoniorum numero adauxit, vagos in chorum restrinxit, Alumnis Seminarij rectè psallendi artem tradidit. In Ticinensi nonnullas corruptelas sustulit, & vt sapienter psallerent, erudiuit: Sicuti prius Sixtum Negronium Sacerdotem Ordinis Franciscani fuerat adhortatus, choro psallentium, vt semper adesset primus, abiret nouissimus.

Porro integrum psalterium quinquies in anno priuatim magna animi pietate recitabat, videlicet per hebdomadam maiorem, per octauas Paschæ, & Pentecostes, in solemnitate Corporis Christi, & in eiusdem Natalitio: Sæpius vero psalmos, quos dicunt Graduales. Quæ si omnia congeras, comperies profectò, perbellè a quodam de Saulio pronunciatum, quod nullum vnquam finem faceret recitandi psalmos, officia, coronas, coronulas.

Sacrofanctæ Missæ adfistere, vt puerulo mos fuit quotidianus, ita Sacerdoti celebrare lex quotidiana, ex insstituto suæ Congregationis, a quo Episcopus nullo modo recessit, nisi itineris difficultate, vel aduersa, nec nisi graui valetudine; quo casu interesse, si morbus ferret, satagebat. Sacrum facturus

Ardor, & exactas in actione missæ

matu-

matutina confessione animam perpurgabatur, suscitabatque cœlestia sensa præmeditatione aliqua, proluxa prece, tum lectione libelli De Imitatione Christi, quam iterabat peracto Sacrificio: Huius libelli dulcedine, ac voluptate vsque adeo captus, ut moriens illum sub ceruicibus habuisse repertus sit; ne scilicet vlla vitæ hora tametsi extrema eius lectione abiret vacua. Quo sensu animi, ac reuerentia ad Altaris epulum iunior festinaret; quibus blanditijs, ac suauitatibus Christus deliniret; quantum a gradu sacerdotali iam grandæum deterrerent modestia, humilisque sui opinio; quo autem apparatu virtutum ad sacrosancta mysteria initiatus accesserit; quo estu charitatis adfriterit, & quam coruscantibus radijs pietatis primum peregerit sacrum; non obscure in antecedentibus indicatum est. Ceterum in dubijs ad Altare veluti ad tripodem pro consilio, in arduis velut ad arcem pro subsidio, in secundis velut ad thronum pro gratiarum actione, procurrere fuit illi solemne; nec inaniter, Inde enim oracula, animi vires, immensaque alia beneficia supplici emanabant.

Inter hæc mysteria sæpissime visus in diuina rapi, patique mentis excessum. Quamobrem litanti sibi Sacerdotem illum vnum adstare volebat, quem maxime familiarem, & eius arcani conscium haberet, qui diuina patienti Albam traheret, aut premeret cubito, & sibi reddito, quod in sacra actione sequeretur, digito indicaret. His addit fidei non parum, quod de auditis Angelorum concentibus dum Deo vacaret reddunt in quæstione vitæ non inualidum testimonium, qui aure attentissima perceperunt, quod nos interea loci silentio tegimus.

Quod

Quod Episcopus, tam studiosè peragebat sacrificiorum opus, eidem suos subditos quotidie interesset, ceteros vero diebus festis feuerissimè adiegit, indolens vehementissimè, si quem abesse contigisset, veritus eius omissionis culpam aliqua parte sibi, negligentiae suæ tributum iri. Exemplo conijce. Villicus collectam pecuniã attulerat Episcopo Dominica die, sed propter viæ prolixitatem serius quam vt liceat missam audire. Illico Alexander de audita missa scitatur; eo fatente non auditam; & qui ultra sacrum faceret cum extaret nemo, indignans, ac multo dolore percitus de offensa Dei redarguit villicum, Utinam, inquit, pecuniã, non te perdidisses; subinde seorsum proreptus abundè lacrymans veniam sibi, & villico a Deo comprecatur. Retulimus quoque paulò ante, hac ipsa de causa edificatum ab ipso Sacellum inter ruderã Aleria; vt præsidarij milites, vicinioreque rusticola beneficio liturgiæ christiana potirentur.

Quo autem Augustissimi huius Sacramenti cultus, studiumque magis, ac magis floreret inter suos, oppidatum pia hominum sodalicia hoc titulo instituit, vbi ad communes preces, ad hymnodiam, ac sacram synaxim sodales conscripti conuenirent: eo præterea consilio, vt frequentiori vsu eius pabuli, quod concordie, ac pacis symbolum est, concorditer, ac pacificè viuere assuescerent. Ne vero instituti operis cultus, & celestis cibi cupido refrigesceret, pijs illos monitis erudiuit, & sanctissimis legibus muniuit, exemplo suo prouocans; nam quibus in Altaribus palam proposita visebatur Eucharistia ad priorum vota suscipienda, illuc celer tendebat, prolixamq; ibidem meditationem, ac preces trahebat.

Pia laicorũ
Sodalicia instituit.

Cura sacra-
rum cere-
moniarum.

Ceremoniis, aut correxit, aut exortus reuocauit, aut nouas ad Ecclesiasticam normam iusticiuit. Ut sacris ritibus iuniores Clerici, rudesque Alerici Presbyteri rite informarentur studuit quam maxime, docuitque ipse ore, manu, exemplo peculiari. Obseruauit sedulo, ut ob communes calamitates, in Iubileis, exordio visitationum, & alijs communibus causis publicæ obsecrationes, haberentur, conuocatis populis, ac Sacerdotibus, quibus ipse modum, feriemque agendorum, veluti Chorasus tradebat.

Cultus inter-
rior, & exte-
rior Templo-
rum.

Studij quoque sui fuit Templosum faciem intimanam, extimanamque perpolire, nihil fordidum, indecorum, aut loco indignum tolerando. Clericorum, Sacerdotumque incuriam corripiendo, ubi deliquissent. Huc non aduocabit iam tum puerili solertiam in componendo domestico larario, auditum diligentiam in curanda æde S. Barnabæ, instauraram ædem nostram Papiensem, perfectam opere, & auro obductam, interiorem faciem S. Barnabæ, erectas aut in meliorem formam redactas Ecclesias in Corsica, expensa vno die aureorum millia duo comparandis vestibus, serico, auro, argenteo contextis, quas Diœcesis suæ Ecclesijs, prout magis indigerent, dilargiretur: Egregia vtrique Religionis simul, & liberalitatis testimonia. Compendio dicam, vix vnâ, aut alterâ ædem enumeram in Alericensi Diœcesi, qua non aliquod beneficium ab eius liberalitate acceperit: Usque adeo apparandis pro Dei cultu Templis, Aris, Sacerdotibus erat addictus.

Quam

Quam magni orantis effectus.

C A P. V I I.

TYLV M hic nostrum cohibet Pontificæ legis obedientia, nosque ne vltra calamum inferamus in describenda miracula monet Religio. Verum cum prodigijs æqualia fere, sint quæcumque egit, dixitque Ven. hic Dei seruus, miraculorum merita seponentes, tradere duntaxat quæ præsidio orationum admiranda, perpetravit, in animo est, ne ingratum nimis, silentium obeamus.

Cum toto veris decursu, inclinante iam Maio anni 1581. Coelum nullis adhuc pluuijs arua lætificasset, tellusque ipsa ab aquis ieiuna sterilitatem frugum minaretur maximam, Insulani ad opem benefici Pastoris confugiunt dolentes. Is nunquam, non pronus ad afflictorum solatia, continuò publicam supplicationem indicit, ducitque ab eadē Cathedrali S. Francisci, satis inde distitam, iubens interim afferri sibi a famulo pallium. Illic populo per seruidum sermonem excitato ad criminum poenitentiam, ipse ante aram prolixius, multisque cum lacrymis orans, expetiti beneficij compos surgit. Namque sereno prius, & nitido Coelo, Ecce tanta ex templo aquarum eluuiio totis tribus horis, ingruit, ut prius quam Templi limen euaserit concio, qua-

Pluuia im-
petratur.

quà versum campi exundauerint : Sed opportunè Antistes pallio obuolutus ab aquis protectus est, mandante vniuerso populo . Quo anno vberimā, si qua vnquam, collecta messis .

Auertitur
grando .

Insequente anno 1582. hoc precum suarum, beneficium traditur insignisse altero . Nam cum, præcipitante de Cælo grandine deuastarentur miserum in modum erumpentes gemmæ arborum, atque fegetes herbescentes, vnde videretur alimenti spes omnis ablata, Alexander communem casum commiseratus, præsidio deprecationis ad Deum suæ grandinem repressisse dicitur . Cereoque rite initiato, quem manū tenebat, iterata signa Crucis opponendo quasi perterritas nubes fugauisse ocysimè : ex quo mutata Cælorum faciè, gratiæ Deo, & Episcopo immensæ sunt actæ .

Corficam a
Turcarū de-
pauatione
seruasse ahi-
marur .

Magna quidè hæc orantis virtus, sed longè maiori prodigio vniuersam Corficam a Turcarum depredatione seruasse, communis est apud Corsos opinio . Duo super viginti Triremes prædonum Mediterraneum percurrentium, eam primatū Corficæ partem, quæ Certionem spectat, inuadere, indeque Episcopum ingenti ere redimendum abducere statuerant . Iamque sub Incolarum aspectu stabant nauigia, cum Archipyrata nefarius, Iuberegis (vulgo Algeri) Rex, de classe emisit, qui exploraret quæ parte tutior pateret per tenebras descensus in Insulam, & facilior depopulationi locus . Impendentis periculi fama exterriti domestici Præsulis, cum incolis fuga salutem consulunt, & oblato equo Episcopi ad eandem stimulant . Renuit ille obijciens, Pastori subsistendum esse ad gregis tutelam : Caute ipsi vobis, vt potestis : Episcopo per fugium sit
mons,

mons, ac turris orationis, quò a propugnaculo
 pyræ trudentur. Igitur in genua procumbens,
 magna spiritus contentione omnipotentiam cœle-
 stis Numinis obsecrat, vt barbarum prædatorem,
 ab Insulæ direptione auertat. Vix emisso voto sur-
 git, metum ab adstantium animis profligat, con-
 testatus diuinam clementiam in patrocinium Chri-
 stianorum validissimè propendere. Spem non elu-
 dit Alexandri vaticinium. Exploratori etenim ad-
 uersante Deo, aduersante vento, neque datum lit-
 tora Corsicæ contingere, neque ad Præfectum Claf-
 sis tunc reuerti. Totaque illa Pyratarum turba
 precibus Alexandri magis quam ventorum impetu
 illis oris abacta, indemnem, & intactam Corsicam
 reliquit. Obortæ deinde inter Barbaros sæua con-
 tentione, Rex Nauarchus tanquam Diuinæ vltionis
 exequutor, patibulo affixit exploratorem, qui ne-
 fatio ausu sacrilegam manum Episcopo iniicere, &
 in vincula traducere molitus fuerat. Id quod ex
 tribus Christianis de catena, ac triremibus Turca-
 rum aufugientibus acceptum multam apud omnes,
 ipsos quoque iudices, fidem habuit. Certè abeun-
 tibus pyratis non leuia naufragij indicia apparue-
 rēt, dum exasperato mari vela facientibus, dispersæ
 passim tabulæ, lignorumq; frustra in littora eijcun-
 tur. Quod genus prodigij nonnisi Alexandri meri-
 tis post Deum, adscriptum vulgo fuit.

Illud etiam clarissimæ efficacitatis, quod in vi-
 tæ quæstionibus narrant de Sanctimoniali Energumēna.
 Vexabatur illa tetro, truculentoque dæ-
 mone, qui spretis exorcistarum omnium astibus,
 atque imperij, horribili, atque implacabili iacta-
 tione miscellam discruciabatur. At vbi deprecabun-
 da,

Energumē-
 nam liberæ.
 dæmones a-
 spectu certi-
 nas.

dā se proiecit ad Alexandri orantis pedes, vt. subleuaretur, primum furens dæmon cohibitus fuit, tum subita, occultaque vi precum illius correptus, & quasi verberibus mactatus e vestigio concidit, silentium cepit, & quietem; obstupentibus quotquot aderant prodigio. Nec multo post energumenam dimisit. Quid autem mirum orando compescuisse dæmones, quos ipso territabat aspectu? Cum accedente, aut prope transeunte Alexandro insolitis illi stridoribus, ac ululatibus aera complerent, Id quod testes iurati confirmant.

Charitas erga proximum.

C A P. V I I I.

1. Io. 3.

Hebr. 13.

Propensus
in subsidium
miserorum.

CHARITATEM in Deum nō ferè magis cognosci, quam ex ijs quæ ipsius Dei gratia, erga homines misericorditer fiunt, docuit. Iō. Apostolus; Charitatem Dei procul ab eo esse asseuerans, qui necessitatem patienti cum possit subuenire, pietatis claudit viscera. Porrò nullum christianæ beneficentiæ opus excogitare est, quo non se hic Dei famulus gerens viscera perfectæ charitatis exercuerit. Talibus enim hostijs promereri Deum tenebat optimè.

Commiserationem non tam ab hominibus didicit, quam sibi congenitam inter homines aduexit: Egentes subleuare bonis antea edoctus, quam bona ipsa

ipsa distingueret. Puerulo necessaria sibi subtrahere, aliunde emendicare, atque etiam e domo paterna asportare ad leuamen pauperum, exordium beneficentiae fuit. Praepositus benemereri de alijs, & studuit anidè, & suis commendauit sedulo. Episcopus largitatem tam late amplificauit, vix vt quispiam alius; ita sese Ecclesiasticis praescriptis subiiciens, vt de tripartita bonorum summa, alia pauperibus, alia Ecclesiae, pars minor sibi, & familiae contingeret; estque captu difficile, qui potuerit ex tenui censu Ecclesiae tam copiosos largitionum fructus exprimere.

In Corsica quotannis modios ad minus centum promiscui tritici, leguminum quoque, ac salis cumulos non modicos, peculiari condebat in horreo, ad vsus quotidianos mendicantium, qui dietim ad valuas Episcopij supra sexaginta, ac centum alebantur. Egenis tamen pudentibus, ac Sacerdotibus quò verecundiam auerteret, domum occultò sub noctium silentio mandabat deferri edulia, vestes, pecunias, vel tesseras nummarias. Vicatim per annos singulos apud Parochos tritici acernos ingentes a decumarum quaestoribus deponi iubebat, arbitrio Episcopi pauperibus diuidendos. Aequam rei frumentariae portionem saccoꝝum centum altero in horreo condebat, pro Seminarij contubernalibus, & horum consanguineis. Tantundem in tertio pro sua familia.

Artiore annona prouidè terra, marisque coaceruauit, ere suo, quantumcunque posset in pauperum alimenta, quadringentos ex illis quotidie, quingentosque, atque adeo nonnunquam sexcentos sustentans panibus, quos duobus furnis suis coquebat

Centum saccoꝝum tritici praeter alia annuatim distribuit pauperibus.

Sacerdotibus & pudentibus noctu mittit cibaria.

Centum itidè saccoꝝum coëdic pro carubernalibus. Seminarij & eorū propinquis.

Longe plures nutrit coëdic annona.

bat continuò, vti antea demonstratum est. Annis
1579. & 1585.

Vt plures su-
bleuaret pu-
blica insti-
tuit ædificia.

Qua arte
ementitam
cuiusdam
paupertatē
deluserit.

Cumque in tanta rerum penuria difficili remedio
vniuersorum angustijs posset occurrere, publicas
ædificationes instituit, iustam mercedem pollicitus
pro cuiusque opera. Quo obtinuit, vt validiores
otio non marcescerent, pauperioribus autem abun-
dantius prouisum foret, & respublica nobilibus suæ
magnificentia: emolumentis perenniter frueretur.
Inter hæc sistam cuiusdam adolescentioris penuriam
detegens argutè delusit, ne otio faueret, ac vitio.
Quippe suspicatus eumentam hominis paupertate-
m, porrexit rogitanti stipem, altera quidem manu
fragmen panis, altera nummulos. Inspexit ille,
audius nummos, quam panem; sed hos capeissent,
Abi, inquit Episcopus, & vtraque palma contracta,
Plus, ait, pecuniam esuris, quam panem: validus
cum sis, pergito ad Ecclesie constructionem: Ego
laborantibus satis magna constitui commoda. Em-
phiteuticis verò inopibus debitum renouationis
premium (Laudemium vocant) quo maiori illis
esset subsidio, de more semper, & liberè remitte-
bat.

Munificen-
tia in Episco-
patu Ticinē.
fi.

Et quoniam huc deuenimus, in hunc ipsum ordi-
nem redigamus, quæ in Episcopatu Ticinensi, bre-
uiori curriculo, non tamen minori magnificentia,
peregit, soluendis licet personibus coarctatus in non
suum, sed in pauperum damna, vt aiebat idem ipse.
Modios farine triticeæ tres in hebdomadarias, pu-
blicasque largitiones, ad fores domus Episcopalis
in pauperes dispertitus est: nemini tamen opem
alias petenti, quatenus suppeteret, passus denegari.
Quo primum tempore Missam Pontificali ritu fecit
illa

illa ipsa in Ecclesia, adstantes frequentissimos ciues ad beneficentiam feruidissima adhortatus concione, exemplo etiam vt efficacius commoueret, primus ipse centum aureos in id contulit, deinde de auditorum ere tantum stipis constat, quantum inopię communi subleuandę magna ex parte sufficeret: Protinusque contractam pecuniam in tenues, piąsq; familias distribuit. Eorum, qui egestatem magis quam mendicitatem tolerare parati sunt, descriptum indicem, & plus curę gerebat. Charitati autem suę tenebras quęrens, per electos curatores quatuor viros integerrimos, pręsertim vero per P. D. Mauritium Prępositum Collegij nostri Papiensis, statutis diebus pecunias ministrabat: verecundantes impellens vltro, audacter vt peterent quibus indigerent; largius etiam interdum quam peterent ipse impendens.

Curæ eorum
qui erubescunt mendicitatem.

Huc spectat quod pręter alios contigisse narrabat Balthasar Landinus Mercator Ticinensis, cuius dextera in subsidio pauperum ille utebatur. Is cum aliquando vereretur, molestas Episcopo fore frequentiores rogitationes suas, cepissetque excusare: Excusantem placidę complexus Episcopus, Non est, inquit, fili mi Landine, non est, cur vereare in hoc pietatis officio ne mihi importunior existas; nulla potius re mihi gratior es, quia nulla re vtilior. Tum petenti iussit binos aureos per eum tradi qui loculos tenebat. Pecunias enim (si minutulas excipias quas pendula ad cingulum crumena gestabat, & manu in pauperes erogabat) neque tractabat, neque noscebat Alexander. Ille æstimans plus iuberi, quam pręstari posset, mandatum cunctatus est. Quod vbi resciiuit Episcopus, largiendę magis,

Egregia miserentis gratia.

quam contrahendæ pecuniæ studiosus , illicò duplum Landino dari præcepit ; ministri tarditatem geminata stipe compensans . Quod & aliàs fecisse non semel legimus apud eos , qui munificentiam Episcopi coram iudicibus iurati exposuere .

Liberalitas
erga Con-
gregationē .

Exigit profecto a nobis debitum , dignumque testimonium huiusce Mecenatis pia liberalitas ; neque enim illum putes , immunem voluisse Congregationem , fratresque suos communis charitatis expertes . Annuæ centena scuta , gratam , ut aiebat , Deo eleemosynam , Collegio S. Barnabæ muneri mittere habebat in more . Centena Modoetiensi ad novitios alendos . Papiensi quoque complura , scholasticorum educationi . Sed & primordia Mediolanensis Cœnobij ad S. Alexandri plurimum sua iuuit pecunia , & Romani ad S. Blasij de Annulo nunc S. Caroli ; quo Romam veniens licet vetusto , & perexiguo utebatur hospitio , exigua semper hospirij iura peramplo suæ liberalitatis fœnore remuneratus . Inter cetera anno 1591. quo summa egestas omnis annonæ Urbem , totamque viciniam miserrimè angebat , deficiente propemodum quouis generis panis , & edulij , vsque adeo ut nonnulli more pecudum corrosis herbarum radicibus per campos , & prata iacuisse fame confecti reperti sint , tantam frumenti copiam e Corsica illo anno feracissima exportari curavit , quæ alendis Patribus abundè suppeteret . Genuæ insuper ad telonium S. Georgij tantum pecuniæ collocavit , quantum satis esset erigendo , statuendoque Patribus in ea Vrbe domicilio . Ita apud ordinem suum nullum grati , ac benefici animi opus omisit . Ut etiam erga alias religiosas familias , ubi commorari contigisset , seu virorum ,
sive

siue mulierum, aliqua suæ charitatis vestigia benefactis expressit.

Ne hic iterum commemorem quam officiosus, quamque profusus ærarij sui extiterit inter angustias pestilentie, & quam nimius in ædificijs publico dandis, hoc vno verbo colligo: Quicquid per arctam frugalitatem suam, & familiæ tenuitatem, de redditibus Episcopatus supererat, id totum in egenos, tanquam illorum patrimonium, parsa manu dispersiuit: dolens non posse maiora; animo scilicet locupletior, quam diuitijs. Lucem ipsam, oculorum, & pectoris intima libenter impensurus, si licuisset. Quodque benefactis inestimabile addabat momentum, Quæcunque ab eo pauperibus data sunt, prompto semper, hilarique animo, & manu data sunt, vt si dona expendas, interdum parua, si prærogantis animum, maxima iudices; & Deo, qui hilares datores summopere diligit pretiosissima.

Non parum huic promptissimæ, ac lætissimæ beneficentiæ consentaneum est, quod in Oeconomum obiecit. Præceperat referri sibi de libro rationes sumptuarias pauperum: hæsitabat ille, metuens ex ingenti cumulo tristitiam Præsuli obortum iri, monuitque obstupescendum sensu, si impensa ad calculos reuocet. Attulit tamen. Tum Alexander sup-
 ,, putatis omnibus, Quantulum, inquit, hoc est?
 ,, quis metus iste tuus? quis stupor? An ignoras
 ,, ditiozem me fieri ex hac bonorum, vt putas, ia-
 ,, ctura? An nescis exiguos hosce sumptus non
 ,, modo ad fructum, sed ad fœnus esse? partior enim
 ,, ego commodorum meorum quæstum cum paupe-
 ,, ribus, qui illis vtuntur. Ceterum eorum quæ ali-
 ,, bi absumuntur, nihil mihi reponitur lucri. Pro-

Quicquid superest de tenui familia dispersit in opibus.

Hilari semper animo, & manu.

Effusa beneficentia.

næ, effusæque benignitatis, ac munificentiæ indicium, ubi & quæ tribuis ipse, & quæ tuo nomine tribuuntur, æqualem ferunt lætitiã.

Confanguineis nil impertitur. Sed ab eis emendicat opem.

Tantum vero abest, de collectis opibus ut quempiam confanguineorum ditauerit, quin cum ipsi non esset quod amplius daret egenis, qui ab amicis, a confanguineis ne hilum quidẽ pro se postulasset, ab ijs ipsis pauperum ergò plurima emendicare minime erubescibat. Initio Episcopatus Lucix sorori charissimæ cistellam vuarum cum acubus paucis quotannis dono mittebat: Tum arbitratus vtilius beneficentiæ pauperum illud impensum iri, contraxit donum.

Ergo iure a Pio V. iustus Oeconomus & a cunctis Pater pauperũ dictus.

Proponantur iam propalam hæc omnia, an dubitabit quispiam, Pium V. Pontificem non rectè, ac verè auguratum, cum se dixit Ecclesiæ prouentus illi committere, qui prudenter in populi commoda conuerteret? Aut iniquè huic bonorum suorum, prodigo largitori Patris pauperum cognomen tum fuisse delatum, qui pauperes liberorum loco, immo liberis, ac semetipso chariores haberet, aleret sustentaret, faceretque sui patrimonij hæredes?

Alia Misericordiae Opera.

C A P. I X.

PROXIMUM, idque meritissimū charitatis opus succedit ægotantium visitatio, & cura : quo in officio quantum celebritatis parauerit Alexander, discite ex epidimie aliquando ijs in oris grassantis tempestate. Ad quotidiana me contraho.

Aegrorum curationi Medicum perpetuo habuit domi, cum pharmacopolio plenè instructo, unde omne genus medicamenta inopibus nullo pretio expromerentur : Sic de coquina sua sorbitiunculæ, ptisana, decocta, dapesque teneriores. Aegrotos quotidie inuisere, amoto quouis negotio, consueuerat, ut quibus indigerent cognosceret, manu offerret, aut deferri de domo Episcopali curaret : ægritudine pressos blande consolari, æquanimitatem, atque constantiam insinuando; ut si obstinatos morbos remouere nequiret, saltem verbo, quod erat melle dulcius, leniret. Vergentibus ad occasum vitæ suadere, mortem submissè, & fidenter obeundam : ubi adesset hora, iuuare precibus, cohortationibus, animæ commendatione, ex ritu Ecclesiastico, in primis autem salutaris benedictione. Inopes morte sublato honesta quoque sepultura suis

sum-

Aegrorum
visitatio, &
cura.

sumptibus tumulare: funus ad tumulum vsque sua præsentia cohonestare.

Maximè domesticorum.

Splendidum exemplum Episcopi.

Attentiori tamen officio domesticos profecutus, etsi curationem subcustodibus demandasset, nihilominus suam nulla die deesse voluit, indigentibus res necessarias dextera ipse sua admouendo, & fatigentibus extrema soluendo ad vsque defectiorem. Vt speciatim famulo contigit, cui cum ad salutem adhibita adiumenta omnia nequicquam fuissent, intempesta nocte dum quiescerent ceteri, vigilantissimus Pastor de illius exitu extimescens, nullo comite iacentem adijt, & propinquæ mortis prognostica detegens, agenti animâ horis tribus adstitit, orans, opportunosque affectus in Deum morienti suggerens, donec efflaret spiritum.

Restitutam nonnullis incolumitatem ægrotos dum inuiferet, superiora huius historiæ confirmant. Ad eiusmodi beneficia pertinet, quod in transitu Villæ Carbini contulit mulieri ex aduisione decumbenti. Huic dum Sacerdos Sacrum Viaticum, defert, Alexander mira & charitate, & reuerentiæ euntem comitatus, ad vsque tuguriolum mulierculæ perfertur, grauius laborantem solatur, iubet se totam Deo credere, ac signo Crucis benedicit; quo factò illa Dei ope breui leuata morbo est: Sanitatem adscribentibus cunctis benedictis Alexandri virtuti, ex fauentis Dei opitulatione.

Hospitalitas, & profusio in hospites.

Succedit paterna hospitalitas, quæ facile coarquat Alexandrum laudibus, ac meritis Abrahæ Patriarchæ, quem laxitate sinus, brachiorum complexu, & liberalitate ad amissum referebat. Omitto quæ in Synodorum conuentibus ad suorum Clericorum aduentum magnificè præstabat; de quibus supra

supra satis. In Corsica de suo addidit Clericis Seminarium, infirmis valetudinarium, Canonicis hospitia, Templum, Aedesque Episcopis; aduenis autem Religiosis, Sacerdotibus, peregrinis, ac fere cunctis mortalium illac iter agentibus fores suas patere perpetuò voluit, præcipuè vbi deessent diuersoria: quin etiam hospitibus gratulans iucundior aiebat, Ne hunc diuersorij locum reputetis, sed singulorum proprium domicilium. Ad hanc rem superiora domus suæ in speciem xenodochij vertit, quoatuordecim lectis, & reliqua suppellectili congrue instructi. Si quando frequentiori multitudini lecti non suppetarent, ipse hilaris commodabat suum, in stramine gaudens recumbere. Mensam honesto cibo extruebat, discumbentibus ministrabat patinas, frequens lauabat pedes, viatoribus calceos, pecuniam, vinum, & quæ ad comæatum opus haberent tam ipsi, quam equi, & iumenta, vltro suppeditabat; vt etiam hospites ea re obstupescientes incomparandam Episcopi hospitalitatem, nunquam satis prædicarent: quamuis nonnullis domesticorum tam effusa largitas nequaquam arrideret, improbantibus quod nullum largiendi teneret modum. At ille, quod alias Oeconomo reclamanti, quod totam rem domesticam perderet, idem & alijs temporibus respondebat, De crastino sibi haudquaquam cogitandum. Quare vix dati, & accepti rationes inspexit, ignorauitque pecuniarum nomina, notas, iustumque pretium, nec contrectabat nisi vt prædiximus, rogantibus miseris largiendo.

In pago Curte beneficentiam patris cum hospitis humanitate coniungens parem in vtraque promeruit laudem. Cum enim cibum ipse sumeret, & pau-

Oeconomo
reclamanti
obijcit, sibi
de crastino
haudquaquam
cogitandum

Pauperes in domum iacet induci, ne dum paratur esca, aliquid patiantur in via publica.

Turbā Corforum catenis Turcarū ereptam hu- manissimè te- cipit, & alit.

Qua benigni- tate excepe- rit ostingen- tos oauras e barbaris py- ratis aufugie- tes.

pauperibus pararetur esca, ne quid in publica via illis molestiæ inferretur, patere omnino portas domus, & eò induci pauperes iusserat, donec cibi porrigerentur, panis nempe, pulmentum, carnes, ac vinum. Id quod iureiurando ab oculatis testibus confirmatum huc transcripsimus.

Supprimendum minimè putamus, quod in declivio anni 1571. fertur charitati, & gloriæ Alexandri obtigisse. Agebat ille tum publicas Deo gratias de reportata ex Turcis per Christianam classem victoria, cum frequens Corforum turba remis, & seruitio Turcarum erepta gregatim ad Alexandri perfugio opem: complectitur illico beneficis Pastorem summa voluntate omnes, habet apud se humanissimè, lautè reficit, & larga stipe locupletatos remittit.

Illud quoque non sine laude singulari adnotatum est hospitalitatis exemplum, quod is erga ostingentos nautas exhibuit. Inuadentibus enim pyratibus Cæloces piscatorum vellentium coralia inter Sardiniam, & Corsicam, hi vitæ magis, ac libertati, quam rei cum prospicerent, Cælocibus ultra septuaginta, rebusque omnibus direptioni barbarorum, permissis ab illorum vinculis cauentes Ceruionem parant ad Alexandri confugium, quem fama charitatis iam fecerat apud omnes admirabilem. Alexander ad rumorem infortunij, miserorum aduentum studio beneficentiæ præueniens, properè hospitium apparat, & epulum; præcursoresque expedit, qui aduentantibus occurrant, ad epulas inuitent, & in hospitium Episcopale ducant. Accedentibus it obuius ipse iucundissima fronte, hilari affabilitate, & mira charitate in Ecclesiam primum, deinde

deinde sub sua inducit tecta. Metu, itinere, fame, & iactura quassatos solatur, de ærumnis huius vitæ mortalis aliquandiu verba faciens docet gratias Deo agere, quod opportunè barbaricam seruitutem ipsorum ceruicibus subtraxerit. Inde vescentes vt liberè munificentia suâ vrantur prouocans, Comedite, inquit, filij, comedite, vestrum est quod comeditis, non Episcopi: inseruiebat ipse discumbentibus, introspiciebatque mensam, ne quid cuiquam de octingentis viris deesset. Mane iterum cibo refectis panes, pecuniamque pro viatico tribuit. Accessit porrò tantæ liberalitatis pretio, quod illis Bastitam ad Gubernatorem tendentibus, Alexander præfectum domus eò præmisit, qui aduenientibus cibos parat, ac de re omni Gubernatorem certiorer' faciat, vtque apud illum benè sint, precetur; qui redeunte Genuam trireme, quæ eundem Gubernatorem in Corsicam aduexerat, ea omnes Genuam traduci curauit.

Mira Episcopi beneficentia.

Apparet recens modus paternæ humanitatis non reiiciendus. Nauiculam agens quispiam cum videret prædones ad se plenissimis velis nauigare, nauiculam deseruit prædè, dilapsusque est natatu e barbarorum manibus. Verum spe recuperandæ destitutus in eam mentis imbecillitatem, & desperationem actus est, vt iacturam submersione sui ipsius reparandam putauerit. Id vbi accepit Episcopus, miserum hominem vt apud se diuersetur inuitat, ad meliorem spem reuocat, animi solatur egritudinem, cibo pascit, rogatque eo hospitio, & mensa, quoad voluerit, perfruatur.

Aliud hospitalitatis, & misericordiæ exemplum.

Dum tantam Alexandri hospitalitatem, ac magnificentiam confector, offertur quod exemplo parum

Mira itē pro
uidentiā in
infantulum
morti expo-
situm.

rum dissimili infantulum morti expositum clementer ad vitæ vsuram perduxerit . Progrediebatur aliquando Ceruione ad Franciscanorum Cœnobium , occulta, & agresti via , comitatus Thoma Georgio domus Præfecto, alijsque de familia . Inter eundem, ecce quasi vagitus pueruli insonat . Stetere vniuersi ; aures, oculi tenduntur circumquaque . Conspexit Episcopus ea parte , vnde clarius vox meabat , ab arbore pendens inuolucrum pelliceum ex capra . Ad rem indagandam mittitur Præfectus domus, qui deposito, & inspecto volumine , infantulum recens natum reperit: quem ritè baptizatum cum ex apposito Chirographo constaret , Alexander parentum impietatem detestatus, prolisque fatum complorans, tradit educandum nutrici, diligentèrque curandum, pacta mercede , ac soluta quousque adolefceret , aut conquisitis parentibus redderetur . Quod in alio fuisset suspicioni obnoxiiū, in Alexandro diluit probata vitæ sanctimonia ; & nullam ipse extimuit ex humana calumnia notam, ne charitatis deesset officio, satis conscientia testimonio , & patrociniò diuino tutus .

Quid hæc in
re fecerit, Ti-
cini.

Dari Papiensibus totidem charitatis documenta, non permisit breuis illic vitæ tractus ; non omisit tamen omnia . Nam mendicis qui sede , focus , ac lecto carerent , vitam simul inopem , & vagam traducentes, domicilium satis honestum, ære suo conductum parauerat vbi reciperentur, panes in dies promens quibus alerentur , crebroque domum perlustrans, vt omni parte nitida , & benè composita haberetur . Xenodochijs insuper varijs , pupillarumque Collegio, stas eleemosynas multorum nummorum in menses singulos erogabat .

Lon-

Longam vestimentorum pompā explicarent nobis inopes, si quotquot ille nudos obexit in mediū vocarentur. Sanè Sixtus Negronius ex Franciscano Ordine confessione iurata testatur, & sibi ab Alexandro identidem suppeditatas vestes, ne indecore prodiret, & Angelo Palenti humaniorum litterarum Magistro, ac concionatori prouisas in annos singulos fuisse: vt interim taceam Clericos e Seminario, Sacerdotum complures, occultæque paupertatis verecundos inopes, atque peregrinantes, de quibus antea.

Nudos vestit

Aemulatus Antonij Saulij Aui largitatem, qua seruandæ puellarum egenarum pudicitia dotalem censum indotatis constituerat, nonnullis eius fortis dotem de suo fanciuit Alexander, qua illæ legitimo coniugio sunt collocatæ. Inter quas iure sorores geminas rogatu suo Bernardinus Ronarinus Papiensis id beneficium adeptas recensuit.

Dotem puellis subministrat.

Luce meridiana clariora sunt, quæ pro animarum cultu, & salute præstitit adiumenta, huc iterum non aduocanda: Si excipiantur soluta mortuis parentalia, quorum subsidio etiam officium defunctorum, aliaque preces quotidie quoad licuit, recitabat, & in idem Charitatis opus, quod Deo dicebat acceptissimum, suos continuo adhortabatur.

Cura mor- tuorum.

Ceterum vsitatissimum Alexandro fuit, vbi munitificentia, & largitioni non subesset res, nec conqui- rendæ facultas, ad cælestes, diuinasque opes orando confugere.

Vbi aliter nequit, iuuat prece ad Deum.

Prudentia.

C A P. X.

Quibus pru-
dentia: parti
bus eniuerit

PRUDENTIA floruit exi-
mia, non ea quidem, quæ car-
nis est, quæque tertena sapit,
quærens ipse quæ sua sunt;
sed ea, quæ Cælo edita mo-
res humanos æquis rationi-
bus moderatur, cœlestia pro-
sequi, cœlestia assequi do-
cet, honestos fines, honestas

simul vias agentibus definiens. Non potuit non
prudenter operari, cui continuo diuinarum collu-
strationum affulgebant radij; quem natura ad id
quod rectum est prona, virtusque experiens, &
longo vsu confirmata, deducebant: Consilio sapa-
ci pollens adæquata conatibus auxilia nullo nego-
cio parare nonerat. Iudicio haud fallaci, a noxijs
vtilia cautè distinguebat. Solitudine non pigra,
destinata rebus agendis adminicula celeriter,
constanterque applicans. Ad hæc plurimum contulit
expedita animi docilitas, qua vbi deficeret pro-
prium, alienum facili consilium secutaretur.

Experientia
prudentia:

Huic dicto ea suffragantur; quod Prepositum,
agens tranquille semper, communique omnium
approbatione Congregationem suam direxit, prop-
terea a B. Carolo apud Summum Pontificem Vir
maximæ prudentiæ commendatus. Quodque Epi-
scopatui Alericensi tanta præfuerit boni, sapientisque
regi-

regiminis gloria, vt cunctorum sibi amorem, ac reuerentiam comparauerit, illiusq; Ecclesiæ tum Clerus, tum populus insignem Præfulis prudentiam datis litteris ad Pontificem extulerint. Ducibus, ac Senatoribus Genuensibus tam certò, ac luculenter innotuerant perspicaces, ac recti sensus Alexandri Antistitis, vt nihil alicuius momenti a Præfectis Insule tentatum vellent, eo non approbante. Nullam porrò (quod admiratione dignissimum est) cum Republica vnquam habuit de Iurisdictione controuersiam; tanta fuit Episcopo prudentia. S. Carolus alioquin sanè, atque mentis Præful hunc administrationi suæ Consiliarium adhibere felicitatis loco duxit, quippe cuius animum integerrimum, & diuini consilij vim probè cognouerat.

Maximam prudentiæ laudem parauit sanctissimis conditis legibus ad benè gerendam Ecclesiã, ad delectum optimorum ministrorum, quos ipse quantum licuit nonnisi probatæ vitæ, ac doctrinæ præposuit: quamuis initio sui Episcopatus infelicitati temporum prudenter condonans plerosque ignaros, incultos, suspecti nominis pati, nonnullos etiam sacris ordinibus initiare cogeretur: quandoquidem, qui populo sacra ministrarent meliores, aut aptiores adessent nulli. Quæ prudentiæ species non parum fuit a Gregorio XIII. commendata: cuius fertur præceptum in hanc rem, Panem ex ea, quæ suppetit farina conficito. Probata tum etiam cum Alexander tres Parochos publici concubinatus reos a Sacramentorum collatione non repulit, ne populus salutaribus, ac necessarijs adiumentis fraudaretur. Vt & alias egit cum eiusdem criminis Sacerdotem Episcopali authoritate iam loco dimotum, arripient-

Prudentia in
delectu mi-
nistrorũ Ec-
clesiæ.

re dein arma furentium manu, loco restituere cogere-
retur, Ratus illó in tempore vtilius furori parum-
per cedere, quam grauioribus malis locum relin-
quere.

In correptionibus.

Errata subditorum condonare, corripere, castigare pro temporum, ac personarum ratione promptum habebat, vt cui venia vsus esset, venia, cui correctione, correctio adhiberetur. Correptiones ita temperabat, vt aliàs plus olei, vt aiunt, aliàs plus vini infunderet. Remissior enim correptio, vbi opus est aspera, mollities est, non lenitas: durior autem, vbi mitis satis est efficax, seuities est, non castigatio. Mitibus modis dissidentes ad concordiam, armamouentes ad pacem, Clericos ad studium, & pietatem, ceteros a vijs iniquitatum ad semitas salutis perduxit. Asperis Hæreticum ad Fidem Catholicam, ministrum Genuensem ad respicientiam, & obedientiam, Bartholomæum Mucantium, ad alienum restituendum, reduxit. Habuit autem raritate sua præclarissimum illud prudentiæ nomen, quod vbi salutis remedia monendo, & corripiendo ministraret, tanta consilij, & benignitatis arte occultabat, vt & monito proficerent, & monitorem monitus ardentem redamaret. Id quod inter plures nominatim sex concubinarijs accidisse legimus in vitæ quæstionibus.

Moniti momentem redamant.

Probatum clarissimo exemplo.

Substituamus & hoc prudentiæ quammaximè vtile exemplum Papiæ, editum. Coloni tres genio malo potius quam studio iustitiæ ducti, in Parochum suum coniurauerant; postulantes apud Episcopum capita accusationum promunt. Ille conquerentes audit placidè; sed apertam coniurationem compertiens, versa in eos postulatione, seorsim abductos, mali

mali consilij redarguit, increpat iniquam mentem, & peruersè ad vindictam assumi conuentiones monet. Illi suaui correptione æqui, bonique facta, stimulis quoque acti conscientia, crimen ingenuè confessi, accepta ab Episcopo venia regrediuntur, frugemque meliorem spondere. Verum ne Parochus hoc se patrociniò tutum putaret, ad se vocatum, secreto loco, paterno arguit affectu, expròbat imprudentiam, & vt posthac, vel ab ipsa maleficij specie caueat, pluribus docet. Quod is pariter summa animi voluntate accipiens egit gratias Præsuli immortales, & consilia secutus vitam exinde maiori cum laude duxit. Hac prudentia arte ruit rusticorum coniuratio, simul & sterit Sacerdotis fama, & quod est maximum, vtrique a peccato sunt vindicati.

En domesticae prudentia genus illustrissimum. Qui ab Apostolo didicerat, Episcopum domui suae bene Præpositum esse oportere, alioquin Ecclesiae Dei diligentiam habere non posse, prudenti, sanctissimaque disciplina familiam suam rexit. Modicam, sed talem sibi ascituit, quae moribus, & vitam domum Episcopi non oneraret, sed ornaret; verbo illam, & exemplo suo erudiens, quo melior in dies fieret: nemini tamen grauis, nemini importunus, aut iniurius.

Præfectum domus habuit constitutum, qui secum gesta, dictaque singulorum adnotaret; collata illi quoque castigandi facultate. Solemne erat errantes paterna charitate redarguere, peccata quaedam pro tempore dissimulare, quaedam etiam punire. Cui libet officij sui regulas tradere; & ne quis otio torpesceret, pluribus seruitijs mancipare; extra id

Leges prudentia
economy.

tempus pia lectione detinere. Mane dato signo omnes excitari, in Sacellum domesticum ad preces convenire; serò itidem sub nocturnam quietem: inde, discussa diurnæ vitæ conscientia, recitatisque Beate Virginis litanij, sacra asperfos aqua ab Episcopo, cum silentio ad quietem secedere.

Iniunctum Sacerdotibus quotidie Missam facere; Clericis vnaquaque hebdomada refici Eucharistia, ipso ministrante, & pridie capita rerum meditandarum digerente; reliquis semel, aut sæpius in mense. Moris erat, singulis quartis ferijs carnibus abstinere, ieiunare sexta; nonnullis etiam sponte per Sacrum Domini Aduentum; Vno, eodemque tempore, vt corpora, mentesque familiæ suæ pascerentur, mensam illorum sacra lectione miscebat; seruato interim silentio. Octauo quoque die monitis salutaribus erudiebat ipse, acuebatque ad honestè, pièque viuendum; rudiores verò in fide, & lege diuina vnus de Presbyteris.

Profani sermones, & eò magis impuri, detractiones, simultrates, blasphemiarum, alex, & cætera vitiorum genera, vt procul a domo sua abessent, attentissimè semper pugnauit: si quos eiusmodi contagijs infectos offendisset, quam ocysimè domo expellebat. Vestitus, qui neque fastum, neque luxum referret; nitidus tamen, & absque sordibus. Honestæ cuiuslibet pro merito stipendia decernens, numeratò persoluebat tempestiuè. Omnes singulari complexu affectu, quemque pro merito afficiebat honoris. Aegrotantibus nihil passus est deesse, nec subtrahi stipendium quamdiu iacerent. Plerosque ex familia ab initio Episcopalis vitæ, ad finem vsq; habuit fideliter in ministerio perseuerantes, quos
obiens

obiens iustis præmijs remuneravit. Ad exteros, qui bona Episcopatus procurabant, eiusdem pietatis beneficia diligenter protendit, ut officijs paternæ curationis ad salutem neminem non iuaret.

Atque ut aliquid attingam de priuata operum moderatione, qua Religiosi homines momentis suis adstringunt singula; dum familiæ, gregivè suo studet Alexander, sibi etiam, suisque rebus agendis legem, ac modum imponit, ne quid præposterè contingat. Didicerat quippe exemplo Apostoli, Pastorem animarum, non quod sibi, sed quod multis esset utile, inquirere oportere, sui tamen immemorem esse non decere. Quare cogitatione anteuertens opera, certas quibusque horis præfigebat actionum metas. Somno horas quinas; matutinæ meditationi ternas malebat quam binas, Vespertinæ vnam. Officio diuino diluculum; Officio B. Virginis, item pro defunctis, præcarij coronæ, piæ lectioni, Sacrosanctæ Missæ, & reliquis antemeridianis, quantum opus esset. Quem in mensa seruabat legendi rōm assiduū ea prudentiæ, & comitatis lege moderabat, ut coram extraneis conuiuis aliquid sub finem detraheret, ne prolixiori taciturnitate tædium crearetur. Post mensam animi recreandi gratia quæstiunculas de rebus Theologicis, aut de casibus, quos dicunt conscientij, cum Vicario, cum Theologo, alijsve sacerdotibus agitabat. Reliquum diei partim vsitatis, partim aduentitijs ordinatè cedebat, studio, lectioni, scriptioni, Clericorum disciplinæ, ægrotantium curæ, negocijs, prout se darent; in primis supplicum auscultationi, quos quantumvis agrestes, & apprimè importunos facilis admittebat, mira ciuilitate audirebat, dimittebatque hilares, imperatorium secutus

Prudentia
in priuata
sui modera-
tione.

Suet. in Tir.

apophtegma, Neminem a sermone Principis oportere tristem discedere. Si vero quidquam alicui denegare cogeretur, nequa fraus, aut violentia inferretur iustitiæ, id sibi molestissimum esse commonstrabat; hoc saltem ut pietatis temperamento repulsæ minueret dolorem. Festis diebus accedebant munia concionum, expiationis poenitentium, Eucharisticæ coenæ, Cathedeseos. Præcauitque id maximè semper, ne otio aditus pateret vel minimus: Quod certè culmen est prudentiæ.

His legibus omnium sibi animos conciliauerat, nemini iniustus, omnibus charissimus, euitans nimirum quicquid foret alijs iniucundum, nec vnquam a benemerendo mente, aut manu torpescens.

Iustitia.

C A P. X I.

Tomittam, quam equa lance cuique quod sui erat officij rependerit, ut iustum Deo perfoluerit cultum, S. R. Ecclesiæ Pontificibus obseruantiam, Præpositis obedientiam, subditis cum benignitate curam, domesticis comitatem, amicis mutuas vices, incipientibus doctrinam, egenis opem, omnibus denique Christianam dilectionem, & vno verbo, quod nulli manum negauerit; cum se, ut aiebat, nec sibi viuere, nec esse suum estimaret: Ad ea, quæ in iuris pronuntiatione, ac beneficiorum Ecclesiasticorum dispen-

spensatione fecit, excurro: vnde appareat quam fuerit fidelis dispensator diuini thesauri, & quam solers iuris dicendi iudex.

Nouus Præful nonnullos sacerdotio minus dignos tolerare necessitate est compulsus. Verum simul ac idoneos ministros formauit, protinus indignos sacris exclusit ordinibus, & de Parochorum Catalogo facinorosos erasit: Ad Ecclesiastica non admittens beneficia, nisi qui cœteris virtute, ac scientia præstarent: non enim ex genere, aut amicorum commendatione Pastores animarum probabat, sed ex doctrina, moribus, diligentia, zelo, & gubernandi præstantia. Quin etiam lata lege statuit, vt qui litteris commendatitijs beneficium aliquod extorquere niterentur, ij omni iure, & spe obtinendi beneficij cuiuslibet intra triennium priuarentur. Obtinuitq; hisce sanctionibus, vt Ecclesia flagitiosis antea deturpata, mox optimis splenderet Sacerdotibus, ac Ministris. Porro in hoc iustitię distribuendę officio ab omni genere munerum cauit religiosissimè.

Iuris dicendi, & seruandæ æquitatis vindex fuit acerrimus; vt quisque quod suum est retineret. Quoniam vero nonnunquam quæ in Principe triumphat iustitia, fordescit in Ministris; non nisi benemoratos, & probatę rectitudinis viros tanto applicabat ministerio: aduenas sæpenumero præferens, qui non tam facile carni, & sanguini acquiescerent. Sedulo inuigilabat ne ij quidpiam iniquum decernerent, neve alij detrimentum, aut iniuriam paterentur; aut apud eos locum haberet personarum acceptio. Libellos supplicum non raro perlegebat ipse, auscultabatque conquerentes. Iudices, ac reli-

Legitima
beneficiorū
distributio.

Vindex acer-
rimus iuris-
dicendi, &
seruandæ
æquitatis.

Libellos ip-
se supplices
nō raro exa-
minat.

quos ministros coram aduocabat sepiſſimè, exquirens ſingillatim cauſarum ſeriem, ne quid perperam per eos fieret, æquitatem impenſè commendatam, illis habens.

Increpat
ministros
munera ac-
ceptantes.

Quemadmodum autem a muneribus intemeratas ipſe manus ſeruabat, ita miniſtros ab eorundem acceptione continebat, ſua cuique de ſuo decreta mercede, ne donis facile contaminarentur. Vicarium grauitè aliquando increpauit, quod permetteret cubicularium ſuum pecuniam ab ijs accipere, quos ad aurem, & colloquium Epifcopi introduceret, reſpuliſ coeteris; idque ſe peregre ferre palam teſtatus eſt; Iuſſo Vicario, ne id ultra a quoquam fieri pateretur, Nequè ipſe ſportulas acciperet, quando ſatis pingui ſtipendio ducentorum in annòs aureorum, a ſe ſtatuto fruereſtur. Quod utique vbi auditum eſt, reliqui ſcientes Epifcopum omnis iniuſtitiaè vltorem, ab omni fraudulentiaè ſpecie, ne deprehenderentur, ſibi in-poſterum cauerunt.

Verat recipi
portulas.

Miferos ſo-
uet.

Calamitoſis, ac derelictis quo magis iuſtitia prodeſſet ſua, per omnes horas, etiam cibi ſumendi, patere ad ſe aditum voluit. Miſerorum libelloſ ſup- plices examinabat, vt iura foueret: Integritatis Epifcopaliſ, ac perfectè iuſtitiaè ſingulare omnino exemplum.

Haud facile
indigit mul-
ctas pecunia-
rias.

Mulctas pecuniarias non ita frequens approba- bat; delinquentes alia potius via meliorem ad frugem reuocans; tanta erat ipſe clementia: Si quas tamen, aut ipſe, aut Vicarius inſligeret; eas non in- rem ſuam, ſed in ſubſidia pauperum, in Eccleſiarum ornamentum, aliavè pia opera deſtinabat. Cæterum ſeuerè caſtigandi parciòr, & cautiòr; nimirum impellente tantummodo ſeueritate iuſtitiaè, vt ſem-
per

Si quando,
illas deſtinat
inopia ope-
ra.

per locum daret lenitati, quæ mitigata iustitia est: Illud inter causas iudiciales crebrò pronuncians, Si plectendi sumus a Deo, ob misericordiam potius quam ob iustitiæ asperitatem plectamur.

Inspice iustitia, & clementia mixtam iudicium. Rogabat Episcopum Actuarius Urbis Ticinensis, eximi supplicio reum. At grauius est facinus, respòdit Episcopus, multa; purgandum, vt iustitiæ satisfiat. Cumq; is quo se liberaret ære careret, decreuit tortorio fune suspensum per binas horas puniri; dicebatq; Quos ille culpa sua patietur cruciatus, illos ego cominiferans animo suscipiam. Vtiq; ostentans se non debiliora iustitiæ, quam misericordiæ præcordia gestare.

Suggerentibus posse ad eleemosynas, aut Ecclesiarum constructionem multum contrahi pecuniæ ex officio Cancellariæ Episcopalis, si venale faceret, vt alias alij, aurem nunquam præbuit, inferens, » nihil turpius, aut retrins in Ecclesia quam venun- » dari eiusmodi officia; Comparatum namque na- » tura esse, vt qui emit, vendat; ne loco cumulan- » dæ pecuniæ, iacturam faciat.

In Ecclesiastica dignitate, libertate, iurisdictione tuenda, vt minimè segnis, aut conuiuens, ita neque pertinax, aut summi iuris exactor terricus fuit. Verum pia quadam æqualitate, & benignitate Ecclesiastica, ita se cum Reip. Magistratibus, & Insule præfectis gessit, vt citra omnem controuersiam Ecclesia ius suum retineret, & illi debitam sacræ potestati obedientiam, honoremque sponte deferrent. Bona verò, fructusque Ecclesiarum a laicis olim, iniquè vsurpatam restituit, in antiquos Ecclesiarum vsus edixit, curauit, coegit.

Officium
Cancellariæ
diuendi re-
cusat.

Ecclesiasti-
cam dignita-
tem, ac li-
bertatem
prudenter
tuetur.

Fortitudo

Fortitudo.

C A P . . . X I I .

Alex. natura
pauisus vir-
tute magna-
nimus.

Fortitudinis
capitulum.

ATVRA pauidum coelestis quidam vigor, & egregia animi magnitudo, virtutum exercitatione parta, erigebant, quæ ad nulla aduersa sinerent trepidare, atque ad ardua audacius prouocarent. Inclytum Christianæ fortitudinis opus edidit iunior, cum assumptam huic longissimam crucem per Urbem Mediolanum trahens, illam in pegmate, inde excusso circulatore, erexit, & spiritu fidentissimo ad attonitum, populum verba fecit de Mundi contemptu. Quid illud, quod rogatus quibus armis virtutes præ omnibus sibi dilectas, vt aiebat, Castitatem nempe & Humilitatem se comparaturum speraret? audacter
 ,, respondit, Iniuriarum perpeffione, occurfu rerum
 ,, difficilium, & asperarum, despectu quoque mei
 ,, ipsius, vel si nequam habear. Spondi etenim
 ,, ipse mihi cruce, angustiasque omnes adoniri, qua-
 ,, scunquē feret occasio: quæ si genio minus arri-
 ,, deant, decreui vim facere, dicereque in animo
 ,, ipse mihi. Hoc est quod appeto, quod quero. Subsecuta non inferior constantia vbi de paternæ domus retinaculis victor egressus, bona, pompasque sæculi triumphauit, & quò liberior, hilariorque autum cœlestem insequeretur, iugo se se submitte ordinis

dinis Religiosi. Addam viriliter, & insuperabili virtute iniquas animæ passiones funditus debellasse, quas qui devincit iure fortior vocatur, quam qui validissima vincit mænia. Episcopatum Aleriensē etſi primum propter humilem ſui æſtimationem recuſaret, magna tamen mentis altitudine ſuſcepit; vbi quamvis regionis illius aſperitas, ferâ hominū conditio, vulgaris perfidia, ſcelerum turmæ fortiffimum quemque poſſent terrefacere, non tamen terrere Alexandrum, qui labores gloriæ diuinæ, ſalutiſq; humanę gratiæ, non honores, aut delicias exoptabat.

Episcopus diuinum negocium inuicta egit constantia; neminem per verecundiam timens, immò vbi de diuino honore res eſſet, cuius in faciem reſiſtens. Ab officio paſtorali non eſtus, non imbres, non montium prærupta, non traiectus maris, non infirma valetudo, non aliud quid piam aſperum retardauit. Munificentiam metus inopiæ nihil imminuit: Fiducia in Deum fortis in fauces peſtilentiæ ſe dedit, in medios proruit enſes; Appellente ad Corſicæ littora claſſe Turcica, cum auſugerent domeſtici, ſtetit pro gregis ſui cuſtodia immotus, & miſſum, quo ſeruaretur, equum illico remiſit, iugulū potius magnanimiter obiturus, quam creditas ſibi oues turpiter deſereret. Honoſtam denique mortem meticuloſo receptui, quem ſuadebant ſui, prætulit, dum Ticinenſis Diœceſis Pærecias luſtraret. Quodque ſummæ fortitudinis certiffimum eſt argumentum, nunquam is turbato, vel animo, vel vultu apparuit, fortia ſiue agens, ſiue dura patiens.

Ingruentia mala ſuſtinuit generoſa, ac voluntaria perfeſſione. Parentis obitum tranquillus audiit, perpetuas

Dei negocia
inulcus agit

Periculis mi
nimè frangi
tur.

Aduerſa for
titer ſuſtinet.

petuas infirmitates, æquo tolerauit animo; Padi, Ticini, & vasti pelagi pericula deuorauit imperterritus; quin ab ipsis socijs terrorem excutiens. Inter laborũ quondam angustias relictus, denegatam ministrorũ, quam expectabat, opẽ fortiter perpeffus est. Denique excellentia fortitudinis exẽpla longẽ excellentiori illõ absoluens, mortem ipsam læta quadam, & ex amplã animi securitate subiuit, adstantibus pariter męrorem leniens. Quapropter si magna aggredientem, vel aduersa sustinentem spectes, magnanimum imprimis, & constantem utrobique miraberis.

Temperantia.

C A P. X I I I.

GE iam temperantię fructus exequamur. Nihil ille appetere pœnitendum magistra, Temperantia didicerat, libidineſq; & immoderatos animi impetus sub iugum rationis mittere. Acta ſingillatim nonnulla perstringamus.

Caſtitia.

Caſtimonie primum exitit cultor, cuſtoſque vigilantiffimus. Mulierum conſuetudinem, atque adeo colloquia, ita ſemper auſugiens, vt ſi quando illas auſcultare ex officio, vel Charitatis lege cogeretur, id in aliorum conſpectu, demiffis oculis, & aperto loco fieret. Virgineum pudorem, ſummamque ſemper honeſtatem in verbo, geſtu, corporis motu tum ipſe integerrimẽ tenuit, tum

rum a suis seuerè exquisiuit. Quam fuerat à puero professus castitatem, ita illibatam seruauit, vt omni parte vitæ suæ continentissimum fuisse constet, ac suspitionis omnis infamiæ expertem. Porro eum, Virginem ex hac vita migrasse, qui ex confessionibus probe nouerat Ambrosius Rotulus, non temere affirmauit. Ne vero detrimenti aliquid, labemve, vllam Angelicus Flos pudicitæ contraheret, spinis arctioris abstinentiæ, horrore solitudinis, laborum fatigatione, corporisq; afflictationibus sepiendum, sensit: inde languidos corporis artus repetitis flagellis dilacerare, cilicio extenuare, inediaq; conficere, quantum natura pateretur, sollicitus fuit.

A Cupedijs autem, & cunctis gulæ irritamentis, cibiq; ac potus excessu omni, veluti animæ, corporisque pestibus vehementer abhorruit: cui parca, semper, frugalisque mensa in delicijs erat. Idcirco etiam tum adolescens in paterna domo amicorum, conuiuia cautè declinabat, ne inter lautitiam, & copiam dapum cupido gulæ aliquid vindicaret vltra victus necessitatem. Post hæc gemino, ac tergemino ieiunio hebdomadam temperabat omnem, repudiatis quarta feria carnibus; Quadragesimali abstinentiæ solemnia sacri quoque Aduentus ieiunia, coniunxit. Episcopus Cænobiali quadræ nil apposuit; duplici ferculo totam mensam instruens, eoq; minus exquisito condimento, & sine delectu, qui famem arceret, reficeret vires, delicia non ministraret. Quod speciatim in visitationum angustijs obseruabat, cibo parabili vtens, ne Parochis dispendio esset. Sed longè plura sobrietatis insignia vitam percurrenti se se offerunt.

Quamuis ædes magnificas Episcopus alijs coedi-

G g

fica-

Obije Virgo

Græues corporis afflictationes,

Sobrietas, & ieiunia.

Tenuis apparatus.

ficauerit, sibi tamen duo duntaxat cubicula valde rustica retinuit; grandem tricliniorum numerum, ambitumque reiiciens. In illis nil supervacaneæ elegantię, aut magni pretij, non parietes aulæis vestiti, non lectus conopœo splendens, non picturę æstimandę: vt omnia Religiosam paupertatem, non aulicorum pompam referrent. Domi nullum auri, vel argenti vasculum, ne candelabellum quidem; res pretiosiores Ecclesiasticę parsimonię haud consētaneas arbitratus. Rogatus a consanguineis domum auleis instruere pastoralis libertate, ac Religione, Sibi, inquit, in Dei iudicio non obiectandum de nudo pariete, vbi regantur egeni, sed de nudo egeno, vbi vestiantur parietes. Principum aulas, & magnatum hospitia, quantum decuit, declinauit, humilitatem cum humilibus lautius enutriri dicens, facilèque illam corrumpi in rerum splendore, ac epularum magnificentia. Cœnobijs Religiosorum auidius inhiabat, vbi virtutum exercitamenta suscitaret. Longo famulatu, aut vestimentorum apparatu nullatenus incescit superbus, quin in vestibus, si Pontificiam in festis excipias, nihil sericum, aut à prisco Religionis cultu diuersum adhibuit. Famuli vero quotquot Episcopalis dignitas, non Episcopi ambitio postularet: ab eorum nemine, dum vestes induit, manum, opemvè sibi admoueri passus, nisi ad Ecclesiam processurus.

Ceteras quasque sensuum illecebras procul ablegauit, vt diuinis impensius frucretur. Oculorum, constantissimam continentiam nullo tempore labefactauit curiositas, aurium incorruptam custodiam, cantilenarum lenocinia non violarunt, somnum, vt sæpius diximus ad necessitatem temperauit; illud quan-

Nullum ex auro, vel argēto vasculum.

Dignum Alexandro Apophtegma.

Sensuum continentia.

quandoque vsurpans, Plus vigilare, plus esse viuere. Otia nesciuit, laboribus corpus continuo domuit. Sermone gratis, ac festiuus salibus doctus aspergere; nugacitates, irrisiones, scommata, stultiloquia, & alia quæuis Episcopali maiestati dicta incongrua indoctus proferre, maiorem è pijs sermocinationibus hauriens oblectationem.

*Temperantia iræ, seu
Manuetudo.*

C A P. X I V.

MANSVETVDINEM in eo positam, vt inordinatos impetus iracundiæ moderetur, tam altè inuitam sibi prætulit, quantum ante hac nemo; Animo sponte sua facile, & iucundè in lenitatem effuso, vt non, tam virtutis, quam fructus Spiritus Sancti nomen promeretur: qualem par est illum exhibere, cui non minus alienæ, quam suæ inuigilare saluti incumbit. Quod causæ fuit cur Odescalco Episcopo Vigleuanti sciscitanti, quare ea tempestate diuina sapientia tam suauis mansuetudine dulcescere voluerit Alexandrum è aptè responderetur, Vt vno, eodemque sæculo in duobus finitimis Episcopis duplicem regendi viam demonstraret, seueritatis, videlicet qua B. Carolus, & lenitatis qua Alexander Saulius incessit. Cui idcirco germana comparatione conuenit,

Manuetudo
in Alex magis
fructus
Spiritus Sancti,
quam
virtus.

Cur tanta
mansuetudi-
ne ornauerit
illum Deus.

S. Max. hom.
99.

nit, quod de Sancto Eusebio Vercellensi scripsit
 22) Maximus Taurinensis Episcopus. Quia blandimen-
 23) tis erat præditus lenitatis, omnium ciuium in Deum
 23) prouocauit affectum. Vt enim ex miti pectore dul-
 cior, fortiorque fuit ad correctionem sermo, ita len-
 itatis condimento mitigata adhortatio, quasi ha-
 mo aureo captos animos placidè a rerum terrena-
 rum amore ad Dei amorem pertrahit.

Ingenio quidè humaniori, ac mitiori fuit Alexāder.
 At vbinā humana natura sine igniculo bilis animum
 ad iracundiam interdum commouentis? Et hoc
 summæ virtutis fuit in Alexandro, incendiola illa,
 iracundiæ aut repressisse, aut extinxisse penitus, ex
 quo nouitius propter duriusculum verbum a magi-
 stris fuerat correptus. Sanè quotquot fuerunt illi
 aliquo in ministerio, aut intimi familiares, etiam si
 viginti enumeres, omnes iurati de scripto affirmare
 non dubitarunt, se illum ne vno quidem momento,
 aut ira percitum, aut certè subiratum vidisse.

Nunquam
 visus ira per-
 citus, aut sub-
 iratus.

Quod quidè de hac imperturbata mansuetudi-
 ne dictum nequis in familiarium, & contubernaliū,
 placiditatem, ac modestiam semper referat; quippe
 testimonio ipsorū constat fuisse aliquos genij moro-
 si, inepti, imperia respicientis, & qui heri facilitate
 immoderatus, vt fit, abuterentur. Quorum tamèn
 incurias, & improbos contemptus patienter ferrè,
 quam adaperire locum iræ malebat. Nec defuerè
 de exteris qui Episcopo vbicunque possent obfiste-
 rent; quibuscum nihilominus blandè, & amicè sem-
 per egit Alexander. Pontificalia indumèta assumenti
 in Corsica, vel litanti non poterat stomachum non
 mouerè agrestium, & plebe ministrorum stupiditas,
 aliud pro alio perperam porrigentium, aut præpo-
 sterè

Confirma-
 tur exem-
 plis.

sterè cœremonias obeuntium : Nihilominus composito ille animo omnia ferre, placata manu vestes concinnare, & errantes ad iustam cœremonię normam leniter reuocare. Crebras, easque graues ægri- tudines miranda animi, ac vultus æquabilitate tulit, quæ quamuis homines efficiant maximè morosos, nil tamen ille aduersus quempiam irasci, aut con- queri; immò excusare, & mali famulatus detrimen- tum tranquillius pati. Vidit neque hilum conquestus abeuntes ex valetudine patres, quos in partem ministerij Episcopalis deduxerat, citraque animi offensionem qui succederent aliquandiù præstola- tus est, cuncta placide in ope diuinæ prouidentię reponens.

*Heroicæ Mansuetudinis, & Clementiæ.
Exempla.*

C A P. X V.

T breuibus plura explicem, vrget me multiplex virtutis argumentum, sed illud in primis præclarissimum mansuetudinis, patientiæ, clementiæ. Forte in contubernio Seminarij adolescens genio insolenti, atque improbatior moribus dum beneficentia Episcopi aleretur, domesticam disciplinam & proterebat per se, & turbabat alienam. Posteaquam iterum, ac tertium paternè coarguisset Alexander, non respiscen-

piscentem primum spoliatione habitus, dein eiectione multauit; tum ne sodales eo duce deprauerentur, tum ut ipse castigatione victus ad bonam, rediret frugem: Amanti enim amati poena minime placet, nisi ad emendationem, aut ad aliorum documentum. Is ergo ut erat deperditæ nequitie machinabatur animo, acceptam correptionem vlscisci: Quod post oblatotempore aggressus, effracto omni repagulo timoris ac reuerentiæ, ingens saxum è vicino, & eminentiori loco in caput Optimi Patris, ac Præfulis sui sedentis ad marginem fontis magno cum impetu vibrat, & grauiiter vulneratū arbitratus fugæ se committit, atque in feminae viduæ teatū non procul inde clanculū se proripit. Non defuit furibundo mens perimēdi Patrē optimum: At mirum! E marmoreo pectore, & ferreo brachio exiliēs lapis, natiuę duritię oblitus, & quasi mollescēs eundo, percussorē, obnitente Deo, delusit. Saxo factus fuit ad-nasi sūmitatem pertingere, & quasi osculo mulcere genas Episcopi, inde enim ad pedes lapsum vestigia ei lambit. Fugientem sceleris authorem plerique de comitatu insequuti cum in viduæ laribus obsedissent, Præful nil indignatus, & iam acceptæ immemor iniuriæ dimitti liberum mandauit. Et quod maius est, Gubernatorem de reo inquirentem ab inferendo supplicio per Paulum Montium Vicarium Generalem, remouit: Ut hac moderationis fama illam etiam male quietam gentem, & passim ad vlscendum promptam exemplo coaceret: ratus ad cohibendos vindictæ Spiritus nihil esse valentius manifesta Episcopi tolerantia.

Adnecto & aliud animi vbique moderati, & ne subitis quidem casibus perturbandi, infigne argu-
 men-

Petrus saxo
 ad caput nil
 indignatur.

Dimitte pe-
 cussorem,
 mandac, &
 suberabit
 supplicio.

mentum, Vehebatur ille aliquando rheda per Ticinensem agrum, comite Seuerino Bellingerio Iuris Canonici interprete. Rhedarius Caronam traiecturus, etsi a Bellingerio premonitus, in eam tamen profluentis partem vehiculum pertinaciter impulit, vbi altior & alueus, & vnda qua de improviso exundante ad genua vsque Alexandri, Bellingerius repentino casu excandescens Rhedarium increpare, & acriter in eius pertinaciam inuehere. Ipse Alexander infortunium ridere, veterem vultus, ac animi retinere tranquillitatem, placare iracundiam comitis, cuncta docere patienter ac placide toleranda.

Ibidem par moderationis, ac mansuetudinis exemplum antea obtulerat. Cum enim per Urbem incederet Clericali, ac Religioso in habitu obuium habuit adolescentem quendam Transalpinum, nominis (quod nos tacemus) æquè ac insolentiæ celebritate conspicuum. Hic pileum capite transeuntis detrahit, ventilat in aerem, & mimica scurrilitate Sacerdotem deridet. Contemptum perfert Alexander tacitus, ac mitis, quo non modicum læsi spectatores. Verum accepit vterque sui operis fructum: hic honoris palmam, ac meriti: ille a fide Catholica probrosam defectionem.

Quid mirum in homines mansuetè, ac benignè actum ab eo, cuius visceribus, intimisque medullis tanta inhæreret humanitas, clementia tanta, vt etiam in bruta se effunderet? Hoc vno disce ex-actu, pretij leuioris, si rem, maximi, si animum inspexeris. Ad oppidulum Carthagem redeunti accidit aucupem videre collinantem; & iamiam paratum columbam transfigere. Alexander auiculæ commiseratione aucupem interpellans, Siste, ait, rogo te, ne feceris

Alex admiranda benignitas erga bruta.

feceris, ne ferias: subdiditque illico, *Quanti tu ad summi putas auiculam? Ille Vno, inquit, Caballoto (nummuli genus est) extractumq; Caballotum Alexander porrigens, Accipe quæso, inquit, & ne vltra Columbulæ insidieris. Accepit auceps, abiijt-que pecunia lætus. Abijt credo lætissima etiam Columba: Vtroque certe lætior abiijt Alexander, gaudius auiculam seruasse, simul & consilium sapiētis, misericordiam erga iumenta commendantis, ac iniquorum viscera crudelia detestantis.*

Prou. 12.

*Placiditas
equorum ad
Alexandrū.*

Huc pertinet quod a viris fide dignis accepimus de mutua placiditate belluarum ad Alexandrum: etenim equi duo de suis, alter ruffus, alter albus, placidè, ac tranquillè cum illum gestarent, sessorum alios vltra non sunt passi. Id quod de Sanctissimo Pontifice Ioanne testantur historici, equum nempe commodatum,

quo

domina ante vtebatur mansueto, ex quo sedisset I E S V Christi Vicarius deinceps fremitu, & cor-

poris

*agitatione semper
illam excussif-
se.*

Intensif-

Intentissimus irarum extingctor.

C A P. X V I.

ABEBAT Alexander Sā-
tam, inuiolatamque cum
omnibus pacem, non læden-
do quęquam, non acceptę
lęsionis vindictam a quo-
quam reposcendo: Acquissi-
mum est & illa coniungere,
quę præstiterit; vt obturba-
tam, exasperatamque plebem
ad concordię sensum, ad facilitatem, omnino ad
ciuiles mores traduceret; critque iusta virtuti mer-
ces laudatio.

Cum feris potius rem illi fuisse quam cum ho-
minibus in Corsica, habes in eiusdem Epistola ad
Prępositum S. Barnabę, qua vt olim Ezechiel Pro-
pheta, habitare se dicit cum scorpionibus. Alpe-
stres tamen Insulares, & Sanguinarios vrbani-
ta, lenitudine, & clementia non parum edomuit;
truoce abstinere, amicę, ac humaniter viuere, di-
uinis, humanisque legibus colla subdere docuit;
consilijs, præcibus, vita in primis benę, ac placidę
composita. In id enim totis neruis, totoque cona-
tu contendit, vt illa effera, & humani cruoris sitien-
tia monstra ad humanitatis, & amoris regulam vi-
uere cogeret: quo in studio tot victorias retulit, vt
explicatis Christianę pacis trophęis, Angeli Pacis
nomen haud immerito promeruerit. Egregiam

Res illi cum
feris potius
quam cum
hominibus.

Ezech. 2.

Insulares
sua vrbani-
tae humanę
viuere docet

Angelus Pa-
cis.

H h

pro-

probationem faciunt extincta perſæpe diffidia, & multa cum hominum admiratione conciliata amicitia in Oppidis Balaneæ, alibique paſſim inter Diœceſum luſtrandam: maius eſt aliquid, quod in Curte, ſeu vt alijs placet, Venaco patrauit.

Sumebat ille cibum cum ſuis, quum de repente auditur, in aperto campo ſtare cateruas pugilum, diſtrictis gladijs, cominus congreſſuras. Is incunctanter de menſa exiit, in aream certaminis ſolus accurrit, diſcupiens ſanguinem ſuum pro alieno ſeruando paciſci. Ad armorum aſpectum animo vir pius tabeſcit parumper: Verumtamen ſeiſo, ac ipſa fortior morte, inermis vt venerat, in campum, proruit, facilius in iugulum ſuum excepturus mucrones, quam ouium ſuarum paſſurus immergi viſceribus. Illic inter concitatas partes medius in genua procumbit, panſis in crucem brachijs, in imbrem lacrymarum ſolutus, adhortatur vtrinque hos, illos; deprecatur ſupplex, ac pronus, numenque obteſtans diuinum, arma ponere, & in bonam coire pacem; Si exigenda vindicta in ſeiſum diuinæ obnoxium iræ vltionem omnem, & arma iuſtius vibrari. Quid plura? ad aſpectum illum anxij Paſtoris, ad preces, ad luſtum, ad ſummiſſam proſtrationem, & quod acrius mouit animos, ad nouum illud ſpectaculum Charitatis, attoniti, ac fracti animis pugnaes illi digladiatores, quaſi immemores propoſiti, gladios vaginis incurſos reddunt, pacem poſeunt inuicem, fœdus feriunt, amicitiam arête in eunt, & ne qua deinceps diſcordiarum ſcintilla reuiuſcat, vnanimi ſenſu rationes vtrinque ſuas arbitrio ſupponunt prudentiſſimi paſtoris, qui illorum ſaluti caput denouiſſet ſuum. Sic ſedata pugna, recon-

Vide in Epiſcopo diuine vim Charitatis, & Ingeniſ fortitudinis exemplum.

reconciliatique ciues. Qui pacis illius ratione bene æstimata, ad penates quisque suos redeuntes, Præsulem de seipis triumphantem comitati sunt, communi encomio hominẽ Apostolicæ charitatis, Apostolicæ sanctitatis profecuti. Ve mihi id cogitanti Aaronem æmulatus videatur Alexander, qui desuiente in populum ira Dei, cucurrit in mediam turbam incendio corruentem, & oblato thimiamate, stans inter mortuos, & viuentes, ac pro populo deprecatus, plagam auertit.

Non defuerunt ex amicis qui ausum arguerent, monentes ne se ultra in tam aperta vitæ discrimina conijceret. At ille contra, minimè pertimescendum sibi corporis casum, sed perpendendam filiorum æternam salutem: Neque se satis capere, quo animo Pastor oculis cernat confodi, discerpique ouem, & opem deneget. Quæ quidem animi fortitudo eò est in Alexandro commendabilior, quod naturæ timidioris esset, & ea tantum charitatis gloria fortis, quæ, quia perfecta est, foras mittit timorem.

Memorable, & illud est, quod cum ad pagum vulgo Toxum ciuibus pacificandis concessisset, nec illi pro voto promptius res succederet, vbi in suggestu multa grauiter dixisset de Pace, & Cõcordia, tandem exclamans, Consulite paci, inquit, filiioli, sic iubeo, Paci omnino consulite, namque ego hinc minimè abscedam, donec vos viderim in præsentiarum benè confirmata pace vitam ciuilem, concordem, & amicam instituere. Hæc ille: Nec ita multò post vniuersos Ciues in communem, pacatamque societatem reductos Pacificator vidit.

Denique si recenseam quoties furentibus arma,

H h 2 vt

Num. 16.

Vide quid monentibus amicis respondit.

Alterum reconciliandis Ciuibus Stragema.

Cœlestis ca-
duceator :

Apud cine-
res Alex. fi-
neq̄ rixæ fa-
ciunt non-
nulli.

Sixti Negro
n'j relatio .

vt ita dicam, manu eripuerit, arbiter extiterit confi-
ciendę pacis, exitiales composuerit discordias, &
eiusdem generis, ac ordinis officia alia præstiterit,
sane apparebit illum Caducęatoris cœlestis nomen,
ac numeros impleuisse.

Quam viuenti Alexandro vim, & authoritatem
contulit Deus, eandem apud emortui cineres sapius
suscitasse creditur plurimorum sincerę attestacione,
qui ad illius sepulchrum orantes veterum rixarum,
& litium terminum se opinantur obtinuisse. Estque
insigne quod inter alios Frater Sixtus Negronius
a Curte, Sacerdos, & Concionator ex ordine Sancti
Francisci coram Iudice pluribus recitat. Sibi ni-
mirum cædem alienam machinanti, dum intra car-
ceris custodiam teneretur, visum Alexandrum ha-
bitu, maiestateque Pontificali fulgentem, a ne-
fario scelere deterruisse; præmonendo, ante biduũ
ex sententia euenturum quod ipse optaret. Cuius
ipse monitioni obtemperans, propositiq; poenitens,
in genua prouolutus de omine gratias egit, & duos
post dies promissi compos effectus est. Quamob-
rem accepti beneficij memor ad perennem recorda-
tionem quotidie expletis matutinis, ac vespertinis
officijs recitando hymno, seu antiphonę in huius
Antistitis laudem se se subdidisse fatetur, & quam
habuit primo loco cum Missam, tum concionem, iu-
bente ipso Alexandro, de Beata Dei Genitrice in
gratiarum actionem habuit.

Temperantia

*Temperantia ab honorum cupiditate,
que est Christiana
Humilitas.*

A P. X V I I.

CVTIORI nullo stimulo malè agitari humanam volùtatem, quam honoris, ac Prefecturę appetentiã, in conspectu nimis est: cui scaturiginem malorum omnium exprobrauit sapiens; perniciosissimum, ac exitiale venenum, quod Cælum Angelis exposuauit, & hominibus. E nostro instituto erit cursim ostendere, quam strictè læthalem hanc auiditatem frenarit, qua simul arte imperum illius fregerit Alexander; Vt si vel ipsa Religiosę vitę cunabula recolantur, nihil præter demissionem sui voluntariam, præterque summam animi modestiam representetur. De Cœnobiticis ordinibus illum optauit, vbi minus ea tempestate splendoris, ac fastus, minusque diuitiarum, plus autem laboris, plus pœnarum, & quod aiebat ipse, vbi iudicij, & proprij voluntatis delectus fortius retunderentur: quod est profectò sublimioris temperantig genus.

Tyro assuetus magistris ad omnia subesse, deferre, repugnantem præceptis voluntatem oppugnare, infima

Appetentiã honoris, ac dignitatum, vt frz naric. Alexand.

Actus religiosę demissionis.

fima feruitiorum munia obire : Tyrocinio emissus nihil de antiqua submissione diminueret, nihil de ingenij acumine, de facili ac ferè natiuo virtutum, vsu sibi arrogare . Nec quia multæ iam eruditionis, eloquentiæ celebris, & clari nominis, aliquid de humilioribus ministerijs detraxit . Isthæc quoniam Dei dona sunt, Deo accepta, & in diuinam eius beneficentiam laudes omnes, & gratias retulit . Collegio Ticinensi Præpositus de itinere hospitibus plantas abluere ; & data a pijs sanguineis frumenta humero in horreum importare, non erubuit, socijs qui per baiulos illa introferri suadebant, in idem exemplo suo inuitatis, quos lepidè arguebat, Adeone parui, inquit, erit nobis Diuinæ prouidentia donum, vt inuehendo illi extera sit opus manu ?

Quam constanter respuerit honorem, atque magistratus gradus.

Iam vero mundi honores, ac magistratus quomodo ambiuit superbè, qui tota industria declinauit, qui oblatos neglexit, qui constanter obstitit, nec nisi cogente imperio capessit ? Quanta vi opus fuit, vt ad ordinem Sacerdotalem se promoueri pateretur ? Quanta vt suæ Congregationis magisterium gereret ? Quanta vt Episcopatû Aleriensem adiret ? quanta vt Ticinensem ? nam Archiepiscopatum Genuensem emulator in hac parte Diui Bernardi Abbatis Clarevallensis, repudiauit, non secus atq; Derthonensem Episcopatum . Quotquot a Summis Pontificibus sperare posset magnificos honorû gradus flocci fecit, gauisus humili suo: risitq; egrotus Calozzi acceptis litteris Cardinalium Veronæ, & Cusani, quibus ad Romanæ Maiestatis fastigia prouocabatur; dignitarum fulgoribus vmbram abiectionis anteferens .

Auram

Auram, famamve popularem, ac laudes mortaliū res nimirum iudicio suo friuolas, & Christi seruo indignas, ex animo semper despexit, erubuitque laudatus. Multa præclare facere, minimum de se loqui, & ab alijs nil cōmendari, summa votorū erat. Virtuti enim Conscientia satis amplum Theatrū est; & corona gloriæ æternæ, merces copiosissima. Domestica Sauliorum insignia in fronte parietum, aut prospectibus domorum, quas construxerat, in vasis, in vestimentis Ecclesiæ dono datis affigi; tanquam ostentationis phaleras, rigidè vetuit, acriterque increpauit, vbi quis eo incio secus fecisset: Modestia tantò Deo charior; quantò rarior: Effecit præmissis nuncijs, ne grandi pompa in Diocesium Aleriensem venienti sibi occurreretur. Idem Papiensibus interdixerat. Concessit tamen dignitati Episcopali, ex alieno iudicio. In Episcopali domo nil splendidum, nil rari pretij retinuit: vt omni ex parte humilis temperantię insignia legerentur. Ipsa, simplex subscriptio, qua Episcopus priuatas litteras ad vsū suę Religionis obserabat illis verbis, Alexander vester humillimus filius spiritualis, haud leuè est internæ humilitatis vestigiū: vt etiā illud, quod Papię philosophiam tradens, ab vno discipulorum, perfectam linguę Gręcæ notitiam acciperet. Denique præcellentia ornamenta huiusce virtutis inscriptione tumuli castissima; si in Corsica mori contigisset, obsignauerat, illis verbis: Alexandri Episcopi cineres, vsque ad diem Resurrectionis. Papię verò spreta nobiliori; iussit se humillima Templi parte, hoc est infimo pavimento sepeliri.

Quam modestè, inmo quam malè de se sentiret, inde conijcitur, quod se hominem peccantem, hominum

Despexit humana inco-
mia.

Firmatur
exemplis.

Modestè, im-
mò & malè
de se ipso
sensit.

minum infimum, regimini minus aptū, apertè dictitaret cui multò magis Cænobij solitudo, quā amplitudo Episcopalis conueniret. Præpositus consilia, a Clericis subditis, Episcopus a sui quondam ordinis Præsule, & a B. Carolo audius quærebat, data autem ad vnguē m exequutus. Male de se opinantis, & emendationem cupientis illud est non commune argumentum, quod scitatus quid in Collegio Papiensi, tum agerent Visitatores, vbi audiuit de moribus singulorum, ac de omni disciplina regulari inquirere, O vtinam, subdidit, id mihi pariter beneficij obueniret.

*Quam charus, ac utilis S. Carolo
Borromæo.*

C A P. X V I I I.

MEMORIA Sanctissimi Præfulis Caroli Borromæi Archiepiscopi Mediolanensis crebro repetita per hæc Venerabilis Serui Dei Alexandri gesta monet nos, vt aliquid mutuo amborū vsui exoluamus, quos scimus in tantas, testatasque amicitias esse progressos, vt par illud Heroum coniunctissimorum, Basilium Magnum, & Gregorium Theologum terris reddidisse videantur. Quantum igitur apud Carolum gratia, atque autoritate valuerit Alexander subijcio.

Sed

Sed antequam hæc aggredior, monendus es lector, non rectè illos sensitse, qui Congregationis nostræ auctorem, aut progenitorem S. Carolum dixerunt, nosque vocitauerunt Præbiteros Cardinalis Borromæi. Constat siquidem, Mediolani erectam, & constitutam Clericorum Regularium S. Pauli Congregationem annis ante triginta, quam ille Episcopatum inisset; Immo, & aliquot annis antequam luce huius solis, ac vsura vitæ fruere. Iamdiu eius Congregationis licet exiguæ alumni Sanctis functionibus, pro virili sua, Mediolanensibus, Deo benè iuuante, non mediocriter profuerant; cum necdum alij Clericorum ordines ea in Vrbe sedem posuissent, vti multò post magno equidè pietatis augmento est factum. Illi in publica, atque inueterata vitia insurrexere primi; illi Christianam Catechesin restituere, frequentem Sacramentorum usum inuehere, aliaque permulta saluberrima instituta fundare cæperunt quæ viam strauere ad eam pietatis, & morum faciem, quam postmodum S. Carolus magnis laboribus efformauit: vnde potissimum effertis, & cælo gloriosus effectus; & insignis illa ciuitas orbi Christiano in exemplum, & ostentationem proposita. Illud non inficiamur, immo vero gloria loco ducimus, Antistitem hunc Sanctissimum, quæ erat benignitate, nostræ Congregationis filios tanquam vernaculam suæ Ciuitatis prolem singulari semper complexum esse beneuolentia, paternoque fouisse patrocinio: Non progenuisse tamen. Illosque vicissim non ingratos clientes vti filios adoptiuos omni reuerentia, & obsequio patronum, propagatorem, & parentibus proximum fuisse profecutos. Quod non absimili modo erga alios quosque Epi-

D. Carolus Borromæus non est Fundator nostræ Congregationis.

Patres nostri: viam traucere ad eam pietatis normam, quam postea S. Carolus perfecte efformauit.

S. Carolus nostræ Congregationis Patronus, nos illi obsequiosi filij.

scopos in ijs, quæ ad diuinum cultum, & animarum salutem pertinent; præstare se profitentur.

S. Carolus
Alex. merita
primū agno-
uit Papæ.

Rem ergo propositam repetamus. Iam olim in Academia Ticinensi iuuenilia studia percurrens Carolus multa de Saulij doctrina, multa de gloria virtutum tanti Patris audierat, eratque apud ipsum illustre, ac Venerabile Alexandri nomen: At vero longè illustrius, ac venerabilius, vbi candorem animi, integritatem, ac sapientiam colloquio, & consuetudine didicit. Quamobrem purpura vbi primum insignitus est Cardinalitia, & Insula Archiepiscopali per Pium I V. auunculum, ac simul de reuocanda inter suos pristina morum iustitia deliberat, tum accersendum ad eam molem Alexandrum constituit, cuius gemina litteraturæ, ac probitatis famarum Papæ, tum Mediolani volitabat. Igitur primū Concilium Prouinciæ suæ celebraturo placuit, inter supremos Theologos Saulium Ticino aduocari.

Aduocat Ti-
cino ad pri-
mum Conci-
lium Prouin-
ciale

Vbi efful-
sit Alexan-
dri
eruditio, ac
Sapientia.

Quo in opere tam luculenter enituit doctoris nostri eruditio, industria, sapientia, vt altam mentem introspectiens Archiepiscopus, admiratus quam latè pateret Saulij prudentia in agitandis, discernendisque rebus, eius in desiderium exarserit totus, detinerique Mediolani rogauerit. Retinissetque nisi deuictus litteris lacrymisque Dominici Patris filij repetentis, reddendum adiudicasset Patri senectute & curis confecto: exorans vt alternis saltem vicibus ad se pro tempore ventiraret, quousque regimini S. Barnabæ Præpositum, non iam amplius aduentitium hospitem, sed incolam statuum obtinuit.

Rogat deti-
neri Alexan-
dri Me-
diolani: Sed
redditur Do-
minico Patri
seniori.

Gaudium
Borromæi
ex præsentia
Alex. Præpo-
siti S. Barna-
bæ.

Creuit cum præsentia gaudium Archiepiscopi, creuit beneuolentia, creuit consuetudinis desiderij. Consultorem, adiutorem, & Collegam sibi adscri-
bit;

bit; nihil fere paulo grauius molitur, quod non prius cum Alexandro collatum de maturo illius consilio definiretur. Apud Summos Principes ad explicanda negocia sibi a Summo Pontifice demandata Oratorem delegauit, ad veteres corruptelas expungendas, ad curandos populos deprauatos adhibuit correctorem; Vt laxiores monasteriorum licentias ad iustam constitutionum normam contraheret, censorem; In lustranda Diœcesi comitem; in Synodi, & alterius Concilij Prouincialis celebratione, actorem. Vespertinas conciones in Metropolitana, quemadmodum Francisco Panigarolæ matutinas, commisit. Expetebat elucidantem Epistolas Pauli in ædibus Archiepiscopalibus, quemadmodum olim Romæ Sanctus Dominicus Magister Sacri Palatij fecisset traditur in Pontificijs, sed impedimento fuit cura Præpositalis, & rerum agenda- rum cumulus.

Socium habuit in correptione quorundam Sacrorum Ordinum, quibus præerat cum Patroni titulo. in primis familiæ Humiliatorum, cui etsi res non ad votum omnino successit, nonnullos tamen ad faniorem vitam reduxit Alexander: quocirca deleto postmodum ordine, tria illorum monasteria a Summo Pontifice in gratiam S. Caroli, & in Alexandri præmium Congregationi nostræ sunt adiecta, Cremonæ, Vercellis, Medoetiæ. Desudauit impensè cum Archiepiscopo in extirpanda hæresi, quæ nobilissimam Italiæ Urbem actis iam radicibus infecerat; in reuocandis quoque ad bonam frugem quibusdam sacri ordinis viris, qui ab Orthodoxa fide aberrantes perniciem plurimam Christianæ rei intentabant ni maturè obstitum fuisset.

Eius vitæ
maximè con-
silio: & ope-
ra.

Quibus in-
rebus.

Alex. socius
Caroli in
correptione
quorundam
Ordinū, &c.

Carolus sã-
ma quęque
fidissimo cõ-
mittit Alex.

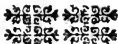
Illum habet
Carolu, à
Sacris Con-
fessionibus.

Encomium
Caroli de
Alexandro.

Quibus offi-
cijs mutuã
aluerint ami-
ciciam.

Quid ultra ? Archipręsul Sapiientissimus quod erat sibi pretiosissimum, quodque in negocijs summum, id omne fidei, prudentię, arbitrioque Alexandri tradidit ; nimirum pro sua seruanda anima quasi Custodem Angelum, pro Sancta morum directione magistrum, pro delictorum censura iudicem illum, sibi statuit. Illum ad rerum Cœlestium meditationem creberrimè conuenit : Cum eo solutus negocijs spirituales exercitationes instituit : Ob intentam sibi necem ab alumno Humiliatorum cum in Villam Carinianam secessisset, eo asciscit fidissimum Alexandrum, quo utatur consiliorum præsidente, & ad salutarem doctrinam ab ictu hauriendam Medico. Coram Alexandro labeculas quotidianas ad aurem inculcat, & totius anteaactę vitę generalem subit expiationē. Quin ab eius Sacro Tribunali aliquando discedens insigne pictatis monumentum Alexandro crexit illo encomio : Hactenus aut nihil, aut parum egi. Hęc mihi nunc initia vitę perfectioris, hęc elementa sanctitatis.

Dulce & hoc rememorare, Sanctissimis officijs piã, & arctam illam amicitiam vtrinque alitam fuisse, mutuã amborum precatione ad Deum, consiliorum vicissitudine, alterne operę ministerio, diuinis colloctionibus, paribus pietatis studijs, nec nou sacris munusculis. Quo exemplo percipies, honestis actis magis quam terrenis opibus veram, iustamque amicitiam coalescere, ac enutriti.

*Beati Caroli cum Alexandro Saulio
Collatio.*

C A P. X I X.

NEMO est qui si vero in lumine rem positam intueatur, non perspicuè aduertat, eam morum, & operum similitudinem inter hosce Dei cultores intercessisse, qua alteri alter vitæ, ac meritorum lineamentis paribus possit æquari. Quamuis, non inficiandum, quin eminentia gradus Ecclesiastici, facta celebriora, & honores Diuales ab Apostolico Senatu delati Carolo, priores huic vindicent partes. Rem nos ita colligimus.

Natalium nobilitas, ingenij dotes, gratia facundia equales omninò fecere: Pia quoque educatio, & litterarum emensa spatia pares.

Puerili quodam studio, & oblectamento Altitaria fruere, lararia adornare a primis annis intentus vterque, futuræ pietatis, ac Religionis specimen præbuit, cui prouectior ætas templorum erectione, & ornatu optimè consonans fuit.

Animi ad pietatem, & ad rem quâque honestam procliuitas, accurataque sui ipsius circumspectio, neutrum permisit sordibus Adolescentiæ contaminari.

Borromæus adhuc iunior patrem monuit, Sacerdotij

dotij sui prouentus rectius pauperibus erogari, quã rei domesticæ adiungi. Saulius adhuc puer, quod pauperibus suggereret, domo paterna coniuente, patre extulit.

Delata vltro vtrique dignitate Episcopali, suam quisque Sanctissimè rexit Ecclesiam, Sanctissimiq; legibus stabiliiuit: seueritate ille magis, hic lenitates, vicissim tamen vterque maiorem, vel clementiã, vel auferitatem mutatus, pro temporis ratione.

Vterque summa diligentia detractum Deo culum restituit, adiecitque nouum, Clerum reformauit, ac populum: Iuris Ecclesiastici potestatem sustinuit, laboriosas Visitationes, Synodos, & cuncta Episcopalis officij munera indefessus obiuit.

Perquam similes erudienda Christianis mysterijs plebe, constituenda, fouendaque Catechesi, continenti concionum studio: quo certè eminebat Alexander.

Eleuatæ in Deum contemplationis ambo, eminentissimeque orationis. Dei amore, & ardore salutis animarum sibi creditarum vehementer succensit ambo.

Ab Episcopo didicit Archiepiscopus grandem crucem in supplicationibus propalam gestare: contra didicit ab Archiepiscopo Episcopus Epidimia infectis hilariter manu sua ministrare: exhibita ad mortem vita vterq; permultum laudabilis.

Alter retento Episcopatu, oblatos honores despectit, alter Archiepiscopatu retento, graduq; Cardinalitio, quos gerebat honores abdicauit.

Percussus hic dorsum plumbea, ignitaque glaudē non vulnus corpore, non animo tristitiam concipit; ad vindictam humanum studium vetat,

con-

condonari crimen orat. Ille ingenti saxo caput petitus, nec corpore faucius, nec animo, percussorem dimitti iubet, subtrahitque supplicio.

Aedificia spectabilia publicæ utilitati dedit uterq;, magnificentiora Carolus, quippe nobiliori in Vrbe, pinguiore in Ecclesia, Alexander locorum necessitati, & facultatibus æquabilia.

Ille ædes Archiepiscopales amplificauit, hic Episcopales excitauit a fundamentis.

Ille Basilicam ornauit magnificè, hic nouam erexit.

Clericis educandis Seminaria, Collegia Sacerdotibus, Canonicis hospitia, & ad Dei cultum stipèdia pinguiora vtrinq; pro locorum meritis, attributa sunt.

Ambo egenorum parentes, infirmorum, afflictorumq; solatium, ambo hospitales.

Quicquid è sumptibus familiæ superesset Præfibus, in vsus pauperum, aliaq; Christianæ pietatis opera pariter collatum est.

Consumpta reliqua pecunia Carolus pretiosa, quæque diuendidit, & in pretia conuertit pauperum: Alexander ne pauperes vlllo tempore fructibus suæ liberalitatis frustrarentur, nil emit, nil habuit cuiusquam pretij. Alienæ necessitati vnus perinde ac alter lætus succurrere, cum propria.

Denique viræ persimilis curriculum persimili quoque meta claufere; Sepulchrum sibi vno, eodèque modo in Cathedrali statuentes, loco humillimo, & nudatum omni pompa, quo pertranserunt pedibus facilius protererentur.

Viuentes quemadmodum editis operibus æque magnifici, ita & mortui pari gloria miraculorum
adeo

adeo illustres, vt Cosmas Dossenius explorata integritatis, & Sancti nominis Episcopus Derthonensis, bene, diligenterque excussis, vtriusque miraculis non dubitauerit asseuerare, minimi esse inter se discriminis. Nos illa historiola nostræ subtrahimus, ne quicquam in Pontificem obedientiæ detrahamus.

*Honorifica de Saulio Testimonia
varijs e Scriptoribus
desumpta.*

CAP. VLTIMUM.

AE C sunt, quæ de vita, & gestis Serui Dei Alexandri Saulij compendio perstringenda duximus. Reliquum est, vt quid de eo in tantâ segete bonorum operû senserint Viri sapientia, & autoritate clari, breuibus indicemus. Nimirum inde etiam virtus sua

amat accipere te stimonia, quæ alijs bono testimonio fuit. Licet enim non ex alienis tabulis, sed ex vita rectè, Sanctèque acta, nostræ rei summa petenda in primis sit: tamen & hoc virtuti condignum, habetque in se venerationis plurimum, ab ijs commendari, qui virtutem ex virtute metientes, illius aut spectatores extitere, aut sinceri scriptores, pares meritis laudes, & paria laudibus merita ita comparantes, vt quod

quod honestum est non abeat inhonoratum, nec honor honorem immerentibus tribuatur.

Præcursum nostro viam pandet clarissima lux Ecclesiæ Carolus Borromæus Epistola ad Ormanetum transmissa, cum de instituta quæstione super vita, & meritis Alexandri Pontificem certiolem faceret, quau & nos antea retulimus.

„ Quod Sanctissimus D. N. (scribit ille) de
 „ Aleriensi Ecclesia in Corsica Preposito S. Barnabæ demandanda statuit, id ego ei significau: Sed
 „ is pro sua modestia de se humiliter sentiens, huic
 „ se muneri minimè aptum esse respondit, quod
 „ ego, qui egregias viri dotes perspectas habeo, non
 „ ei ratum habui.

S. Carolum
 Borromæus.

„ Et infra . Hinc aiunt (Seniores Congrega-
 „ tionis) graue detrimentum imminere ordini, qui
 „ a prudenti eius administratione totus nunc pen-
 „ det, atque ipsius doctrina plurimum iuuatur, in,
 „ qua certè parem illi in ipso ordine non habent,
 „ neq; alium moderando tam idoneum . Item . Ego
 „ vero fore prospicio, quam grauem etiam iacturam
 „ faciet vniuersa hæc ciuitas Mediolanensis, cui
 „ Alexander ipse multis nominibus, varijsq; modis
 „ est vtilissimus, in sacris doctrinis, in concionibus,
 „ in confessionibus, & alijs priuatis pietatis officijs;
 „ atque etiam prudenti consilio, quo ego ferè ad
 „ omnia vti consueui . Quod si hisce rebus auditis
 „ Sanctissimus Dominus Noster eius operâ in hac
 „ noua Præfulis designatione ad gloriam Dei vti-
 „ liorem fore iudicauerit, is Apostolicæ obedientiæ
 „ filium se se profitetur . Ac licet singulari benefi-
 „ cio a Summo Pontifice se affectum existimabit, si
 „ suo in cætu, in quo per annos vndeviginti placi-

„ de vixit, perdurare liceat; tamen ut pareat, ad
 „ eam tollendam crucem, quam Sanctissimus Pon-
 „ tificex iniunxerit, præsto est. Neque enim velim,
 „ ut per me illa prohibeantur bona, quæ Corficæ
 „ obuentura inde sint; quam quidem Insulam ex
 „ Alerienſi interpontificio ſummopere indigere tā-
 „ to Antiftite arbitror.

Tanti præfulſis authoritati ſuffragatur Carolus
 a Baſilica Petri aſtorum S. Caroli ſcriptor egregius
 lib. 2. cap. 6.

Carolus a
 Baſilica Pe-
 tri in vita
 S. Caroli.

„ Carolus, inquit ille, aliquid orij nactus, animi,
 „ ſpiritusq; ſui vires collegit, & cum in medio vix
 „ ſpiritualis vitæ curſu ſe eſſe affirmaret, quaſi
 „ præterita obliuiſcens, maiore quam antea conatu
 „ ad metâ incitatus eſt. Præterita omnia peccata ſua
 „ diligenter a primis annis recognita, quod iãdiu
 „ cupiebat, cõfeſſus eſt Alexandro Saulio S. Barna-
 „ bę Mediolani Prępoſito, nunc Epifcopo Ticinen-
 „ ſi, cuius conſilio, & doctrina uti plurimum ſoli-
 „ tus fuit; donec eum ad Epifcopatum Alerien-
 „ ſem a Pio V. vocatum, tam libenter ob Eccleſiæ
 „ fructum, quam egrè ob ſuum, & Sancti Pauli
 „ Congregationis uſum dimitteret.

Io. Petrus
 Giuſſanus in
 eiufdem vi-
 ta.

In eandem quoq; ſententiam ſcribit Io. Petrus
 Giuſſanus in eiufdem S. Caroli vita lib. 2. cap. 6. ſub-
 iungens illud boni exempli pronunciatum a Carolo
 „ poſt peractam ſacram Confeſſionē. Iam nunc pri-
 „ mum in vitę ſpiritualis curriculum deſcendo, hoc
 „ mihi ad ſanctimoniam exordium.

S. Philippus
 Neriſ.

Alexandro noſtro celeberrimæ opinionis argu-
 mentum ſuppeditat Beatiffimus Philippus Neriſ
 Congregationis ab Oratorio dictæ ſapiens institu-
 tor. Interrogatus enim aliquando a Gregorio XIII.
 apud

apud Sancti Laurentij extra muros, ecquis potissimū e comitibus turbam ibi ad preces collectam apta concione ad pietatem inflammaret: is augusti conuentus amplitudinem, promptique operis difficultatem expendens insinuauit, nemini iustius deferri opus illud quam Episcopo Aleria; quem scilicet eruditionis equè ac pietatis prædiuitem nouerat. Subijt imperante Pontifice id muneris Alexander, appositèq; & ardentèr dicendo spem omnem victoriæ in eo genere præripuit cæteris.

Baccius in vita Beati Philippi lib. 1. cap. 4. communem vtriq; sanctitatis, ac doctrinæ laudē tribuit, hæc scribens.

„ Idem prope accidit Alexādro Saulio Episcopo
 „ Aleriensi, dein Papiensi, viro eximie sanctitatis,
 „ & litteraturæ, qui cum Philippo differens, & in
 „ rerum Theologicarum disceptationem deueniens,
 „ vbi tam scitè, & eruditè respondentem audijs, in
 „ illius sapientiæ admirationem raptus est: illum
 „ enim vti magnæ sanctitatis, sed non multarum
 „ litterarum hominem habebat.

Quo iudicij, & honoris gradu merita Alexandri haberet Maximorum verè Optimus Pontifex Pius V. experimento nobis sunt, & nō ambigæ beneuolentiæ indicio, quæ per Epistolam Patribus nomine Pontificis respondit Cardinalis Serbellonius in hæc verba.

„ A' Pontifice illud ipsum quod mihi pollicebar
 „ responsum tuli: De Alexandro, deque egregijs
 „ illius virtutibus satis sibi cumulatè constare, seq;
 „ adhibita ea animaduersione, quæ in rebus eius
 „ modi solet adhiberi statuiffe, ipsius curæ gregem
 „ illum committere, cui tam vigili, diligentiq; pastore
 „ potif-

Baccius in
 Vita Philip-
 pi:

Pius V. Sūm.
 Pont. ex epi-
 stola Cardi-
 nalis Serbel-
 lonij.

» potissimum opus esset : Atque in hac electione
 » se magis in dies , ac magis conualescere , &c.

Infra .

» Quandoquidem non desint inter vos , qui ver-
 » bum Dei Mediolani disseminare , vineamq; Do-
 » mini colere pergant , in qua cum Alexander sa-
 » ris defudauerit , æquum est , vt illa iam exculta ,
 » & ad multam frugem perducta , ad excolendam
 » alterã eius opera multo magis indigentẽ legetur :

Et ibidem plura , quæ Alexandrum tam demeren-
 do , quam recusando eam dignitatem commendan-
 dum probant .

Quare Ioannes Antonius Gabutius vitam , & res
 gestas Pij V. describens, oblata occasione extollen-
 di tanti Pontificis prudentiam, æquitatemque, quod
 Cardinalitias, Episcopalesve dignitates non huma-
 no arbitrio, sed æquo iudicio ex notitia virtutis
 profecto contulisset, hæc habet non parui momenti
 in rem nostram .

» Alexandrum Saulium Dominici viri clarissimi,
 » Patritij Genuensis filium , Theologum eximium ,
 » ac summa prudentia , parique probitate præstan-
 » tem optimè nouimus, quem Pius ex hoc Clerico-
 » rum Regularium S. Pauli ordine, tunc Mediola-
 » nensi Collegio S. Barnabæ Præpositum , licet in-
 » uitum & magna modestia se indignum esse pro-
 » fitentem, cum lacrymisque diu repugnantem, ad
 » Episcopalem Sedem Aleriensẽ in Corsicam,
 » pertraxit . Quam Ecclesiam cum ille summis la-
 » boribus , verbo , & exemplo per annos viginti , &
 » amplius ad Christianæ vitæ rationem egregiè in-
 » stituisset, & quasi ex inculta sylua florentem hor-
 » tum reddidisset, eum Gregorius XIII. Pontifex

Maxi-

Io. Anto-
 nius Gabu-
 tius in vita
 Pij V.

„ Maximus ad regendam Ticinensem Ecclesiam,
 „ transtulit. Sed hanc ille dum strenuè perlustrat,
 „ magno totius gregis, bonorumque dolore, Pastor
 „ egregius, ac verè Pater pauperum appellatus, ad
 „ æterna, vt piè credimus, laborum suorum præmia,
 „ anno 1592. mense Octobri senex emigrauit.

In eundem sensum Gregorius XIII. & Sixtus V. Summi Pontifices testimonium, honoremque Alexandri meritis contulere, Virum Dei æquè amicè, atque honorificè amplectentes, & Apostolicis indultis fauentes; Id ex gemino diplomate colligimus; Altero cum is exiles reditus Canonicorum suis augescere; altero cum fructibus quorundam Beneficiorum amplificari eorundem numerum postularet; cuius petitionibus vterque interposito decreto propiissimè annuit.

Greg. XIII.
Sixtus V.

Quid breuius, quid simul illustrius encomio Gregorij XIV. itidem Pontificis? qui ab oratoribus Ticinensibus dignum Ecclesia sua pastorem deposcentibus, Non hominem, sed humano in corpore hospitantem Angelum daturum se illis promisit; Alexandrum innuens, quem, & hoc titulo coram sacro Collegio Cardinalium honestare non dubitauit.

Greg. XIV.

Ponderosum & illud Pauli V. quo Alexandrum, dum in humanis ageret, multa sanctitatis laudifloruisse asseuerauit: qui, vt Bellarmini S.R.E. Cardinalis Eminentissimi responsa probatum faciunt publici cultus iamdudum a populo inuesti continuationè indulgit; cum ipse referendis in Beatorum factos alijs nonnullis occupatus causæ Alexandri vacare nequiret.

Paulus V.

Dux, Magistratusque Reip. Genuensis oblato eius
 ciui-

Dux & Mag-
 istratus
 Reip. Genu-
 ensis.

ciuitatis Archiepiscopatu, quam altè de Præfulis huius virtutibus, ac sanctimonia sentirent, locupletissimè docuere.

Clerus, &
populus Ec-
clesiæ Alexi-
dis.

Calculos adijcit Cleri, populi que Aleriensis ad Summum Pontificem epistola superius relata, cuius membra quædam in hunc cumulum inferi non pigeat.

„ Ad Sacratissimos (inquit) pedes Vestræ Beati-
tudinis humillimè procumbentes supplices rogât,
„ ne committat, pro ea, qua vti Christi Vicarius
„ ipsos complectitur paterna charitate, priuari se
„ cœlesti beneficio, quo tantum Pastorem largien-
„ do diuina clementia ipsos ditauit. Is enim est
„ qui singulari studio, & admiranda comitate cle-
„ rum rudem, moribusque inpositum, seu veli-
„ mus senes, seu iuuenes, oratione, opere, in pri-
„ misque exemplis vitæ optimis ad Ecclesiasticam
„ disciplinam forinauit, &c.

Infrà

„ Pastor pietissimus quicquid sibi ex tenui vi-
„ ctu suo, modicæque familiæ sumptu, atque hu-
„ mili cultu subtrahere potest, hoc in subleuandos
„ egenos totum erogare, totum profundere in mo-
„ re habet, & in structuram nouæ Ecclesiæ Cathe-
„ dralis, ædiumque Episcopaliū, quæ quidem,
„ ædificia omnino necessaria ibi nulla prorsus exta-
„ bant. Et sanè pauperes acerbiores famis, ac pe-
„ stilentie calamitatem superioribus annis sensis-
„ sent, ni ipse magnam vim frumenti milij, orizæ,
„ aliarumque frugum ex-continenti aduehi, ac ple-
„ bis sue egestati occurrens gratis distribui cura-
„ visset. Eius præterea domus perpetuum misero-
„ rum Clericorum, & Sacerdotum Diocesis hospiti-
„ um

33 tium est, quos ipse alere, quos subleuare non de-
33 finit, &c.

Scriptoribus alijs sicut ipse materiem, ita illi præ-
conia præbuere non vulgaria. Expedit pauca,
Folietæ in elogijs Clarorum Ligurum, cõmemoratis
quæ de Dominico Saulio Patre, & Philippo Patruo,
ac Brugnatenfi Episcopo æterna memoria digna sũt,
ad Alexandrum ita descendit.

33 Domesticæ Sanctitatis gloriam subsecutus est
33 Alexander, huius ipsius Dominici filius; patrum
33 potius quàm patris virtutum emulus. In ipso
33 enim adolescentiæ initio, lumine diuinitus menti
33 prælato, in Cœnobium procul a iuuentutis illece-
33 bris concessit, arctissimisque vitæ institutis se se-
33 dicauit, atque in morum sanctitate, & sacrarum
33 rerum doctrina ita processit, vt eius nomen in-
33 Pij V. notitiam venerit, qui iuueni præcorum
33 instituto viuenti, proculque ab Aula, atque ab
33 omni ambitione, omnique cogitatione eiusmodi
33 degenti, Aleriensem Episcopatum vltro man-
33 dauit, recusantemque, & retractantem impositum
33 onus pro imperio, proque iure Sacrosanctæ pote-
33 statis accipere coëgit. Hæc ille, ad vltiora non
progressus, quia eodem tempore scripsit, quo pri-
mum Alexander ad Episcopatum promoueretur.

Pastoralem sollicitudinem Alexandri testatam fa-
cit Io. Rhò e Soc. I E S V inter varias virtutum hi-
storias, lib. 1. cap. & num. 12. Saulium, inquiens,
quem ad virtutem Clericorum Regularium S. Pauli
Decollati disciplina formauit, atque ad Pastoralem
laudem Caroli Borromæi institutio produxit, Ale-
riani primum in Corsica, mox Ticinenses Episcopu
habuere, de quo, vt omnia veterum Episcopo-
rum

Folietæ.

Io. Rhò
Soc. I. E. S. V.

,, rum decora cōmemorari pōssunt, illud vnum non
 ,, prātereundi puto. Alerianam diocēsim ita supe-
 ,, rioribus bellis attritā accepit, vt & paucissimi es-
 ,, sent Sacerdotes, & Curiones ipsi in maxima rerum
 ,, diuinarū ignoratione versarentur. Ergo vt malo,
 ,, quod per longas moras inualuerat, remediū quam
 ,, citissimū afferret, Curiones ipse dōmi suae de suo
 ,, alere ac docere institit, tāta sedulitate, vt quos ru-
 ,, des omnino disciplinā acceperat, breui tolerabi-
 ,, les reddiderit, & curijs non pœnitendos. Nihil
 ,, indignum Pastori est, quod ouibus conducat.

Paulus Bel-
 lonius.

Paulus Bellonius I.C. in Ticinensi Gymnasio le-
 gum interpret primarius, pōst Regius Senator Me-
 diolani, cum luculenta oratione (quae statim Ty-
 pis excusa prodiuit) sublimia Alexandri gesta pro-
 secutus fuisset, vt reliqua amplissimi splendoris omi-
 tam, ita abeuentem e mortalibus alloquitur. O te
 ,, fālicem, Sauli, quem nunc per sanctē veneror,
 ,, hisque vocibus libet affari, Terque, quaterque
 ,, Beatum, cuius vitam tam honesta, & laudabilis
 ,, mors est consecuta; cuius mors veram, & im-
 ,, mortalem vitam peperit. O felicissimos labō-
 ,, res qui immortalia prēmia sunt cōmeriti! O no-
 ,, ctes euigilatas, quae tantam sibi circumfuderunt
 ,, lucem, quietemque attulerunt sempiternam! O
 ,, Beatum Episcopum priscis illis viris vitā inno-
 ,, centia conspicuis comparandum.

Ioannes
 Bellarinus.

Audiamus quid de Alexandro, in quēstione vitā,
 coram iudicibus constitutus retulerit Io: Bellarinus
 ex eodem ordine Clericus Saulio coniunctissimus,
 eximia pietate, ac eruditione, editisque libris no-
 tissimus. Is enim post multa sic habet.

,, Animaduerti coisse in Alexandro res longē
 disce-

„ discrepantes, quarum vel in ipsis virtutum Prin-
 „ cipibus difficillima sit, & rarissima societas: Gra-
 „ titatem nimirum cum singulari affabilitate; amo-
 „ rem recti, & commiserationem in errantes; im-
 „ motam in bono constantiam, & popularem ad
 „ omnes ciuilitatem; seueritatem iudicis reticam
 „ in semetipsum, matris in alios quoscunque be-
 „ nignitatem, ac beneuolentiam. Denique singu-
 „ la tum quæ fama percèptum, tum quæ oculis ipsemet
 „ vidi, attentius cogitans, virtutes planè vniuersas
 „ hoc est, siue morales, siue Christianas, siue quæ
 „ Religiosi sunt hominis, siue etiam Episcopali sub-
 „ limitate; fulgentis, in eo conspexi, pro status
 „ conditione florere singulas gradu celfo, innixas
 „ autem profundissimo fundamentò humilitatis, &
 „ alta, ac rectissima mentis intèntione. Cui parum
 „ semper esset, quicquid vnquam fecisset; egregia
 „ facta mage egregijs superare totis semper conni-
 „ tens viribus, & perpetuò æstuans desiderio, vt
 „ omnes ad Christianæ perfectionis fastigium se-
 „ cum subleuaret.

Anacletus Siccus in aureo libro Ecclesiasticæ
 hymnodicæ consilijs nostris optimè subscribit: Tan-
 „ quam, alter Moyses, inquit, vt animas sibi cõ-
 „ creditas posset facilius, & securius dirigere ad
 „ viam salutis, dum in Insula Corsicæ Episcopus
 „ esset, cuius etiam dictus est Apostolus, quamuis
 „ per totum anni tempus esset Sacræ hymnodicæ stu-
 „ diosissimus, itavt non contentus solito hymnodicæ
 „ vsu quem cum suis Canonicis in Choro semper
 „ explere conabatur, solus in proprio oratorio aliū
 „ præterea hymnorū numerū recitare quotidie vel-
 „ let, genibus sæper positis, & aperto capite; tamen
 „ &c.

Anacletus
 Siccus.

**Michael Iu-
stinianus.**

Lib. 1. tit. 6. 7
Lib. 2. tit. 1. 4.
Lib. 3. c. vni-
co &c.
Et in indice
Episcoporum
num. 27. in
fin.

**Octavius
Belmustus.**

**Io: Baptista
Bilia.**

**Populus Ti-
cinenſis.**

Abbas Michael Iustinianus Patritius Genuensis, & Vicarius Apostolicus Alerie, Ecclesiastica rei peritissimus, dum in erudito libro suarum Constitutionum complures auctore Alexandro Episcopo, eiusque exemplis inniti demonstrat, quid aliud qua pretiosissimam illi ex varijs lapillis coronam ferit, nulli ambiguum relinquens, primas eius beneficij laudes in Alexandrum Praesulem refundendas?

Adijciam geminum a successoribus Alexandri sti-
mi honoris iudiciu. Octavius Belmustus primus ab Alexandro Antistes Alerie, ac postmodum S. R. E. Cardinalis eximias illius tum viuentis virtutes admiratus defuncti merita tanti fecit, vt nulla non die se illius precibus, ac patrocinio comendaret; cuius propterea appensam imaginem conspectui suo perpetuo patere voluit.

Nihil quicquam Belmusto cedit, quod Io: Baptista Bilia Papiensis Episcopus, Alexandri itidem successor factus est persecutus. Is enim sepulchro huius Serui Dei eam venerationem adhibebat, vt licet nullis adhuc repagulis septum esset tamen incedens cauit semper, ne pedibus protereret; quin, altervtrum latus legens, profundè caput illorum inclinabat; violatae Religionis crimen, ni faceret, arbitrat.

Quod quidem reuerentiae genus vniuersim pariter a populo Ticinensi adhibitum fuit, dum illorum nemo sepulchrū incedendo terere auderet, irreligiosum nimis putans, pedes eò loci ponere, vbi tanti Antistitis ossa subessent, cuius sperarent diuina merita certissimis aliquando signis a Deo propalanda quemadmodum successu temporum res probauit.

Non poenitebit inter haec reponi, quae duo Ticinenses

nenses doctrina, & eloquentia clarissimi Scriptores de Alexandri publicis honoribus, & actis Testes oculati retulere.

Siquidem Antonius Maria Spelta Antistitum eius Ecclesie vitas, & gesta Italico sermone conscribens, vt ad Alexandrum deuenit ira ferè exorditur. Si quis aliquando refulsit in folio nostro Papiensi dignus Episcopus, is in primis fuit, coeterorum planè dignissimus, Alexander Saulius, cuius est vsqueadeo explorata integritas vitæ, morumque sinceritas, vt Angeli verius quam hominis cogno- mento decorari deceat ab ijs, qui aliquantulam- de eius probitate notitiam habuere, &c.

Infra de eiusdem actis in Corsica. Quis, inquit, satis ampla narratione complectatur, quo ille studio, diligentia, Charitate Aleriensem Episco- patum administrarit? sua morum suauitate, & gratia id consecutus, vt incolæ a-natiua barbarie, in qua erant enutriti, ad Christianam mansuetu- dinem, pietatem, ac probitatem traducerentur: admirantibus vniuersis tantam in Antistite vim, & efficacitatem. Instituit, fundauit, &c.

Breuiori sed raro encomio plura expressit Henri- cus Farnesius, emblemata ingressus triumphalis in- terpretatus. Fuit, inquit, Plenum lætitiæ specta- culum. Longa hac phalange circumseptus Sau- lius tenebatur: Vir citra huiusmodi honores spe- ctaculo dignus. Tum explicans Cereris emble- ma, Est enim, inquit, Saulius vnicum virtutis specimen, ornamentum Patrie, lumen Reip. virtu- te, fama, rebus gestis splendor sui Ordinis: in eo- que Cereris retinet vtilitatem, quod non potest sine fructu publico, & commodo respirare, &c.

Antonius
Maria Spel-
ta.

Henricus
Farnesius.

Complura quæ superfunt eiusdem splendoris præ-
 conia , quo satietas euitetur , silentio transgredior .
 Libet modo Apophtegmata nonnulla per Corfos Te-
 ses enunciata in compendium mittere . Munificen-
 tiam Episcopi apud Iudices commendans quispiam
 » aiebat , Omnium erat, quicquid ille haberet : is
 » duntaxat bonis vltro ab eo oblati non fruebatur ,
 » qui nolebat . Charitatem alter extollens , Per-
 » multarum , inquit , paginarum volumina haud
 » quaquam opera charitatis illius immensa conti-
 » nuerint . Ille abscessum deplorans , Mehercule ,
 » inquit , nulla vnquam nobis sæcula reddent Ale-
 » xandrum . Fuit qui orantis meritum , & efficaciam
 » ita efferret , Quicquid orans postularet optimus
 » Dei Seruus , id consequebatur . Mansuetudinem
 » minister retulit hisce verbis , Vir erat pane sua-
 » uior , quem numquam viderim subiratū . Altissi-
 » ma Christianæ perfectionis superauit fastigia , as-
 » serebat vir Religiosus ; Qui prope ad eum acce-
 » deret , vidi neminem . Celebritatem famæ admi-
 » raturus est ille , cum diceret . Quacunque iter agens
 » conuertor , spiratur de Alexandro Sanctissimæ fa-
 » mæ suauissimus odor . De extasibus quidã , Quid
 » extasis sit , non noui : Sed inter sacra semimortuū
 » illum , & animam pene exhaurientem vidi sæpissi-
 » me , ex Dei , dicebatur , familiari cõsortio . Ausus est
 » etiam non nemo dicere , Stupebam funeri non-
 » illico succedere publica miracula , cum a viuente
 » tam miranda opera patrari , & viderim , & au-
 » dierim . A concione cum recederemus affirmat ,
 » nonnullus , vna erat omniū vox : O te Beatum ! qui-
 » bus nos documentis , quibus nos exemplis ad ea ,
 » quæ recta sunt dirigit ? Ille superbam mihi men-
 tem

„ tem dicendo infringebat, ait quidam, & remittere
 „ odia compellebat. Ad quæsitum Iudicis respondit
 „ quispiè, quod quæris nunc memoria nō teneo, ita
 „ tamè esse credo: etenim tā clari, sanctiq; nominis
 „ erat vir iste, vt nil de eo sit incredibile. Quacunq;
 „ ille per diœcesim iter haberet, dixit alius, eius
 „ aduentu singulorum sensus, & corda exilarata,
 „ gestiebant, arbores ipsæ festiuè tripudiabant. Tre-
 „ centa eiusdem notæ apophtegmata silere præstat, vt
 „ tandem Saulio illuminatum omnibus gemmis di-
 „ dema, & nostris sermonibus coronidem imponat Iu-
 „ stinianus alter, Alerix itidem secundus ab Alexan-
 „ dro Episcopus.

Fr. Decius Iustinianus,
Dei, & Apostolicæ Sedis gratia,
Episcopus Aleriensis.

„ **Q** VEM ADMODVM Pastores po-
 „ pulis diuinitus constituti grauissimos
 „ pro concredito sibi regendo grege la-
 „ borem in vita pertulerunt, ita nobis
 „ laborandum est, vt egregia ab ijs edita facinora,
 „ rerumq; summa cum laude, ac pari pietate gesta-
 „ rum memoria, ab interitu vindicentur. Sanè
 „ Alexãdri Saulij Aleriensis olim Antistitis merita,
 „ benè, rectèq; actę vitæ ratio, eo progressa sunt, vt
 „ difficilis futura sit cuiuscumque immiratoris emu-
 „ latio, cuius nos non tam in dignitate successores,
 „ quam operum admiratores, longè sectando vesti-
 „ gia

„ gia veneramur . Fuit vir ille huius Alerienſis Ec-
 „ cleſiæ , quam ſuſcipiens ſeruauit , gubernaculis
 „ admotus: quo cum appuliſſet, bona Eccleſiæ ad-
 „ dicta in damnabiles laicorum vſus conuerſa , ac
 „ diſſipata recuperauit , Clericalem diſciplinam,
 „ lapſam , extinctamque reſouit, mores hominum,
 „ deprauatos , totamque fermè rem Eccleſiaſticam
 „ ob bellorum , quæ diù la rète que per Inſulau con-
 „ flagrant, calamitates, funditus euerſam, diuina
 „ qua fuit prudentia , composuit : itaut facultarum
 „ Eccleſiaſticarum reſtitutor , Clericalis licentiæ
 „ corrector , morum emendator, totiuſque præſen-
 „ tis Eccleſiæ ſtatus conſeruator extiterit : quam
 „ deſtitutam deformemque a ſe ſuſceptam ſartam
 „ tectam, florentemque venientibus tradidit ; me-
 „ ritoque accepta illi ferenda ſint huius Eccleſiæ
 „ commoda , quorum auctor fuit, qui reliquit exē-
 „ plum . Extant ſiquidem ſaluberrima conſtitutio-
 „ num decreta , quibus optimè animarum ſaluti
 „ conſuluit, ſuarum ipſemet legum conditor pariter
 „ ac obſeruator .

„ „ In ſummo honore penes populos habebatur ,
 „ quos nedum æquiſſimis Sanctionibus , ſed inte-
 „ gerrimis , ac incorruptis moribus , ſuique in pri-
 „ mis imitatione , qua nulla eſt præſtabilior diſci-
 „ plina, erudiuit; Sacros Eccleſiaſticos ritus, & ob-
 „ ſeruaciones in vſum reuocauit ; cultum diuino-
 „ rum , pariter temporum iniuria, hominumque in-
 „ curia obſoletum reduxit, cuius tam euixè deſide-
 „ rauit incrementum , vt ex annuis menſæ Episco-
 „ palis redditibus certam ſummam deducendam,
 „ Capituloque applicandam , lex alios Canonica-

,, tus ad propagandum , augendumque diuinum ,
 ,, cultum erigendos , certam quoque summam pro
 ,, Seminario ad alendos , educandosque pueros ab
 ,, eadem Mensa separandam curauerit : Ecclesiæ
 ,, præterea dirutæ Cathedralis , ædesq; Episcopales
 ,, a fundamentis , proprijs sumptibus , extruxit .

,, Vt omnium vero pastoralium virtutum lau-
 ,, dè , ita inexhausta erga pauperes misericordia
 ,, enituit , in quos tam effusus , ac piè prodigus fuit ,
 ,, vt id verè suum diceret , quod in egenos impen-
 ,, debat , quibus in angusta , extremaque annoæ
 ,, difficultate educandis vna tantum ratio fuit , bo-
 ,, ni scilicet Pastoris pietas , quos etiam larga manu
 ,, fouere , augere , amplecti , nedum caduco , & tem-
 ,, porario , sed etiam immarcescibili , ac cœlesti
 ,, diuinæ eloquentiæ cibo alere consuevit , dum ip-
 ,, semet in templo Christianæ fidei rudimentorum
 ,, pueris , domi verò prouectioribus casuum con-
 ,, scientiæ assiduus assisteret explanator .

,, Pecuniarum vsu ita abstinuit , vt ne trita qui-
 ,, dem eorum pretia dignosceret . Cælestem certè ,
 ,, ac Superis simillimam vitam in terris agitauit ,
 ,, quam vt gratam , sibi que acceptissimam D.O.M.
 ,, expressis signis , ac supra mortalium vires mirifi-
 ,, cis comprobauit argumentis . Tam eximia deni-
 ,, que , ac singulari animi præstantia fuit , torque ,
 ,, ac tanta omnifariam probitatis , Religionis , inte-
 ,, gritatis , ac sanctimoniæ de se exempla tradidit ,
 ,, vt ingentium fama virtutum , rotam hanc Insulâ
 ,, sui admiratione , yenerationeque complerit ;
 ,, omnesque de eo mirabiliter & loquantur , & sen-
 ,, tiant , virque inter hos incolas immortalis Cæli-
 tum .

„ tum confortio dignus censeatur : licet nos impa-
 „ res tot meritorum æstimatores certi nihil arbitra-
 „ ri audeamus . In quorum fidem has præsentis lit-
 „ teras nostra propria manu subscriptas , sigillique
 „ nostri impressione munitas per infra scriptum no-
 „ strum Cancellarium fieri iussimus . Dat. Campo-
 „ lauri in ædibus nostræ Episcopalis residentia
 „ die 8. mensis Iunij 1621.

„ Porro hoc vitæ Breuiario quid amplius offeratur ,
 „ quidve cumulatius ? Mira, & incredibilia feruntur,
 „ quæ mortem consecuta sunt miracula , priuata, pu-
 „ blica , sed præterquamquod illa euulgari non pati-
 „ tur Sanctæ Sedis Apostolicæ reuerentia, non huius li-
 „ belli perbreui ambitu posse me complecti puto .
 „ Vnum illud , quod olim Bellonus in sua oratione ,
 „ producat . Tandem inquit, Saulij vitæ Sanctita-
 „ tem contestantur tot illius pictæ Imagines , tot
 „ votiuæ tabellæ , tot dona , quot non solum in
 „ Templo primario huius Urbis , sed alibi passim
 „ conspiciuntur . Neque vero solum illius fama,
 „ Genuæ, Corsicæ, Ticini finibus se continet, sed ad
 „ exteras quasque , & remotas gentes , & nationes
 „ longè , latèque peruasit . Nemo nostrum est qui
 „ votorum erga Saulium non sit reus , &c.

Paula, Bel-
 lonius .

F I N I S .

PROTESTATIO.

LECTOR aduerte in *Elogijs Ven. Serui Dei Alexandri Saulij*, cuius vitam in hoc libro complexus sum, nonnulla me attingere, quæ sanctitatem ipsi videantur adscribere: perstringo nonnunquam aliqua ab eo gesta, quæ cum vires humanas superent, miracula videri possunt, præsgia futurorum, reuelationes, illustrationes, et si quæ sunt alia huiusmodi: beneficia item in miseros mortales eius intercessione diuinitus collata. Verum hæc omnia ita meis lectoribus propono, ut nolim ab illis accipi tanquam ab Apostolica Sede examinata, atque approbata, sed tanquam quæ a sola suorum Auctorum fide pondus obtineant, atque adeo non aliter, quam humanam historiam. Proinde Apostolicum Sac. Congregationis S. R. & Vniuersalis Inquisitionis decretum anno 1625. editum, & anno 1634. confirmatum integrè, atque inuiolatè iuxta declarationem eiusdem Decreti a Sanctiss. D. N. D. Urbano Papa VIII. an. 1631. factam seruari a me omnes intelligant, nec velle me vel cultum, aut venerationem aliquã per has meas narrationes ipsi arrogare, vel famam, aut opinionem sanctitatis inducere, seu augere, nec quicquam eius existimationi adiungere, nullumque gradum facere ad futuram aliquando ipsius Beatificationem, vel Canonizationem, aut mira-

culi comprobationem, sed omnia in eo statu a me
relinqui, quem seclusa hac mea lucubratione obtine-
rent, non obstante quocunque longissimi temporis
cursu. Hoc tam sanctè profiteor, quam decet
eum, qui Sanctæ Sedi Apostolicæ obedientissimus
haberi filius cupit, & ab ea in omni sua inscriptio-
ne, & actione dirigi.

**Ego Don Io: Augustinus Gallicius Cl. Reg.
S. Pauli.**

INDICVLVS

INDICVLVS R E R V M

A

LE R I A vrbs Corficæ, Syllæ
colonia, Reip. Genuenfi subdi-
ta, &c. **60.**

Alerienfis Ecclefiæ turpis facies,
& corruptelæ. **78.**

**Alexand. Saulius vocatus Ange-
lus a Greg. X I V. 148.**

Etiã diſtus Apoftolus Aleriz, & quare. 151.

**Alexandrina Eccleſia olim non eſt uſa inflexionibus
in cantu. 48.**

Alphonſus Vicēcomes Card. alumnus Alexand. 56.

Alphonſus S. Petri primus Archidiacon. Aleriz. 146.

**Ambroſius Rotulus adiutor Alexand. 74. In pluri-
bus illi uſilis. 103. 139. 167. 168. &c.**

Amore magis quam timore reguntur homines. 49.

**Antonius Maria Zacharia vnus e fundatoribus Con-
greg. Cleric. Reg. S. Pauli. 12.**

M m 2

Ange-

I N D I C V L V S

- Angelicarum S. Pauli monasterium Mediolani . 58.
 eodẽm habet fundatores , ac Clerici. ibid.
 Angelus Barbonius perorat Papæ in ingressu Ale-
 xand. 159.
 Angelorum cantus auditi dum sacrum facit . 200.
 Angelos vt colit . 197.
 Angelorum Hierarchias vidisse dicitur . 170.
 An acletus Siccus de Alexand. 265.
 Ant. Maria Spelta de eodem . 267
 Angelus pacis . 241.
 Apparatus domesticus tenuis . 233.
 Arma in Ecclesias deferri vetat . 116.
 Astulphus Seruus Alexand. ab eo sanatus . 134.
 Augurium in aditu Corsicæ . 81.
 Augustinus Cardinalis Cusanus alumnus Alexan-
 dri . 56.
B ACCIVS de Alexand. 259.
 Bastita arx Corsicæ & Sedes Gubernato-
 ris . 81.
 Dicoecesis Marianensis . 108.
 Baptifini ministerio vacat Alexand. 104.
 S. Barnabæ Cœnobiũ in suburbijis Mediolani. 12
 Templum illius absoluit, & ornat. Alexand. 47.
 Barnabas Cornazanus missus in subsidium Ale-
 xand. 74.
 Bassignanum oppidum Lomelinæ . 165.
 Bartholomæus Ferrarius vnus e fundatoribus Con-
 greg. Cleric. Reg. S. Pauli. 12.
 Bartholomæo Mucantio reddita sanitas . 183.
 Bendinellus Saulius proanus Alex. insigne templi
 Saulio-

R E R V M

- Saulionum Genuæ crexit. 5
 Benedictionum vis . 134
 Beneficiorum legitima distributio, 227
 Breuiarium Pij V. in vsum inductum . 48

C

- S. Carolus Borromæus sacrauit Alexādrum Episcopum in sua Metropolitana : Donauitque de suo vestimenta Pontificalia. 70
 Denunciauit præceptum Pontificium. 68
 Ab eo accepit artem Pastoralem concionandi. 101.
 Quibus in rebus vsus sit opera Alex. &c. 250. per totum cap.
 Collatio B. Caroli, & Alex. 253. per totum cap.
 Eorundem congressio Romæ. 112.
 Epistola S. Caroli de Alexand. 62. & 257.
 S. Carolus non est fundator nostræ Congregationis sed patronus . 249.
 Carolus a Basilica petri quid sentiat de Alexand. 258. Tertium Præpos. Congreg. postea Episc. Nouariensis . 155.
 Caritas magna annonæ in Corsica 128. & 143. Item Romæ. 216. Quomodo subuenerit Alexand. ibid.
 Canonicis Aleriæ augentur stipendia, & numerus 145.
 Coguntur residere prope Cathedralē, & obire diuina officia. 146.
 Eriguntur illorum habitationi ædificia. 127.
 Catecheses vbique institutæ . 90. 94.
 Calozzum in Comitatu Astensi . 165. Ibi moritur Alexand. & eius viscera illic asseruantur . 170.
 Cadauer Papiâ delatū sepelitur in Cathedrali. 171.
 Carlota

R E R V M.

- Carlota Rotaria ægrotante auidè famulatur. 165
 Castitatis custodia 9. & 232
 Cantum, & hymnodiam in Cœnobio moderatur
 Alexand. 48 Curat alibi. 198
 Cancellariæ officium non est passus diuendi. 229
 Canariam ad insulam sedatur tempestas. 189
 Cærui vicus plebis Campilauri, 126. Ibi sedem
 Episcopalem ponit Alexand. ibid.
 Cathedralẽ, Palatium, Seminarium, Aedes Cano-
 nicorum, & Xenodochium ibidem ædificat. 127
 Cœremoniarum sacrarum cura. 202
 A cella ad cælum breui tramite peruenitur. 23
 Charitas erga Deum. 190. per totum cap.
 Charitas erga proximum. 206. per totum cap.
 Clericorum regularium S. Pauli origo, & c. 11. ap-
 probati a Clem. V I I. & Paulo I I I. 12. Aliqua
 eorum aspera exercitamenta. 16. 27
 Vnde dicti Clerici S. Pauli. 37. Primi Clerici Re-
 gulares in vrbe Mediol. 249. Strauerunt viam
 S. Carolo Borrom. ad illam pietatem quam ipse
 postea perfecit. ibid.
 Obsequium, & reuerentia huius Congreg. erga
 S. Carolum, & alios Episcopos. ibid.
 Clerus, & populus Aleriensis de Alexandro. 262
 Clericalis vita monasticæ præfertur ab Alexand. 23
 Contemplatio diuinorum longe anteferenda huma-
 nis literis. 24
 Per illam non auocatur Alexand. a muneribus
 episcopalibus. 194
 Collationes seu conuentus Patrum ad pia collo-
 quia, aut ad accusationem *culparum*. 22. 59. Illis
 frequens aderat Fr. Michael Ghislerius qui &
 Pius V. 59

Collatio

I N D I C V L V S

- Collatio S. Caroli cum Alexād. 253. per totum cap.
 Constantia Alexand. 88. & seq.
 Concilij Tridentini acta in vsum primus inducit in
 Corfica. 92.
 Eiusdem Conc. acerrimus propugnator. 160.
 Contumax cogitur obedire Ecclesię. 125.
 Concionibus incumbit Alexand. 34. per totum
 cap. & 98. per totum .
 Conciones habitę tempore pestis. 131.
 Corforum gemitus de traductione Alexand. 139.
 Eorundem epistola ad Pontificem . 140
 Item varia apophtegmata de Alexandro. 268
 Confirmationis vsus diu neglectus ab eo suscitatur.
 105.
 Curtis vicus plebis Talcini. 82. Ibī residet Alexand.
 & domum sibi suisque successoribus ædificat. 124
 Crucem publicè defert in habitu sæculari per com-
 pita Mediol. 16.
 Item in supplicationibus Iubilæi. 122. & tempore
 pestis . 131.
 Cura studiorum liberalium. 53. Nouitiorum. 52.
 Infirmorum 54. 213. & seq.
 Consultorum sententijs plusquam suę defert . 50
 Conatus Patrum ne assumeretur ad episcopatum. 94
 Comites illi dati cum abiret in Corficam . 74

D

- D**ÆMONES territantur præsentia Alex.
 & quiescit energumena . 295
 Desidia nouerca virtutis. 10
 Derthonensem episcopatum recusat. 142
 Decius Iustinian. Episc. Alerix de Alexandr. 269
 Disci-

I N D I C V L V S

Disciplinam regularem impensè fouet . 49.

Diaconatus Alexand. 31.

Dominicus Saulius Pater Alexand. Eius dotes , officia, & res gesta . 3. Legationes . 4. Charissimus duci Medolanen . & Carolo Cæsari . 3. Cura educandi filios . 6. Senex rogat sibi concedi filiū . 43. mors . 76.

Dominicus Boerius de familia Dom. Saulij in Cœnobium tractus . 56.

Dos subministratur puellis egenis ab Alexandro . 219.

E

ECCLESIA absq; prædicatione Episc. pratum est sua siccitate aridum . 102.

Eccles. Cathedr. ædificat Alexand. Ceruione . 127.

Eccles. pinguiores non præslit Alerienfi . 149.

Ecclesiasticam auctoritatem tnetur . 229.

Egenos 400. ac etiam 500. quotidie pascit tempore caritatis magnæ . 129. 144.

Eleemosinæ . 207. & seq; & alibi sepe .

Quicquid superest familiæ disperit egenis , &c. 211.

Encomia de Alexand. a varijs authoribus desumpta . 256. per totum cap.

Episcopi fama præferenda rei domesticæ . 156.

Episcopis honordebitus . 158.

Episc. debet suo neglecto, cultui diuino intendere . 147.

Episcopus Papiensis vtitur pallio Archiepiscoporum . 149.

Epitaphium Alexand. 172.

Episto-

- Epistola S. Caroli de Alexand. 62.
 Epistola Card. Serbellonij de eodem . 65.
 Epistola item Cleri, populiq; Aleriensis . 140.
 Equorum placiditas ad Alexand. 240.
 Experimenta vocationis Alexand. 13.
 Extrases frequentes. 193. & seq. In missa. 200.
 Exercitia spiritualia annuatim peragit . 195.

F

- F**AMILIAE Vicecomitum, Cusanorum,
 Sfondratorum, & aliæ ab Alexand. institu-
 ta Mediol. 56. & seq.
 Familia Alexand. magis Religiosa, quam Curialis.
 155. Regulæ præscriptæ, 223.
 Fides Alexand. 175. per totum cap. & 168.
 Fidei lumini sociat radios S. Theologiæ . 178.
 Ficus sublata de reliquijs Alexand. spirales . 116.
 Electus maximus in eius discessu ab Aleria . 150.
 Forma, & statura corporis, 170.
 Fortitudo animi . 230. per totum cap.
 Foliera de Alexand. 263.
 Franciscus Staulus de familia Dom. Saulij in Cæno-
 bium ab Alexand. trahitur . 56. Missus in Corsi-
 cam cum illo . 74.
 Francisci Panigarolæ dictum de concionibus Ale-
 xand. 100.
 Franciscus de Sales Episcopus Gebennen. vir sa-
 pientiss. 180.
 Eius de opusculo Alexand. encomium . ibid.
 Franciscanorum Cœnobium per Alexand. repara-
 tur . 184.

I N D I C V L V S

Funebria reddita defunctis post pestem. 115.
 Funcris pompa Papie. 171.

G

GENVA Metropolis Ligurię. 3.
 Genensis magistratus gratias agit Pio V. de
 promotione Alexand. 77.
 Genensem Archiepisc. recusat Alexand. 136.
 Gratię Dco redditę post pestem. 135.
 Grando auertitur precibus Alexand. 204.
 Gregorij XII. electio. 109. Benigne Alexand.
 amplectens, & petita concedit Pensionem. 309.
 aureorum pro Seminario confirmat. 111. Decer-
 nit non amoueri ab Alesia. 142. plurimum illi
 fauet. 261.
 Gregorij XIV. electio. 147. Olim in pietate alum-
 nus Alexand. 56. vocat illum Angelum. 148. &
 261. Purpura Cardinalitia insignire designat. 153.
 Dulcia amborum colloquia. ibid. Illius mors.
 156. Vnde Alexand. preuidio suam. 157.
 Gregorius Afinarius aegrotis ministrat, morienti
 adest. 169.

H

HAERETICI publica abiuratio. 114.
 Hercules Rotarius Dyantia Calozzi Alexad.
 aegrotantem hospitio recipit, & curat. 165.
 Hebręorum conuersio ex sermone Alexandri.
 177.
 Henricus Farnesius de Alexand. 277.

Hicre-

Hieremię prophetę lamentationes sibi prælegi iubet ante mortem. 169.
 Hieronymus Ragazzonius Episc. Bergom. assistens consecrationi Alexand. 79.
 Hieronymus Maria Martha Præpos. Cleric. S. Pauli. 12.
 Hyppolitus Rubeus Episcop. Papien. assistens consecrationi Alexand. 70. Eius mors. 148.
 Hyppolitę Brippię prædicatur morbi relaxatio. 84.
 Hymnodię cura. 198.
 Hospitium aduenis erigit Ceruione 127.
 Hospitalitatis exempla. 214. & seq.
 Horarum distributio. 225.
 De eius Humilitate. 265. per totum cap.

I

IACOBVS Ant. Morigia vnus e fundatoribus Congreg. Cler. Reg. S. Pauli. 12.
 Eius dictum de dispositione suorum Clericorum. ante professionem. 26.
 Iacobus Ant. Carolus perorat in funere Alexand. 171.
 Iacobus de Bruzatoribus missus in subsidium Alexand. 74.
 Infantulo vita seruarur ab Alexand. 218.
 Infirmorum cura. 213.
 Insignia domestica Sauliorum nullibi vult apponi. 227. 247.
 Io: Baptista Rafarius Alexand. magister. 7. de eius eloquentia, & doctrina. ibid.
 Io: Petrus Besutius Præpositus vota Alexand. suscipit.

I N D I C V L V S

- scipit. 26.
- Io: Baptista Montius morbi molestia liberatur. 116.
- Io: Ant. Gabutius de Alexand. 261.
- Io: Petrus Giuffanus de eodem. 258.
- Io: Rhò e Soc. Iesu de eodem. 263.
- Io: Bellarinus Cler. Reg. S. Pauli de eodem. 264.
- Io: Baptiste Bilizæ Ep. Papien. reuerentia. 266.
- Irarum, & rixarum extincor Alexand. 241. per totum cap.
- Iulius Camillus Delminius linguarum peritia insignis, & libris editis. 7. Primus Alexand. magister. ibidem.
- Iura Ecclesiæ suæ tuetur. 49.
- Iubilæi celebratio. 121. Quæ tunc egerit Alexand. ibidem.
- Iustitia Alexand. 226. per totum cap.

L

- L** A V R E A S. Theologiæ insignitur. 40.
- Ad S. Laurent. extra muros concionatur coram Pontifice. 118.
- Leges præscriptæ comitibus Alexand. euntibus in Corsicam. 75.
- Leges boni regiminis. 46. & seq.
- Leges datæ ministris Ecclesiæ. 48.
- Leges spirituales in domo Alexand. 223.
- Lectiōni paucorum bonorum authorum insistat qui vult proficere. 29.
- Lectiōne libri spiritualis vult suppleri concioni. 103.
- Liberalitas in pauperes, 129. 207. & seq.
- Libe-

Z Y R E R V M

- Liberalitas in Congregationem suam . 210.
 Libellos supplices facilis accipit. 227.
 Lucie sorori quæ mittebat munuscula conuertit in
 pauperes. 212.
 P. Lupus Capucinus biennio hospitatur cum Ale-
 xand. 103.

M

- M**AGISTRI Alexand. 6.
 Magisteria sua , methodus , scopus , &c. 38.
 & seq.
 Cultus erga B. Mariam Virginem . 8. & 197.
 Mansuetudo. 235. per totum cap.
 Heroicæ mansuetudinis exempla . 237. per totum
 cap.
 Magistratus Genuensis de Alexand. 261.
 Michael Iustinianus de eodem . 266.
 Meditandi vias , & methodum Clero tradit in Sy-
 nodo. 95.
 Micæ panis sublatæ de mensa Alexand. salutare
 1 r 6.
 Missam quotidie celebrat. 202. Cura ne alij desint.
 ibid.
 Ministros munera acceptantes increpat. 228.
 Monasteriorum curæ vacat. 57.
 Præcipuè Angelicarum S. Pauli Mediol. 58.
 Mortem vicinam prædicit. 159.
 Mortuorum cura. 219.
 Monitiones eius gratæ. 222.
 Moribundus lamentationes Hieremiæ , & passionem
 Domini sibi prælegi iubet. 169. Quid interim
 viderit. 170.

Mors

I N D E X

Mors, & funus. [179.](#) & [69.](#)
 Multas pecuniarias non facile indigit. [228.](#)

N

NAVIM onustam cibarijs in **Cosicam** mittit
 subsidio pauperum, tempore caritatis. [129](#)
 Nicolaus Sfondratus postea Greg. **XIV.** Alexand.
 alumnus. [56.](#)
 Nouitiorum cura. [53.](#)
 Nouitij pauci bene morati maioris sunt frugis, quā
 plures nullius vius. [72.](#)

O

OCTAVIVS Belmustus successor Alexand.
 in Eccl. Alerienfi. [154.](#)
 Eius reuerentia erga ipsum. [266.](#)
 Officia permulta Alexander exercet Ticini. [41.](#)
 Oleo Sancto vngitur. [169.](#)
 Opuscula eiusdem. [179.](#) per totum cap.
 Ornamenta & virtutes Alexand. Præpositi. [44.](#)
 Ordines sacros cautè confert. [106.](#)
 Promouendi ad Subdiac. & Sacerdotium instruū-
 tur in domo Episcopi. *ibidem.*
 Oratorium S. Hieronymi Romæ. [116.](#) In eo concio-
 natur, *ibidem.*
 Oratorium S. Ioannis Florentinorum. [116.](#) Ibi idem
 facit. [117.](#)
 Orationis, ac Religionis studium. [193.](#) per to-
 tum cap.
 Orationis studium necessarium tendenti ad perfe-
 ctionem. [196.](#)

Oratio-

Orationum vis, & effectus. 203. per totum cap.
 Oratione luuat, ubi dicit alia via. 219.

P

PAUPERE TATIS religioſe amor. 23. 234.
 Papiæ. Vide Ticinum.
 Panigarolæ dictum de concionibus Alexand. 100.
 Pacificator. 124.
 Pauperes pro filiis habet. 128. 212.
 Pater pauperum. ibidem.
 Paſſionem Domini frequens recollit. 196.
 Dum legitur expirat. 170.
 Patientia in expectatione aditui. ibid.
 Paulus V. de Alexand. 261.
 Paulus Bellonius de eodem. 264. & 272.
 Peccata malorum femina, preces antidotum. 130.
 Petro Paulo Arrigonio dicatae concluſiones. 30.
 Pœnitentiæ Sacramento conferendo ſemper inten-
 tus. 105.
 Peſtilentia in Corſica. 130.
 Quæ ea occasione egerit Alexand. ibid. & ſeq.
 S. Philippi Nerij, & Alexand. viſus, & amicitia. 112.
 Quid de iſto ille ſenſerit. 258.
 Philippus Saulius episcopus Brugnarenſis patruus
 Alexand. 5.
 Pius V. prius Michael Ghislerius. 59. Frequens
 auditor in collationibus Cleric. S. Pauli. ibid.
 Eius ſtudium ad augenda Chriſtiane religionis.
 ibid. Promouet Alexand. ad episcopatum Alerie
 rejicit conſilium imponenda penſionis. 69. Eius
 diſta de Alexand. 259.

Obitus.

I N D I C V L V S

- Obitus. 109.
 Pia exercitia Alexand. iter agentis. 110.
 Pluuiæ impetratio, 203.
 Præficæ ab Ecclesia eijciuntur. 114.
 Prædicationes. 182. per totum cap.
 Pretiofa præstat differre, ne facile habita vile-
 scant. 26.
 Præparations Alexand. ad studia. 28. ad sacerdo-
 tium. 32. ad conciones. 34.
 Præfes Comitiorum Ordinis. 43.
 Præpositus Generalis. ibid.
 Præpositus Generalis non potest esse Præfes Comi-
 tiorum. Indulgetur tamen Alexand. 44.
 Præfationes non probatas tollit e libro missali. 48.
 Recenter Professos retardat a dandis *suffragijs*. 53.
 Prædicandi verbi Dei studiosissimus. 98.
 Prædicandi felicitas extemporanea. 99. Concurfus
 auditorum propter famam sanctitatis. 110.
 Prædicationes non exangues, neq; frigide. ibid.
 Prædicare cogit Parochos aptos: & erudit *Cleri-*
cos Seminarij ad hoc. 103.
 Procellæ sedatio prope Elbam. 119. Item prope
 Canariam. 189.
 Procella prævisa, & euitata. 183.
 Prouidentia, & liberalitas tempore caritatis. 143

R

- R**ATIONES suadentes Alexand. suscipere
 Archiepisc. Genuen. 137.
 Rationes dissuadentes. ibid.
 Rationes cur sit dictus Apostolus Alerix. 151.
 Regendi homines ars perdifficilis. 46.

Regi-

Regiminis eius leges . 46.
 Reliquiarium collocat in ara maxima S. Barnabe. 47
 Ritus profanos sustulit a Balanea . 113.
 Rixas sedandi cura . 115.
 Rixarum extinctor. 241. exempla per totum cap.
 Romam tendit. 109. 117. 128. 145. 153.

S

SA C R A M E N T O R V M ministerio studio-
 sè vacat. 104. per totum cap.
 Eius sacerdotium, & primum sacrum . 33.
 Sanctitatis præcepta . 54.
 Sanctimonialia ab eo edoctæ . 57.
 Sacerdotes probi fiunt ex probis Clericis. 96.
 Sacerdotes apud Alexand. aluntur, & docentur. 98.
 Sacellum ædificatum in castro Aleriz cui additur
 sacerdos. 144.
 Seminarium Clericorum erectum Taloni . 96. per
 totum cap.
 Item Alaiolæ in Balanea . 113.
 Translatum Ceruionem . 127.
 Seminarij Clerici peste infecti saluantur prædicente
 Episcopo . 134.
 Sciendi nimiam auaritatem vt superauerit. 20.
 Sermo Eucharisticus ante viaticum . 168.
 Sepulturam eligit in imo pavimento Ecclesiæ . ibid.
 Serbellonius Cardin. de Alexand. 259.
 Scipio Raymundus Theologus Ecclesiæ Alerien.
 146.
 Sixti V. electio . 145.
 Fauet Alexand. ibid. & 261.
 Synodi celebratio . 91. per totum cap.

I N D I C V L V S

Sodalitia laicorum instituta. 201.
 Sobrietas, parsimonia, ieiunia, 20. 83. 89. 117. 233.
 Somni vim vt vicerit. 21.
 Sponsalia infantium nondum natorum abolet. 113.
 De spe, indicia, acta, &c. per totum cap. 185.
 Bene speranti fauet diuina providentia. 188.
 Stipendia Canonorum Alerix augmentur. 145.
 Studiorum regulas definit. 40. Illorum cura. 53.
 Studium nitore Ecclesiastici. 161.
 Supplicationes, & alia opera tempore pestis. 131.
 Suffumigationes adhibita post illam. 135.
 Subdiaconatus Alexand. 31.

T

TALONVM pagus plebis Opini. Ibi pri-
 mam sedem ponit Alexand. & exercet Pon-
 tificalia. 81. Ibi data initia Seminario. 97. Inde
 migrat, & quare. 107.
 Templorum cultus. 202.
 Temperantia. 232. per totum cap.
 Testamentum condit. 167. illud comendat Philippo
 Leoni, & Seuerino Bellingerio. ibid.
 Theologus additus Eccl. Alericensi. 246.
 Thomafina Spinula mater Alexand. 2.
 S. Thomae summam memoria tenebat. 301.
 Thomas Gambaudus vnus e comitibus eius. 74.
 Timorem, & nimiam erubescenciam quomodo su-
 perauerit. 22.
 Ticini seu Papię laudes. 148.
 Ticinensis episcopi priuilegia. 149.
 Ea sedes opportuna Alexand. feni. 160.
 Ticinensium apparatus in eius ingressu. 156. per
 totum

R E R V M .

- otum .
Ticinum flumen . 164.
Ticinensis populi reuerentia erga sepulchrum . 266.
Turcæ propulsi precibus Alexand. 205.
V
VERECVNDIA, fida custodia castimo-
nię . 22.
Vestes , & ornamenta sacra comparat Eccl. distri-
buenda . 147.
Vestit nudos . 219.
Virtus parentum confert ad profectum filiorum . 2.
Vincentius Curtius vnus e comitibus Alexand. 74.
Visitatio diocesana . 84. Ritus agendi , acta , &c.
per totum cap.
Vicarij Foranei instituuntur . 95.
Vitę austeritas . 232.
Virgo obiit Alexand. 233.

F I N I S .

Errata sic corrigito.

- I I B. I.** pag. 15. lin. 11. mente menti. p. 16. l. 9. Tartareo Tartareo.
p. 23. l. 15. Intetus intentus. p. 42. l. 4. suis humeris, pone virgula-
lam ante suis. p. 44. l. 8. Congregationis Congregationi. p. 70. hpe-
nult. Illam Illa.
- I I B. II.** pag. 77. lin. 22. scapha, dele virgulam. p. 96. l. 26. Condi-
tioni Conditionis. p. 101. l. 2. rebat, dele punctum. p. 102. l. 22.
detinetur detinentur. p. 108. l. 1. aia arz. p. 114. l. 1. dispenfandi
desponfandi. l. 3. Eiulantes palmis, Eiulantes, palmis. p. 120.
l. vlt. Balanea Balanez. p. 121. l. ante penult. redijt; dele puncta.
p. 126. CAP. XX. GAP. XV. p. 135. l. 8. rredebatur Credebatur
p. 136. l. 21. norum vorum.
- I I B. III.** pag. 193. CAP. V. CAP. VI. p. 204. l. 22. Duo Dug;
248. l. 18. Brebro Crebro. p. 249. l. 9. fruefetur frueretur. p. 251.
l. 16. feciffot feciffe. p. 264. l. 2. pratercundi pratercundum. p. 269.
l. 3. quifpie quispiam.

Leujora facile dignofcenfur

. 2 I U I I

27-

